

N. - 28407
R. - 16345

CLAVE DE TEMAS

COMPLEMENTO DEL MÉTODO PRÁCTICO

PARA APRENDER

EL EUSKERA BIZKAINO Y GIPUZKOANO

POR EL PRESBITERO

RESURRECCIÓN MARÍA DE AZKUE

DOCTOR EN SAGRADA TEOLOGÍA

Y PROFESOR DE DICHA LENGUA

EN EL INSTITUTO DE BILBAO

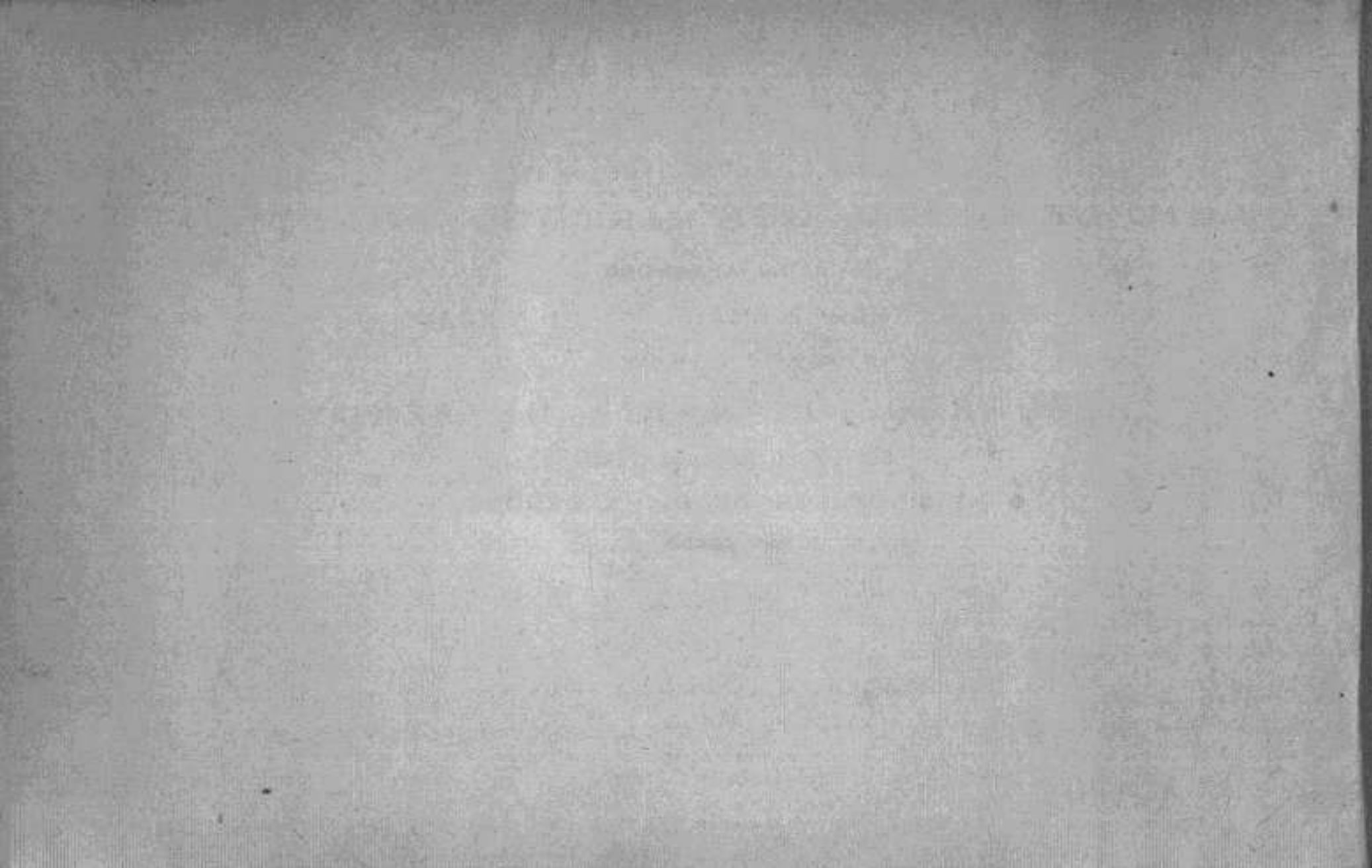

BILBAO

TIPOGRAFÍA DE JOSÉ DE ASTUY

1896

CLAVE DE TEMAS

LECCIÓN PRIMERA (1)

Bizkaino

A

¿Nor ibili da?—Nortzuk etorri dira?—Errbi bat ibili da.—Eperr batzuk etorri dira.—¿Nor etorri da?—¿Nortzuk ibili dira?—Errbi batzuk ibili dira.—Eper bat etorri da.

B

¿Nor etorri da?—¿Nortzuk ibili dira?—¿Nor ibili da?—¿Nortzuk etorri dira?—Eperr bat ibili da.—Eperr batzuk ibili dira.

Castellano

A

¿Quién ha andado?—¿Quiénes han venido?—Una liebre ha andado.—Unas perdices han venido.—¿Quién ha venido?—¿Quiénes han andado?—Unas liebres han andado.—Una perdiz ha venido.

B

¿Quién ha venido?—¿Quiénes han andado?—¿Quién ha andado?—¿Quiénes han venido?—Una perdiz ha andado.—Unas perdices han andado.

Gipuzkoano

A

¿Nor ibili da?—Nor etorri dira?—Errbi bat ibili da.—Eperr batzuek etorri dira.—¿Nor etorri da?—Nor ibili dira?—Errbi batzuek ibili dira.—Eperr bat etorri da.

B

¿Nor etorri da?—¿Nor ibili dira?—¿Nor ibili da?—¿Nor etorri dira?—Eperr bat ibili da.—Eperr batzuek ibili dira.

(1) Las tres columnas contendrán el bizkaino, castellano y gipuzkoano, siempre en el mismo orden.

Z

¿Nor etorri ta ibili da?—
Nortzuk etorri ta ibili dira?—
Errbi bat eta eperr batzuk ibili
dira.—Errbi ta eperr batzuk
etorri dira.

D

¿Nortzuk ibili ta etorri dira?
—Errbi bat eta eperr bat ibili
dira.—Errbi batzuk eta eperr
batzuk etorri dira.—Eperr bat
eta errbi batzuk ibili ta etorri
dira.—Andres da Antero eto-
rri dira

Z

¿Quién ha venido y andado?—
¿Quiénes han venido y andado?—
Una liebre y unas perdices han
andado.—Unas liebres y perdices
han venido.

D

¿Quiénes han andado y venido?
—Una liebre y una perdiz han an-
dado.—Unas liebres y unas perdi-
ces han venido.—Una perdiz y
unas liebres han andado y venido.
—Andrés y Antero han venido.

Z

¿Nor etorri ta ibili da?—
¿Nor etorri ta ibili dira?—Err-
bi bat eta eper batzuek ibili
dira.—Errbi ta eperr batzuek
etorri dira.

D

¿Nor ibili ta etorri dira?—
Errbi bat eta eperr bat ibili di-
ra.—Errbi batzuek eta eperr
batzuek etorri dira.—Eperr
bat eta errbi batzuek ibili ta
etorri dira.—Andres ta Antero
etorri dira.

LECCIÓN SEGUNDA

A

¿Nortzuk etorriko dira?—
 ¿Zeinbat eperr egongo dira?—
 ¿Zeinbat abere egon dira?—
 Abere bi egongo dira.—Errbi
 batzuk ilgo dira.—Egazti ba-
 tzuk il dira.—Eperr bat egon-
 go da.—¿Zeinbat errbi etorri-
 ko dira?—Eperr bitzuk egon-
 go dira.—Errbi bat il da.—
 ¿Nortzuk ilgo dira?

B

¿Nor il da?—¿Nor ilgo da?—
 ¿Nortzuk egongo dira?—Err-
 bi bat il da.—Eperr bi egongo
 dira.—¿Zeinbat egazti il dira?
 —Zeinbat ilgo dira?—¿Zeinbat

A

¿Quiénes han venido?—¿Cuán-
 tas perdices han de estar?—¿Cuán-
 tos animales han estado?—Dos
 animales estarán.—Unas liebres
 han de morir.—Unas aves han
 muerto.—Una perdiz ha de estar.
 —¿Cuántas liebres han de venir?—
 Dos grupos de liebres han de es-
 tar.—Una liebre ha muerto.—
 ¿Quiénes han de morir?

B

¿Quién ha muerto?—¿Quién ha
 de morir?—¿Quiénes estarán?—
 Una liebre ha muerto.—Dos per-
 dices estarán.—¿Cuántas aves han
 muerto?—¿Cuántas han de morir?
 —¿Cuántos animales han estado?

A

¿Nor etorriko dira?—¿Zein-
 bat eperregongo dira?—¿Zein-
 bat abere egon dira?—Bi abe-
 re egongo dira.—Errbi ba-
 tzuek ilko dira.—Egazti ba-
 tzuek il dira.—Eperr bat egon-
 go da.—¿Zeinbat errbi etorri-
 ko dira?—Bitzuek egongo dira.
 —Errbi bat il da.—¿Nor ilko
 dira?

B

¿Nor il da?—¿Nor ilko da?
 —¿Nor egongo dira?—Errbi
 bat il da.—Bi eperr egongo
 dira.—¿Zeinbat egazti il dira?
 —¿Zeinbat abere egon dira?—

abere egon dira?—Eperr batzuk etorri dira.—Bi ilgo dira.—¿Nortzuk ilgo dira?—Errbi bitzuk egon dira.

Z

Abere bat ilgo da.—Abere bi etorri dira.—¿Nor il da?—Egazti batzuk egongo dira.—Abere bitzuk il dira.—Errbi bat ibili da.—Eperr bitzuk egon dira.—¿Zeinbat abere ilgo dira?—Bi etorriko dira.—Abere bi ta egazti bat il dira.—Errbi batzuk etorri ta il dira.

D

Egazti bitzuk il dira.—¿Zeinbat errbi ta eperr ilgo dira?—Errbi bi ta eperr bat il di-

—Unas perdices han venido.—Dos morirán.—¿Quiénes morirán?—Dos grupos de liebres han estado.

Z

Un animal morirá.—Dos animales han venido.—¿Quién ha muerto?—Unas aves estarán.—Unos animales han muerto.—Una liebre ha andado.—Dos grupos de perdices han estado.—¿Cuántos animales han muerto?—Dos vendrán.—Dos animales y un ave han muerto.—Unas liebres han venido y muerto.

D

Dos grupos de aves han muerto.—¿Cuántas liebres y perdices morirán?—Dos liebres y una perdiz

Eperr batzuek etorri dira.—Bi ilko dira.—¿Nor ilko dira?—Bitzuek errbi egon dira.

Z

Abere bat ilko da.—Bi abere etorri dira.—¿Nor il da?—Egazti batzuek egongo dira.—Bitzuek abere il dira.—Errbi bat ibili da.—Bitzuek eperr egon dira.—¿Zeinbat abere ilko dira?—Bi etorriko dira.—Bi abere ta egazti bat il dira.—Errbi batzuek etorri ta il dira.

D

Bitzuek egazti il dira.—¿Zeinbat errbi ta eperr ilko dira?—Bi errbi ta eperr bat il

ra.—Bat etorri da ta bi il dira.
—Egazti batzuk ibili ta il dira.—¿Zeinbat abere ta egazti ibili dira?—Abere bi ta egazti bat.—Egazti bitzuk eta errbi batzuk il dira.

han muerto.—Uno ha venido y dos han muerto.—Unas aves han andado y muerto.—¿Cuántos animales y aves han andado.—Dos animales y un ave.—Dos grupos de aves y unas liebres han muerto.

dira.—Bat etorri da ta bi il dira.—Egazti batzuek ibili ta il dira.—¿Zeinbat abere ta egazti ibili dira?—Bi abere ta egazti bat.—Bitzuek egazti ta errbi batzuek il dira.

LECCIÓN TERCERA

A

¿Nortzuk etorri dira?—Gizon andi batzuk etorri dira.—Emakume zarr bat ibili da.—Gizon gazte bi etorriko dira.—¿Zeinbat abere tsiki, ta zeinbat egazti andi il dira?—Abere zarr bat.—Egazti tsiki bi.—Emakume gazte andi batzuk egon dira.—Errbi tsiki bi il

A

¿Quiénes han venido?—Unos hombres grandes han venido.—Una mujer vieja ha andado.—Dos hombres jóvenes han de venir.—¿Cuántos animales pequeños y cuántas aves grandes han muerto?—Un animal viejo.—Dos aves pequeñas.—Unas mujeres jóvenes grandes han estado.—Dos liebres pequeñas han muerto.—¿Cuántas

A

¿Nor etorri dira?—Gizon andi batzuek etorri dira.—Emakume zarr bat ibili da.—Bi gizon gazte etorriko dira.—¿Zeinbat abere tsiki, ta zeinbat egazti andi il dira?—Abere zarr bat.—Bi egazti tsiki.—Emakume gazte andi batzuek egon dira.—Bi errbi tsiki il dira.—¿Zein-

ra.—Bat etorri da ta bi il dira.
—Egazti batzuk ibili ta il dira.—¿Zeinbat abere ta egazti ibili dira?—Abere bi ta egazti bat.—Egazti bitzuk eta errbi batzuk il dira.

han muerto.—Uno ha venido y dos han muerto.—Unas aves han andado y muerto.—¿Cuántos animales y aves han andado.—Dos animales y un ave.—Dos grupos de aves y unas liebres han muerto.

dira.—Bat etorri da ta bi il dira.—Egazti batzuek ibili ta il dira.—¿Zeinbat abere ta egazti ibili dira?—Bi abere ta egazti bat.—Bitzuek egazti ta errbi batzuek il dira.

LECCIÓN TERCERA

A

¿Nortzuk etorri dira?—Gizon andi batzuk etorri dira.—Emakume zarr bat ibili da.—Gizon gazte bi etorriko dira.—¿Zeinbat abere tsiki, ta zeinbat egazti andi il dira?—Abere zarr bat.—Egazti tsiki bi.—Emakume gazte andi batzuk egon dira.—Errbi tsiki bi il

A

¿Quiénes han venido?—Unos hombres grandes han venido.—Una mujer vieja ha andado.—Dos hombres jóvenes han de venir.—¿Cuántos animales pequeños y cuántas aves grandes han muerto?—Un animal viejo.—Dos aves pequeñas.—Unas mujeres jóvenes grandes han estado.—Dos liebres pequeñas han muerto.—¿Cuántas

A

¿Nor etorri dira?—Gizon andi batzuek etorri dira.—Emakume zarr bat ibili da.—Bi gizon gazte etorriko dira.—¿Zeinbat abere tsiki, ta zeinbat egazti andi il dira?—Abere zarr bat.—Bi egazti tsiki.—Emakume gazte andi batzuek egon dira.—Bi errbi tsiki il dira.—¿Zein-

dira.—¿Zeinbat emakuma zaarr ibili dira?—¿Nor il da?—Gizon tsiki zaarr bat il da.

B

¿Zeinbat gizon tsiki etorri dira?—¿Zeinbat andi egongo dira?—Emakume gazte bat egon da?—Gizon zaarr bitzuk ibili dira.—¿Zeinbat eperr tsiki il dira?—Tsiki bi ta andi bat; errbi gazte bi ta eperr zaarr bat.—¿Nortzuk, zeinbat emakume gazte, zeinbat abere tsiki egon dira?—Abere andi zaarr bat il da.—Egazti tsiki batzuk ibili dira.

Z

Gizon andi bi ta tsiki bat

mujeres viejas han andado?—¿Quién ha muerto?—Un hombre pequeño viejo ha muerto.

B

¿Cuántos hombres pequeños han venido?—¿Cuántos grandes estarán?—Una mujer joven ha estado.—Dos grupos de hombres viejos han andado.—¿Cuántas perdices pequeñas han muerto?—Dos pequeñas y una grande; dos liebres jóvenes y una perdiz vieja.—¿Quiénes, cuántas mujeres jóvenes, cuántos animales pequeños han estado?—Un animal grande viejo ha muerto.—Unas pequeñas aves han andado.

Z

Dos hombres grandes y un pe-

bat emakuma zarr ibili dira?—¿Nor il da?—Gizon tsiki zarr bat il da.

B

¿Zeinbat gizon tsiki etorri dira?—¿Zeinbat andi egongo dira?—Emakume gazte bat egon da.—Bitzuek gizon zarr ibili dira.—¿Zeinbat eperr tsiki il dira?—Bi tsiki ta andi bat; bi errbi gazte ta eperr zarr bat.—¿Nor, zeinbat emakume gazte, zeinbat abere tsiki egon dira?—Abere andi zarr bat il da.—Egazti tsiki batzuek ibili dira.

Z

Bi gizon andi ta tsiki bat

etorri dira.—Emakuma zaarr bi ta gazte batzuk il dira.—¿Zeinbat eperr tsiki ta zeinbat andi egon dira?—Gizon gazte andi batzuk etorri dira.—Emakuma zaarr bitzuk ibili dira.—¿Zeinbat abere zaarr il dira?—Egazti bitzuk egon dira.—Emakuma tsiki zaar bi ta gazte bat egongo dira.—Egazti andi batzuk ibili dira.—Gizon tsiki zaarr bat egon da.

D

¿Zeinbat gizon gazte ta zeinbat emakuma zaarr etorri dira?—Egazti tsiki bi il dira.—Eperr tsiki batzuk ibiliko dira.—¿Nortzuk egon dira?—Gizon

queño han venido.—Dos mujeres viejas y unas jóvenes han muerto.—¿Cuántas perdices pequeñas y cuántas grandes han estado?—Unos hombres jóvenes grandes han venido.—Dos grupos de mujeres viejas han andado.—¿Cuántos animales viejos han muerto?—Dos grupos de aves han estado.—Dos mujeres pequeñas feas y una joven han de estar.—Unas aves grandes han andado.—Ha estado un hombre pequeño viejo.

D

¿Cuántos hombres jóvenes y cuántas mujeres viejas han venido?—Dos aves pequeñas han muerto.—Unas perdices pequeñas andarán.—¿Quiénes han estado?—Dos grupos de hombres pequeños

etorri dira.—Bi emakuma zarr ta gazte batzuek il dira.—¿Zeinbat eperr tsiki ta zeinbat andi egon dira?—Gizon gazte andi batzuek etorri dira.—Bitzuek emakuma zarr ibili dira.—¿Zeinbat abere zarr il dira?—Bitzuek egazti egon dira.—Bi emakuma tsiki zarr ta gazte bat egongo dira.—Egazti andi batzuek ibili dira.—Gizon tsiki zarr bat egon da.

D

¿Zeinbat gizon gaste ta zeinbat emakuma zarr etorri dira?—Bi egazti tsiki il dira.—Eperr tsiki batzuek ibiliko dira.—¿Nor egon dira?—Bitzuek gi.

tšiki bitzuk ibili dira.—¿Zeinbat errbi andi il dira.—Errbi andi bi ta eperr tšiki bat.—Gizon andi bitzuk eta emakuma tšiki batzuk.—Emakuma tšiki zaarr bat eta gazte bi egon dira.

han andado.—¿Cuántas liebres grandes han muerto?—Dos liebres grandes y una perdiz pequeña.—Dos grupos de hombres grandes y un grupo de mujeres pequeñas.—Han estado una mujer pequeña y dos jóvenes.

zón tšiki ibili dira.—¿Zeinbat eperr andi il dira?—Bi errbi andi ta eperr tšiki bat.—Bitzuek gizon andi ta emakuma tšiki batzuek.—Emakuma tšiki zarr bat eta bi gazte egon dira.

LECCIÓN CUARTA

A

¿Zeinbat egazti ta errbi etortzen dira?—Egazti tšiki bi ilten egon dira.—¿Nortzuk egongo dira ilten?—Aberre bi ta egazti zaarr bat.—Errbi asko ta eperr gitsi ioaten dira.—¿Zeinbat gizon zuri ta emakuma baltz egon dira?—Gizon da emaku-

A

¿Cuántas aves y liebres suelen venir?—Dos aves pequeñas han estado muriendo.—¿Quiénes han de estar muriendo?—Dos animales y una ave vieja.—Muchas liebres y pocas perdices suelen ir.—¿Cuántos hombres blancos y mujeres negras han estado?—Pocos hombres y mujeres suelen estar mu-

A

¿Zeinbat egazti ta errbi etortzen dira?—Bi egazti tšiki ilten egon dira.—¿Nor egongo dira ilten?—Bi aberre ta egazti zarr bat.—Errbi asko ta eperr gitsi joaten dira.—¿Zeinbat gizon tšuri ta emakuma beltz egon dira?—Gizon ta emakuma

tšiki bitzuk ibili dira.—¿Zeinbat errbi andi il dira.—Errbi andi bi ta eperr tšiki bat.—Gizon andi bitzuk eta emakuma tšiki batzuk.—Emakuma tšiki zaarr bat eta gazte bi egon dira.

han andado.—¿Cuántas liebres grandes han muerto?—Dos liebres grandes y una perdiz pequeña.—Dos grupos de hombres grandes y un grupo de mujeres pequeñas.—Han estado una mujer pequeña y dos jóvenes.

zón tšiki ibili dira.—¿Zeinbat eperr andi il dira?—Bi errbi andi ta eperr tšiki bat.—Bitzuek gizon andi ta emakuma tšiki batzuek.—Emakuma tšiki zarr bat eta bi gazte egon dira.

LECCIÓN CUARTA

A

¿Zeinbat egazti ta errbi etortzen dira?—Egazti tšiki bi ilten egon dira.—¿Nortzuk egongo dira ilten?—Aberre bi ta egazti zaarr bat.—Errbi asko ta eperr gitsi ioaten dira.—¿Zeinbat gizon zuri ta emakuma baltz egon dira?—Gizon da emaku-

A

¿Cuántas aves y liebres suelen venir?—Dos aves pequeñas han estado muriendo.—¿Quiénes han de estar muriendo?—Dos animales y una ave vieja.—Muchas liebres y pocas perdices suelen ir.—¿Cuántos hombres blancos y mujeres negras han estado?—Pocos hombres y mujeres suelen estar mu-

A

¿Zeinbat egazti ta errbi etortzen dira?—Bi egazti tšiki ilten egon dira.—¿Nor egongo dira ilten?—Bi aberre ta egazti zarr bat.—Errbi asko ta eperr gitsi joaten dira.—¿Zeinbat gizon tšuri ta emakuma beltz egon dira?—Gizon ta emakuma

ma gitsi egoten dira ilten.—
Tšori tšiki batzuk eta abere
andi bitzuk ibili dira.—¿Nor
egon da ilten?—¿Zeinbat errbi
ta eperr iausten dira?

B

¿Zeinbat abere ta tšori il di-
ra?—Bi egon dira ilten.—¿Nor
ioaten da?—¿Nortzuk etorrtzen
dira?—¿Zeinbat abere ta egazti
iausten dira?—Emakuma
gazte bat egoten da.—Gizon
zaarr bi etorriko dira.—¿Zeinbat
egazti baltz etorrtzen dira?—
Egazti andi gitsi ta abere tšiki
asko iausi dira.—¿Gizon zaarr
asko ioan dira?—Gazte bi iau-
si dira ta gitsi ioaten dira.—

riendo.—Unos pájaros pequeños y
dos grupos de animales grandes
han andado.—¿Quién ha estado
muriendo?—¿Cuántas liebres y
perdices suelen caer?

B

¿Cuántos animales y pájaros han
muerto?—Dos han estado murien-
do.—¿Quién suele ir?—¿Quiénes
suelen venir?—¿Cuántos animales
y aves suelen caer?—Una mujer
joven suele estar.—Dos hombres
viejos han de venir.—¿Cuántas
aves negras suelen venir?—Pocas
aves grandes y muchos animales
pequeños han caído.—¿Han ido
muchos hombres viejos?—Dos jó-
venes han caído y pocos suelen ir.
—Una perdiz negra vieja ha esta-

gutsi egoten dira ilten.—Tšori
tšiki batzuek eta bitzuek
abere andi ibili dira.—¿Nor
egon da ilten?—¿Zeinbat errbi
ta eperr erorten dira?

B

¿Zeinbat abere ta tšori il di-
ra?—Bi egon dira ilten.—¿Nor
joaten da?—¿Nor etorrtzen di-
ra?—¿Zeinbat abere ta egazti
erorten dira?—Emakuma gaz-
te bat egoten da.—Bi gizon
zarr etorriko dira.—¿Zeinbat
egazti beltz etorrtzen dira?—
Egazti andi gutsi ta abere tšiki
asko erori dira.—¿Gizon zarr
asko joan dira?—Bi gazte ero-
ri dira ta gutsi joaten dira.—

Eperr baltz zaarr bat egon da ilten.—Abere zuri gitši etorriten dira.

Z

Gizon gazte bi ioaten dira.—Emakuma baltz bat iausida.—¿Zeinbat eperr da errbi iausten dira?—Eper gitši ta errbi asko ibilten dira.—Ilten egon dira egazti tšiki bi.—Abere baltz andi batzuk iausiko dira.—Emakuma zuri bitzuk ioaten dira.—Andi bat eta tšiki bi il dira.—¿Nor egoten da iausten?—¿Zeinbat emakuma gazte ta zaarr egoten dira?—Gizon gazte bi ta emakuma zaarr bat ilten egon dira.

do muriendo.—Pocas animales blancos suelen venir.

Z

Dos hombres jóvenes suelen ir.—Ha caído una mujer negra.—¿Cuántas perdices y liebres suelen caer?—Suelen andar pocas perdices y muchas liebres.—Dos aves pequeñas han estado muriendo.—Unos animales grandes negros han de caer.—Dos grupos de mujeres blancas suelen ir.—Uno grande y dos pequeños han muerto.—¿Quién suele estar cayendo?—¿Cuántas mujeres jóvenes y viejas suelen ir?—Dos hombres jóvenes y una mujer vieja han estado muriendo.

Eperr beltz zarr bat egon da ilten.—Abere tšuri gutši etorritzen dira.

Z

Bi gizon gazte joaten dira.—Emakuma beltz bat erorida.—¿Zeinbat eperr ta errbi erorten dira?—Eperr gutši ta errbi asko ibilten dira.—Ilten egon dira bi egazti tšiki.—Abere beltz andi batzuek eroriko dira.—Bitzuek emakuma tšuri joaten dira.—Andi bat ta bi tšiki il dira.—¿Nor egoten da erorten?—¿Zeinbat emakuma gazte ta zarr joaten dira?—Bi gizon gazte ta emakuma zarr bat ilten egon dira.

D

Gazte gitsi il dira.—Zaarr asko ilten dira.—Baltzak eta zurriak ilten egoten dira.—Gizon andi bi ta emakuma tsiki bat ibilten dira.—¿Zeinbat eperr zaar etorriten dira?—Aber baltz bi ta egazti zuri batzuk ibili dira.—¿Zeinbat gizon gazte ta zeinbat emakuma zaarr ioaten dira?—Gizon tsiki bitzuk iausi ta il dira.—¿Zeinbat errbi ta eperr ibilten dira?—¿Nortzuk ilgo dira?

D

Pocos jóvenes han muerto.—Muchos viejos suelen morir.—Los negros y los blancos suelen estar muriendo.—Dos hombres grandes y una mujer pequeña suelen andar.—¿Cuántas perdices viejas suelen venir?—Dos animales negros y unas aves blancas han andado.—¿Cuántos hombres jóvenes y cuántas mujeres viejas suelen ir?—Dos grupos de hombres pequeños se han caído y muerto.—¿Cuántas liebres y perdices suelen andar?—¿Quiénes morirán?

D

Gazte gutsi il dira.—Zarr asko ilten dira.—Beltzak eta tsuriak ilten egoten dira.—Bi gizon andi ta emakuma tsiki bat ibilten dira.—¿Zeinbat eperr zarr etortzen dira?—Bi aber baltz ta egazti tsuri batzuek ibili dira.—¿Zeinbat gizon gazte ta zeinbat emakuma zarr joaten dira?—Bitzuek gizon tsiki erri ta il dira.—¿Zeinbat errbi ta eperr ibilten dira?—¿Nor ilko dira?

LECCIÓN QUINTA

A

Ni egarri naz.—Ilten egon dira emakuma bi.—Gizon sendo batzuk gose izan dira.—Egarri izan gara.—Andres da zuek ilten egon zaree.—Errbi makal bat il da.—Egazti zuri asko iausi dira.—¿Nortzuk etorrten dira?—Emakuma zaarr bat eta ni egarri izaten gara.—Aberre tsiki gitsi gose izaten dira.—¿Zeinbat emakuma makal egarri izango dira?—Batzuk gose izaten dira.—Alejo ta i egarri izaten zaree.

B

Ni gose naz.—I egarri az.

A

Yo tengo sed.—Dos mujeres han estado muriendo.—Unos hombres fuertes han tenido hambre.—Hemos tenido sed.—Andrés y vosotros habéis estado muriendo.—Una perdiz débil ha muerto.—Muchas aves blancas han caído.—¿Quiénes suelen venir?—Una mujer vieja y yo solemos tener sed.—Pocos animales pequeños suelen tener hambre.—¿Cuántas mujeres débiles tendrán sed?—Unas suelen tener hambre.—Alejo y tú soléis tener sed.

B

Yo tengo hambre.—Tú tienes

A

Ni egarri naiz.—Ilten egon dira bi emakuma.—Gizon sendo batzuek gose izan dira.—Egarri izan gera.—Andres ta zuek ilten egon zerate.—Errbi makal bat il da.—Egazti tsuri asko erori dira.—¿Nor etorrten dira?—Emakuma zarr bat eta ni egarri izaten gera.—Aberre tsiki gitsi gose izaten dira.—¿Zeinbat emakuma makal egarri izango dira?—Batzuek gose izaten dira.—Alejo ta i egarri izaten zerate.

B

Ni gose naiz.—I egarri aiz.

Emakuma sendo bat gose da. Egazti tsiki bi etorri dira ta egarri dira.—Ni ilten egoten naz.—I iausten az.—¿Zeinbat gizon sendo ta zeinbat emakuma makal egarri izaten dira?—Andres da ni gose izaten gara.—Alejo ta i iausi zaree ta egarri izan zaree.—Egazti andi bi ta abere tsiki bat ilten egoten dira.—Egarri izango gara ta ilgo gara.—Gose izaten zaree ta ilten egoten zaree.

Z

Emakuma zarr bat eta ni egarri gara.—Gose izaten naz ni.—Asko izaten dira egarri, ta gutsi izango dira gose.—

sed.—Una mujer fuerte tiene hambre.—Dos aves pequeñas han venido y tienen sed.—Yo suelo estar muriendo.—Tú te sueles caer.—¿Cuántos hombres fuertes y cuántas mujeres débiles suelen tener sed?—Andrés y yo solemos tener hambre.—Alejo y tú os habéis caído y habéis tenido sed.—Dos aves grandes y un animal pequeño suelen estar muriendo.—Tendremos sed y moriremos.—Soléis tener hambre y soléis estar muriendo.

Z

Una mujer vieja y yo tenemos sed.—Yo suelo tener hambre.—Muchos suelen tener sed, y pocos tendrán hambre.—Vosotros y nos-

Emakuma sendo bat gose da.—Egazti tsiki bi etorri dira ta egarri dira,—Ni ilten egoten naiz.—I erorten aiz.—¿Zeinbat gizon sendo ta zeinbat emakuma makal egarri izaten dira?—Andres ta ni gose izaten gera.—Alejo ta i erori zerate ta gose izan zerate.—Bi egazti andi ta abere tsiki bat ilten egoten dira.—Egarri izango gera ta ilgo gera.—Gose izaten zerate ta ilten egoten zerate.

Z

Emakuma zarr bat eta ni egarri gera.—Gose izaten naiz ni.—Asko izaten dira egarri, ta gutsi izango dira gose.

Zuek eta gu errbiak ilten egongo gara.—¿Egarri az?—Gizon makal bitzuk ilten egon dira.—¿Eperr tsikiak ilten ibili zaree?—¿Nortzuk izaten dira egarri?—Asko iausten gara ta gutsi ilten dira.—¿Nor egon da abere baltzak ilten?—Egazti bi egarri izan dira.

D

Ni gose naz da egarri izaten naz.—I egarri izaten az da gose izango az.—Emakuma baltz bat iausi da ta egarri izan da.—Gazte asko egarri izaten gara.—Zarr gutsi izaten zaree gose ta egarri.—¿Zeinbat egazti zuri egon dira?—Abere bal-

otros estaremos matando liebres.—¿Tienes sed?—Dos grupos de hombres débiles han estado muriendo.—¿Habéis andado matando perdices pequeñas?—¿Quiénes suelen tener sed?—Muchos solemos caer y pocos suelen morir.—¿Quién ha estado matando animales negros?—Dos aves han tenido sed.

D

Yo tengo hambre y suelo tener sed.—Tú sueles tener sed y tendrás hambre.—Una mujer negra se ha caído y ha tenido sed.—Muchos jóvenes solemos tener sed.—Pocos viejos soléis tener hambre y sed.—¿Cuántas aves blancas han estado?—Hemos andado matando animales negros.—Dos mujeres débiles y

Zuek eta gu errbiak ilten egongo gera.—¿Egarri aiz?—Bitzuek gizon makal ilten egon dira.—¿Eperr tsikiak ilten ibili zerate?—¿Nor izaten dira egarri?—Asko erorten gera ta gutsi ilten dira.—¿Nor egon da abere beltzak ilten?—Bi egazti egarri izan dira.

D

Ni gose naiz ta egarri izaten naiz.—I egarri izaten aiz ta gose izango aiz.—Emakuma baltz bat erori da ta egarri izan da.—Gazte asko egarri izaten gera.—Zarr gutsi izaten zerate gose ta egarri.—¿Zeinbat egazti tsuri egon dira?—Abere bel-

tzak ilten ibili gara.—Emakuma makal bi ta gizon sendo bat etorriko dira errbiak ilten.—Ni ilten egon naz.—¿Nortzuk izaten zaree gose ta egarri?

A

Nire burua andia da.—Tšikiak dira zuen belarriak.—¿Nortzuk egoten dira orr?—Nire tšori ederra egorri izan da.—Gose gara gaurr zure egaztia ta ni.—¿Zeinbat gizon da emakuma gazte ibilten dira orr?—Gaurr ilgo dira nire tšoriak.—Gure orrma andiak itsusiak dira.—Ilten egon dira

un hombre fuerte vendrán matando liebres.—Yo he estado muriendo.—¿Quiénes suelen tener hambre y sed?

LECCIÓN SEXTA

A

Mi cabeza es grande.—Pequeñas son vuestras orejas.—¿Quiénes suelen estar ahí?—Mi hermoso pájaro ha tenido sed.—Tenemos hoy hambre el ave de V. y yo.—¿Cuántos hombres y mujeres jóvenes suelen andar ahí?—Hoy morirán mis pájaros.—Nuestras paredes grandes son feas.—Han estado muriendo nuestra perdíz joven y liebre vieja.—Hermosos sois vosotros y vuestra mujer fuerte.—Po-

tzak ilten ibili gera.—Bi emakuma makal ta gizon sendo bat etorriko dira errbiak ilten.—Ni ilten egon naiz.—¿Nor izaten zerate gose ta egarri?

A

Nere burua andia da.—Tšikiak dira zuen belarriak.—¿Nor egoten dira orr?—Nere tšori ederra egarri izan da.—Gose gera gaurr zure egaztia ta ni.—¿Zeinbat gizon ta emakuma gazte ibilten dira orr?—Gaurr ilko dira nere tšoriak.—Gure orrma andiak itsusiak dira.—Ilten egon dira gure eper

tzak ilten ibili gara.—Emakuma makal bi ta gizon sendo bat etorriko dira errbiak ilten.—Ni ilten egon naz.—¿Nortzuk izaten zaree gose ta egarri?

A

Nire burua andia da.—Tšikiak dira zuen belarriak.—¿Nortzuk egoten dira orr?—Nire tšori ederra egorri izan da.—Gose gara gaurr zure egaztia ta ni.—¿Zeinbat gizon da emakuma gazte ibilten dira orr?—Gaurr ilgo dira nire tšoriak.—Gure orrma andiak itsusiak dira.—Ilten egon dira

un hombre fuerte vendrán matando liebres.—Yo he estado muriendo.—¿Quiénes suelen tener hambre y sed?

LECCIÓN SEXTA

A

Mi cabeza es grande.—Pequeñas son vuestras orejas.—¿Quiénes suelen estar ahí?—Mi hermoso pájaro ha tenido sed.—Tenemos hoy hambre el ave de V. y yo.—¿Cuántos hombres y mujeres jóvenes suelen andar ahí?—Hoy morirán mis pájaros.—Nuestras paredes grandes son feas.—Han estado muriendo nuestra perdíz joven y liebre vieja.—Hermosos sois vosotros y vuestra mujer fuerte.—Po-

tzak ilten ibili gera.—Bi emakuma makal ta gizon sendo bat etorriko dira errbiak ilten.—Ni ilten egon naiz.—¿Nor izaten zerate gose ta egarri?

A

Nere burua andia da.—Tšikiak dira zuen belarriak.—¿Nor egoten dira orr?—Nere tšori ederra egarri izan da.—Gose gera gaurr zure egaztia ta ni.—¿Zeinbat gizon ta emakuma gazte ibilten dira orr?—Gaurr ilko dira nere tšoriak.—Gure orrma andiak itsusiak dira.—Ilten egon dira gure eperr

gure eperri gaztea ta errbi zaa-
rra.—Ederrak zaree zuek eta
zuen emakuma sendoa.—Gi-
zon gazte gutsi ta emakuma
zaarr asko egoten dira orr.—
Gose izango gara.—Egarri
izaten naz.

B

Nire tsoriak gazteak eta
ederrak dira.—Ire aberea zaa-
rra ta itsusia da.—Aberre andi
bat egon da gaurr orr.—¿Zein-
bat gazte egon zaree orr?—
Gure belarriak andiak eta itsu-
siak izango dira.—Zuen egazti
tsikiak egarri izan dira.—Biak
ilten egon dira.—Gu zaarrak
gara, orr egon gara ta gose

cos hombres jóvenes y muchas
mujeres viejas suelen estar ahí.—
Tendremos hambre.—Suelo tener
sed.

B

Mis pájaros son jóvenes y her-
mosos.—Tu animal es viejo y feo.
—Un animal grande ha estado hoy
ahí.—¿Cuántos jóvenes habeis es-
tado ahí?—Nuestras orejas han de
ser grandes y feas.—Vuestras aves
pequeñas han tenido sed.—Han
estado muriendo las dos.—Nos-
otros somos viejos, hemos estado
ahí y tenemos hambre.—Mis per-
dices suelen tener sed.—Tú sueles
tener hambre.—¿Teneis sed?—Es-

gaztea ta errbi zarra.—Ede-
rrak zerate zuek eta zuen ema-
kuma sendoa.—Gizon gazte
gutsi ta emakuma zarr asko
egoten dira orr.—Gose izango
gera.—Egarri izaten naiz.

B

Nire tsoriak gazteak eta
ederrak dira.—Ire aberea za-
rra ta itsusia da.—Aberre andi
bat egon da gaurr orr.—¿Zein-
bat gazte egon zerate orr?—
Gure belarriak andiak eta itsu-
siak izango dira.—Zuen egaz-
ti tsikiak egarri izan dira.—
Biak ilten egon dira.—Gu za-
rrak gera, orr egon gera ta

gara. — Nire eperrak egarri izaten dira. — I gose izaten az. — ¿Egarri zaree? — Orr egongo gara. — ¿Gaurr ioango dira ire abereak eta nire tšoriak? — ¿Zeinbat gizon egon zaree? — Sendo gitši ta makal asko egoten gara. — Gazte gitši ta zaarr asko ioaten gara.

Z

Gure kalea andia ta ederra da. — Zuen orrmaak gaurr iausiko dira. — Nire egaztiak egarri izaten dira. — Sendoak eta ederrak dira gure besoak. — ¿Nortzuk ibilten dira orr egaztiak ilten? — Asko etorrten dira ta gitši ioaten dira. — Nire

taremos ahí? — ¿Irán hoy tus animales y mis pájaros? — ¿Cuántos hombres habeis estado? — Solemos estar pocos fuertes y muchos débiles. — Solemos ir pocos jóvenes y muchos viejos.

Z

Nuestra calle es grande y hermosa. — Vuestras paredes caerán hoy. — Mis aves suelen tener sed. — Fuertes y hermosos son nuestros brazos. — ¿Quiénes suelen andar ahí matando aves? — Muchos suelen venir y pocos suelen ir. — Mi cabeza, orejas y brazos son fuertes y grandes. — Nuestras aves

gose gera. — Nere eperrak egarri izaten dira. — I gose izaten aiz. — ¿Egarri zerate? — Orr egongo gera. — ¿Gaurr joango dira ire abereak eta nere tšoriak? — ¿Zeinbat gizon egon zerate? — Sendo gutši ta makal asko egoten gera. — Gazte gutši ta zarr asko joaten gera.

Z

Gure kalea andia ta ederra da. — Zuen orrmak gaurr eroriko dira. — Nere egaztiak egarri izaten dira. — Sendoak eta ederrak dira gure besoak. — ¿Nor ibilten dira orr egaztiak ilten? — Asko etortzen dira ta gutši joaten dira. — Nere burua

burua belarriak eta besoak sendoak eta andiak dira.—Makalak izaten dira gure egaztiak.—Sendoak eta baltzak izango dira zuenak.—Gaurr etorriko dira gure abereak.—Gose izan dira zuen eperr zaarriak.—¿Zeinbat gizon da emakuma ibiltzen dira abereak ilten?—Gose izaten naz.—Sendoak izan dira zuen errbi tsikiak eta eperr andiak.

D

Gizon zaarri asko ta emakuma gazte gutsi ilten dira orr.—Gizon itsusi bitzuk etorri dira gaurr; da eperrak ilten ibili dira.—Gure eperrak gazteak

suelen ser débiles.—Los vuestros serán fuertes y débiles.—Hoy vendrán nuestros animales.—Han tenido hambre vuestras dos perdices viejas.—¿Cuántos hombres y mujeres suelen andar matando animales?—Suelo tener hambre.—Han sido fuertes vuestras liebres pequeñas y perdices grandes.

D

Muchos hombres viejos y pocas mujeres jóvenes suelen morir ahí.—Dos grupos de hombres feos han venido hoy; y han estado matando perdices.—Nuestras perdices suelen ser jóvenes y hermosas.—

belarriak eta besoak sendoak eta andiak dira.—Makalak izaten dira gure egaztiak.—Sendoak eta makalak izango dira zuenak.—Gaurr etorriko dira gure abereak.—Gose izan dira zuen bi eperr zarrak.—¿Zeinbat gizon ta emakuma ibiltzen dira abereak ilten?—Gose izaten naz.—Sendoak izan dira zuen errbi tsikiak eta eperr andiak.

D

Gizon zarr asko ta emakuma gazte gutsi ilten dira orr.—Bitzuek gizon itsusi etorri dira gaurr; ta eperrak ilten ibili dira.—Gure eperrak gazteak

eta ederrak izaten dira.—Ni andia izango naz; i tšikia izango az.—Gu sendoak izan gara; zuek makalak izan zaree.—Nire belarriak eta besoak andiak eta sendoak dira.—¿Nor etorri da ta nortzuk ibili dira orr?—Zuen errbiak egarri dira.—¿Zeinbat gazte itsusi ibilten dira eperrak ilten?—Gaurr iausiko dira zuen orrma zaarrak.—Gose izango gara emakuma makalak eta ni.—Gaurr gizon bitzuk eta gu ioango gara.

Yo seré grande; tú serás pequeño.—Nosotros hemos sido fuertes; vosotros habeis sido débiles.—Mis orejas y brazos son grandes y fuertes.—¿Quién ha venido y quiénes han andado ahí?—Tienen sed vuestras liebres.—¿Cuántos jóvenes feos suelen andar matando perdices?—Hoy caerán vuestras paredes viejas.—Tendremos hambre las mujeres débiles y yo.—Iremos hoy dos grupos de hombres y nosotras.

eta ederrak izaten dira.—Ni andia izango naiz; i tšikia izango aiz.—Gu sendoak izan gera; zuek makalak izan zerate.—Nere belarriak eta besoak andiak eta sendoak dira.—¿Nor etorri da ta nor ibili dira orr?—Zuen errbiak egarri dira.—¿Zeinbat gazte itsusi ibilten dira eperrak ilten?—Gaurr eroriko dira zuen orrma zaarrak.—Gose izango gera emakuma makalak eta ni.—Gaurr bitzuek gizon ta gu joango gera.

LECCIÓN SÉPTIMA

A

Nire tšoriak ura edaten egon dira. — Gure eperrak etorri zirean. — ¿Zeinbat emakuma ibiltzen zirean? — Nire errbi tšikia egarri zan. — Ura edaten egon gara Andres da ni. — Ogia iaten agerri dira gure gizon zaarra ta Sotero. — Gizon gitši egoten ginean. — Eperr batzuk ilten egon intzan i. — Gizon gazte sendo ederr bat gose izan da. — Itsusiak eta makalak zirean gure egaztiak. — Emakume zarr asko egoten zirean ogiak eskutatzen. — Burua eskutatzen

A

Mis pájaros han estado bebiendo agua. — Nuestras perdices habían venido. — ¿Cuántas mujeres solían andar? — Mi liebre pequeña tenía sed. — Hemos estado bebiendo agua Andrés y yo. — Han aparecido comiendo pan nuestro hombre viejo y Sotero. — Solíamos estar pocos hombres. — Tú estuviste matando unas perdices. — Un hombre joven, fuerte, hermoso, ha tenido hambre. — Feas y débiles eran nuestras aves. — Muchas mujeres viejas solían estar escondiendo panes. — Muchos hombres suelen andar es-

A

Nere tšoriak ura edaten egon dira. — Gure eperrak etorri ziran. — ¿Zeinbat emakuma ibiltzen ziran? — Nere errbi tšikia egarri zan. — Ura edaten egon gera Andres ta ni. — Ogia jaten agerri dira gure gizon zarra ta Sotero. — Gizon gutši egoten ginan. — Eperr batzuek ilten egon intzan i. — Gizon gazte sendo ederr bat gose izan da. — Itsusiak eta makalak zirean gur egaztiak. — Emakuma zarr asko egoten ziran ogiak eskutatzen. — Burua es-

da besoak agerrtuten ibilten dira gizon asko.

B

Egarri izan gara. — Burua eskutatzen etorri ginean. — Iaten da edaten egon nintzan. — Nire egaztiak ura edaten egoten dira. — I egarri intzan. — Gu gose izaten ginean. — Emakuma makalak gose ta egarri izaten dira. — Gizon sendoak besoak agerrtuten egoten dira. — Nire belarriak andiak eta itsusiak dira. — Gure kalea tsikia ta zaarra zan. — Gure gazteak egarri izaten zirean. — ¿Nortzuk egon dira ura edaten? — ¿Zeinbat errbi ibili dira belarriak eskutatzen? —

condiendo la cabeza y descubriendo los brazos.

B

Hemos tenido sed. — Habíamos venido ocultando la cabeza. — Estuve comiendo y bebiendo. — Mis aves suelen estar bebiendo agua. — Tú tenías sed. — Nosotros solíamos tener hambre. — Las mujeres débiles suelen tener hambre y sed. — Los hombres fuertes suelen estar manifestando los brazos. — Mis orejas son grandes y feas. — Nuestra calle era pequeña y vieja. — Nuestros jóvenes solían tener sed. — ¿Quiénes han estado bebiendo agua? — ¿Cuántas liebres han andado ocultando las orejas? — Yo soy

kutatzen ta besoak agerrtzen ibilten dira gizon asko.

B

Egarri izan gera. — Burua eskutatzen etorri ginan. — Jaten da edaten egon nintzan. — Nire egaztiak ura edaten egoten dira. — I egarri intzan. — Gu gose izaten ginan. — Emakuma makalak gose ta egarri izaten dira. — Gizon sendoak besoak agerrtzen egoten dira. — Nire belarriak andiak eta itsusiak dira. — Gure kalea tsikia ta zaarra zan. — Gure gazteak egarri izaten ziran. — ¿Nor egon dira ura edaten? — ¿Zeinbat errbi ibili dira belarriak esku-

Ni makala naz; egarri naz; edaten egoten naz ta iaten ioango naz.

Z

Egarri gara ta ura edaten egongo gara.—¿Nortzuk esku ta zirean orr?—Emakume zaarr itsusiak, ogia iaten egon dira.—Ura edaten egon ginean Andres da ni.—Ederrak izango dira gure kalea ta zuena.—Iaten da edaten egoten zirean.—¿Nortzuk izan dira zuen emakume zaarr sendoak?—Iaten ibiltzen ginean gu.—Sendoa nintzan; makala naz.—Gazte ederrak zineen; zaarr itsusiak zaree.—Egarri zaree ta ura

débil; tengo sed; suelo estar bebiendo é iré comiendo.

Z

Tenemos sed y estaremos bebiendo agua.—¿Quiénes se escondieron ahí?—Las mujeres viejas feas han estado comiendo pan.—Estuvimos Andrés y yo bebiendo agua.—Serán hermosas nuestra calle y la vuestra.—Solían estar comiendo y bebiendo.—¿Quiénes han sido vuestras mujeres viejas fuertes?—Nosotros solíamos andar comiendo.—Era yo fuerte; soy débil.—Erais jóvenes hermosos; sois viejos feos.—Tenéis sed y anduvisteis bebiendo agua.—Solía andar

tatzen?—Ni makala naiz; egarri naiz; edaten egoten naiz ta jaten joango naiz.

Z

Egarri gera ta ura edaten egongo gera.—¿Nor eskutatu ziran orr?—Emakume zarr itsusiak, ogia jaten egon dira.—Ura edaten egon ginan Andres ta ni.—Ederrak izango dira gure kalea ta zuena.—Jaten ta edaten egoten ziran.—¿Nor izan dira zuen emakume zarr sendoak?—Jaten ibiltzen ginan gu.—Sendoa nintzan; makala naiz.—Gazte ederrak zintzen; zarr itsusiak zerate.—Egarri zerate ta ura edaten ibili zina-

edaten ibili zineen. — Burua agerretuten ibilten zan gure gizon baltza.

D

Nire ogiak zuriak eta ederrak zirean. — Gazteak eta sendoak izan ginean; zaarrak eta makalak izango gara. — Ogi zuria iaten da ur ederra edaten egon ginean. — Gizon asko ibili zirean errbiak ilten. — Emakuma gitši ta zaarrak egoten dira burua eskutatzen. — Orr eperr ederr bi ibili dira ogia iaten. — Gure kalea tsikia ta baltza zan. — Gizon gitši izaten dira orr egarri. — ¿Zeinbat egoten zinen iaten da edateu? — Gizon

descubriendo la cabeza nuestro hombre negro.

D

Mis panes eran blancos y hermosos. — Fuimos jóve nes y fuertes; seremos viejos y débiles. — Estuvimos comiendo pan blanco y bebiendo agua hermosa. — Muchos hombres anduvieron matando liebres. — Pocas mujeres y viejas suelen estar ocultando la cabeza. — Ahí han andado dos hermosas perdices comiendo pan. — Nuestra calle era pequeña y negra. — Pocos hombres suelen tener ahí sed. — ¿Cuántos soliais estar comiendo y bebiendo? — Dos hombres viejos y yo anduvimos matando liebres y perdices. — ¿Quién ha muerto? — Murieron dos animales viejos. — Las

ten. — Burua agerretzen ibilten zan gure gizon baltza.

D

Nere ogiak tsuriak eta ederrak ziran. — Gazteak eta sendoak izan ginan; zarrak eta makalak izango gera. — Ogi tsuria jaten ta ur ederra edaten egon ginan. — Gizon asko ibili ziran errbiak ilten. — Emakuma gutši ta zarrak egoten dira burua eskutatzen. — Orr bi eperr ederr ibili dira ogia jaten. — Gure kalea tsikia ta baltza zan. — Gizon gutši izaten dira orr egarri. — ¿Zeinbat egoten zinaten jaten ta edaten? — Bi

zaarr bi ta ni errbiak eta eperrak ilten ibili ginean.—¿Nor il da?—Abere zaarr bi il zirean.—Emakuma gazteak, belarri andiak eskutatzen da tšikiak agerrtuten ibiltzen dira.—Gazte gutsi izaten ginean sendoak eta andiak.

mujeres jóvenes suelen andar ocultando las orejas grandes y descubriendo las pequeñas.—Pocos jóvenes solíamos ser fuertes y grandes.

gizon zarr ta ni errbiak eta eperrak ilten ibili ginan.—¿Nor il da?—Bi abere zarr il ziran.—Emakuma gazteak, belarri andiak eskutatzen ta tšikiak agerrtzen ibiltzen dira.—Gazte gutsi izaten ginan sendoak eta andiak.

LECCIÓN OCTAVA

A

¿Nona da tšori ori?—¿Nonak izan dira errbi onek eta eperr arek?—¿Zein emakumanak izan zirean gure orrma onek?—¿Zeintzuk egazti egoten dira orr ura edaten?—Nire abere tšiki biak ogia iaten da ura

A

¿De quién es ese pájaro?—¿De quién han sido estas liebres y aquellas perdices?—¿De qué mujer fueron estas nuestras paredes?—¿Qué aves suelen estar ahí bebiendo agua?—Mis dos pequeños animales suelen andar comiendo pan y bebiendo agua.—¿De qué

A

¿Norena da tšori ori?—¿Norenak dira errbi oiek eta eperr aiek?—¿Zein emakumarenak izan zirean gure orrma oiek?—¿Zein egazti egoten dira orr ura edaten?—Nere bi abere tšikiak ogia jaten ta ura edaten

zaarr bi ta ni errbiak eta eperrak ilten ibili ginean.—¿Nor il da?—Abere zaarr bi il zirean.—Emakuma gazteak, belarri andiak eskutatzen da tšikiak agerrtuten ibiltzen dira.—Gazte gutsi izaten ginean sendoak eta andiak.

mujeres jóvenes suelen andar ocultando las orejas grandes y descubriendo las pequeñas.—Pocos jóvenes solíamos ser fuertes y grandes.

gizon zarr ta ni errbiak eta eperrak ilten ibili ginan.—¿Nor il da?—Bi abere zarr il ziran.—Emakuma gazteak, belarri andiak eskutatzen ta tšikiak agerrtzen ibiltzen dira.—Gazte gutsi izaten ginan sendoak eta andiak.

LECCIÓN OCTAVA

A

¿Nona da tšori ori?—¿Nonak izan dira errbi onek eta eperr arek?—¿Zein emakumanak izan zirean gure orrma onek?—Zeintzuk egazti egoten dira orr ura edaten?—Nire abere tšiki biak ogia iaten da ura

A

¿De quién es ese pájaro?—¿De quién han sido estas liebres y aquellas perdices?—¿De qué mujer fueron estas nuestras paredes?—¿Qué aves suelen estar ahí bebiendo agua?—Mis dos pequeños animales suelen andar comiendo pan y bebiendo agua.—¿De qué

A

¿Norena da tšori ori?—¿Norenak dira errbi oiek eta eperr aiek?—¿Zein emakumarenak izan zirean gure orrma oiek?—¿Zein egazti egoten dira orr ura edaten?—Nere bi abere tšikiak ogia jaten ta ura edaten

edaten ibilten dira.—¿Zein emakuma zaarrenak zirean zuen [ogiak?—¿Zeinbat orrma agerrtu zirean?—¿Zein egazti izaten da egarri?—Andresena gose izaten da.—Nireak egarri zirean.—Anteronak ura edaten egon zirean.—Gose ta egarri izaten gara.—Nire eperr biak makalak eta itsusiak dira.—¿Nonak dira abere orrek, egazti au ta ogi ori?—Andresenak zirean.

B

¿Nona da eperr au?—¿Nonak dira eperr onek?—¿Zein gizonena zan orrma a?—¿Zein emakuma egon da ura edaten?—

mujer vieja eran vuestros panes?—¿Cuántas paredes aparecieron?—¿Qué ave suele tener sed?—La de Andrés suele tener hambre.—Las mías tenían sed.—Las de Antero estuvieron bebiendo agua.—Solemos tener hambre y sed.—Mis dos perdices son débiles y feas.—¿De quién son esos animales, esta ave y ese pan?—Eran de Andrés.

B

¿De quién es esa perdiz?—¿De quién son estas liebres?—¿De qué hombre era aquella pared?—¿Qué mujer ha estado bebiendo agua?—Estos panes son de una mujer.

ibilten dira.—¿Zein emakuma zarrenak ziran zuen ogiak?—¿Zeinbat orrma agerrtu ziran?—¿Zein egazti izaten da egarri?—Andresena goze izaten da.—Nireak egarri ziran.—Anterorenak ura edaten egon ziran.—Gose ta egarri izaten gera. Nere bi eperrak, makalak eta itsusiak dira.—¿Norenak dira abere oriek, egazti au ta ogi ori?—Andresenak ziran.

B

¿Norena da eperr au?—¿Norenak dira errbi oiek?—Zein gizonena zan orrma ura?—¿Zein emakuma egon da ura

Ogi onek emakuma batenak dira.—Ni Blasena naz.—Nire egazti zarrak Anteronak izan zirean.—¿Nortzuna izaten da ur au?—Gaurr gizon zaarr biren da.—I nire ogiak iaten etorri az.—Emakumaak burua ta besoak eskutatzen ibiltzen dira.—¿Zein emakumanak dira egazti onek?—Tšikiak arenak dira; andiak, orrenak.—¿Zeintzuk emakumanak dira abere onek, tšori orrek eta egazti arek?

Z

¿Nonak dira errbi zuri ori ta egazti baltz arek?—Emakuma sendo batenak zirean nire tšo-

—Yo soy de Blás.—Mis aves viejas fueron de Antero.—¿De quiénes suele ser esta agua?—Hoy es de dos hombres viejos.—Tú has venido comiendo mis panes.—Las mujeres suelen andar ocultando la cabeza y los brazos.—¿De qué mujer son estas aves?—Las pequeñas son de aquella; las grandes, de esa.—¿De qué mujeres son estos animales, esos pájaros y aquéllas aves?

Z

¿De quién son esa liebre blanca y aquéllas aves negras?—Mis dos pájaros eran de una mujer fuerte.

edaten?—Ogi oiek emakuma batenak dira.—Ni Blasena naiz.—Nere egazti zarrak Antérorrenak izan ziran.—¿Norena izaten da ur au?—Gaurr bi gizon zarrena da.—I nere ogiak jaten etorri aiz.—Emakumak burua ta besoak eskutatzen ibiltzen dira.—¿Zein emakumarenak dira egazti oiek?—Tšikiak arenak dira; andiak, orrenak.—¿Zein emakumarenak dira abere oiek, tšori oriek eta egazti aiek?

Z

¿Norenak dira errbi tšuri ori ta egazti beltz aiek?—Emakuma sendo batenak ziran ne-

ri biak. ¿Zein emakumanak izaten dira zuen ogia ta ura? —Nire tšoriak ura edaten egon dira; Andresenak, ogia iaten. —Nire belarriak andiak eta zuriak dira. —¿Zein emakumanak izan dira ogi baltz onek eta orrra orrek?—Bitzuk izan dira emakuma zarr batenak. —¿Nor izan da ori?—Ogi baltza iaten egoten zirean gizon onek. —Egarrri zirean gure egazti bitzuak. —Itsusiak eta zarrak dira zuen abere orrek. —Ura edaten egon ginean. —Gaurr etorriko da gizon sendoa.

—¿De qué mujer suelen ser vuestro pan y agua?—Mis pájaros suelen estar bebiendo agua; los de Andrés, comiendo pan. —Mis orejas son grandes y blancas. —¿De qué mujer han sido estos panes negros y esas paredes?—Dos grupos han sido de una mujer vieja. —¿Quién ha sido ese?—Estos hombres solían estar comiendo pan negro. —Tenían sed los dos grupos de nuestras aves. —Feos y viejos son esos vuestros animales. —Estuvimos bebiendo agua. —Hoy ha de venir aquel hombre fuerte.

re bi tšoriak. —¿Zein emakumarenak izaten dira zuen ogia ta ura? —Nere tšoriak ura edaten egon dira; Andresenak, ogia jaten. —Nere belarriak andiak eta tšuriak dira. —¿Zein emakumarenak izan dira ogi beltz oiek eta orrra oriek?—Bitzuek izan dira emakuma zarr batenak. —¿Nor izan da ori?—Ogi beltza jaten egoten ziran gizon oiek. —Egarrri ziran guzte egazti bitzuak. —Itsusiak eta zarrak dira zuen abere oriek. —Ura edaten egoten ginan. —Gaurr etorriko da gizon sendoa.

D

¿Nona az? — Ni Blasena naz; da gizon zaarr orrena izango naz. — ¿Nortzuk, zeintzuk emakuma egon dira ogi baltza iaten? — Gizon zaarr askonak izango dira nire orrmaak. — Ori ta ni sendoak ginean. — Au ta i makalak zineen. — Eperr au ta nirea ura edaten egoten zirean. — Gaurr eperrak ilten ibili gara. — Nire burua andia ta ederra zan. — Emakuma onek besoak eskutaten ibili zirean. — ¿Zeinbat egazti egon zirean ilten? — Ire belarriak eta emakuma onenak andiak eta itsusiak dira. — Gureak eta gizon

D

¿De quién eres? — Yo soy de Blas; y seré de ese hombre viejo. — ¿Quiénes, qué mujeres han estado comiendo pan negro? — De muchos hombres viejos serán mis paredes. — Ese y yo éramos fuertes. — Este y tú erais débiles. — Esta perdiz y la mía solían estar bebiendo agua. — Hemos andado hoy matando liebres. — Mi cabeza era grande y hermosa. — Estas mujeres anduvieron escondiendo los brazos. — ¿Cuántas aves estuvieron muriendo? — Tus orejas y las de estas mujeres son grandes y feas. — Las nuestras y las de esos hombres eran pequeñas y hermosas. — ¿De

D

¿Norena aiz? — Ni Blasena naiz; ta gizon zarr orrena izango naiz. — ¿Nor, zein emakuma egon dira ogi beltza jaten? — Gizon zarr askorenak izango dira nere orrmak. — Ori ta ni sendoak ginan. — Au ta i makalak zinaten. — Eperr au ta nerea ura edaten egoten ziran. — Gaurr eperrak ilten ibili gera. — Nere burua andia ta ederra zan. — Emakuma oiek besoak eskutatzen ibili ziran. — ¿Zeinbat egazti egon ziran ilten? — Ire belarriak eta emakuma oienak andiak eta itsusiak dira. — Gureak eta gizon orienak

orrenak tšikiak eta ederrak zirean.—¿Zein emakumanak dira tšori ouek eta orrek?

qué mujer son estos y esos pájaros?

tšikiak eta ederrak ziran.—¿Zein emakumarenak dira tšori oiek eta oriek?

LECCIÓN NOVENA

A

Iru asto egon zirean atzo ura edaten.—¿Nor dabil orr?—¿Zeinbat tšori dagoz?—¿Nor tzuk doaz?—¿Orr dabilz nire tšoriak eta astoa?—Orr datza gure egazti zaarr makala.—Egarri zirean zuen abere tšikiak.—¿Zeinbat dira zazpi ta zortzi?—¿Zeinbat emakuma ta gizon ibiltan dira tšoriak ilten?—Gure asto itsusia gaurr agerrtuko da.—¿Nor dabil?—

A

Tres burros estuvieron ayer bebiendo agua.—¿Quién anda ahí?—¿Cuántos pájaros están?—¿Quiénes van?—¿Ahí andan mis pájaros y burro?—¿Ahí yace nuestra ave vieja débil.—Tenian sed vuestros pequeños animales.—¿Cuántos son siete y ocho?—¿Cuántas mujeres y hombres suelen andar matando pájaros?—Nuestro burro feo aparecerá hoy.—¿Quién anda?—¿Quiénes andan?—¿Cuántos hombres yacen ahí?—Cuatro mujeres grandes vienen.—Cinco hombres pe-

A

Iru asto egon ziran atzo ura edaten?—Nor dabil orr?—¿Zeinbat tšori daude?—¿Nor dijoaz?—Orr dabilza nere tšoriak eta astoa?—Orr datza gure egazti zarr makala.—Egarri ziran zuen abere tšikiak.—¿Zeinbat dira zazpi ta zortzi?—Zeinbat emakuma ta gizon ibiltan dira tšoriak ilten?—Gure asto itsusia gaurr agerrtuko da.—¿Nor dabil?—¿Nor dabilza?—

orrenak tšikiak eta ederrak zirean.—¿Zein emakumanak dira tšori ouek eta orrek?

qué mujer son estos y esos pájaros?

tšikiak eta ederrak ziran.—¿Zein emakumarenak dira tšori oiek eta oriek?

LECCIÓN NOVENA

A

Iru asto egon zirean atzo ura edaten.—¿Nor dabil orr?—¿Zeinbat tšori dagoz?—¿Nor tzuk doaz?—¿Orr dabilz nire tšoriak eta astoa?—Orr datza gure egazti zaarr makala.—Egarri zirean zuen abere tšikiak.—¿Zeinbat dira zazpi ta zortzi?—¿Zeinbat emakuma ta gizon ibiltan dira tšoriak ilten?—Gure asto itsusia gaurr agerrtuko da.—¿Nor dabil?—

A

Tres burros estuvieron ayer bebiendo agua.—¿Quién anda ahí?—¿Cuántos pájaros están?—¿Quiénes van?—¿Ahí andan mis pájaros y burro?—¿Ahí yace nuestra ave vieja débil.—Tenian sed vuestros pequeños animales.—¿Cuántos son siete y ocho?—¿Cuántas mujeres y hombres suelen andar matando pájaros?—Nuestro burro feo aparecerá hoy.—¿Quién anda?—¿Quiénes andan?—¿Cuántos hombres yacen ahí?—Cuatro mujeres grandes vienen.—Cinco hombres pe-

A

Iru asto egon ziran atzo ura edaten?—Nor dabil orr?—¿Zeinbat tšori daude?—¿Nor dijoaz?—Orr dabilza nere tšoriak eta astoa?—Orr datza gure egazti zarr makala.—Egarri ziran zuen abere tšikiak.—¿Zeinbat dira zazpi ta zortzi?—Zeinbat emakuma ta gizon ibiltan dira tšoriak ilten?—Gure asto itsusia gaurr agerrtuko da.—¿Nor dabil?—¿Nor dabilza?—

¿Nortzuk dabilz?—¿Zeinbat gizon datzaz orr?—Lau emakuma andi datoz.—Bost gizon tšiki doaz.—Noa, nabil, nago.—Atorr, oa, atza.—Ori ta ni iaten gabilz.—Gatoz, goaz, gatzaz, gagoz.—Zabilz, zatoz, zoaz, zagoz.—Zagoze, zatoze, zoaze, zabilze.

B

¿Nortzuk dagoz nire iru tšoriak iaten?—¿Zeinbat gazte doaz gaurr?—Nire astoak zazpi zirean da orr datzaz.—Ire eperrak eta nire errbiak edaten ta iaten dabilz gaurr.—Egarri izaten naz ta noa.—Gose izaten az ta ogia eskutatzen ago.—

queños van.—Voy, ando, estoy.—Vienes, vas, yaces.—Ese y yo andamos comiendo.—Venimos, vamos, yacemos, estamos.—Andais, venís, vais, estais.—Estais, venís, vais, andais.

B

¿Quiénes están comiendo mis tres pájaros?—¿Cuántos jóvenes van hoy?—Mis burros eran siete y yacen ahí.—Tus perdices y mis liebres andan hoy bebiendo y comiendo.—Suelo tener sed y me voy.—Sueles tener hambre y estás escondiendo el pan.—¿Quiénes habeis venido hoy?—Dos jóvenes y

¿Zeinbat gizon datzaz orr?—Lau emakuma andi datoz.—Bost gizon tšiki dijoaz.—Nijoa, nabil, nago.—Atorr, ijoa, atza.—Ori ta ni jaten gabilza.—Gatoz, gijoaz, gatzaz, gaude.—Zabilza, zatoz, zijoaz, zaude.—Zaudete, zatozte, zijoazte, zabilzte.

B

¿Nor daude nere iru tšoriak jaten?—¿Zeinbat gazte dijoaz gaurr?—Nere astoak zazpi ziran ta orr datzaz.—Ire eperrak eta nere errbiak edaten ta jaten dabilza gaurr.—Egarri izaten naiz ta nijoa.—Gose izaten aiz ta ogia eskutatzen ago.—¿Nor

¿Nortzuk etorri zaree gaurr?—
Gazte bi ta lau zaarr doaz da
datoz.—Nago, atorr, datza.—
—Gabilz, zagoz, datoz.—Atza,
zabilz, dagoz, goaz.—Atzo gose
izan nintzan.—Gaurr egarri
gara.—Nire ogiak tsikiak eta
baltzak zircan.—Egaztiak iaten
egongo naz, da sendoa izango
naz.—Asko gose izaten dira.
—Ogeta bost emakuma dagoz,
amarr datoz, lau makal doaz.
—Ori ta ni astoak ilten ibilten
ginean.

Z

Amasei asto ederr dagoz orr.
—¿Noiz etorrtzen zineen zuek
eta zuen gizon gazteak?—Tso-

cuatro viejos van y vienen.—Es-
toy, vienes, yace.—Andamos, es-
tais, vienen.—Yaces, andais, están,
vamos.—Ayer tuve hambre.—Hoy
tenemos sed.—Mis panes eran pe-
queños y negros.—Estaré comien-
do aves y seré fuerte.—Muchos
suelen tener hambre.—Veinte y
cinco mujeres están, diez vienen,
cuatro débiles van.—Ese y yo so-
liamos andar matando burros.

Z

Diez y seis hermosos burros es-
tán ahí.—¿Cuándo solíais venir
vosotros y vuestros hombres jóve-

etorri zerate gaurr?—Bi gazte
ta lau zarr dijoaz ta datoz.—
Nago, atorr, datza.—Gabilza,
zaude, datoz.—Atza, zabilza,
daude, gijoaz.—Atzo gose izan
nintzan.—Gaurr egarri gera.
—Nire ogiak tsikiak eta bel-
tzak ziran.—Egaztiak jateu
egongo naiz ta sendoa izango
naiz.—Asko gose izaten dira.
—Ogei ta bost emakuma dan-
de, amarr datoz, lau makal di-
joaz.—Ori ta ni astoak ilten
ibilten ginan.

Z

Amasei asto ederr daude orr.
—¿Noiz etorrtzen zinateen zuek
eta zuen gizon gazteak?—Tso-

riak ilten gabilz.—Egarri izan da ta ura edaten dago.—¿Norenak zirean eperr da errbi arek? —Iru gizon da zazpi emakuma gagoz gaurr.—¿Noiz etorriko dira gazte orrek eta zarr arek? —Gitsi datoz, askodoaz.—Asto oiek ogia iaten dagoz.—¿Zein emakumanak dira asto andi orrek?—Andresenak dira tšori ederr oiek.—¿Nonak izan zirean zuen ogi zuriak?—Emakuma zarr batenak izango dira gure astoa ta zure egaztiak.—Ogia iaten gagoz.—Ura edaten zabilze.—Egarri naz da gose izan dira.—Emakuma orrek eta ni tšoriak ilten ibili

nes?—Andamos matando pajaros.—Ha tenido sed y está bebiendo agua.—¿De quién eran aquellas perdices y liebres?—Tres hombres y siete mujeres vamos hoy.—¿Cuándo han de venir esos jóvenes y aquellos viejos?—Vienen pocos, van muchos.—Estos burros están comiendo pan.—¿De qué mujer son esos burros grandes?—Estos hermosos pájaros son de Andrés.—¿De quién fueron vuestros panes blancos?—Nuestro burro y las aves de usted serán de una mujer vieja.—Estamos comiendo pan.—Andais bebiendo agua.—Tengo sed y han tenido hambre.—Esas mujeres y yo anduvimos

riak ilten gabilz.—Egarri izan da ta ura edaten dago.—¿Norenak ziran eperr ta errbi aiek? —Iru gizon ta zazpi emakuma gaude gaurr.—¿Noiz etorriko dira gazte oriek eta zarr aiek? —Gutsi datoz, asko dijoaz.—Asto oiek ogia jaten daude.—¿Zein emakumarenak dira asto andi oriek?—Andresenak dira tšori ederr oiek.—¿Norenak izan ziran zuen ogi tšuriak?—Emakuma zarr batenak izango dira gure astoa ta zure egaztiak.—Ogia jaten gaude.—Ura edaten zabilzte.—Egarri naiz ta gose izan dira.—Emakuma oriek eta ni tšoriak

ginean atzo.—¿Nor dabil orr?
—Gaurr goaz.

D

¿Nona da asto ori?—¿Nonak dira tñori onek?—Eperr tñiki orrek Blasenak dira.—Gure egaztiak emakuma makal batenak izan zirean atzo.—Orrina orrek, ogi arek eta asto baltz au gizon itsusi birenak dira.—¿Zein emakumanak izango dira ur onek?—Ni gizon onena naz.—Egazti asko ibili dira gaurr.—Gitsi datoz.—Ogeta bost emakuma zarr dagoz orr, da gose dira.—Egarri izan zan nire tñori ederra.—Gaurr il da ta orr datza.—¿Zeintzuk asto

ayer matando pájaros.—¿Quién anda ahí?—Hoy vamos.

D

¿De quién es ese burro?—¿De quién son estos pájaros?—Esas perdices pequeñas son de Blas.—Nuestras aves fueron ayer de una mujer débil.—Esas paredes, aquellos panes y este burro negro son de dos hombres feos.—¿De qué mujer serán estas aguas?—Yo soy de este hombre.—Muchas aves han andado hoy.—Pocas vienen.—Veinte y cinco mujeres viejas están ahí y tienen hambre.—Tuvo sed mi hermoso pájaro.—Hoy ha muerto y ahí yace.—¿Qué burros han caído?—Estamos, venís, andan.—Está

ilten ibili ginan atzo.—¿Nor dabil orr?—Gaurr gijoaz.

D

¿Norena da asto ori?—¿Norenak dira tñori oiek?—Eperr tñiki oriek Blasenak dira.—Gure egaztiak emakuma makal batenak izan ziran atzo.—Orrina oriek, ogi aiek eta asto beltz au bi gizon itsusirenak dira.—¿Zein emakumarenak izango dira ur oiek?—Ni gizon onena naiz.—Egazti asko ibili dira gaurr.—Gutsi datoz.—Ogei ta bost emakuma zarr daude orr ta gose dira.—Egarri izan zan nere tñori ederra.—Gaur il da ta orr datza.—¿Zein

iansi dira?—Gagoz, zatoz, dabilz.—Ilten dago.—Gose gara.—Amabi gizon makalak eta ni iansiko gara.

muriendo.—Tenemos hambre.—Caeremos los doce hombres débiles y yo.

asto erori dira?—Gaude, zatoz, dabilza.—Ilten dago.—Gose gera.—Amabi gizon makalak eta ni eroriko gera.

LECCIÓN DÉCIMA

A

¿Nonak izan dira arri ederrorrek?—¿Zein emakumanak zirean gure ogi bigun biribilak?—Zarrak dira nire Aita ta Ama.—Arrgin orrentzat izango dira tñori onek.—Bildurr zan atzo Anton.—Emakuma makalak iaten egoten dira.—Orr datzaz nire iru abereak.—Asto zarr batenak izan dira belarri orrek.—¿Nor dabil?—Gure

A

¿De quién han sido esas hermosas piedras?—¿De qué mujer eran nuestros panes blandos redondos?—Mi padre y madre son viejos.—Para ese cantero serán estos pájaros.—Tenía miedo ayer Antonio.—Las mujeres débiles suelen estar comiendo.—Ahí yacen mis tres animales.—De un burro viejo han sido esas orejas.—¿Quién anda?—Nuestra madre está bebiendo agua.—Para vuestro cantero serán esos panes redondos.—Tenemos ham-

A

¿Norenak izan dira arri ederroriek?—Zein emakumarenak ziran gureogi biguin biribilak?—Zarrak dira nere Aita ta Ama.—Arrgin orrentzat izango dira tñori oiek.—Bildurr zan atzo Anton.—Emakuma makalak jaten egoten dira.—Orr datzaz nere iru abereak.—Asto zarr batenak izan dira belarri oriek.—¿Nor dabil?—Gure Ama ura

iansi dira?—Gagoz, zatoz, dabilz.—Ilten dago.—Gose gara.—Amabi gizon makalak eta ni iansiko gara.

muriendo.—Tenemos hambre.—Caeremos los doce hombres débiles y yo.

asto erori dira?—Gaude, zatoz, dabilza.—Ilten dago.—Gose gera.—Amabi gizon makalak eta ni eroriko gera.

LECCIÓN DÉCIMA

A

¿Nonak izan dira arri ederrorrek?—¿Zein emakumanak zirean gure ogi bigun biribilak?—Zarrak dira nire Aita ta Ama.—Arrgin orrentzat izango dira tñori onek.—Bildurr zan atzo Anton.—Emakuma makalak iaten egoten dira.—Orr datzaz nire iru abereak.—Asto zarr batenak izan dira belarri orrek.—¿Nor dabil?—Gure

A

¿De quién han sido esas hermosas piedras?—¿De qué mujer eran nuestros panes blandos redondos?—Mi padre y madre son viejos.—Para ese cantero serán estos pájaros.—Tenía miedo ayer Antonio.—Las mujeres débiles suelen estar comiendo.—Ahí yacen mis tres animales.—De un burro viejo han sido esas orejas.—¿Quién anda?—Nuestra madre está bebiendo agua.—Para vuestro cantero serán esos panes redondos.—Tenemos ham-

A

¿Norenak izan dira arri ederroriek?—Zein emakumarenak ziran gureogi bigun biribilak?—Zarrak dira nere Aita ta Ama.—Arrgin orrentzat izango dira tñori oiek.—Bildurr zan atzo Anton.—Emakuma makalak jaten egoten dira.—Orr datzaz nere iru abereak.—Asto zarr batenak izan dira belarri oriek.—¿Nor dabil?—Gure Ama ura

Ama ura edaten dago.—Zuen arrginantzat izango dira ogi biribil orrek.—Gose gara.—Besoak agerrtuten gabilz.—Iru gizon da lau emakuma goaz.—Gaurr gatoz.—¿Zuek zaree?—Zuen kalea andia ta ederra zan.—Tšori asko dagoz ura edaten.—¿Nortzuk zabilze?—¿Zeintzuk gizonentzat ibili zirean gazte sendo orrek errbiak ilten?

B

¿Nona da arri ederr au?—Arrginana da.—¿Noiz etorri zaree iru emakuma orrek eta i?—Ni atzo etorri nintzan: orrek gaurr agerrtu dira.—¿Zein kale

bre.—Andamos descubriendo los brazos.—Tres hombres y cuatro mujeres vamos.—Venimos hoy.—¿Sois vosotros?—Vuestra calle es grande y hermosa.—Muchos pájaros están bebiendo agua.—¿Quiénes andáis?—¿Para qué hombres anduvieron esos jóvenes fuertes matando liebres?

B

¿De quién es esta hermosa piedra?—Es del cantero.—¿Cuándo habéis venido esas tres mujeres y tú?—Yo vine ayer: esas han aparecido hoy.—¿Qué calle es la vuestra?—¿Para quién son tus aves?—

edaten dago.—Zuen arrginarentzat izango dira ogi biribil oriek.—Gose gera.—Besoak agerrtzen gabilza.—Iru gizon ta lau emakuma gijoaz.—Gaurr gatoz.—¿Zuek zerate?—Zuen kalea andia ta ederra zan.—Tšori asko daude ura edaten.—¿Nor zabilzate?—¿Zein gizonentzat ibili ziran gazte sendo oriek errbiak ilten?

B

¿Norena da arri ederr au?—Arrginarena da.—¿Noiz etorri zerate iru emakume oriek eta i?—Ni atzo etorri nintzan: oriek gaurr agerrtu dira.—¿Zein kale

da zuena?—¿Nontzat dira ire egaztiak?—Batzuk nitzat izango dira.—Onek Antonentzat izango dira.—Arek orr ibiliko dira.—¿Bildurr az?—Gose naz.—¿Ogia jaten abil?—Noa, nago, gabilz da etorriko gara.—Abil, atorr, zoaze ta egongo zaree.—Arriak eskutatzen ibili nintzan.—Ura edaten ibili intzan.—Nire Aita errbiak ilten ibili zan, da iausi zan.—Gure beso baltzak agerrtuten ibili ginean.—¿Nortzuk egon zineen atzo orr?

Z

Gure Aitantzat izan zirean zuen ogi bigunak.—¿Orr dagoz aire tšori gorri biak?—Bildurr

Unas son para mí.—Estas serán para Antonio.—Aquéllas andarán ahí.—¿Tienes miedo?—Tengo hambre.—¿Andas comiendo pan?—Voy, estoy, andamos y vendremos.—Andas, vienes, vais y estaréis.—Anduve ocultando piedras.—Anduviste bebiendo agua.—Mi padre anduvo matando liebres, y se cayó.—Anduvimos descubriendo nuestros negros brazos.—¿Quiénes estuvisteis ahí ayer?

Z

Para nuestro padre fueron vuestros panes blandos.—¿Están ahí mis dos pájaros rojos?—Tienen

da zuena?—¿Norentzat dira ire egaztiak?—Batzuek neretzat dira.—Oiek Antonentzat izango dira.—Aiek orr ibiliko dira.—¿Bildurr aiz?—Gose naiz.—¿Ogia jaten abil?—Nijoa, nago, gabilza ta etorriko gera.—Abil, atorr, zijoazte ta egongo zerate.—Arriak eskutatzen ibili nintzan.—Ura edaten ibili intzan.—Nere Aita errbiak ilten ibili zan, ta erori zan.—Gure beso beltzak agerrtzen ibili ginan.—¿Nor egon zinatzen atzo orr?

Z

Gure Aitarentzat izan ziran zuen ogi biguinak.—¿Orr daude nere bi tšori gorriak?—Bil-

dira zure Aita ta Ama.—¿Zein arrginenak zirean arri ederr andi arek?—Errbiak ilten ibili ginean, da zutzat jizango dira batzuk.—¿Andresenak izango dira arri orrek?—Egarri ginean da ura edaten gagoz.—Gure Aitata Ama ogi bigunak eskutatzen dabilz.—¿Noiz etorri zineen emakuma zarr ori ta zu?—Atzo etorri ginean da gaurr goaz.—Asto baltz batzuk iausi dira ta bildurr gara.—¿Zeintzuk ogi dira Aitanak?

D

¿Zeinbat emakuma zarr il zirean atzo?—Atzo lau il zirean; gaurr iru il dira.—¿Noiz izan-

miedo el padre y madre de V.—¿De qué cantero eran aquellas piedras grandes hermosas?—Anduvimos matando liebres, y unas serán para V.—¿Serán de Andrés esas piedras?—Teníamos sed y estamos bebiendo agua.—Nuestro padre y madre andan escondiendo los panes blandos.—¿Cuándo vinieron esa mujer vieja y usted?—Vinimos ayer y vamos hoy.—Han caído unos burros negros y tenemos miedo.—¿Qué panes son del padre?

D

¿Cuántas mujeres viejas murieron ayer?—Ayer murieron cuatro; hoy han muerto tres.—¿Cuándo

durr dira zure Aita ta Ama.—¿Zein arrginenak ziran arri ederr andi aiek?—Errbiak ilten ibili ginan, ta zuretzat izango dira batzuek.—Andresenak izango dira arri oriek?—Egarri ginan ta ura edaten gaude.—Gure Aita ta Ama ogi biguinak eskutatzen dabilza.—¿Noiz etorri zinaten emakuma zarr ori ta zu?—Atzo etorri ginan ta gaurr gijoaz.—Asto beltz batzuek erori dira ta bildurr gera.—¿Zein ogi dira Aitarenak?

D

¿Zeinbat emakuma zarr il ziran atzo?—Atzo lau il ziran; gaurr iru il dira.—¿Noiz izan-

go dira nitzat zuen arri biribilak eta egazti gorriak?—Zuen ogi bigunak iaten gagoz.—Ur asko edaten zagoze.—Bildurr dira ta ire Aita ta Ama eskntako dira.—¿Zeintzuk arrgin ibili zirean atzo abereak ilten?—Emakuma zaarrak, eskuak eta burua eskutaten ibiltzen dira.—¿Nonak dira asto andi ederr orrek?—¿Zein arrginertzat izango dira zuen arri biribilak?—Irurak izango dira arrgin zaarr batentzat.—Eta egazti baltz itsusi onek emakuma gazte birentzat izan zirean.

serán para mí vuestras piedras redondas y aves rojas.—Estamos comiendo vuestros blandos.—Estais bebiendo mucha agua.—Tienen miedo y se esconderán tu padre y madre.—¿Qué canteros anduvieron ayer matando animales?—Las mujeres viejas suelen andar escondiendo las manos y la cabeza.—¿De quién esos burros grandes hermosos?—Para qué cantero serán vuestras piedras redondas?—Las tres serán para un cantero viejo.—Y estas aves negras feas fueron para dos mujeres juvenes.

go dira neretzat zuen arri biribilak eta egazti gorriak?—Zuen ogi bigunak jaten gaudete.—Ur asko edaten zaudete.—Bildurr dira ta ire Aita ta Ama eskntatuko dira.—¿Zein arrgin ibili ziran atzo abereak ilten?—Emakuma zarrak, eskuak eta buruak eskutatzen ibiltzen dira.—¿Norenak dira asto andi ederr oriek?—¿Zein arrginertzat izango dira zuen arri biribilak?—Irurak izango dira arrgin zarr batentzat.—Eta egazti beltz itsusi oiek bi emakuma gaztentzat izan ziran.

LECCIÓN ONCE

A

Gure Aitagaz etorri zirean emakuma orrek. —¿Nundik zatoze gizon orregaz? — Nire Amantzat izango dira zuen errbia ta eperra. — Arrgin sendo batenak zirean ogi bigun arek eta gure arri ederr au. — Ederrto gagoz gaurr. — Guztiz ondo dabilz emakuma zaarr orrek. — Durangotik etorri zirean ire Ama ta emakuma onek. — Zazpi astogaz erri tsiki batetik etorri dira. — ¿Zein kaletatik etorri zarce? — ¿Zein arrginegaz ibili zinean orr? — ¿Zeinbat

A

Con nuestro padre vinieron esas mujeres. — ¿De dónde vienen con ese hombre? — Para mi madre han de ser vuestra liebre y perdíz. — Eran de un cantero fuerte aquellos panes blandos y esta nuestra hermosa piedra. — Hoy estamos hermosamente. — Andan muy bien esas mujeres viejas. — De Durango vinieron tu madre y estas mujeres. — Con siete burros han venido de un pueblo pequeño. — ¿De qué calle habéis venido? — ¿Con qué cantero anduvisteis ahí? — ¿En cuantas manos han solido andar esas aves pequeñas? — ¿De quiénes es esta ave negra? — Esos feos burros

A

Gure Aitarekin etorri ziran emakuma oriek. — ¿Nondik zatozte gizon orrekin? — Nere Amarentzat izango dira zuen errbia ta eperra. — Arrgin sendo batenak ziran ogi biguin aiek eta gure arri ederr au. — Ederrki gaude gaurr. — Oso ongi dabilza emakuma zarr oriek. — Durangotik etorri ziran ire Ama ta emakuma oiek. — Zazpi astorekin erri tsiki batetik etorri dira. — ¿Zein kaletatik etorri zerate? — ¿Zein arrginekin ibili zinate orr? —

eskutan ibilten izan dira egazti tsiki orrek? — ¿Nortzuna da egazti baltz au?— Asto itsusi orrek Irundik etorriten dira.— ¿Nogaz zabilz ura edaten?

B

Irundik gatoz.— Iru gizonegaz gabilz.— ¿Nona da arri ederr ori?— Gaur guztiz ondo zabilze abere orrekaz.— Gero etorriko gara, ta i ta ni arriak eskutatzen egongo gara.— ¿Noiz etorriko zaree nigaz?— ¿Noiztik egongo zaree i ta iru emakuma orrek arrgin orregaz?— ¿Zein kaletatik eta zein orrmatatik iausi dira ire abereak?

suelen venir de Irún.— Con quién andais bebiendo agua?

B

Venimos de Irún.— Andamos con tres hombres.— ¿De quién es esa hermosa piedra?— Hoy andáis muy bien con ese animal.— Vendremos luego y estaremos tú y yo ocultando piedras.— ¿Cuándo vendréis conmigo?— ¿Desde cuándo estaréis tú y esas tres mujeres con ese cantero?— ¿De qué calle y de qué pared han caído tus animales?— ¿Tienes miedo?— ¿Tuviste hambre?— ¿Tendrás sed?— Estoy descubriendo tus pequeñas piedras.

¿Zeinbat eskutan ibilten izan dira egazti tsiki oriek?— ¿Norena da egazti beltz au?— Asto itsuzi oriek Irundik etorritzen dira.— ¿Norekin zabilza ura edaten?

B

Irundik gatoz.— Iru gizonekin gabilza.— ¿Norena da arri ederr ori?— Gaur oso ongi zabilzate abere orrekin.— Gero etorriko gera, ta i ta ni arriak eskutatzen egongo gera.— ¿Noiz etorriko zerate nerrekin?— ¿Noiztik egongo zerate i ta iru emakuma oriek arrgin orrekin?— ¿Zein kaletatik eta zein orrmatatik erori dira ire

—¿Bildurr az?—¿Gose izan intzan?—¿Egarri izango az?—Ire arri tšikiak agerretuten nago.—Etzik arrgin ori ta ni igaz ioango gara.—¿Noiz egongo zaree arriak eta ogiak eskutaten?—Gero emendik ioango gara ta tšoriak ilten egongo gara.—¿Nondik etorri zaree arrgin orregaz?—Ire tšoriak guztiz baltzak dira.—Arri onek nire Amanak dira.—Lau ogi biribil orrek emakuma tšiki batenak dira.—¿Nonak izan zirean?—¿Zein emakumanak izango dira?—¿Zein arrginentzat?

—Desde pasado mañana iremos ese cantero y yo contigo.—¿Cuándo estaréis escondiendo las piedras y los panes?—Luego iremos de aquí y estaremos matando aves.—¿De dónde habéis venido con ese cantero?—Tus pájaros son muy negros.—Estas piedras son de mi madre.—Esos cuatro panes redondos son de una mujer pequeña.—¿De quién fueron?—¿De qué mujer serán?—¿Para qué cantero?

abereak?—¿Bildurr aiz?—¿Gose izan intzan?—Egarri izango aiz?—Ire arri tšikiak agerretzen nago.—Etzik arrgin ori ta ni irekin joango gera.—¿Noiz egongo zerate arriak eta ogiak eskutatzen?—Gero emendik joango gera ta tšoriak ilten egongo gera.—¿Nondik etorri zerate arrgin orrekin?—Ire tšoriak oso beltzak dira.—Arri oiek nire Amarenak dira.—Lau ogi biribil oriek emakuma tšiki batenak dira.—¿Norenak izan ziran?—¿Zein emakumarenak izango dira?—¿Zein arrginentzat?

Z

¿Nontzat izan zirean ogi bigun arek?—Gure asto baltz bientzat eskuta dira orr arri andi biribil batzuk.—¿Nogaz etorri zineen?—¿Gure Amagaz?—¿Zein emakumanak izango dira zuen tšori ederrak?—Zuen kaleetatik arrgin zaarr bat etorri zan atzo.—Gero ioango gara zuekaz.—Etzi etorriko dira nigaz gizon gazte orrek.—Iru arrginegaz gagoz.—Zuen eskuetatik datoz nire lau tšoriak.—¿Zeinbat astogaz etorrten zaree gure kaletik?—Guztiz ederrto doaz arrgin au ta gazte ori.—¿Nor-

Z

¿Para quién fueron aquellos panes blandos?—Para nuestros dos burros negros se han escondido ahí unas piedras grandes redondas.—¿Con quién vinisteis?—¿Con nuestra madre?—¿De qué mujer serán vuestros hermosos pájaros?—De vuestras calles vino ayer un cantero viejo.—Luego hemos de ir con vosotros.—Pasado mañana vendrán conmigo esos hombres jóvenes.—Estamos con tres canteros.—De vuestras manos vienen mis cuatro pájaros.—¿Con cuántos burros soléis venir de nuestra calle?—Muy hermosamente van este cantero y ese joven.—¿Quiénes an-

Z

¿Norentzat izan ziran ogi biguin aiek?—Gure bi asto beltzentzat eskutatu dira orr arri andi biribil batzuek.—¿Norekin etorri zinaten?—¿Gure Amarekin?—¿Zein emakumarenak izango dira zuen tšori ederrak?—Zuen kaleetatik arrgin zarr bat etorri zan atzo.—Gero joango gera zuekin.—Etzi etorriko dira nerekin gizon gazte oriek.—Iru arrginekin gaude.—Zuen eskuetatik datoz nere lau tšoriak.—¿Zeinbat astorekin etorrzen zerate gure kaletik?—Oso ederrki dijoaz arrgin au ta gazte ori.—

tzuk dabilz nire ogi zuri bigu-
na iaten?—Bildurr ginean, go-
se gara, egarri izaten naz.

D

¿Zein emakumantzat da tšori gorri au? — ¿Nortzuntzat izan zirean arri gorri arek?— ¿Nona az?—¿Zein emakumak dira asto orrek?—Gaur gure orrma auditik ur asko iausi da.—Zuen esku tšikietatik ioan dira nire tšoriak.— ¿Noiztik zagoze orr ura edaten? — ¿Zeinbat arrgin iausi dira ire orrmetatik? — Noa ta etorriko naz.—Ondo zagoz, guztiz ondo, ta gero ilgo az.—¿Nogaz eskuta az?—Gaur-

dan comiendo mi pan blanco blando? — Teníamos miedo, tenemos hambre, suelo tener sed.

D

¿Para qué mujer es este pájaro rojo?—¿Para quiénes habían sido aquellas piedras rojas?—¿De quién eres?—De qué mujer son esos boricos? — Hoy de nuestra pared grande ha caído mucha agua.—De vuestras pequeñas manos han ido mis pájaros.—Desde cuándo estáis ahí bebiendo agua? — ¿Cuántos canteros han caído desde tus paredes?—Me voy y vendré.—Estáis bien, muy bien y morirás luego.—¿Con quién te has escondido?—Desde hoy serás de Andrés.—An-

¿Nor dabilza nere ogi tšuri biguina jaten? —Bildurr ginan gose gera, egarri izaten naiz.

D

¿Zein emakumarentzat da tšori gorri au? — ¿Norentzat izan ziran arri gorri aiek?— ¿Norena aiz?—¿Zein emakumarenak dira asto oriek? — Gaur gure orrmatik ur asko erori da.—Zuen esku tšikietatik joan dira nere tšoriak.— ¿Noiztik zaudete orr ura edaten?—¿Zeinbat arrgin erori dira ire orrmetatik? — Ni-joa ta etorriko naiz.— Ongi zaudete, oso ongi, ta gero ilko aiz.—¿Norekin eskutatu aiz?—

tik Andresena izango az.—
Ederrto gabiliz gazte onek eta
ni.—Nigaz da igaz ibiliko
dira onek iaten da edaten.

damos hermosamente estos jóve-
nes y yo.—Conmigo y contigo an-
darán estos comiendo y bebiendo.

Gaurrtik Andresena izango aiz.
—Ederrki gabiltza gazte oiek
eta ni.—Nerekin eta irekin ibi-
liko dira oiek jaten ta edaten.

LECCIÓN DOCE

A

¿Zelan zagoz?—Ni ondo ¿ta
zu?—Emen dagozanak, ederrto
dagoz.—Arraina iaten ibilten
izan dira arrgin onek.—Orr
dabilen egazti ori, gure Aita-
na da.—Zubitik etorri dan
emakumea, guztiz tsikia da.—
Nire aoa zabala zan.—Gure
aoan dagoan arraina, gorria ta
tsikia da.—¿Noiztik eta nogaz
etorri izango dira emakuma

A

¿Cómo está usted?—Yo bien ¿y
usted?—Los que están aquí, están
hermosamente.—Estos canteros
han solido andar comiendo pesca-
dos.—Esa ave que anda ahí, es de
nuestro padre.—La mujer que ha
venido del puente, es muy peque-
ña.—Mi boca era ancha.—El pes-
cado que está en nuestra boca, es
roja y pequeña.—¿Desde cuándo y
con quién habrán venido esas mu-
jeres?—El pájaro que ha estado
bebiendo agua, ha tenido sed.—

A

¿Nola zaude?—Ni ongi ¿ta
zu?—Emen daudenak, ederrki
daude.—Arraia jaten ibilten
izan dira arrgin oiek.—Orr da-
bilen egazti ori, gure Aitarena
da.—Zubitik etorri dan ema-
kuma, oso tsikia da.—Nere aoa
zabala zan.—Gure aoan dagoen
arraia, gorria ta tsikia da.—
¿Noiztik eta norekin etorri
izango dira emakuma oriek?

tik Andresena izango az.—
Ederrto gabiliz gazte onek eta
ni.—Nigaz da igaz ibiliko
dira onek iaten da edaten.

damos hermosamente estos jóve-
nes y yo.—Conmigo y contigo an-
darán estos comiendo y bebiendo.

Gaurrtik Andresena izango aiz.
—Ederrki gabiltza gazte oiek
eta ni.—Nerekin eta irekin ibi-
liko dira oiek jaten ta edaten.

LECCIÓN DOCE

A

¿Zelan zagoz?—Ni ondo ¿ta
zu?—Emen dagozanak, ederrto
dagoz.—Arraina iaten ibilten
izan dira arrgin onek.—Orr
dabilen egazti ori, gure Aita-
na da.—Zubitik etorri dan
emakumea, guztiz tsikia da.—
Nire aoa zabala zan.—Gure
aoan dagoan arraina, gorria ta
tsikia da.—¿Noiztik eta nogaz
etorri izango dira emakuma

A

¿Cómo está usted?—Yo bien ¿y
usted?—Los que están aquí, están
hermosamente.—Estos canteros
han solido andar comiendo pesca-
dos.—Esa ave que anda ahí, es de
nuestro padre.—La mujer que ha
venido del puente, es muy peque-
ña.—Mi boca era ancha.—El pes-
cado que está en nuestra boca, es
roja y pequeña.—¿Desde cuándo y
con quién habrán venido esas mu-
jeres?—El pájaro que ha estado
bebiendo agua, ha tenido sed.—

A

¿Nola zaude?—Ni ongi ¿ta
zu?—Emen daudenak, ederrki
daude.—Arraia jaten ibilten
izan dira arrgin oiek.—Orr da-
bilen egazti ori, gure Aitarena
da.—Zubitik etorri dan ema-
kuma, oso tsikia da.—Nere aoa
zabala zan.—Gure aoan dagoen
arraia, gorria ta tsikia da.—
¿Noiztik eta norekin etorri
izango dira emakuma oriek?

orrek?—Ura edaten egon dan t̄soria, egarri izan da.—¿Zein gizonenak izan dira, arroa iaten egon direan astoak?—Arrgin batenak dira orr dagozanak.—¿Nontzat izango dira gure Aitagaz etorri direan asto biak?—Nire ezpanetatik ura iausten da.—Nire ezpanetatik iausten dan ura, gitsi izaten da.—Zubi zabaletik agerrtu dira t̄sori ederr bi.—Zubi zabaletik agerrtu direan t̄sori ederr biak, gure arrginantzatzat izango dira.

B

Iaten egon izango gara.—
Orr egon dana, nire Aita da.—

¿De qué hombre han sido los burros que han estado comiendo maíz?—Los que están ahí son de un cantero.—¿Para quién serán los dos burros que han venido con nuestro padre?—De mis labios suele caer agua.—El agua que suele caer de mis labios, suele ser poca.—Del puente ancho han aparecido dos hermosos pájaros.—Los dos hermosos pájaros que han aparecido del puente ancho, serán para nuestro cantero.

B

Habremos estado comiendo.—
El que ha estado ahí, es mi padre.

—Ura edaten egon dan t̄soria, egarri izan da.—¿Zein gizonenak izan dira, arroa jaten egon diran astoak?—Arrgin batenak dira orr daudenak.—¿Norentzat izango dira gure Aitarekin etorri diran bi astoak?—Nere ezpainetatik ura erorten da.—Nere ezpainetatik erorten dan ura, gitsi izaten da.—Zubi zabaletik agerrtu dira bi t̄sori ederr.—Zubi zabaletik agerrtu diran bi t̄sori ederrak, gure arrginarentzatzat izango dira.

B

Jaten egon izango gera.—
Orr egon dana, nere Aita da.—

Zubi barritik etorri direan arriginak, emen egon izango dira. Egarrri direanak, edaten egoten dira.—Gose direanak, jaten egoten dira.—Nire Aitagaz datozen gizonak, gose ta egarrri izaten dira.—¿Nona da arrain ori?—¿Nona da orr dagoan azurra?—¿Zelan zagoz?—¿Zelan egoten dira igaz orrek eta arek?—¿Zeinbat zubi dagoz emendik?—Ire aotik azurr onek iausi dira.—An eskuta izango dira, emen egon direan tšoriak.—Orrina onakaz egiten direan zubiak, guztiz sendoak izaten dira.—¿Nortzuk ioan dira ire Aitagaz?—Emen egon di-

—Los canteros que han venido del puente nuevo, habrán estado aquí.— Los que tienen hambre, suelen estar comiendo.— Los hombres que vienen con mi padre, suelen tener hambre y sed.—¿De quién es ese pescado?—¿De quién es el hueso que está ahí?—¿Cómo está usted?—¿Cómo suelen estar contigo esos y aquellos?—¿Cuántos puentes hay (están) desde aquí?— De tu boca han caído estos huesos.— Allí se habrán escondido los pájaros que han estado aquí.— Los puentes que se suelen hacer con buenas paredes, suelen ser muy fuertes.—¿Quiénes han ido con tu

Zubi berritik etorri diran arriginak, emen egon izango dira.—Egarrri diranak, edaten egoten dira.—Gose diranak, jaten egoten dira.—Nere Aitarekin datozen gizonak, gose ta egarrri izaten dira.—¿Norena da arrai ori?—¿Norena da orr dagoen ezurra?—¿Nola zaude?—¿Nola egoten dira irekin oriek eta aiek?—¿Zeinbat zubi dau de emendik?—Ire aotik ezurr oiek erori dira.—An eskutatu izango dira, emen egon diran tšoriak.—Orrina onakin egiten diran zubiak, oso sendoak izaten dira.—¿Nor joan dira ire Aitarekin?—Emen egon diran

rean gazte batzuk ioan izango dira.

Z

Gero etorriko da, zubian nigaz egon dana.—Gaurr agerritu dan emakuma baltz ori, etzi eskutako da.—¿Zelan dago, iaten datorren arrgin ori?—Nigaz ibilten direan zaarrak, nire Aita ta Ama dira.—Zubi zaarretik ioan direan gizonakaz ¿noiz ibilten zara zu?—Azurr asko iausi izango dira gure aotik.—Gure Amagaz etorri dan atsoantzat izango dira arrain onek.—¿Nor da egarri dana?—Ura edaten dagoana, egarri izan da.—Zubi

padre?— Habrán ido unos jóvenes que han estado aquí.

Z

—Luego ha de venir el que ha estado conmigo en el puente.—Esa mujer negra que ha aparecido hoy, se esconderá pasado mañana.—¿Cómo está, ese cantero que viene comiendo?—Los viejos que suelen andar conmigo, son mi padre y mi madre.—Con los hombres que han ido del puente viejo ¿cuándo suele usted andar?—Muchos huesos se habrán caído de nuestra boca.—Para la anciana que ha venido con nuestra madre serán estos peces.—¿Quién es el que tiene sed?—El que está bebiendo agua,

gazte batzuek joan izango dira.

Z

Gero etorriko da, zubian nerekin egon dana.—Gaurr agerritu dan emakuma beltz ori, etzi eskutatuko da.—¿Nola dago, jaten datorren arrgin ori?—Nerekin ibilten diran zaarrak, nere Aita ta Ama dira.—Zubi zaarretik ioan diran gizonakin ¿noiz ibilten zera zu?—Ezurr asko erori izango dira gure aotik.—Gure Amarekin etorri dan atsoarentzat izango dira arrai oiek.—¿Nor da egarri dana?—Ura edaten dagoena, egarri izan da.—Zubi zabal

zabal batetik ioango dira, egarri direan asto orrek.

D

Ura edaten dagoana, Oiztik atzo nigaz etorri zan.—Gaur guztiz ondo egon izango da, gugaz etorri dan arrgina.—Zubi barritik iausi direan ogi zabalak, emakuma zaarr batentzat izan dira.—Gaurrtik zuena izango naz, da zuek nireak izango zaree.—Emen egon direan lau azurrak, asto andi batenak izan izango dira.—Zugaz dabilena, gose izango da.—¿Eta gose dana, zugaz ibiliko da?—Arrtoa iaten egon

ha tenido sed.—De un puente ancho irán esos burros que tienen sed.

D

El que está bebiendo agua, vino ayer conmigo desde Oiz.—Hoy habrá estado muy bien el cantero que ha venido con nosotros.—Los panes anchos que han caído del puente nuevo, han sido para una mujer vieja.—Desde hoy yo seré vuestro, y vosotros seréis de mí. Los cuatro huesos que han estado aquí, habrán sido de un gran burro.—El que anda con usted, tendrá hambre.—¿Y el que tiene hambre andará con usted?—Yo voy de aquí con el cantero que ha estado comiendo borona.—Desde el puente que está ahí, caerá usted

batetik joango dira, egarri direan asto oriek.

D

Ura edaten dagoana, Oiztik atzo nirekin etorri zan.—Gaur oso ongi egon izango da, gurekin etorri dan arrgina.—Zubi berritik erori diran ogi zabalak, emakuma zarr batentzat izan dira.—Gaurrtik zuena izango naiz, ta zuek nireak izango zerate.—Emen egon diran lau ezurrak, asto andi batenak izan izango dira.—Zurekin dabilena, gose izango da.—¿Eta gose dana, zurekin ibiliko da?—Arrtoa jaten egon dan

dan arrginagaz noa ni emendik.
—Orr dagoan zubitik, iausiko zara gero.—Orr dabilen t̄soria, nire eskuetan egon zan atzo.

luego.—El pájaro que anda ahí, estuvo ayer en mis manos.

arrginarekin noa ni emendik.
—Orr dagoen zubitik, eroriko zera gero.—Orr dabilen t̄soria, nere eskuetan egon zan atzo.

LECCIÓN TRECE

A

¿Nun dago Paristik etorri dan arrgina?—Gure kalean agerrtu dana, ezta Paristik etorri.—¿Zelan bustiten dira, zuekaz ioan direan gizonak?—Gure ekandu zaarrak onak zirean.—Zubian dagozan t̄soriak, bustiten dagoz.—Eztabil ori.—Enabil ni.—Ezkara gu orrez gaz ioango.—Atzo gose nintzan, da iaten egon ginean Ai-

A

¿Dónde está el cantero que ha venido de París?—El que ha aparecido en nuestra calle, no ha venido de París.—¿Cómo se mojan los hombres que han ido con vosotros?—Nuestras viejas costumbres eran buenas.—Los pájaros que están en el puente, están mojándose.—No anda ese.—No ando yo.—No hemos de ir nosotros con ese.—Ayer tenía hambre, y estuvimos comiendo el padre y yo.—Hoy no tenemos hambre y no es-

A

¿Non dago Paristik etorri dan arrgina?—Gure kalean agerrtu dana, ezta Paristik etorri.—¿Nola bustiten dirade, zuekin joan diran gizonak?—Gure oitura zarrak onak ziran.—Zubian dauden t̄soriak, bustiten daude.—Eztabil ori.—Enabil ni.—Ezkera gu orrezekin joango.—Atzo gose nintzan, ta jaten egon ginan Aita

dan arrginagaz noa ni emendik.
—Orr dagoan zubitik, iausiko zara gero.—Orr dabilen t̄soria, nire eskuetan egon zan atzo.

luego.—El pájaro que anda ahí, estuvo ayer en mis manos.

arrginarekin noa ni emendik.
—Orr dagoen zubitik, eroriko zera gero.—Orr dabilen t̄soria, nere eskuetan egon zan atzo.

LECCIÓN TRECE

A

¿Nun dago Paristik etorri dan arrgina?—Gure kalean agerrtu dana, ezta Paristik etorri.—¿Zelan bustiten dira, zuekaz ioan direan gizonak?—Gure ekandu zaarrak onak zirean.—Zubian dagozan t̄soriak, bustiten dagoz.—Eztabil ori.—Enabil ni.—Ezkara gu orregaz ioango.—Atzo gose nintzan, da iaten egon ginean Ai-

A

¿Dónde está el cantero que ha venido de París?—El que ha aparecido en nuestra calle, no ha venido de París.—¿Cómo se mojan los hombres que han ido con vosotros?—Nuestras viejas costumbres eran buenas.—Los pájaros que están en el puente, están mojándose.—No anda ese.—No ando yo.—No hemos de ir nosotros con ese.—Ayer tenía hambre, y estuvimos comiendo el padre y yo.—Hoy no tenemos hambre y no es-

A

¿Non dago Paristik etorri dan arrgina?—Gure kalean agerrtu dana, ezta Paristik etorri.—¿Nola bustiten dirade, zuekin joan diran gizonak?—Gure oitura zarrak onak ziran.—Zubian dauden t̄soriak, bustiten daude.—Eztabil ori.—Enabil ni.—Ezkera gu orrekin joango.—Atzo gose nintzan, ta jaten egon ginan Aita

ta ta ni.—Gaurr ezkera gose ta ezkera jaten egongo.—Atzo guztiz ondo busti zineen.—Gaurr etzaree zubian bustiko.—Errleak dagozan orrmea, orrma zaarra da.—Nire eskuetan zauri bi egon zirean.—Nire eskuetatik iausi direan zapiak, Andresentzat izango dira.—¿Nora zoaze emakuma orregaz?—Eskoaz gu Durangora.—Durangotik etorri direan gizonak, arrtoa jaten egon dira.

B

Orr eskuta direan gizonak, eztira nigaz ioango.—¿Nogaz etorri zaree zubi zaarretik barrira?—Ni enaz arrgin orre-

taremos comiendo.—Ayer os mojasteis muy bien.—Hoy no os habéis de mojar en el puente.—La pared en que están las abejas, es pared vieja.—En mis manos hubo dos heridas.—Los pañuelos que han caído de mis manos, han de ser para Andrés.—¿A dónde vais con esa mujer?—No vamos nosotros á Durango.—Los hombres que han venido de Durango, han estado comiendo borona.

B

Los hombres que se han escondido ahí, no irán conmigo.—¿Con quién habéis venido del puente nuevo al viejo?—Yo no he venido con ese cantero.—No nos hemos

ta ni.—Gaurr ezkera gose ta ezkera jaten egongo.—Atzo oso ongi busti zinaten.—Gaurr etzerate zubian bustiko.—Errleak danden orrma, orrma zaarra da.—Nere eskuetan bi zauri egon ziran.—Nere eskuetatik erori diran zapiak, Andresentzat izango dira.—¿Nora zoazte andrakume orrekin?—Ezkoaz gu Durangora.—Durangotik etorri diran gizonak, arrtoa jaten egon dira.

B

Orr eskutatu diran gizonak, eztira nirekin joango.—¿Norekin etorri zerate zubi zarretik berrira?—Ni enaiz arrgin orre-

gaz etorri.—Ezkara bustiko.—
Nire ezpanetan zauri bi dagoz.
—Nire ezpanetan dagozan zauri
biak, errle batenak dira.—¿No-
na da zubitik iausi dan arrai-
na?—Blasena da.—¿Nora ioan
zineen atzo gure Aitagaz?—Ez-
kinean zubira ioan.—Arrainak
iaten, da zapiak bustiten, da
azurrak eskutaten egoten ga-
ra.—Ezta gugaz egon. —Gaurr
eztago ondo.—Gure kalean
galdu direan zapiak, eztira
onak.—Ni Andresena naz.—
Ogi onek eta arrto orrek ezti-
ra arrginanak.—I ezaz egarri
izan.

de mojar.—En mis labios hay (es-
tán) dos heridas.—Las dos heridas
que hay (están) en mis labios, son
de una abeja.—¿De quién es el
pescado que se ha caído del puen-
te?—Es de Blas.—¿A dónde fuis-
teis ayer con nuestro padre?—No
habíamos ido al puente.—Solemos
estar comiendo peces y mojando
pañuelos y escondiendo huesos.—
No ha estado con nosotros.—Hoy
no está bien.—Los pañuelos que
se han perdido en nuestra calle,
no son buenos.—Yo soy de An-
drés.—Estos panes y esas boronas
no son del cantero.—Tú no has te-
nido sed.

kin etorri.—Ezkera bustiko.—
Nere ezpainetan bi zauri dau-
de.—Nere ezpainetan dauden
bi zauriak, errle batenak dira.
—¿Norena da zubitik erori dan
arraia?—Blasena da.—¿Nora
joan zinatzen atzo gure Aitare-
kin?—Ezkinan zubira joan.—
Arraiak jaten, eta zapiak bus-
titzen eta azurrak eskutatzen
egoten gera.—Ezta gurekin
egon.—Gaurr eztago ongi.—
Gure kalean galdu diran za-
piak, eztira onak.—Ni Andre-
sena naiz.—Ogi oiek eta arrto
oriek eztira arrginarenak.—I
ezaiz egarri izan.

Z

¿Zeinbat errle busti dira gaurr orrma orretan?—Andi bi ta tsiki bat buzti izango dira.—¿Nonak dira zapi orrek eta azurr au?—Eztira nireak.—Orr dagoan zapia, Markosena da.—Zubitik iansi direan arriakaz, orrma bat egiten egon dira gazte onek.—¿Nontzat izango dira orrtik iansi zirean zapi zuriak?—Nitzat eztira izango.—Eztira gugaz zubietara ioango.—Gaurr galdu direan ogi andi biak, nire Amanak eztira izan.—¿Nundik nora zabilza ekandu orrekaz?—Zure ekandunak eztira onak.—Enaz

Z

¿Cuántas abejas se han mojado hoy en esa pared?—Se habrán mojado dos grandes y una pequeña.—¿De quién son esos pañuelos y este hueso?—No son míos.—El pañuelo que está ahí, es de Marcos.—Con las piedras que han caído del puente, han estado estos jóvenes haciendo una pared.—¿Para quién han de ser los pañuelos blancos que cayeron de ahí?—No serán para mí.—No han de ir con nosotros á los puentes.—Los dos paues grandes que se han perdido hoy, no han sido de mi madre.—¿De dónde á dónde andáis con esas costumbres?—Las costumbres de usted no son buenas.—No he de ir con ese cantero á las paredes.—En mis labios han estado dos abe-

Z

¿Zeinbat errle busti dira gaurr orrma orrtan?—Bi andi ta tsiki bat buzti izango dira.—¿Norenak dira zapi oriek eta ezurr au?—Eztira nereak.—Orr dagoen zapia, Markosena da.—Zubitik erori dirau arriakin, orrma bat egiten egon dira gazte oiek.—¿Norentzat izango dira orrtik erori ziran zapi tsuriak?—Neretzat eztira izango.—Eztira gurekin zubietara joango.—Gaurr galdu diran bi ogi andiak, nere Amarenak eztira izan.—¿Nondik nora zabilza oitura orrekin?—Zure oiturak eztira onak.—Enaiz arr-

arrgin orregaz orrmetara ioango.—Nire ezpanetan errle andi bi egon dira.—Gugaz iausi direan gizonak, gose izan dira.—Bildurr naz.—Enaz ondo bustiten.—Zugaz dabilen arrgin zaarra, ezta gose izaten.

D

¿Nonak dira emen egon direan zapi zarrak?—¿Zeinbat gizon busti dira zuen kalean?—Gugaz etorri direan gazteak, ondo ekandu dira.—Ire ezpanak eztira andiak eta itsusiak.—Gaurr eztira busti nire ogi biribilak.—¿Nona da gure kalean eskuta dan astoa?—Iru errle tsiki dagoz gure orrma

jas grandes.—Los hombres que han caído con nosotros, han tenido hambre.—Tengo miedo.—No suelo mojarme bien.—El cantero viejo que anda con usted, no suele tener hambre.

D

¿De quién son los pañuelos viejos que han estado aquí?—¿Cuántos hombres se han mojado en vuestra calle?—Los jóvenes que han venido con nosotros, se han acostumbrado bien.—Tus labios no son grandes y feos.—Hoy no se han mojado mis panes redondos.—¿De quién es el burro que se ha escondido en nuestra calle?—Tres abejas pequeñas están en nuestra pared vieja.—Dos tienen

gin orrekin orrmetara joango.—Nere ezpainetan bi errle andi egon dira.—Gurekin erori diran gizonak, gose izan dira.—Bildurr naiz.—Enaiz ongi bustitzen.—Zurekin dabilen arrgin zarra, ezta gose izaten.

D

¿Norenak dira emen egon diran zapi zarrak?—¿Zeinbat gizon busti dira zuen kalean?—Gurekin etorri diran gazteak, ongi oitu dira.—Ire ezpainak eztira andiak eta itsusiak.—Gaurr eztira busti nere ogi biribilak.—¿Norena da gure kalean eskutatu dan astoa?—Iru errle tsiki dande gure orr-

zaarrean.—Bi egarri dira ta ura edaten dagoz.—Egarri ez-tana, gero ilgo da.—Eztitik zubi zaarrean egongo gara ire Aitagaz da ire Amagaz.—Ondo eztagoana, nigaz ioango da.—Gose direnak eztira kale barrian egongo.

A

¿Nogaz etorren atzo zuen aide an?—Elgoibarrtik etorri dan gizon bategaz.—Emendik zure gelara eztira gure senideak ioaten.—Enaz ate orretatik zubira ioango.—Etzaree zuek emen ekanduko.—Nire

sed y están bebiendo agua.—La que no tiene sed, morirá luego.—Desde pasado mañana estaremos en el puente viejo con tu padre y con tu madre.—El que no está bien, irá conmigo.—Los que tienen hambre, no estarán en la calle nueva.

LECCIÓN CATORCE

A

¿Con quién venía ayer este vuestro pariente?—Con un hombre que ha venido de Elgoibarr.—De aquí al aposento de V. no suelen ir nuestros parientes.—No he de ir de esa puerta al puente.—No os habéis de acostumbraros vosotros aquí.—Los huesos que están en mi boca, son

ma zarrean.—Bi egarri dira ta ura edaten daude.—Egarri ez-tana, gero ilko da.—Eztitik zubi zaarrean egongo gera ire Aitarekin eta ire Amarekin.—Ongi eztagoena, nerekin joango da.—Gose diranak eztira kale berrian egongo.

A

¿Norekin zetorren atzo zuen aide au?—Elgoibarrtik etorri dan gizon batekin.—Emendik zure gelara eztira gure senideak joaten.—Enaiz ate orretatik zubira joango.—Etzerate zuek emen oituko.—Nere

zaarrean.—Bi egarri dira ta
ura edaten dagoz.—Egarri ez-
tana, gero ilgo da.—Eztitik
zubi zaarrean egongo gara ire
Aitagaz da ire Amagaz.—Ondo
eztagoana, nigaz ioango da.—
Gose direnak eztira kale ba-
rrian egongo.

A

¿Nogaz etorren atzo zuen ai-
de an?—Elgoibarrtik etorri
dan gizon bategaz.—Emendik
zure gelara eztira gure seni-
deak ioaten.—Enaz ate orre-
tatik zubira ioango.—Etzaree
zuek emen ekanduko.—Nire

sed y están bebiendo agua.—La
que no tiene sed, morirá luego.—
Desde pasado mañana estaremos
en el puente viejo con tu padre y
con tu madre.—El que no está
bien, irá conmigo.—Los que tie-
nen hambre, no estarán en la calle
nueva.

LECCIÓN CATORCE

A

¿Con quién venía ayer este vues-
tro pariente?—Con un hombre que
ha venido de Elgoibarr.—De aquí
al aposento de V. no suelen ir nues-
tros parientes.—No he de ir de esa
puerta al puente.—No os habéis de
acostumbraros vosotros aquí.—Los
huesos que están en mi boca, son

ma zarrean.—Bi egarri dira ta
ura edaten daude.—Egarri ez-
tana, gero ilko da.—Eztitik zu-
bi zaarrean egongo gera ire Ai-
tarekin eta ire Amarekin.—
Ongi eztagoena, nerekin joan-
go da.—Gose diranak eztira
kale berrian egongo.

A

¿Norekin zetorren atzo zuen
aide au?—Elgoibarrtik etorri
dan gizon batekin.—Emendik
zure gelara eztira gure seni-
deak joaten.—Enaiz ate orrta-
tik zubira joango.—Etzerate
zuek emen oituko.—Nere

aoan dagozan azurrak, tšori tšiki batenak dira. — Astelenean etzan galdu gure zaldia. — Zauriak eskutaten egon dan gizona, gure aidea ezta. — ¿Zein zubitatik iausi zirean zuen as-toak eta zaldi zaarra? — ¿Zeinbat egunetan da zeinbait gautan ioaten zineen kale onetatik bestera? — Nire gela ederronetan ate bi egozan egun atan. — ¿Nor da zuekaz agerrtu dan arrgin gorri ori? — Nire eskuetan egon direan arrainak, Andresenak izan dira. — Enaz zaldi orrekaz zubira ioango.

B

Nire aideak gazte orregaz

de un pájaro pequeño. — El lunes no se perdió nuestro caballo. — El hombre que ha estado ocultando las heridas, no es nuestro pariente. — ¿De qué puente cayeron vuestros burros y caballo viejo? — ¿En cuántos días y en cuántas noches soliais ir de esta calle á la otra? — En este mi hermoso aposento había dos puertas aquel día. — ¿Quién es ese cantero rubio que ha aparecido con vosotros? — Los peces que han estado en mis manos han sido de Andrés. — No he de ir con esos caballos al puente.

B

Mis parientes habrán venido con

aoan dauden ezurrak, tšori tšiki batenak dira. — Astelenean etzan galdu gure zaldia. — Zauriak eskutatzen egon dan gizona, gure aidea ezta. — ¿Zein zubitatik erori ziran zuen as-toak eta zaldi zarra? — ¿Zeinbat egunetan eta zeinbait gautan joaten zinatzen kale ontatik bestera. — Nire gela ederrontan bi ate zeuden egun arrtan. — ¿Nor da zuekin agerrtu dan arrgin gorri ori? — Nere eskuetan egon diran arraiak, Andresenak izan dira. — Enaiz zaldi orrekin zubira joango.

B

Nere aideak gazte orrekin

etorri izango dira.—Emen busti direan zaldia, eztira ire Aitanak.—¿Nonak zirean gela artan eskuta zirean erreleak?—Astelenetik etzaree gose izango.—Iru egunetan da iru gautan dagoz ibiltzen gure zaldia.—Bildurr naz.—¿Ezaz bildurr i?—Ni atzo ire Aitagaz nenbilen, gela orretan zapiak eskutatzen.—Ire aide ori bildurr zanda zauri biak agerrituten etorren.—Etzaree egarri izango; ekanduko zaree.—Zubi orretan dagozan erreleak, asko dira.—Ire ezpanak eztira gorriak.—Gure azurrak eztira biribilak izango.—¿Nortzuk egozan igaz

ese joven.—Los caballos que se han mojado aquí, no son de tu padre.—¿De quién eran las abejas que se habían ocultado en aquel aposento?—Desde el lunes no tendréis hambre.—En tres días y tres noches están andando nuestros caballos.—Tengo miedo.—¿No tienes tú miedo?—Yo andaba ayer con tu padre escondiendo pañuelos en ese aposento.—Ese tu pariente tenía miedo y venía descubriendo las dos heridas.—No tendréis sed; os acostumbraréis.—Muchas son las abejas que hay (están) en ese puente.—Tus labios no son rojos.—Nuestros huesos no serán redondos.—¿Quiénes estaban contigo

etorri izango dira.—Emen busti diran zaldia, eztira ire Aitarenak.—Norenak ziran gela artan eskuta ziran erreleak?—Astelenetik etzerate gose izango.—Iru egunetan ta iru gautan daude ibiltzen gure zaldia.—Bildurr naiz.—¿Ezaiz bildurr i?—Ni atzo ire Aitarekin nenbilen, gela orrtan zapiak eskutatzen.—Ire aide ori bildurr zanda bi zauriak agerritzen zetorren.—Etzerate egarri izango; oituko zerate.—Zubi orrtan dauden erreleak, asko dira.—Ire ezpainak eztira gorriak.—Gure ezurrak eztira biribilak izango.—¿Nor zenden irekin

atzo gela zabal orretan? —
Uzurbildik etozan arrginak.

Z

Ondo nenbilen ni orrra andi zabal atan. — Emakuma bazukaz gentozan, da ezkinean gu zubitik iausi. — Zaldi zarr au ezta kaleetan ondo ibilten. — Gose direnak, artoa iaten egoten dira gela onetan. — Nire ezpan bigunetan erre bi egon dira. — Gure aideakaz ez tira arrgin orrek ioan izango. — Bustiten dagoz, arrain gorria iaten dagozan orrek. — ¿Nontzat izango dira ate orretan dagozan azurr orrek? — Uzurbildik etorri direan arr-

ayer en ese ancho aposento? — Los canteros que venían de Uzurrbil.

Z

Yo andaba bien en aquella pared grande ancha. — Veníamos con unas mujeres y no nos habíamos caído del puente. — Este caballo viejo no suele andar bien en las calles. — Los que tienen hambre, suelen estar comiendo borona en este aposento. — En mis labios delgados han estado dos abejas. — Esos canteros no habrán ido con nuestros parientes. — Están mojándose esos que están comiendo pescado rojo. — ¿Para quién serán esos huesos que están en esa puerta? — Para unos canteros que han venido de Uzurrbil. — ¿De qué mujeres son este aposento, esa puerta y aquellos pañuelos? — En mis labios ha-

atzo gela zabal orrtan? — Uzurbildik zetozen arrginak.

Z

Ongi nenbilen ni orrra andi zabal artan. — Emakuma batzuekin gentozen, ta ezkinan gu zubitik erori. — Zaldi zarr au ezta kaleetan ongi ibilten. — Gose direnak, artoa jaten egoten dira gela oietan. — Nere ezpain bigunetan bi erre egon dira. — Gure aideakin ez tira arrgin oriek joan izango. — Bustitzen daude, arrain gorria jaten dauden oriek. — ¿Norentzat izango dira ate orrtan dauden ezurr oriek? — Uzurbildiketorri diran arrgin

gin batzuntzat. — ¿Zeintzuk emakumanak dira gela au, ate ori, ta zapi arek?—Nire ezpainetan zauri tsiki bi egozangau atan.—¿Nortzuk izan dira, zapi gorriak bustiten egon direan emakumaak?—Nire belarrietan dagozan zauriak, tsikiak dira.—Ezta errele ori nire besora etorriten.—Egazti bitzuk galdu zirean emen astelenean.

D

Ezkara galduko.—Etzaree gure geletara ioango.—Nire zapi zabalak eztira itzat izango. Kale orretan ezkenbilzan ondo.—¿Etzineen gose egun

bía dos pequeñas heridas aquella noche.—¿Quiénes han sido las mujeres que han estado mojando pañuelos rojos?—Las heridas que hay en mis orejas son pequeñas.—Esa abeja no suele venir á mi brazo.—Aquí se perdieron el lunes dos grupos de aves.

D

No nos perderemos.—No iréis á nuestros aposentos.—Mis pañuelos anchos no serán para ti.—No andábamos bien en esa calle.—¿No teníais hambre (en) aquel día?—Tres canteros fuertes y hermosos

batzuentzat. — ¿Zein emakumanak dira gela au, ate ori ta zapi aiek?—Nere ezpainetan bi zauri tsiki zeuden gau artan.—¿Nor izan dira, zapi gorriak bustitzen egon diran emakumak?—Nere belarrietan dauzen zauriak, tsikiak dira.—Ezta errele ori nere besora etorritzen.—Egazti bitzuek galdu ziran emen astelenean.

D

Ezkera galduko.—Ezterate gure geletara joango.—Nere zapi zabalak eztira iretzat izango.—Kale orrtan ezkenbilzen ongi.—¿Etzinaten gose egun

atan?—Iru arrgin sendo ta ederrak edaten etozan, da etzirean egarri.—Gure aideak etzirean busti.—Errle arek galdu izango dira, ta ire Ama ezta bildurr.—¿Zeintzuk zauri dira Andresenak?—¿Zein zubitan busti dira ire burua ta besoak?—¿Zeinbat egunetan da gautan ioaten zaree emendik Lapurrdira?—Ezkinean atzo ire Aitagaz egon.—Zubitik iansi direan lau arrginak, il dira.—Nire aoan dagozan azurrak, guztiz tsikiak etabigunak dira.—Nigaz ioango zaree ta etzaree etorriko.—Guztiz ederrto ebilzan da kalera iansi zirean.

venían bebiendo y no tenían sed.—No se mojaron nuestros parientes.—Aquellas abejas se habrán perdido, y tu madre no tiene miedo.—¿Qué heridas son las de Andrés?—¿En qué puente se han mojado tu cabeza y brazos?—¿En cuántos días y noches soléis ir de aquí á Lapurdi?—No estuvimos ayer con tu padre.—Los cuatro canteros que han caído del puente han muerto.—Los huesos que hay (están) en mi boca son muy pequeños y blandos.—Iréis conmigo y no vendréis.—Andaban muy hermosamente y se cayeron á la calle.—

artan?—Iru arrgin sendo ta ederrak edaten zetozen, ta etziran egarri.—Gure aideak etziran busti.—Errle aiek galdu izango dira, ta ire Ama ezta bildurr.—¿Zein zauri dira Andresenak?—¿Zein zubitan busti dira ire burua ta besoak?—¿Zeinbat egunetan ta gautan joaten zerate emendik Lapurrdira?—Ezkinan atzo ire Aitarekin egon.—Zubitik erori diren lau arrginak, il dira.—Nere aoan dauden ezurrak, oso tsikiak eta biguinak dira.—Nerekin joango zerate ta etzerate etorriko.—Oso ederrki zebilzen ta kalera erori ziran.—

—Zuen ekanduak eztira onak izaten.

Vuestras costumbres no suelen ser buenas.

Zuen oiturak eztira onak izaten.

LECCIÓN QUINCE

A

Nire alaba tsikia bustita dago.—Diru asko egoan erri itsusi atan.—¿Nona da orr galdu dan zaldi zaarra?—Irundik etorri direan emakuma batzuna izan da.—¿Zein egunetan ioaten zaree zubi atara?—Nire seme biak eskutata egozan atzo.—Gari au ezta garrbia.—¿Zelan egoten zincen zuek gure erri zaarrea?—Ni etzanda egoten nintzan astelenetan.—Zure Ama ta alaba zaarra etzirean

A

Mi hija pequeña está mojada.—Mucho dinero había en aquel pueblo leo.—¿De quién es el caballo viejo que se ha perdido ahí?—Ha sido de unas mujeres que han venido de Irún.—¿En qué día soleis ir á aquel puente?—Mis dos hijos estaban escondidos ayer.—Este trigo no es limpio.—¿Cómo soliais estar vosotros en nuestro pueblo viejo?—Yo solía estar tumbado los lunes.—La madre y la hija vieja (mayor) de V. no solían estar en el puente.—Las perdices que están bebiendo agua no son muy her-

A

Nere alaba tsikia bustirik dago.—Diru asko zegoen erri itsusi artan.—¿Norena da orr galdu dan zaldi zarra?—Irundik etorri diran emakuma batzuen izan da.—¿Zein egunetan joaten zerate zubi artara?—Nere bi semeak eskutaturik zeuden atzo.—Gari au ezta garrbia.—¿Nola egoten zintan zuek gure erri zarrea?—Ni etzinik egoten nintzan astelenetan.—Zure Ama ta ala-

—Zuen ekanduak eztira onak izaten.

Vuestras costumbres no suelen ser buenas.

Zuen oiturak eztira onak izaten.

LECCIÓN QUINCE

A

Nire alaba tsikia bustita dago.—Diru asko egoan erri itsusi atan.—¿Nona da orr galdu dan zaldi zaarra?—Irundik etorri direan emakuma batzuna izan da.—¿Zein egunetan ioaten zaree zubi atara?—Nire seme biak eskutata egozan atzo.—Gari au ezta garrbia.—¿Zelan egoten zincen zuek gure erri zaarrea?—Ni etzanda egoten nintzan astelenetan.—Zure Ama ta alaba zaarra etzirean

A

Mi hija pequeña está mojada.—Mucho dinero había en aquel pueblo leo.—¿De quién es el caballo viejo que se ha perdido ahí?—Ha sido de unas mujeres que han venido de Irún.—¿En qué día soleis ir á aquel puente?—Mis dos hijos estaban escondidos ayer.—Este trigo no es limpio.—¿Cómo soliais estar vosotros en nuestro pueblo viejo?—Yo solía estar tumbado los lunes.—La madre y la hija vieja (mayor) de V. no solían estar en el puente.—Las perdices que están bebiendo agua no son muy her-

A

Nere alaba tsikia bustirik dago.—Diru asko zegoen erri itsusi artan.—¿Norena da orr galdu dan zaldi zarra?—Irundik etorri diran emakuma batzuen izan da.—¿Zein egunetan joaten zerate zubi artara?—Nere bi semeak eskutaturik zeuden atzo.—Gari au ezta garrbia.—¿Nola egoten zintan zuek gure erri zarrea?—Ni etzinik egoten nintzan astelenetan.—Zure Ama ta ala-

zubian egoten. — Ura edaten dagozan eperrak eztira guztiz ederrak. — Batzuk galduta ibili ginean. — Egarrri direan tšoriak, orrma zabal orretan ibilten dira. — Azeriak azurrak iaten emen eztira ibilten izan. — Badira ibilten izan. — Astelenean il zan, zubitik iausi zan zaldia. — Etzara zu galduko. — ¿Nora zinoazan onekaz atzo?

B

¿Nona da orr dabilen zaldia? — Azeri ori ilda dago. — Nire ezpanak eztagoz bustita. — Bada goz. — Gaurr emen galdu direan zapiak, itzat zirean. — Igaz

mosas. — Unos anduvimos perdidos. — Los pájaros que tienen sed, suelen andar en esa pared ancha. — Los raposos no han solido andar aquí comiendo huesos. — Sí han solido andar. — El lunes murió el caballo que cayó del puente. — V. no se perderá. — ¿A dónde iba V. ayer con estos?

B

¿De quién es el caballo que anda ahí? — Ese raposo está muerto. — Mis lábios no están mojados. — Sí están. — Los pañuelos que se han perdido hoy aquí eran para tí. — No voy contigo á aquel pueblo. —

ba zarra etziran zubian egoten. — Ura edaten dauden eperrak eztira oso ederrak. — Batzuek galduta ibili ginan. — Egarrri diran tšoriak, orrma zabal orretan ibilten dira. — Azeriak ezurrak jaten emen eztira ibilten izan. — Badira ibilten izan. — Astelenean il zan, zubitik erori zan zaldia. — Etzera zu galduko. — ¿Nora zinjoazen onekin atzo?

B

¿Norena da orr dabilen zaldia? — Azeri ori ilik dago. — Nere ezpainak eztaude bustirik. — Badaude. — Gaurr emen galdú diran zapiak, iretzat ziran. —

enoa erri atara.—Nire errian eztagoz zaldi asko.—Ire senideak atzo Irundik Durangora etorri zirean.—Iru egunetan egon zan ilda gure Jauna.—Egun onetan galdu direan erreleak, arrgin batenak zirean.—Emendik zuen kalera doazan gazteak, garrblak eta ederrak dira.—¿Zelan zagoz?—Enago guztiz ondo.—Atzo ilten egon nintzan.—Atzo ire gelan eskutata egon ginean.—Enengoan ni ondo ate atan.—Gose nintzan da bustita nengoan.—Iru azeri azurrak jaten egon zirean astelenean.

En mi pueblo no hay (están) muchos caballos.—Tus parientes vinieron ayer de Irún á Durango.—En tres días estuvo muerto nuestro Señor (Jauna).—Las abejas que se han perdido (en) estos días, eran de un cantero.—Los jóvenes que van de aquí á vuestra calle son limpios y hermosos.—¿Cómo está V.?—No estoy muy bien.—Ayer estuve muriendo.—Ayer estuvimos escondidos en tu aposento.—No estaba yo bien en aquella puerta.—Tenía hambre y estaba mojado.—Tres raposos estuvieron el lunes comiendo huesos.

Irekin enoa erri artara.—Nere errian eztaude zaldi asko.—Ire senideak atzo Irundik Durangora etorri ziran.—Iru egunetan egon zan ilda gure Jauna.—Egun oietan galdu diran erreleak, arrgin batenak ziran.—Emendik zuen kalera dijoazen gazteak, garrbiak eta ederrak dira.—¿Nola zaude?—Enago oso ongi.—Atzo ilten egon nintzan.—Atzo ire gelan eskutaturik egon ginan.—Enengoan ni ongi ate artan.—Gose nintzan ta bustirik nengoan.—Iru azeri ezurrak jaten egon ziran astelenean.

Z

¿Zein erritatik ioaten izan dira zaldi orrek?—Lan azeri azurrak iaten egon izan dira.—Nire seme gazteak eskuta ta bustita egon dira gela orretan.—Orr buztiten egon direan zapiak guztiz gorriak dira.—Diru asko ezta ibilten gure kalean.—Zure alaba zaarrantzat izan izango dira zubi zaarretik iausi direan diruak.—¿Zeinbat zauri egozan astelenean zure besoetan?—Ezkara gero zure aideakaz ioango.—Arrain zarr orrekiaten dagoan emakumea, ezta makala.—Ilda dagozan erre orrek, eztira Andresenak.

Z

¿De qué pueblo han solido ir esos caballos?—Cuatro raposos han solido estar comiendo huesos.—Mis hijos jóvenes han estado en ese aposento escondidos y mojados.—Los pañuelos que han estado mojándose ahí son muy rojos.—No suele andar mucho dinero en nuestra calle.—Para nuestra hija vieja (mayor) habrán sido los dineros que han caído del puente viejo.—¿Cuántas heridas había el lunes en los brazos de V.?—I,uego no hemos de ir con los parientes de V.—La mujer que está comiendo esos pescados viejos no es débil.—Esas abejas que están muer-

Z

¿Zein erritatik joaten izan dira zaldi oriek?—Lan azeri ezurrak jaten egon izan dira.—Nere seme gazteak eskutatu ta bustirik egon dira gela orretan.—Orr bustitzen egon diran zapiak oso gorriak dira.—Diru asko ezta ibilten gure kalean.—Zure alaba zarrarentzat izan izango dira zubi zarretik erori diran diruak.—¿Zeinbat zauri zeuden astelenean zure besoetan?—Ezkera gero zure aideakin joango.—Arrai zarr oriek jaten dagoen emakuma, ezta makala.—Ilta dauden erre oriek, eztira Andresenak.—Ne-

— Nire ezpanean dagoan zauria, guztiz tsikia da.

D

¿Zeinbat erritan egoten dira zaldi garrbiak eta errelandiak? — Ire burua ezta ederra. — Bada. — Gu ezkara ibili ¿galduta ta arrtoa iaten. — Bazaree ibili. — Atzo ezegoan gari asko ire errian. — Elgoibarrik Markinara etorri direan emakuma bi, nire alabaak dira. — Gure Ama etzan ibili ire arriak eskutatzen da ire zauriak agerrtuten. — Bildur izan direan gazteak emen eskuta izango dira. — ¿Zein semenak dira kale

tas no son de Andrés. — La herida que hay en mi lábio es muy pequeña.

D

¿En cuántos pueblos suele haber (suelen estar) caballos limpios y abejas grandes? — Tu cabeza no es hermosa. Sí (lo) es. — Nosotros no hemos andado perdidos y comiendo borona. — Sí habeis andado. — No había (estaba) ayer mucho trigo en tu pueblo. — Dos mujeres que han venido de Elgoibar á Markina son hijas mías. — Nuestra madre no anduvo escondiendo tus piedras y manifestando tus heridas. — Los jóvenes que han tenido miedo se habrán escondido aquí. — ¿De qué hijo son los caballos que han venido á esta calle? — ¿En qué aposento os escondisteis

re ezpainean dagoen zauria oso tsikia da.

D

¿Zeinbat erritan egoten dira zaldi garbiak eta errelandiak? — Ire burua ezta ederra. — Bada. — Gu ezkera ibili galdurik eta arrtoa jaten. — Bazerate ibili. — Atzo etzegoen gari asko ire errian. — Elgoibarrik Markinara etorri diran bi emakuma, nere alabak dira. — Gure Ama etzan ibili ire arriak eskutatzen ta ire zauriak agerrtzen. — Bildurr izan diran gazteak, emen eskutatu izango dira. — ¿Zein semerenak dira

onetara etorri direan zaldiak? —¿Zein gelatan eskuta zineengan atan?— Ire besoak eta eskuak eztira guztiz sendoak.— Badira.—Gaurr agerrtu direan arginak bustita dagoz.

(en) aquella noche?—Tus brazos y manos no son muy fuertes.—Si lo son.—Los canteros que han aparecido (agerrtu) hoy están mojados.

kale ontara etorri diran zaldiak?—¿Zein gelatan eskutatu zinaten gau artau?—Ire besoak eta eskuak eztira oso sendoak.—Badira.—Gaurr agerrtu diran arrginak bustiak daude.

LECCIÓN DIEZ Y SEIS

A

Gure Aita zaarrtuta dago.—Ura edatera ioan ginean zuen aide bategaz.—Garbitutera doazan andrazko orrek, eztira nire arrebaak.—Zapiak gorrituten egon ginean atzo gela orretan.—¿Zer egiten egoten zaree gabetan?—Burua zurituten da eskuak bustiten

A

Nuestro padre está aviejado.—Fuimos á beber agua con un pariente.—Esas mujeres que van á limpiar no son mis hermanas.—Ayer estuvimos limpiando pañuelos en ese aposento.—¿Haciendo qué soleis estar á las noches?—Blanqueando la cabeza y mojando las manos suelen estar estas mujeres.—El que va al cielo, está bien.

A

Gure Aita zarrtuta dago.—Ura edatera joan ginan zure aide batekin.—Garbitzera dijoazen emakuma oriek, eztira nere arrebaak.—Zapiak gorritzen egon ginan atzo gela orretan.—¿Zer egiten egoten zerate gabetan?—Burua zuritzen ta eskuak bustitzen egoten di-

onetara etorri direan zaldiak? —¿Zein gelatan eskuta zineengan atan?— Ire besoak eta eskuak eztira guztiz sendoak.— Badira.—Gaurr agerrtu direan arginak bustita dagoz.

(en) aquella noche?—Tus brazos y manos no son muy fuertes.—Si lo son.—Los canteros que han aparecido (agerrtu) hoy están mojados.

kale ontara etorri diran zaldiak?—¿Zein gelatan eskutatu zinaten gau artau?—Ire besoak eta eskuak eztira oso sendoak.—Badira.—Gaurr agerrtu diran arrginak bustiak daude.

LECCIÓN DIEZ Y SEIS

A

Gure Aita zaarrtuta dago.—Ura edatera ioan ginean zuen aide bategaz.—Garbitutera doazan andrazko orrek, eztira nire arrebaak.—Zapiak gorrituten egon ginean atzo gela orretan.—¿Zer egiten egoten zaree gabetan?—Burua zurituten da eskuak bustiten

A

Nuestro padre está aviejado.—Fuimos á beber agua con un pariente.—Esas mujeres que van á limpiar no son mis hermanas.—Ayer estuvimos limpiando pañuelos en ese aposento.—¿Haciendo qué soleis estar á las noches?—Blanqueando la cabeza y mojando las manos suelen estar estas mujeres.—El que va al cielo, está bien.

A

Gure Aita zaarrtuta dago.—Ura edatera joan ginan zure aide batekin.—Garbitzera dijoazen emakuma oriek, eztira nere arrebaak.—Zapiak gorritzen egon ginan atzo gela orretan.—¿Zer egiten egoten zerate gabetan?—Burua zuritzen ta eskuak bustitzen egoten di-

egoten dira emakuma onek. —Zerura doana, ondo dago. —Ezebilen astelenean nire eperra zugatz tsiki atan. —Azur gogorak bigundutera ioango gara etzi. —¿Zapiak bustiten etzaree ibilten? —Zumarragatik agerrtu direan arotzak, ate barri batzuk egitera datoz. —Garraztuta dagozan arto onek zaldientzat izango dira. —Gariak zabaldutera ioan zirean gizon biak, gosetuta dagoz. —Iru egun onetan eztabil ondo nire arreba gaztea. —Orma orretatik iausi dan azeria, ilda dago.

—No andaba el lunes mi perdiz en aquel pequeño árbol. —Pasado mañana iremos á ablandar huesos duros. —¿No soléis andar mojando pañuelos? — Los carpinteros que han aparecido de Zumárraga vienen á hacer unas puertas nuevas. —Estas boronas que están agriadas serán para los caballos. —Los dos hombres que fueron á ensanchar los trigos, están *hambreados*. —Estos tres días, no anda bien mi hermana joven. —El raposo que ha caído de esa pared, está muerto.

ra emakuma oiek. —Zerura dijoana, ongi dago. —Etzebilen astelenean nere eperra zugatz tsiki artan. —Ezurr gogorak biguintzera joango gera etzi. —¿Zapiak bustitzen etzerate ibilten? —Zumarragatik agerrtu diran arotzak, ate berri batzuek egitera datoz. —Garrazturik dauden arto oiek zaldientzat izango dira. —Gariak zabaltzera joan ziran bi gizonak, goseturik daude. —Iru egun oietan eztabil ongi nere arreba gaztea. —Orma orrtatik erori dan azeria, ilik dago.

B

Orr dagoan ori ta ni bustita gagoz. — ¿Nundik etozan ire anaiak eta nire alabea? — ¿Zer egiten dagoz emakuma orrek eta arotz arek? — Ate zabal da sendo bat egiten egozan. — ¿Nonaaz i? — Ni Aitana ta Amana ta arreba gazteana naz. — Ogia ta arrtoa iatera goaz. — Ura edatera ezkoaz. — Ezkara egarri. — Nire beso onetan zauri tsiki bi dagoz. — Zugaz etorri dan emakumea, ezta nire Ama. — Emendik ioan dan arrgina zubi bat egiten dago. — ¿Zeinbat egunetan ioaten zircañ ire alabaak eta arrebaak Deba-

B

Ese que está ahí y yo estamos mojados. — ¿De dónde venían tus hermanos y mi hija? — ¿Qué están haciendo esas mujeres y aquellos carpinteros? — Estaban haciendo una puerta ancha y fuerte. — ¿De quién eres tú? — Yo soy del padre y de la madre y de la hermana joven. — Vamos á comer pan y borona. — No vamos á beber agua. — No tenemos sed. — En este mi brazo hay (están) dos heridas pequeñas. — La mujer que ha venido con V., no es mi madre. — El cantero que ha ido de aquí, está haciendo un puente. — ¿En cuántos días solían ir tus hijas y hermanas á Deba? —

B

Orr dagoen ori ta ni bustiak gaude. — ¿Nondik zetozen ire anaiak eta nere alaba? — ¿Zer egiten daude emakuma oriek eta arotz aiek? — Ate zabal ta sendo bat egiten zeuden. — ¿Norena aiz i? — Ni Aitarena ta Amarena ta arreba gaztearena naiz. — Ogia ta arrtoa jatera goaz. — Ura edatera ezkoaz. — Ezkera egarri. — Nere beso ontan bi zauri tsiki daude. — Zurekin etorri dan emakuma, ezta nere Ama. — Emendik joan dan arrgina, zubi bat egiten dago. — ¿Zeinbat egunetan joaten ziran ire alabak eta arre-

ra?—Gose direan azeriak, azurak iatera etorriko dira.

Z

Ezkara zubitik iausiko.—Zugatz orretan dagozan tšoriak, bustita dagoz.—Diru gutsi eskuratuten da erri atan.—Orrdagoan andrazko zaarr ori, makalduta ibiltzen da.—¿Nonak izan dira zugatz orretan galdu direan zapiak?—Badira gaur etorriko.—Etzirean busti makalduta dabilzan erre orrek.—Nire senideak eztira, astelenetan zapiak garbituten egoten direan emakumaak.—Iru ate egozan nire gelan, da

Los raposos que tienen hambre, vendrán á comer.

Z

No nos hemos de caer del puente.—Los pájaros que están en ese árbol, están mojados.—En aquel pueblo se consigue poco dinero.—Esa mujer vieja que está ahí, suele andar debilitada.—¿De quién han sido los pañuelos que se han perdido en ese árbol?—Si han de venir hoy.—No se mojaron esas abejas que andan debilitadas.—No son parientes mías las mujeres que suelen estar los lunes limpiando pañuelos.—Tres puertas había en mi aposento y no eran hermosas.—Los canteros y carpinteros que están en esas siete calles, no son fuertes.—¿De qué pared se han

bak Debara?—Gose diran azeriak, ezurak jatera etorriko dira.

Z

Ezkera zubitik eroriko.—Zugatz orrtan dauden tšoriak, bustiak daude.—Diru gutsi eskuratzen da erri artan.—Orrdagoen andrakume zarr ori, makaldurik ibiltzen da.—¿Nonrenak izan dira zugatz artan galdu diran zapiak?—Badira gaur etorriko.—Etziran busti makaldurik dabilzen erre oriek.—Nere senideak eztira, astelenetan zapiak garbitzen egoten diran emakumak.—Iru ate zeuden nere gelan, ta etziran

etzirean ederrak.—Zazpi kale orretan dagozan arrginak eta arotzak, eztira sendoak.—¿Zein orrmatatik iausi dira, artoa iaten dagozan zaldi orrek?—Nire Aita ta Ama eztira zarrak.—Diru asko eskuratuten egoten dira gure aideak.—¿Zein da, zugatzean egon dan egaztia?—Ezta eperra izan.—Nire beso orretan zauri andi bi egon zirean.

D

¿Nortzuna zan zugatzetik iausi zan eperra?—Ire Ama zubian egon da zapiak garrbituten.—Garia iateradoazan egaztiak, extagoz ekanduta.—Ba-

caído esos caballos que están comiendo maíz?—Mi padre y madre no son viejos.—Nuestros parientes suelen estar consiguiendo mucho dinero.—¿Cuál es el ave que ha estado en el árbol?—No ha sido perdiz.—En estos mis brazos hubo dos grandes heridas.

D

¿De quiénes era la perdiz que cayó del árbol?—Tu madre ha estado en el puente limpiando pañuelos.—Las aves que van á comer trigo, no están acostumbradas.—Sí (lo) están.—El agua que viene

ederrak.—Zazpi kale orietan dauden arrginak eta arotzak, eztira sendoak.—¿Zein orrmatatik erori dira, artoa jaten dauden zaldi oriek?—Nere Aita ta Ama eztira zarrak.—Diru asko eskuratzen egoten dira gure aideak.—¿Zein da, zugatzean egon dan egaztia?—Ezta eperra izan.—Nere beso ortan bi zauri andi egon ziran.

D

¿Norena zan zugatzetik erori zan eperra?—Ire Ama zubian egon da zapiak garrbitzen.—Garia jatera dijoazan egaztiak, eztaude oituta.—Ba-

dagoz.—Zerutik etorriten dan ura, ezta guztiz garrbia izaten.—Ezkera ur ori edatera ioango.—Gure eskuak bigunduta dagoz.—Etzi ilgo dira zubitik iausi direan arotzak.—¿Zein gizonenak dira zugatz orretan dabilzantšoriak?—Kale orretan zaldia gose izaten dira.—Nire zapiak zaurietan gorritu dira.—Atzo azurrak jaten ibili zirean abereak, azeriak izan zirean.—Gure arrebaak eztira gaurr egon orrmaak baltzitzen.—Gitsi zirean zubia zurituten ebilzanak.—Gure semeak astelenetik makalduta dagoz.

del cielo, no suele ser muy limpia.—No iremos á beber esa agua.—Nuestras manos están ablandadas.—Pasado mañana morirán los carpinteros que han caído del puente.—¿De qué hombre son los pájaros que andan en esos árboles?—En esa calle los caballos suelen tener hambre.—Mis pañuelos se han enrojecido en las heridas.—Los animales que ayer anduvieron comiendo huesos, fueron raposos.—Nuestras hermanas no han estado hoy ennegreciendo las paredes.—Pocos eran los que andaban blanqueando el puente.—Nuestros hijos están debilitados desde el lúnes.

daude.—Zerutik etorritzen dan ura, ezta oso garrbia izaten.—Ezkera ur ori edatera joango.—Gure eskuak biguindurik daude.—Etzi ilko dira zubitik erori diran arotzak.—¿Zein gizonenak dira zugatz orrtan dabilzen tšoriak?—Kale orrtan zaldia gose izaten dira.—Nire zapiak zaurietan gorritu dira.—Atzo ezurrak jaten ibili ziran abereak, azeriak izan ziran.—Gure arrebaak eztira gaurr egon orrmaak beltzitzen.—Gutsi ziran zubia zuritzen zebilzenak.—Gure semeak asteleneetik makaldurik daude.

LECCIÓN DIEZ Y SIETE

A

¿Nungoak dira zure anae gaztea ta andrazko sendo ori? Irungoak dira biak, ni Gernikakoa naz. -- ¿Zein erritan egoten zaree azunak eta adarrak bustiten? -- Zoaz Amagana. -- ¿Nona da zugandik doan egazti ori? -- Burgosen legez ez tira emen zapiak garrbituten. -- Zugana etorri dan arotza, astelenetan ezta Durangora ioaten. -- Eskuta zaitetz gure gelan. -- Ura legez edaten da erri onetan arrdaoa. -- ¿Nungoak izan zirean zuekaz emen

A

¿De dónde son vuestro hermano jóven y esa mujer fuerte? -- Los dos son de Irún; yo soy de Gernika. -- ¿En qué pueblo soléis estar mojando ortigas y ramas? -- Idos á la madre. -- ¿De quién es esa ave que va de usted? -- No se limpian aquí los trapos como en Búrgos. -- El carpintero que ha venido á usted, no suele ir á Durango los lunes. -- Escóndase usted en nuestro aposento. -- Como agua se bebe en este pueblo el vino. -- ¿De dónde fueron los jóvenes que aparecieron aquí con vosotros? -- Del puente son

A

¿Nungoak dira zure anai gaztea ta andrakume sendo ori? -- Irungoak dira biak; ni Gernikakoa naiz. -- ¿Zein erritan egoten zerate ozinak eta adarrak bustitzen? -- Zoaz Amarengana. -- ¿Norena da zugandik dijoan egazti ori? -- Burgosen bezela ez tira emen zapiak garrbitzen. -- Zuregana etorri dan arotza, astelenetan ezta Durangora joaten. -- Esku-tatu zaitetz gure gelan. -- Ura bezela edaten da erri ontan arrdaoa. -- ¿Nungoak izan ziran

agerrtu zirean gazteak?—Zubikoak dira arrdao ori, ur au, arto orrek eta adarr zaarr arek.—Etzaitez gorritu.—Onak izan zaitezte.—Ioan gure aideagana.—Aritz orretan ibili direan t̄oriak, bustita dagoz.

B

Zoaz Amagana.—Gaurr eztagoz atzo legez bustita.—Ni Markinakoa naz.—I ezaz nire errikoa.—Etorri zaitezte ogi biguna iatera ta azunak bustitera.—Etzaitez ioan zauriak garrbitutera ta adarrak t̄ikitutera.—Erandion iaio direan anaiak guztiz gose izaten dira.—

ese vino, esta agua, esas boronas y aquellas ramas viejas.—No os enrojecais.—Sed buenos.—Idos á nuestro pariente.—Los pájaros que han andado en ese roble, están mojados.

B

Vaya usted á donde la madre.—Hoy no están mojados como ayer.—Yo soy de Markina.—Tú no eres de mi pueblo.—Venid á comer pan blando y á mojar ortigas.—No vaya usted á limpiar heridas y á destroz ar (t̄ikitu) ramas.—Los hermanos que han nacido en Erandion suelen tener mucha hambre.—Ande usted bien y limpie usted los pañuelos como yo.—Anduvo de

zuekin emen agerrtu ziran gazteak?—Zubikoak dira arrdao ori, ur au, arto orrek eta adarr zarr aiek.—Etzaitez gorritu.—Onak izan zaitezte.—Ioan gure aidearengana.—Aritz orrtan ibili diran t̄oriak, bustiak daude.

B

Zoaz Amarengana.—Gaurr eztaude atzo bezela bustiak.—Ni Markinakoa naiz.—I ezaiz nere errikoa.—Etorri zaitezte ogi biguina jatera ta ozinak bustitzera.—Etzaitez ioan zauriak garrbitzera ta adarrak t̄ikitzera.—Erandion jaio diran anaiak oso gose izaten dira.—

Ondo ibili ta nik legez zapiak garrbitu.—Herodesgandik Pilatosgana ibili zan.—Etzaitetze arrdao garratza edatera etorri.—¿Nogaz eskutaten zara gela orretan?—Gaurr atzo legez, etzi astelenean legez, zubitik iausiko dira zaldi orrek.—Ez orr egon dirua galduten.—Adarr onek eta azun orrek gizon orrenak eta erri orretakoak dira.

Z

Atzo iaio zana, gaurr zeruratu da.—Etzaitetz arrainak iaten egon.—Arotz batzuk azeriak iltera etorri dira.—Bustitzen dagozan emakuma orrek,

Herodes á Pilatos.—No vengáis á beber vino ágrío.—¿Con quién suele usted esconderse en ese aposento?—Hoy como ayer, pasado mañana como el lunes, caerán del puente esos caballos.—No esté usted ahí perdiendo dinero.—Estas ramas y esas ortigas son de ese hombre y de ese pueblo.

Z

El que nació ayer, ha ido hoy al cielo.—No estéis comiendo peces.—Unos carpinteros han venido á matar raposos.—Esas mujeres que están mojándose, no son mis hermanas.—No andes con esos

Ongi ibili ta nik bezela zapiak garrbitu.—Herodesengandik Pilatosengana ibili zan.—Etzaitetze arrdo garratza edatera etorri.—¿Norekin eskutaten zera gela orrtan?—Gaurr atzo bezela, etzi astelenean bezela, zubitik eroriko dira zaldi oriek.—Ez orr egon dirua galduten.—Adarr oiek eta ozin oriek gizon orrenak eta erri orretakoak dira.

Z

Atzo jaio zana, gaurr zeruratu da.—Etzaitetz arraiak jaten egon.—Arotz batzuek azeriak iltera etorri dira.—Bustitzen dauden emakuma oriek,

nire arrebaak eztira.—Ezai zaldi orrekaz ibili.—Gu legez dabilena, eztabil ondo.—Gure semea ta alaba makala legez, errleak ilten ibilten dira zure arreba biak.—Aritz orretatik iausi dan arotza, ezta il; arrginakana ioan da.—Ondo ibili, asko ian, gutsi edan, da etorri zaiteze gugana gero.—¿Zetara agerrtu zirean orr dabilzan zaldi orrek?—Bustita dagozan zapiak eztira emakuma orrenak.—Garia iatera datozen tšoriak, guztiz ederrak dira.—Zubi andi batekoak dira azun orrek,

caballos.—El que anda como nosotros, no anda bien.—Las dos hermanas de usted suelen andar matando abejas del mismo modo que nuestro hijo é hija débil.—El carpintero que ha caído de ese roble, no ha muerto; ha ido á los canteros.—Anden ustedes bien. coman mucho, beban poco, y vengan ustedes luego á nosotros.—¿A qué aparecieron esos caballos que andan ahí?—Los pañuelos que están mojados no son de esas mujeres.—Los pájaros que vienen á comer trigo, son muy hermosos.—Esas ortigas son de un gran puente.

uere arrebaak eztira.—Ezai zaldi orrekin ibili.—Gu bezela dabilena, eztabil ondo.—Gure semea ta alaba makala bezela errleak ilten ibilten dira zure bi arreba.—Aritz orrtatik erori dan arotza, ezta il; arrginengana joan da.—Ongi ibili, asko jan, gutsi edan, ta etorri zaitezte guregana gero.—¿Zetara agerrtu ziran orr dabilzen zaldi oriek?—Bustiak dauden zapiak eztira emakuma orienak.—Garia jatera datozen tšoriak, oso ederrak dira.—Zubi andi batekoak dira ozin oriek.

D

Ibili zaiz ni legez, da etzara iausiko.—Etzaitez ioan zaldi bat legez.—Etorri ai nire arrdao ona edatera.—Errle onek Gomezenak dira.—Arotz da arrgin orrek Berangokoak eta Uzurbilgoak dira.—Gose direanak arrtoa iatera ioango dira.—Erri onetara datozenak arrdaoa edaten egoten dira.—Etzaiteze ibili dirua galduten —¿Errbiak iltera etzi ioango zara?—Enaz iltera ioango; dagoana iatera ioango naz.—Nire alabea kale atakoa da.—Nire anaiak eztira emengoak.—Arrdao garratz ori ezta nire

D

Ande usted como yo y no caerá usted.—No vaya usted como un caballo.—Ven á beber mi buen vino.—Estas abejas son de Gómez.—Esos carpinteros y canteros son de Berango y de Usurbil.—Los que tienen hambre irán á comer borona.—Los que vienen á este pueblo suelen estar bediendo vino.—No andéis perdiendo dinero.—¿Irá usted pasado mañana á matar liebres?—No iré á matar; iré á comer lo que haya (lo que está ó esté).—Mi hija es de aquella calle.—Mis hermanos no son de aquí.—Ese vino agrio no es de mi madre.—Los carpinteros van á donde

D

Ibili zaiz ni bezela, ta etzera eroriko.—Etzaitez joan zaldi bat bezela.—Etorri ai nere arrdo ona edatera.—Errle oiek Gomezenak dira.—Arotz ta arrgin oriek Berangokoak eta Uzurbilkoak dira.—Gose diranak arrtoa jatera joango dira.—Erri ontara datozenak arrdoa edaten egoten dira.—Etzaitezte ibili dirua galtzen.—¿Errbiak iltera etzi joango zera?—Enaiz iltera joango; dagoena jatera joango naiz.—Nere alaba kale artakoa da.—Nere anaiak eztira emengoak.—Arrdo garratz ori ezta nere

Amana.—Arotzak gure arrebeagana doaz.—Etorri kalea ederrutera, garia garrbitutera, zapiak gorritutera, arria tšikitutera.—Eztaiteze gela orretan eskuta, azeri batzuk legez.—Eztatoz.—Badatoz.—¿Nogandik zatoze nigaz egotera?

nuestra hermana.—Venid á hermohear la calle, á limpiar el trigo, á enrojecer los pañuelos, á desnuzar (tšikitu) piedra.—No os escondáis en ese aposento como unos raposos.—No vienen.—Sí vienen.—¿De quién venís á estar conmigo?

Amarena.—Arotzak gure arrebarengana dijoaz.—Etorri kalea ederrtzera, garia garrbitzera, zapiak gorritzera, arria tšikitzera.—Eztaitezte gela orretan eskutatu, azeri batzuek bezela.—Eztatoz.—Badatoz.—¿Norengandik zatozte nerekin egotera?

LECCIÓN DIEZ Y OCHO

A

¿Zegaitik egon zaree gure arrdoa edaten?—Egarri izan garealako.—Aritzaurrean dabilzan tšoriak ¿nonak dira?—Ate-atzekoak guztiz zapalak izan zirean.—Edan arrdoa,

A

¿Por qué habeis estado bebiendo nuestro vino?—Porque hemos tenido sed.—Los pájaros que andan delante del roble ¿de quién son?—Los de detrás de la puerta fueron muy chatos.—Bebed vino, jóvenes, como agua.—Vaya usted á la ma-

A

¿Zergatik egon zerate gure arrdoa edaten?—Egarri izan geralako.—Aritzaurrean dabilzen tšoriak ¿noenak dira?—Ate-atzekoak oso zapalak izan ziran.—Edan arrdoa, gazteak,

Amana.—Arotzak gure arrebeagana doaz.—Etorri kalea ederrutera, garia garrbitutera, zapiak gorritutera, arria tsikitutera.—Etzaitetze gela orretan eskuta, azeri batzuk legez.—Eztatoz.—Badatoz.—¿Nogandik zatoze nigaz egotera?

nuestra hermana.—Venid á hermosear la calle, á limpiar el trigo, á enrojecer los pañuelos, á desnuzar (tsikitu) piedra.—No os escondáis en ese aposento como unos raposos.—No vienen.—Sí vienen.—¿De quién venís á estar conmigo?

Amarena.—Arotzak gure arrebarengana dijoaz.—Etorri kalea ederrtzera, garia garrbitutera, zapiak gorritutera, arria tsikitutera.—Etzaitetze gela orretan eskutatu, azeri batzuek bezela.—Eztatoz.—Badatoz.—¿Norengandik zatozte nerekin egotera?

LECCIÓN DIEZ Y OCHO

A

¿Zegaitik egon zaree gure arrdoa edaten?—Egarri izan garealako.—Aritzaurrean dabilzan tsoriak ¿nonak dira?—Ate-atzekoak guztiz zapalak izan zirean.—Edan arrdoa,

A

¿Por qué habeis estado bebiendo nuestro vino?—Porque hemos tenido sed.—Los pájaros que andan delante del roble ¿de quién son?—Los de detrás de la puerta fueron muy chatos.—Bebed vino, jóvenes, como agua.—Vaya usted á la ma-

A

¿Zergatik egon zerate gure arrdoa edaten?—Egarri izan geralako.—Aritzaurrean dabilzen tsoriak ¿noenak dira?—Ate-atzekoak oso zapalak izan ziran.—Edan arrdoa, gazteak,

gazteak, ura legez.—Zoaz Amagana, orrma zarr - aurrera.—Bildurr nintzalako egon nintzan orrma - ondoan.—Zapaldu zapi orrek eta etzaitetz gorrituten egon.—Emendik nire arrebakana doazanak, nigaitik eskuta zirean orr. —Ate - ondoan egon direan azunak, zure bularrean dagoz.—Nire bularrean dagozan azunak eztira ate-ondokoak.—Etorri aurrera.—Iaten gagozalako, bularra bustitera ioan dira orrek.—Ezai azunak zapalduten ibili.

dre, delante de la pared vieja.—Porque tenía miedo estuve junto á la pared.—Aplaste usted esos pañuelos y no esté usted enrojeciendo.—Los que van de aquí á mis hermanas, se escondieron ayer por mí.—Las ortigas que han estado junto á la puerta, están en el pecho de usted.—Las ortigas que están en mi pecho no son las de junto á la puerta.—Venid adelante.—Porque estamos comiendo, han ido esos á mojar el pecho.—No andes aplastando ortigas.—Ven á mí.—No vayas de nosotros á esos.—¿De

ura bezela.—Zoaz Amarengana, orrma zarr-aurrera.—Bildurr nintzalako egon nintzan orrma-ondoan.—Zapaldu zapi oriek eta etzaitetz gorritzen egon.—Emendik nere arrebakana dijoazenak, neregatik eskutatu ziran orr.—Ate-ondoan egon diran azunak, zure bularrean daude.—Nere bularrean dauden azunak, eztira ate-ondokoak.—Etorri aurrera.—Jaten gaudelako, bularra bustitzera joan dira oriek.—Ezai ozinak zapaltzen ibili.—Atorr (1)

(1) Se oye mucho el imperfecto *ator* por *atorr*.

—Atorr nigana. — Ezai ioan gugandik orrekana. — ¿Nonak dira, aritz-ondoan dagozan egazti orrek?

B

¿Nungoa zara zu? — ¿Nundik etorri dira ire anaia ta nire arrebaak? — ¿Nonak dira arto zapal orrek? — ¿Nogandik etorriten dira zapiak garrbitutera? — ¿Zegaitik etzoaz ni legez? — Zu ondo etzoazalako. — ¿Zegaitik bustiten zara egun onetan zubi-aurrean? — Arrpegia ta eskuak eta besoak bustitera ioaten nazalako. — ¿Zegaitik ezaz gose izaten? — Zu legez iaio enazalako. — Nire orrimaak egi-

quién son esas aves que están junto al roble?

B

¿De dónde es usted? — ¿De dónde han venido tu hermano y mis hermanas? — ¿De quién son esas boronas chatas? — ¿De quién suelen venir á limpiar pañuelos? — ¿Por qué no va usted como yo? — Porque usted no va bien. — ¿Por qué suele V. mojarse (en) estos días delante del puente? — Porque suelo ir á limpiar la cara, y las manos y los brazos. — ¿Por qué no sueles tener hambre? — Porque no he nacido como tú. — Los canteros que están haciendo mis paredes, son de Irún. — Las mujeres que se han muerto

neregana. — Ezai joan guregandik oriengana. — ¿Norenak dira, aritz-ondoan dauden egazti oriek?

B

¿Nongoa zera zu? — ¿Nondik etorri dira ire anaia ta nere arrebaak? — ¿Norenak dira arto zapal oriek? — ¿Norengandik etorritzen dira zapiak garrbitutera? — ¿Zergatik etzoaz ni bezela? — Zu ongi etzoazelako. — ¿Zergatik bustitzen zera egun ontan zubi-aurrean? — Arrpegia ta eskuak eta besoak bustitzera joaten naizelako. — ¿Zergatik ezaiz gose izaten? — Zu bezela jaio enaizelako. —

ten dagozan arrginak, Irungoak dira. - Ate - atzean il direan emakumaak, Irundik etorri dira. - Orr ilda dagozan abereak, Lopenak dira. - Eztira orrenak. - Badira. - Nire semeak Lopegandik datoz.

Z

Gugaz dabilen arotz bateak dira arrgi ori ta adarronek. - Nire zaldianak eztira zubi-aurrean dagozan azurrak. - Tšori tšiki bat legez egoten az edaten. - ¿Zegaitik ezaz eskuta orr dagozan nire aideakaz? - Gose nazalako ta nire arpegia biribila dalako. - Zu-

depués de la puerta, han venido de Irún. - Los animales que están ahí muertos, son de Lope. - No son de ese. - Si lo son. - Mis hijos vienen de Lope.

Z

Ésa luz y estas ramas son de un carpintero que anda con nosotros. - Los huesos que están debajo del puente no son de mi caballo. - Sueles estar bebiendo como un pájaro pequeño. - ¿Por qué no te has escondido con mis parientes que están ahí? - Porque tengo hambre y porque mi cara es redonda. - Las abejas que se han perdido por usted, han estado hoy muertas. -

Nere orrmak egiten dauden arrginak, Irungoak dira. - Ate - atzean il diran emakumak, Irundik etorri dira. - Orr ilik dauden abereak, Loperenak dira. - Eztira orrenak. - Badira. - Nere semeak Loperengandik datoz.

Z

Gurekin dabilen arotz bateak dira arrgi ori ta adarr oiek. - Nere zaldiarenak eztira zubi-aurrean danden ezurrak. - Tšori tšiki bat bezela egoten aiz edaten. - ¿Zergatik ezaiz eskuta orr dauden nere aideakin? - Gose naizelako ta nere arpegia biribila dalako. - Zu-

gaitik galdu direan errleak, il-
da egon dira gaurr.—¿Zeinbat
arrgi egoten zirean zure ge-
lan? —¿Nungoak dira, adarrak
tsikituten ibili zirean andraz-
koak?—Ura legez ioaten da
gugandik dirua.—Bustita na-
goalako, enaz zuekaz aurrera-
tu.—Atzeratu zaitez.—Etzaitez
zaldia legez ibili.—Ondo ekan-
duta dagoz, gugaz dabilzan
arotzak.—Etorri, Andres, es-
kuak eta arrpegia garbitutera.
—Nigaitik ez egon orr.—Garia
zapaldutera ioan direan arr-
ginak, eztira gure bildurr.—

¿Cuántas luces solía haber en el
apuesto de usted?—¿De dónde
son las mujeres que anduvieron
desmenuzando ramas?—El dinero
suele ir de nosotros como el agua.
—Porque estoy mojado, no me he
adelantado con vosotros.—Atráse-
se usted.—No ande usted como los
caballos.—Están bien acostumbra-
dos los carpinteros que andan con
nosotros.—Ven, Andrés, á lavar
las manos y la cara.—Por mí no
esteis ahí—Los canteros que han
ido á aplastar el trigo, no tienen
miedo de nosotros.—El que tiene
hambre, no suele andar como nos-

gaitik galdu diran errleak, ilik
egon dira gaurr.—¿Zeinbat arr-
ggi egoten ziran zure gelan?—
¿Nungoak dira, adarrak tsiki-
tzen ibili ziran andrakumeak?
Ura bezela joaten da guregan-
dik dirua.—Bustia nagoelako,
enaiz zuekin aurreratu.—Atze-
ratu zaitez.—Etzaitez (1) zal-
diak bezela ibili.—Ongi oitu-
ta dande, gurekin dabilzen
arotzak.—Etorri, Andres, es-
kuak eta arrpegia garrbitzera.
—Neregaitik ez egon orr.—Garia
zapaltzera joan diran arrginak,
eztira gure bildurr.—Gose da-

(1) Muchos incorrectamente dicen *xaite* por *xaitez*, *etsaite* por *etsaitez*.

Gose dana, ezta gu legez ibilten.—Banoa.—Ezkera ondo baltzituko.

D

Nire anaiak eta ire arrebaak egarri dira, atzotik emen dagozalako.—¿Zegaitik izaten zara bildurr?—Ni enaz zure bildurr.—Arrtoa iatera zoaz.—Etorri ai gure arrdao ederra edatera.—Zubi-aurrean dagozan arrgiak nire arrebeanak dira.—Nire arrpegian dagozan zauriak, atzo legez dagoz.—Zapaldu ondo azun orrek.—Atzo il zan andrazkoa, zeruan dago.—Sendoak izan zaitezte.—Etorri nire aoan dagozan zauriak

otros.—Ya voy.—No nos hemos de ennegrecer bien.

D

Mis hermanos y tus hermanas tienen sed, porque están desde ayer aquí.—¿Por qué suele usted tener miedo?—Yo no tengo miedo de usted.—Vaya usted á comer borona.—Ven á beber nuestro hermoso vino.—Las luces que hay (están) delante del puente son de mi hermana.—Las heridas que hay en mi cara, están como ayer.—Aplastad bien esas ortigas.—La mujer que murió ayer, está en el cielo.—Sed fuertes.—Venid á ver (ikustera) las heridas que hay en mi boca.—Suelen estar mal acostumbrados, los jóvenes que suelen

na, ezta gu bezela ibilten.—Banoa.—Ezkera ongi baltzituko.

D

Nere anaiak eta ire arrebaak egarri dira, atzotik emen daudelako.—¿Zergatik izaten zera bildurr?—Ni enaiz zure bildurr.—Arrtoa jatera zoaz.—Etorri ai gure arrdo ederra edatera.—Zubi-aurrean dauden arrgiak, nere arrebaarenak dira.—Nere arrpegian dauden zauriak, atzo bezela daude.—Zapatu ongi ozin oiek.—Atzo il zan andrakumea, zeruan dago.—Sendoak izan zaitezte.—Etorri nere aoan dauden zau-

ikustera. — T'sarrto ekanduta egotendira, erri orretatik etorriten direan gazteak. — Zapaldu nire ezpanetan egon dan errlea. — Enaz busti, zaldi bat legez etorri nazalako. — ¿Zein erritakoa da ire Aita? — ¿Zein kaletan egoten zaree iaten? — ¿Zeintzuk aidegaz ioaten zaree edatera? — Ate-aurrean egon dan arrgina badatorr.

A

Zein ondo dabilen gure Amal — ¿Zein garrbi etorri da? — Ni baizen garrbi eztira ioan izango. — Ezta gauza orr dagoan aritza. — ¿Zein erritara ioaten

venir de ese pueblo. — Aplaste usted la abeja que ha estado en mis labios. — No me he mojado, porque he venido como un caballo. — ¿De qué pueblo es tu padre? — ¿En qué calle soleis estar comiendo? — Con qué parientes soleis ir á beber? — Viene el cantero que ha estado delante de la puerta.

LECCIÓN DIEZ Y NUEVE

A

¿Cuán bien anda nuestra Madre! — ¿Cuán limpio ha venido? — Tan limpios como yo no han de haber ido. — Es inútil el roble que está ahí. — ¿A qué pueblo soliais ir á re-

riak ikustera. — Gaizki oiturik egoten dira, erri orrtatik etorritzen diran gazteak. — Zapatu nere ezpainetan egon dan errlea. — Enaiz busti, zaldi bat bezela etorri naizelako. — ¿Zein erritakoa da ire Aita? — ¿Zein kaletan egoten zerate jaten? — ¿Zein aidekin joaten zerate edatera? — Ate-aurrean egon dan arrgina badatorr.

A

¿Zein ongi dabilen gure Amal — ¿Zein garrbi etorri da? — Ni bezin garrbi eztira joan izango. — Ezta gauza orr dagoen aritza. — ¿Zein erritara joaten

ikustera. — T'sarrto ekanduta egotendira, erri orretatik etorriten direan gazteak. — Zapaldu nire ezpanetan egon dan errlea. — Enaz busti, zaldi bat legez etorri nazalako. — ¿Zein erritakoa da ire Aita? — ¿Zein kaletan egoten zaree iaten? — ¿Zeintzuk aidegaz ioaten zaree edatera? — Ate-aurrean egon dan arrgina badatorr.

A

Zein ondo dabilen gure Amal — ¿Zein garrbi etorri da? — Ni baizen garrbi eztira ioan izango. — Ezta gauza orr dagoan aritza. — ¿Zein erritara ioaten

venir de ese pueblo. — Aplaste usted la abeja que ha estado en mis labios. — No me he mojado, porque he venido como un caballo. — ¿De qué pueblo es tu padre? — ¿En qué calle soleis estar comiendo? — Con qué parientes soleis ir á beber? — Va viene el cantero que ha estado delante de la puerta.

LECCIÓN DIEZ Y NUEVE

A

¿Cuán bien anda nuestra Madre! — ¿Cuán limpio ha venido? — Tan limpios como yo no han de haber ido. — Es inútil el roble que está ahí. — ¿A qué pueblo soliais ir á re-

riak ikustera. — Gaizki oiturik egoten dira, erri orrtatik etorritzen diran gazteak. — Zapatu nere ezpainetan egon dan errlea. — Enaiz busti, zaldi bat bezela etorri naizelako. — ¿Zein erritakoa da ire Aita? — ¿Zein kaletan egoten zerate jaten? — ¿Zein aidekin joaten zerate edatera? — Ate-aurrean egon dan arrgina badatorr.

A

¿Zein ongi dabilen gure Amal — ¿Zein garrbi etorri da? — Ni bezin garrbi eztira joan izango. — Ezta gauza orr dagoen aritza. — ¿Zein erritara joaten

zineen gauza zapalak biribil-
ditera? — ¿Zegaitik etzarec
ageritu zuen arrebakaz? — Ma-
kalak diralako ta gauza ezti-
realako. — Edurrez beteta dagoz
erri onetan kaleak eta zuga-
tzak. — Arrpegia arrdaoz busti-
ten ibili zirean atzo andrazko
bi. — Betorr gugana zure zaldi
gaztea. — Ondo ibili ta gitsi
ian, nire semea. — Amalan ta
amazortzi ¿zeiubat dira? — Oge-
ta amabi gautan arri biribilak
batuten ibili ginean ori ta ni.
— Emen baiizen ur ona eztago
erri orretan. — Gugaz egoten
izan dira, zuekaz eskuta direan
arotzak.

dondear las cosas chatas? — ¿Por
qué no habéis aparecido con vues-
tras hermanas? — Porque son débi-
les y porque no son útiles. — Lle-
nos de nieve están en este pueblo
las calles y los árboles. — Mojando
con vino la cara anduvieron ayer
dos mujeres. — Venga á nosotros el
caballo joven de usted. — Anda bien
y come poco, hijo mío. — Catorce y
diez y ocho ¿cuántos son? — En
treinta y dos noches anduvimos
ese y yo recojiendo piedras redon-
das. — Tan buena agua como aquí
no hay en ese pueblo. — Con nos-
otros han solido estar los carpin-
teros que se han escondido con
vosotros.

zinateen gauza zapalak biribil-
tzera? — ¿Zergatik etzerate
ageritu zuen arrebakin? — Ma-
kalak diralako ta gauza ezti-
ralako. — Elurrez beteak dau-
de erri ontan kaleak eta zuga-
tzak. — Arrpegia arrdoz busti-
tzen ibili ziran atzo bi andraku-
me. — Betorr guregana zure
zaldi gaztea. — Ongi ibili ta
gutsi jan, nere semea. — Ama-
lau ta emezortzi ¿zeiubat di-
ra? — Ogei ta amabi gautan
arri biribilak biltzen ibili gi-
nan ori ta ni. — Emen bezin ur
ona eztago erri orrtan. — Gu-
rekin egoten izan dira, zuekin
eskutatu diran arotzak.

B

¿Nun dago nire Ama baizen emakuma sendo bat?—¿Zein ona zarean, ene *laungoikoa!*—Zubi-aurrean egon direan emakumak urez bete dira.—Nire biotza ogi ori baizen bigunada.—Emen egon direan egaztiak zaurituta dagoz.—Orrek eztira onen garrbiak.—Betorri alabea zapiak egitera.—Beioa ori zaldi bat legez, nire gauzaak *erriratutera*.—Ire anaiak gaurr zubi-ondoan egon izango dira.—Aritz-atzetik urez beterik gatoz.—Arrain bat legez bustita gagoz da gose ginean.—Edurra baizen zu-

B

¿Dónde hay (está) una mujer tan fuerte como mi madre?—¿Cuán bueno sois, *Dios* mío!—Las mujeres que han estado delante del puente se han llenado de agua.—Mi corazón es tan blando como ese pan.—Las aves que han estado aquí, están heridas.—Tan limpios no son esos.—Venga tu hija á hacer pañuelos.—Vaya ese como un caballo á conducir al pueblo mis cosas.—Tus hermanos habrán estado hoy junto al puente.—Venimos de detrás del roble llenos de agua.—Estamos mojados como un pez y teníamos hambre.—Tan blanco como la nie-

B

¿Non dago nere Ama bezin emakuma sendo bat?—¿Zein ona zeran, ene *Iainkoa!*—Zubi-aurrean egon diran emakumak urez bete dira.—Nere biotza ogi ori bezin bigunada.—Emen egon diran egaztiak zauriturik dande.—Orrek eztira onen garrbiak.—Betorri alaba zapiak egitera.—Bijoia ori zaldi bat bezela, nere gauzak *erriratzero*.—Ire anaiak gaurr zubi-ondoan egon izango dira.—Aritz-atzetik urez beterik gatoz.—Arrai bat bezela bustita gaude ta gose ginan.—Elurra bezin tsuria da,

ria da, nitzat izango dan zaldia.—Zatoz nigaz iatera.

Z

Astelena dalako, eztira nire arrebaak agerrtu izango.—Gu baizen arrgin zarrak gabetan eztira zubi-ondora ioaten.—Ezpeitez ur-ondoan ibili.—Etzaitz orrekaz ioan arrainak iatera.—Ate-atzean eskuta dan azeria, ilda dago.—Gure Amagana zapi batzuk egitera betoz.—Nire biotzean dagozan zerak eskutata egongo dira.—Aritz-aurrean garia iaten ibiltzen direan tšoriak, guztiz itšusiak dira.—¿Nuu-goak, zein erritakoak dira, zu-

ve es el caballo que será para mí.—Venga usted á comer conmigo.

Z

Porque es lunes no habian aparecido mis hermanos.—Los canteros tan viejos como nosotros no suelen ir por las noches (a) junto al puente.—No anden cerca del agua.—No vaya usted con esos á comer peces.—El raposo que se ha escondido detrás de la puerta, está muerto.—Vengan á nuestra madre á hacer unos pañuelos.—Las cosas que están en mi corazón estarán escondidas.—Los pájaros que suelen andar comiendo trigo delante del roble son muy feos.—¿De dónde, de qué pueblo son los jóvenes que han venido á la madre de usted?—¿Por qué no suelen caerse las mujeres que andan en ese

neretzat izango dan zaldia.—Zatoz nirekin jatera.

Z

Astelena dalako, eztira nere arreba agerrtu izango.—Gu bezin arrgin zarrak gabetan eztira zubi-ondora joaten.—Ezpeitez ur-ondoan ibili.—Etzaitz orrekaz ioan arraiak jatera.—Ate-atzean eskutatu dan azeria, ilda dago.—Gure Amarengana zapi batzuek egitera betoz.—Nere biotzean dauden zerak, eskutaturik egongo dira.—Aritz-aurrean garia jaten ibiltzen diren tšoriak, oso itsusiak dira.—¿Nongoak, zein erritakoak dira, zure Amarenganatu di-

re Amaganatu direan gazteak?
—¿Zegaitik eztira iausten zugatz aretan dabilzan emakumaak?—Sendoak direalako.—Ondo gabilzalako, arginagaz erri atara ioango gara.—Nigaitik ez atzeratu, gazteak.

D

Igaitik dagoz iaten gose direanak.—¿Zetara ioaten izan dira orrek emendik?—Bularra sendatutera, eskuak eta arrpegia ta aoa garrbitutera.—¿Zein zugatzetan egon zirean tñori arek?—Aritz andi baten.—Ire eskuak edurra baizen zuriak zirean.—Azunez beterik dagozan emakumaak eztira ganza.

árbol?—Porque son fuertes.—Porque andamos bien iremos con el cantero á aquel pueblo.—Por mí no os atraséis, jóvenes.

D

Por tí están comiendo los que tienen hambre.—¿A qué han solido ir esos desde aquí?—A fortalecer el pecho, á limpiar las manos y la cara y la boca.—¿En qué árbol estuvieron aquellos pájaros?—En un roble grande.—Tus manos eran tan blancas como la nieve.—No sirven las mujeres que están llenas de ortigas.—Ha muerto hoy un niño que nació (en) el lunes.—Acostúmbrese usted.—No se es-

ran gazteak?—¿Zergatik eztira erorten zugatz orrtan dabilzen emakumak?—Sendoak direalako.—Ongi gabilzelako, arrginarekin erri artara joango gera.—Neregaitik ez atzeratu, gazteak.

D

Iregatik daude jaten gose direanak.—¿Zetara joaten izan dira oriek emendik?—Bularra sendatzera, eskuak eta arrpegia ta aoa garrbitzera.—¿Zein zugatzetan egon ziran tñori aiek?—Aritz andi batean.—Ire eskuak elurra bezin tñuriak ziran.—Ozinez beterik dauden emakumak eztira ganza.—

—Gaurr il da, astelenean iaio
 zan ume bat.—Ekandu zaitez.
 —Etzaitez eskuta.—Galdu
 beitez nire zapi zarrak.—Ni-
 re semeanak ezpeiz galdu.—
 Irungoa naz, gose naz da ia-
 tera noa.—Irundik gatoz, ez-
 kara egarri ta ezker edatera
 ioango.—Nire ezpanak arrain
 zaar bat legez gorrituta dagoz.
 —Emendik erri orretara iru
 egunetan ioaten dira.—¿Nortzu-
 kaz?—¿Zetara?—¿Zegaitik?—
 ¿Ni legez?—¿Zelan ni?

conda usted.—Piérdanse mis pa-
 ñuelos viejos.—No se pierdan los
 de mi hijo.—Soy de Irún, tengo
 hambre y voy á comer.—Venimos
 de Irún, no tenemos sed y no ire-
 mos á beber.—Mis labios están en-
 rojecidos como un pez viejo.—De
 aquí á esos pueblos, suelen ir en
 tres días.—¿Con quiénes?—¿A qué?—
 ¿Por qué?—¿Como yo?—¿Cómo yo?

Gaurr il da, astelenean jaio
 zan ume bat.—Oitu zaitez.—
 Etzaitez eskutatu.—Galdu bi-
 tez nere zapi zarrak.—Nere se-
 mearenak ezpitez galdu.—
 Irungoa naiz, gose naiz ta ja-
 tera noa.—Irundik gatoz, ez-
 kera egarri ta ezker edatera
 joango.—Nere ezpainak arrai
 zarr bat bezela gorriturik dau-
 de.—Emendikan erri orietara
 iru egunetan joaten dira.—¿No-
 rekin?—¿Zetara?—¿Zergatik?—
 ¿Ni bezela?—¿Nola ni?

LECCIÓN VEINTE

A

Lukainka batzuk iatera etorri zan atzo gizon gorri gorri bat.—Gure eskaratzean dagoan ura garbi garbia da.—Uretara iansi nintzan astelenean, arri biribila legez.—Nire atzetan zauri tsiki bat egoan.—Etzi goazalako, lukainkaz da arrantzaz beterik dago eskarata.—Betor tšakolina edatera ta gure gauzaak ikustera.—Andres nazalakoan, arotz bategaz gugana etorri da.—Onekaitik ezai bustitera ioan.—Ederro ederro garrbituten

A

A comer unos chorizos vino ayer un hombre muy rojo.—El agua que hay en la cocina, es muy limpia.—El lunes caí al agua como una piedra redonda.—En mis dedos había una pequeña herida.—Porque vamos pasado mañana, la cocina está llena de chorizos y de huevos.—Venga á beber chacolí y á ver nuestras cosas.—Creyendo que soy Andrés, ha venido á nosotros con un carpintero.—No vayas á mojar por estos.—Se han solido limpiar muy hermosamente en aquel monte estos pañuelos.—Las mujeres que están á la luz váyanse al agua.—¿Cómo está hoy vuestro padre?—Creyendo que es-

A

Lukainka batzuek jatera etorri zan atzo gizon gorri gorri bat.—Gure sukaldean dagoen ura, garbi garbia da.—Uretara erori nintzan astelenean, arri biribila bezela.—Nere beatzetan zauri tsiki bat zegoen.—Etzi goazelako, lukainkaz ta arrantzaz beterik dago sukaldea.—Betor tšakolina edatera ta gure gauzak ikustera.—Andres naizelako, arotz batekin guregana etorri da.—Oiengatik ezai bustitzera ioan.—Ederrki ederrki garr.

izan dira mendi atan zapi onek
—Arrgitan dagozan andraz-
koak beioaz uretara.—¿Zelan
dago gaurr zuen Aita?—Ni
baizen ondo eztago.—Gu legez
egoalakoan, ioan zan mendira.

B

Sagarrdao au guztiz garratza da.—Tšakolina edatera enatorr, gauza eztalako.—Ire arrebaak iru direalakoan, ioan dira arek mendira.—Orren zuriak eztira eskaratzean dagozan arrautzaak.—Nire anai gazteanak dira errle orrek.—Etzirean gure zugatzak ikustera etorri.—Bazirean.—Sa-

taba como nosotros, se fué al monte.

B

Esta sidra es muy ágría.—No vengo á beber chacolí, porque no sirve (no es cosa).—En la idea de que son tres tus hermanas, se han ido aquellas al monte.—Tan blancos no son los huevos que hay en la cocina.—Esas abejas son de mi hermano jóven.—No vinieron á ver nuestros árboles.—Sí vinieron.—En la creencia de que había (estaba) mucha sidra nos fuimos á la quinta puerta.—Los ra-

bitzen izan dira mendi artan zapi oiek.—Arrgitan dauden andrakumeak bijoaz uretara, ¿Nola dago gaurr zuen Aita?—Ni bezin ongi eztago.—Gu bezela zegoelako, joan zan mendira.

B

Sagarrdo au oso garratza da.—Tšakolina edatera enatorr, gauza eztalako.—Ire arrebaak iru diralako, joan dira aiek mendira.—Orren tšuriak eztira sukaldean dauden arrautzak.—Nere anai gaztearenak dira errle oriek.—Etziran gure zugatzak ikustera etorri.—Baziran.—Sagarrdo asko zegoela-

garrdao asko egoalakooan, boskarren atera ioan ginean.—Astelenean iaio zirean azeriak, eskuta dira.—Onen ederrak eztira zuen lukainkaak.—Zoaz eskuak bustitera, eskaratza urez betetera ta edurra ikustera.

Z

¿Zein alabagaz galdu zinean mendi-ondoan?—Itsusi itsusiak izaten dira, emen egiten direan zapiak.—Atzo iaio zan semea, zauriz beterik dago.—Astelenean iaio zalakoan, enaz ioan ikustera.—Zoaz gure aideakana, ta betoz lukainka batzuk iatera.—¿Nun dagoz

posos que nacieron el lunes, se han escondido?—No son tan hermosas vuestras longanizas.—Vaya usted á mojar las manos, á llenar de agua la cocina y á ver nieve.

Z

¿Con qué hija se perdió usted junto al monte?—Suelen ser muy feos los pañuelos que se hacen aquí.—El hijo que nació ayer está lleno de heridas.—En la idea de que nació el lunes, no he ido á verle.—Vaya usted á nuestros parientes y vengan á comer unos chorizos.—¿Dónde hay mujeres tan fuertes como nuestras hijas?—Son muy

ko, boskarren atera joan ginean.—Astelenean jaio ziran azeriak, eskutatu dira.—Onen ederrak eztira zuen lukainkak.—Zoaz eskuak bustitzera, sukalde a urez betetzera ta clurra ikustera.

Z

¿Zein alabarekin galdu zinan mendi-ondoan?—Itsusi itsusiak izaten dira, emen egiten diren zapiak.—Atzo jaio zan semea, zauriz betea dago.—Astelenean jaio zalako, enaiz joan ikustera.—Zoaz gure aideakana, ta betoz lukainka batzuek jatera.—¿Non daude gure ala-

gure alabea baizen emakuma sendoak?—Biribil biribilak dira, zubitik iausi direan arriak. Gela-aurrean nengoan, orrtik etorriko zineelakoan.—Ezpei zaldia legez ibili.—Nitzat dagoan arrautzea tsiki tsikia da.—Zazpigarren mendian ebilzan zaldia, Uzurbilgoak dira.—Asko ikusi ta gitsi ian, arrebaak.—Gure mendikoa ezta, emen tsikitu dau aritza.—Enentorren; baninoan.—Ezkenbilzan; bagentozan.—Zugatik enaz ni tsakolin garratza edaten egongo.—Amarrigarren egaztiaate-atzean eskuta izango da.

redondas las piedras que han caído del puente.—Estaba yo delante del cuarto, en la idea de que habiais de venir de ahí.—No ande como los caballos.—El huevo que está para mí es muy pequeño.—Los caballos que andaban en el séptimo monte, son de Uzurbil.—Ved mucho y comed poco, hermanas.—No es de nuestro monte el roble que se ha destrozado aquí.—No venia; sí iba.—No andábamos; sí veníamos.—Por usted no he de estar yo bebiendo chacolí ágrio.—La décima ave se habrá escondido detrás de la puerta.

ba bezin emakuma sendoak?—Biribil biribilak dira, zubitik erori diran arriak.—Gela aurrean nengoen, orrtik etorriko zinatelako.—Ezpedi zaldia bezela ibili.—Neretzat dagoen arrautza, tsiki tsikia da.—Zazpigarren mendian zebilzen zaldia, Uzurbilkoak dira.—Asko ikusi ta gitsi jau, arrebaak.—Gure mendikoa ezta, emen puzkatu dau aritza.—Enentorren; baninjoan.—Ezkenbilzen; bagentozen.—Zugatik enaiz ni tsakolin garratza edaten egongo.—Amarrigarren egaztiaate-atzean eskutatu izango da.

D

¿Zegaitik etzaree eskuta arrain bat legez uretan? — Nire semeentzat eta alabentzat izango dira azalak; azurrak abere orrentzat. — Ni arrgin orregaz nentorrelako, eskaratzean eskuta zineen. — ¿Nona da uretan dagoan adarra? — Blasena da. — ¿Nogandik zentozen seigarren kalera iatera? — Blasegandik gentozan. — ¿Nungoak dira azun onek, gari ori, arto a, adarr orrek eta arri arek? — Gure mendikoak dira. — ¿Nundik ioan zineen erri a ikustera, ta nire gela urez betetera? — Zoaz nire senideakaz lukainkaak

D

¿Por qué no os habeis escondido como un pez en el agua? — Para mis hijos é hijas serán las cortezas; los huesos para ese animal. — Porque yo venía con este cantero, os escondisteis en la cocina. — ¿De quién es la rama que está en el agua? — Es de Blas. — ¿De quién veníais á comer á la sexta calle? — De Blas veníamos. — ¿De dónde son estas ortigas, ese trigo, aquel maiz, esas ramas y aquellas piedras? — Son de nuestro monte. — ¿De dónde fuisteis á ver aquel pueblo y á llenar de agua mi aposento? — Fuimos de nuestro monte. — Vaya usted con mis parientes á hacer chorizos. — ¿Como quién solíais estar bebiendo sidra? — Como tres caballos. — ¿Y comiendo pan?

D

¿Zergatik etzerate eskutatu arrai bat bezela uretan? — Nere semeentzat eta alabentzat izango dira azalak; ezurrak abere orrentzat. — Ni arrgin orrekin nentorrelako, sukaldean eskutatu zinaten. — ¿Norena da uretan dagoen adarra? — Blasena da. — ¿Norengandik zentozten seigarren kalera jatera? — Blasengandik gentozen. — ¿Nungoak dira ozin oiek, gari ori, arto ura, adarr oriek eta arri aiek? — Gure mendikoak dira. — ¿Nondik joan zinaten erri ura ikustera, ta nere gela urez betetzerá? — Zoaz nere senidea-

egitera.—¿Nor legez egoten zineen sagarrdoa edaten?—Iru zaldi legez.—¿Eta ogia jaten?—Errle bat legez.—Eskaratzeandagozan arrautzak guztiz zuriak dira.—Eztira edurra baizen zuriak izango.

—Como una abeja.—Los huevos que hay en la cocina son muy blancos.—No serán tan blancos como la nieve.

kin lukainkak egitera.—¿Nor bezela egoten zinaten sagarrdoa edaten?—Iru zaldi bezela.—¿Eta ogia jaten?—Errle bat bezela.—Sukaldean dauden arrautzak oso tsuriak dira.—Eztira elurra bezin tsuriak izango.

LECCIÓN VEINTIUNA

A

Atzo baizen ondo eztago orain Lopen Aita.—Mendi onetako madariak tsikiagiak dira.—Negukoak baizen andiak izaten zirean udakoak.—Mesatara datorren neskatilea, zazpigarren kalean egoten da.

A

Tan bien como ayer no está ahora el padre de Lope.—Las peras de este monte son demasiado pequeñas.—Tan grandes como las de invierno, solían ser las de verano.—La muchacha que viene á Misa, suele estar en la séptima calle.—Los muchachos de aquí sue-

A

Atzo bezin ongi eztago orain Loperen Aita.—Mendi ontako udareak tsikiagiak dira.—Negukoak bezin andiak izaten ziran udakoak.—Mesatara datorren neskatša, zazpigarren kalean egoten da.—Emengo

egitera.—¿Nor legez egoten zineen sagarrdoa edaten?—Iru zaldi legez.—¿Eta ogia jaten?—Errle bat legez.—Eskaratzeandagozan arrautzak guztiz zuriak dira.—Eztira edurra baizen zuriak izango.

—Como una abeja.—Los huevos que hay en la cocina son muy blancos.—No serán tan blancos como la nieve.

kin lukainkak egitera.—¿Nor bezela egoten zinaten sagarrdoa edaten?—Iru zaldi bezela.—¿Eta ogia jaten?—Errle bat bezela.—Sukaldean dauden arrautzak oso tsuriak dira.—Eztira elurra bezin tsuriak izango.

LECCIÓN VEINTIUNA

A

Atzo baizen ondo eztago orain Lopen Aita.—Mendi onetako madariak tsikiegiak dira.—Negukoak baizen andiak izaten zirean udakoak.—Mesatara datorren neskatilea, zazpigarren kalean egoten da.

A

Tan bien como ayer no está ahora el padre de Lope.—Las peras de este monte son demasiado pequeñas.—Tan grandes como las de invierno, solían ser las de verano.—La muchacha que viene á Misa, suele estar en la séptima calle.—Los muchachos de aquí sue-

A

Atzo bezin ongi eztago orain Loperen Aita.—Mendi ontako udareak tsikiegiak dira.—Negukoak bezin andiak izaten ziran udakoak.—Mesatara datorren neskatša, zazpigarren kalean egoten da.—Emengo

—Emengo mutilak gose izaten dira, baina eztira tsiki tsikiak.—Aritz-ondoko errleak zauri batzuk egitera kaleratu zirean.—Neguko madariak eztira gutzat gauza izaten.—Bigunegiak direalako, ezkera lukainkaak iatera ioango.—Bildurr gincalakoan, Andresen gelatik Markosenera etorri zirean orrek.—Madari garratzak zapalduten dagozan mutil orrek, betoz Mesatara.—Ezpeiz orrek eskuta nire anae gaztean gelan.—Gaurko neskatilaak eztira mendietara ioaten.

len tener hambre, pero no son muy pequeños.—Las abejas de junto al roble se fueron á la calle á hacer unas heridas.—Las peras de invierno no suelen ser útiles para nosotros.—Porque son demasiado blandos, no iremos á comer chorizos.—En la idea de que teníamos miedo, esos vinieron del aposento de Andrés al de Marcos.—Esos muchachos que están aplastando peras ágrias, vengan á Misa.—No se escondan esos en el aposento de mi hermano joven.—Los muchachos de hoy, no suelen ir á los montes.

mutilak gose izaten dira, baina eztira tsiki tsikiak.—Aritz-ondoko errleak zauri batzuek egitera kaleratu ziran.—Neguko udareak eztira guretzat gauza izaten.—Bigunegiak diralako, ezkera lukainkak jatera joango.—Bildurr ginalako, Andresen gelatik Marrkosenera etorri ziran oriek.—Udare garratzak zapaltzen dauden mutil oriek, betoz Mesatara.—Ezpeiz oriek eskutatu nere anae gaztearen gelan.—Gaurko neskatšak eztira mendietara joaten.

B

Gure mutilen atzak (ó *atza-marrak*) andiegiak dira.—Iru gautan arri bat legez egon ginan; baina orain asko bigundu gara.—Neguan errira etortzen direan neskatilaak, eztira an baizen sendoak.—Udako madariak ederr ederrak izaten dira.—Zubi-aurrean egon direan arriak, eztira biribilegiak.—Mutil onen biotza arto ori baizen biguna da.—¿Zegaitik etzinoazen emakuma gazte arekaz?—Gose zirealako, ta nigan diru asko ezegoalako.—Nire anaian bularra ezta nirea baizen zabala.—Ire Aitan gelara

B

Los dedos de nuestros muchachos son demasiado grandes.—En tres noches estuvimos como una piedra, pero ahora nos hemos ablandado mucho.—Las muchachas que suelen venir al pueblo (en) el invierno, no son tan fuertes como esta.—Las peras del verano suelen ser muy hermosas.—Las piedras que ha habido (han estado) delante del puente, no son demasiado redondas.—El corazón de estos muchachos es tan blando como esa borona.—¿Por qué no ibais con aquellas mujeres jóvenes?—Porque tenían hambre y porque en mí no había (estaba) mucho dinero.—El pecho de mi hermano no es tan ancho como el mío.—No he ido al aposento de tu padre en la

B

Gure mutilen beatzak andiegiak dira.—Iru gautan arri bat bezela egon ginan; baina orain asko bigundu gera.—Neguan errira etortzen direan neskatilak, eztira an baizen sendoak.—Udako udareak ederr ederrak izaten dira.—Zubi-aurrean egon direan arriak eztira biribilegiak.—Mutil onen biotza arto ori baizen biguna da.—¿Zergatik etzinjoazten emakuma gazte aiekin?—Gose ziralako, ta neregan diru asko etzegoelako.—Nere anaia bularra ezta nere baizen zabala.—Ire Aitaren gelara enaiz

enaz ioan, ezegoalakoan. —
¿Zeinbat lukainka ta arrautza
egoten zirean eskaratz oneta-
ko gela tsikian?

Z

¿Zein egunetan bildurr izan
zirean, orr dagozan mutila ta
neskatilea? — Uretan dagoan
arri ori ezta nirea baizen biri-
bila. — Zatoz arrgitara, ta zu-
tzat izango dira emengo gau-
zaak. — Etzaitz errleakaz ibili.
— Gure aideen ezkaratzean
egozan lukainkaak, eztira ain
andiak izango. — Izan zaitz
sendoa, baina azerien aoan es-
kuak ez sartu. — Nire ezpane-
tatik iausten dan ura, garrbie-

idea de que no estaba. — ¿Cuántos
chorizos y huevos solía haber (so-
lían estar en el pequeño aposento
de esta cocina?

Z

¿En qué día tuvieron miedo el
muchacho y la muchacha que es-
tán ahí? — Esa piedra que está en
el agua no es tan redonda como
la mía. — Venga usted á la luz y
serán para usted las cosas de aquí.
No ande usted con abejas. — Los
chorizos que había en la cocina de
nuestros parientes, no serán tan
grandes. — Sea usted fuerte; pero
no meta usted las manos en la bo-
ca de los raposos. — El agua que
suele caer de mis labios suele ser
demasiado limpia. — Creyendo que
los pañuelos estaban limpiados,

joan, etzegoelako. — ¿Zeinbat
lukainka ta arrautza egoten zi-
ran sukalde ontako gela tsí-
kian?

Z

¿Zein egunetan bildurr izan
ziran, orr datuden mutila ta
neskatša? — Uretan dagoen arri
ori ezta nerea bezin tiribila. —
Zatoz arrgitara, ta zuretzat
izango dira emengo gauzak.
— Etzaitz errleakaz ibili. —
Gure aideen sukaldean zeuden
lukainkaak, eztira ain andiak
izango. — Izan zaitz sendoa;
baino azerien aoan eskuak ez
sartu. — Nere ezpainetatik eror-
ten dan ura, garrbiegia izaten

gia izaten da.—Zapiak garrbituta egozalakoan, Andresen gelara etozan atzo mutil batzuk.—Gazteak ezkarealako, irugarren ate-aurrean egon ginan.—¿Zein andiak zirean kale onetako orrmaak eta ateak?—Gure kalekoak baizen andiak etzirean.—Orren sendoak bazirean.—¿Nortzuna da gu ikustera etorri dan egartia?—Orain, gu baizen gizon makal batena da.

D

Ni enintzan Andresen mendira ioan, lodiegia nagoalako.—Etzetozan orrek madariak iatera, bigunegiak egozalako.

venían ayer unos muchachos al aposento de Andrés.—Porque no somos jóvenes, estuvimos delante de la tercera puerta.—¿Cuán grandes eran las paredes y puertas de esta calle?—No eran tan grandes como las de nuestra calle.—Sí eran tan fuertes.—¿De quién es el ave que ha venido á vernos?—Ahora es de un hombre tan débil como nosotros.

D

Yo no fui al monte de Andrés, porque estoy demasiado gordo.—No venían esos á comer peras, en la idea de que estaban demasiado

da.—Zapiak garrbituta zeudelako, Andresen gelara zetozen atzo mutil batzuek.—Gazteak ezkeralako, irugarren ate-aurrean egon ginan.—¿Zein andiak ziran kale ontako orrmak eta ateak?—Gure kalekoak bezin andiak etziran.—Orren sendoak baziran.—¿Norena da gu ikustera etorri dan egartia?—Orain, gu bezin gizon makal batena da.

D

Ni enintzan Andresen mendira joan, gizenegia nagoelako.—Etzetozen oriek udareak jatera, bigunegiak zeudelako.

—Etzaitez uretara iausi, garrbi garbia eztalako.—Langarren atean egon zan atzo, neguan etorriten zan mutila.—Orain i ta ni Mesatara joango gara, ta gero arrgin biakaz sagarrdooa ta tsakolina edatera etorriko gara.—Ezpeiz ioan ire alabaak zapiak garrbitutera.—Ire arrebea neguko gabak baizen itsusia da.—Gutziz sendoa zara zu, baina Teodoron semea baizen sendoa ez.—¿Zein garratza dan ire sukaldean dagoen arrdooa!—¿Zein garbia da sagarrdooa au?—Ezta gurea baizen garbia.—Etzaitez aurreratu nire gela onetara.—

blandas.—No caiga usted al agua, porque no es muy limpia.—En la cuarta puerta estuvo ayer aquel muchacho que solía venir (en) el invierno.—Ahora iremos tú y yo á Misa, y luego vendremos con los dos canteros á beber sidra y chacolí.—No vayan tus hijas á limpiar pañuelos.—Tu hermana es tan fea como las noches de invierno.—Es usted muy fuerte, pero no tan fuerte como el hijo de Teodoro.—¿Cuán ágrío es el vino que hay (está) en tu cocina!—¿Cuán limpia es esta sidra?—No es tan limpia como la nuestra.—No se adelante usted á este mi aposen-

—Etzaitez uretara erori, oso garbia eztalako.—Langarren atean egon zan atzo, neguan etorriten zan mutilura.—Orain i ta ni Mesatara joango gara, ta gero bi arrginakin sagarrdooa ta tsakolina edatera etorriko gara.—Ezpediz joan ire alabak zapiak garrbitzera.—Ire arreba neguko gabak bezin itsusia da.—Oso sendoa zara zu, baina Teodororen semea bezin sendoa ez.—¿Zein garratza dan ire sukaldean dagoen arrdooa!—¿Zein garbia da sagarrdooa au?—Ezta gurea bezin garbia.—Etzaitez aurreratu nere gela ontara.—¿Zer-

¿Zetara zoaze sukalde orretara ta gizon onegana?

A

Iru andra baino eztira egon. —¿Madariak eta arrautzaak ia-tera etorri zaree?—Ez Andrea; etseko inurriak ilten ibili gara. —¿Zelan bizi zaree egun onetan?—Zuek baizen ondo ez; baina lukainkaz beterik dago gure gelea, ta ezkara tsarrto tsarrto bizi. —Ona dalakoan, aurreratu naz mendi orretako ura edatera.—Etzaitze orr ibili, emen baino.—Irugarren etsean bizi izan zirean arrgin onen

to.—¿A qué vais á esa cocina y á ese hombre?

LECCIÓN VEINTIDOS

A

No ha habido sino tres mujeres. —¿Habéis venido á comer peras y huevos?—No, Señora; hemos andado matando las hormigas de casa.—¿Cómo viven ustedes estos días?—No tan bien como ustedes; pero nuestro aposento esta lleno de chorizos y no viviremos muy mal.—Creyendo que es bueno, me he adelantado á beber el agua de ese monte.—No andes ahí, sino aquí.—En la tercera casa vivieron los parientes de estos canteros.—¿Quién ha sido la mujer gruesa que ha andado matando hormigas

tara zoazte sukalde orrtara ta gizon onengana?

A

Iru andre baizik eztira egon. —¿Udareak eta arrautzak ia-tera etorri zerate?—Ez, Andrea; etseko tsingurriak ilten ibili gera.—¿Nola bizi zerate egun oietan?—Zuek bezin ongi ez; baino lukainkaz beterik dago gure gela, ta ezkera gaizki gaizki bizi. —Ona dalako, aurreratu naiz mendi orrtako ura edatera.—Etzaitze orr ibili, emen baizik.—Irugarren etsean bizi izan ziran arrgin oien ai-

¿Zetara zoaze sukalde orretara ta gizon onegana?

A

Iru andra baino eztira egon. —¿Madariak eta arrautzaak ia-tera etorri zaree?—Ez Andrea; etseko inurriak ilten ibili gera. —¿Zelan bizi zaree egun onetan?—Zuek baizen ondo ez; baina lukainkaz beterik dago gure gelea, ta ezkera tsarrto tsarrto bizi. —Ona dalakoan, aurreratu naz mendi orretako ura edatera.—Etzaitze orr ibili, emen baino.—Irugarren etsean bizi izan zirean arrgin onen

to.—¿A qué vais á esa cocina y á ese hombre?

LECCIÓN VEINTIDOS

A

No ha habido sino tres mujeres. —¿Habéis venido á comer peras y huevos?—No, Señora; hemos andado matando las hormigas de casa.—¿Cómo viven ustedes estos días?—No tan bien como ustedes; pero nuestro aposento esta lleno de chorizos y no viviremos muy mal.—Creyendo que es bueno, me he adelantado á beber el agua de ese monte.—No andes ahí, sino aquí.—En la tercera casa vivieron los parientes de estos canteros.—¿Quién ha sido la mujer gruesa que ha andado matando hormigas

tara zoazte sukalde orrtara ta gizon onengana?

A

Iru andre baizik eztira egon. —¿Udareak eta arrautzak ia-tera etorri zerate?—Ez, Andrea; etseko tsingurriak ilten ibili gera. —¿Nola bizi zerate egun oietan?—Zuek bezin ongi ez; baino lukainkaz beterik dago gure gela, ta ezkera gaizki gaizki bizi. —Ona dalako, aurreratu naiz mendi orrtako ura edatera.—Etzaitze orr ibili, emen baizik.—Irugarren etsean bizi izan ziran arrgin oien ai-

aideak.—¿Nor izan da, inurriak eta errleak ilten ibili dan andrazko lodia?—Lopen alabea ezta izan izango.—Gu baizen lodiak eztagoz; baina lodiegiak dira orr egon direan neskatilaak.—¿Zein etsetan zengozan tsakolina edaten?—Beioa Elizara; baina ez emengora, orrkora baino.—Mesatan egon garealako, madari ederr ederr batzuk iatera ioango gara gero.

B

Eztira onak ire eskaratzean dagozan arrainak, Andresenak baino.—¿Nungoak dira irugarren etsean bizi direan neska-

y abejas?—No habrá sido la hija de Lope.—No están tan fuertes como nosotros; pero son demasiado gruesas las muchachas que han estado ahí.—¿En qué casa estaba usted bebiendo chacoli?—Vaya á la iglesia; pero no á la de aquí, sino á la de ahí.—Porque hemos estado en Misa, iremos luego á comer unas peras muy hermosas.

B

No son buenos los peces que hay en tu cocina, sino los de Andrés.—¿De dónde son las señoritas que viven en la tercera casa?—Son de Deba.—¿De dónde vinieron las

deak.—¿Nor izan da, tsingurriak eta errleak ilten ibili dan andrakume gizona?—Loperen alaba ezta izan izango.—Gu bezin gizenak eztaude; baina gizenegiak dira orr egon diran neskatšak.—¿Zein etsetan zeunden tsakolina edaten?—Bijoa Elizara; baina ez emengora, orrkora baizik.—Mesatan egon geralako, udare ederr ederr batzuek jatera joango gera gero.

B

Eztira onak ire sukaldean dauden arraiak, Andresenak baizik.—¿Nungoak dira irugarren etsean bizi diran neska-

laak?—Debakoak dira?—¿Non-dik etorri zirean Eliza-aurrean bizi direan andraak?—Debatik etorri zirean.—¿Noiztik zagose zuek ni ona nazalakoan?—Nire anaia ta Andresen arreba ezta goz atzo baizen ondo.—Zubi-ondoan dabilzan arrainak, tšikiégiak eta guztiz bigunak dira.—Ni enengoan tšoriak ilten, iaten baino.—¿Zegaitik etzoaz orregaz Elizara?—¿Astelena dalako?—¿Mutil asko egongo eztirealako?—Ez, Jauna; gose nazalako.—Etorri zaiz emen dagoana ikustera.—¿Zetara ioaten izan dira ire semeak irugarren etšera?—Di-

señoras que vivían delante de la iglesia?—Vinieron de Deba.—¿Desde cuándo estáis vosotros en la idea de que yo soy bueno?—Mi hermano y la hermana de Andrés no están tan bien como ayer.—Los peces que andan junto al puente son demasiado pequeños y muy blandos.—Yo no estaba matando pájaros, sino comiendo.—¿Por qué no va usted con ese á la Iglesia?—¿Porque es lunes?—¿Porque no habrá muchos muchachos?—No Señor, porque tengo hambre.—Venga usted á ver lo que hay aquí.—¿A qué han solido ir tus hijos á la tercera casa?—A perder dinero, sino á comer las peras de An-

tšak?—Debakoak dira.—¿Non-dik etorri ziran Eliza-aurrean bizi diran andreak?—Debatik etorri ziran.—Noiztik zaudete zuek ni ona nazalako?—Nere anaia ta Andresen arreba eztaude atzo bezin ongi.—Zubi-ondoan dabilzen arraiak, tšikiégiak eta oso bigunak dira.—Ni enengoan tšoriak ilten, jaten baizik.—¿Zergatik etzi-joaz orrekin Elizara?—¿Astelena dalako?—¿Mutil asko egongo eztiralako?—Ez, Jauna; gose naizelako.—Etorri zaiz emen dagoana ikustera.—¿Zertara joaten izan dira ire semeak irugarren etšera?—Di-

rua galdutera ez, Andresen madariak iatera baino.—Nire seme gaztea Andresegandik nigana etorri zan, iru ta lau bederatzi direalakoan.

Z

¿Nontzat izango dira irugarren zugatz orretan dagozan madariak?—Gure etse-ondoan bizi direan emakumaak, azerien bildurr dira.—Mutil ori baizen ondo ezta bizi andra Teresa.—Garbitu zaitetz ezkaratzean.—Etzaitetz gugaz Elizara ioan.—Astelenean iaio zan umea, gaurr il da.—Gugaitik ate-atzean eskutata egózan neskatila orrek.—Arotzak ga-

drés.—Mi hijo joven vino de Andrés á mí, en la idea de que tres y cuatro son nueve.

Z

¿Para quién serán las peras que están en ese tercer árbol?—Las mujeres que viven junto á nuestra casa, tienen miedo de raposos.—Tan bien como ese muchacho no vive la señora Teresa.—Límpiese usted en la cocina.—No vaya usted con nosotros á la Iglesia.—El niño que nació el lunes, ha muerto hoy.—Por nosotros estuvieron escondidas esas muchachas detrás de la puerta.—Creyendo que somos carpinteros, han venido dos señoras á ver unas mesas y dos

rua galtzera ez, Andresen udareak jatera baizik.—Nere seme gaztea Andresegandik neregana etorri zan, iru ta lan bederatzi diralako.

Z

¿Norentzat izango dira irugarren zugatz orrtan dauden udareak?—Gure etse-ondoan bizi diran emakumak, azerien bildurr dira.—Mutil ori bezin ongi ezta bizi andra Teresa.—Garbitu zaitetz sukaldean.—Etzaitetz gurekin Elizara joat.—Astelenean jaio zan aurra, gaurr il da.—Guregatik ate-atzean eskutaturik zeude: neskatša oriek.—Arotzak gerala-

realakoan, mai batzuk eta ate bi ikustera etorri dira andra bi.—Gugana etorri direan andrak gose izan dira.—Arek ez-tira amaiak ikustera etorri, lukainka batzuk iatera baino.—¿Gorrituta egoan atzo nire arpegia?—Irungoa da, gugaz tsakolina edaten egon dan mutila.—Oraingo neskatilak gazterik zaarrituten dira.—Arri bat legez zubitik uretara iausi ginean.—Orr bizi direan arrgin gazteak, eztira gauza.—Gauza eztirealako, Irundik Elizako orrmaak egitera iru eto-dira.

puertas.—Las señoras que han venido á nosotros, han tenido hambre.—Aquellas no han venido á ver mesas, sino á comer unos chorizos.—¿Estaba enrojecida ayer mi casa?—Es de Irún el muchacho que ha estado con nosotros bebiendo chacoli.—Las muchachas de ahora se envejecen de jóvenes.—Como una piedra nos caímos del puente al agua.—Los canteros jóvenes que viven ahí, no son útiles.—Porque no son útiles, han venido de Irún tres á hacer las paredes de la Iglesia.

koan, mai batzuek eta bi ate ikustera etorri dira bi andre.—Guregana etorri diran andreak gose izan dira.—Aiek eztira maiak ikustera etorri, lukainka batzuek jatera baikik.—Gorriturik zegoen atzo nere arpegia?—Irungoa da, gurekin tsakolina edaten egon dan mutila.—Oraingo neskat-sak gazterik zaarrituten dira.—Arri bat bezela zubitik uretara erori ginan.—Orr bizi diran arrgin gazteak eztira gauza.—Gauza eztiralako, Irundik Elizako orrmak egitera iru etorri dira.

D

Onegia zara zu.—Eta ni onegia na/alako, zu Jaun bat legez zagoz da ni neguko egazti bat legez.—¿Ain lodiak zirean arotzen semeak?—Orr bizi direan arrgin biak, orrinaak egitera ioan dira.—¿Zein garratzak dira madari orrek?—Eztira ire sagarrdoa baizen garratzak, baina nire ezpanak baizen bigunak bai.—¿Emen bizi da Andra Teresa?—Bizi zan.—¿Il zan?—Ez, Jauna; adiskide bigaz erri tsiki batera bizi izatera ioan da.—¿Nun egozan atzo, zein gelatan erri atako lukainkaak?—Zure biotza, nire

D

Es usted demasiado bueno.—Y porque soy demasiado bueno, usted está como un señor y yo como un ave de invierno.—¿Tan gordos eran los hijos de los carpinteros?—Los dos canteros que viven ahí, han ido á hacer paredes.—¿Cuán ágrias son esas peras?—No son tan ágrias como tu sidra, pero tan blandas como mis lábios sí.—¿Vive aquí la señora Tesesa?—Vivía.—¿Murió?—No señor, ha ido á vivir con dos amigos á un pueblo pequeño.—¿Dónde estaban ayer, en qué aposento los chorizos de aquél pueblo?—El corazón de usted es tan grande como mi cabeza.—Pero tengo hambre; no hay en mi casa sino ortigas.—¿Cuán pequeños son los dedos de tus ma-

D

Onegia zera zu.—Eta ni onegia naizelako, zu Jaun bat bezela zaude ta ni neguko egazti bat bezela.—¿Ain gizenak ziran arotzen semeak?—Orr bizi diran bi arrginak, orrinaak egitera joan dira.—¿Zein garratzak dira udare oriek?—Eztira ire sagarrdoa bezin garratzak, baino nere ezpainak bezin bigunak bai.—¿Emen bizi da Andra Teresa?—Bizi zan.—¿Il zan?—Ez, Jauna; bi adiskidekin erri tsiki batera bizi izatera joan da.—¿Non zenden atzo, zein gelatan erri artako lukainkak?—Zure biotza, nere

burua baizen andia da.—Baina gose naz; nire etsean eztago azunak baino.—¡Zein tsikiak direan ire eskuetako atzak!—Nireetan eztagoz bederatzi atz baino; baina andiak eta guztiz zuriak dira.—Bai, edurra baizen zuriak.—Uretan ibili dira, ta ire semeak bustita dagoz.—Zoazé eskaratzera ta arrgitan zagoze.

A

Datorrela aurrera.—Goiz da arratsalde lo egoten ginean Garizuman.—Zuenak baizen luzeak eztira Andresen oinak.

nos—En las más no hay sino nueve dedos; pero son grandes y muy blancos.—Sí, tan blancos como la nieve.—Han andado en el agua y están mojados tus hijos.—Idos á la cocina y estaos á (en) la luz.

LECCIÓN VEINTITRES

A

Que venga adelante.—Mañana y tarde solíamos estar durmiendo en la Cuaresma.—Los piés de Andrés no son tan largos como los vuestros.—Los de Lope son los

burua bezin andia da.—Baino gose naiz; nere etsean eztago ozinak baizik.—¡Zein tsikiak diran ire eskuetako beatzak!—Nereetan eztaude bederatzi beatz baizik; baino andiak eta oso tsuriak dira.—Bai, elurra bezin tsuriak.—Uretan ibili dira, ta ire semeak bustiak daude.—Zoazte sukaldera ta arrgitan zaudete.

A

Datorrela aurrera.—Goiz ta arratsalde lo egoten ginan Garizuman.—Zuenak bezin luzeak eztira Andresen oinak.—

burua baizen andia da.—Baina gose naz; nire etsean eztago azunak baino.—Zein tsikiak direan ire eskuetako atzak!—Nireetan eztagoz bederatzi atz baino; baina andiak eta guztiz zuriak dira.—Bai, edurra baizen zuriak.—Uretan ibili dira, ta ire semeak bustita dagoz.—Zoaze eskaratzera ta arrgitan zagoze.

A

Datorrela aurrera.—Goiz da arratsalde lo egoten ginean Garizuman.—Zuenak baizen luzeak eztira Andresen oinak.

nos—En las más no hay sino nueve dedos; pero son grandes y muy blancos.—Sí, tan blancos como la nieve.—Han andado en el agua y están mojados tus hijos.—Idos á la cocina y estaos á (en) la luz.

LECCIÓN VEINTITRES

A

Que venga adelante.—Mañana y tarde solíamos estar durmiendo en la Cuaresma.—Los piés de Andrés no son tan largos como los vuestros.—Los de Lope son los

burua bezin andia da.—Baino gose naiz; nere etsean eztago ozinak baizik.—Zein tsikiak diran ire eskuetako beatzak!—Nireetan eztaude bederatzi beatz baizik; baino andiak eta oso tsuriak dira.—Bai, elurra bezin tsuriak.—Uretan ibili dira, ta ire semeak bustiak daude.—Zoazte sukaldera ta arrgitan zaudete.

A

Datorrela aurrera.—Goiz ta arratsalde lo egoten ginan Garizuman.—Zuenak bezin luzeak eztira Andresen oinak.—

—Lopenak dira luzeenak.—
 Erri onetan bizi gaitezala dino
 (dice), baina lotiegiak gara gu.
 —¿Nor da oe orretan lo dagoan
 mutil lodi ori?—Uda ta negu
 uretan ibilten ginean.—¿Zein
 erritan bizi izaten dira neska-
 tilak emen baizen ondo?—An-
 dresena da giltz ederrena ta
 sendoena ta zuriena.—Garizu-
 mako arratsaldeetan zaldiak le-
 gez ibilten zirean gazteak.—
 Onegiak garealako, gabilzala
 dino.—Mesatan egon dan an-
 dra tsikia, ezta gu baizen ma-
 kala.—Gure eskaratzekoa da
 erri onetako urik onena.—Oin-
 ak eta burua bustitera zoaze

más largos.—Dice que vivamos en
 este pueblo, pero nosotros somos
 demasiado dormilones.—¿Quién es
 ese muchacho grueso que está
 durmiendo en esa cama?—Verano
 é invierno solíamos andar en agua.
 —¿En qué pueblo suelen vivir las
 muchachas tan bien como aquí?—
 La de Andrés es la llave más her-
 mosa y la más fuerte y la más
 blanca.—En las tardes de Cuares-
 ma solían andar los jóvenes como
 caballos. Dice que andamos por-
 que somos demasiado buenos.—La
 pequeña señora que ha estado en
 Misa, no es tan débil como nos-
 otros.—La mejor de las aguas de
 este pueblo es de nuestra cocina.
 —Váyanse usted y el hijo de An-
 drés á mojar los piés y la cabeza.
 —Creuyendo que el chacolf era útil,

Loperenak dire luzeenak.—
 Erri ontan bizi gaitezala dio
 (dice), baino lotiegiak gera gu.
 —¿Nor da oe orrtan lo dagoen
 mutil gizen ori?—Uda ta negu
 uretan ibilten ginan.—¿Zein
 erritan bizi izaten dira neska-
 tsak emen bezin ongi?—An-
 dresena da giltz ederrena ta
 sendoena ta tsuriena.—Gari-
 zumako arratsaldeetan zaldiak
 bezela ibilten ziran gazteak.—
 Onegiak geralako, gabilzela
 dio.—Mesatan egon dan andre
 tsikia, ezta gu bezin makala.
 —Gure sukaldekoa da erri on-
 tako urik onena.—Oinak eta
 burua bustitzera zoazte zu ta

zu ta Andresen semea.—Tšakolina gauza zalakoan, lukainka ta arrautza ederrakaz etorri zirean andra orren aideak.—Nire eskuetatik uretara iausi dan giltza, galduta dago.

B

Blasen giltzak ikustera zoazela.—Orr dagozan nadariak iatera goazala.—¿Zein lotia da ire semea?—Ezta i baizen lotia.—Oin luzeak eta azurr andiak daukazalako, zaldi bat legez ibilten naz.—Oean zengozelakoan, Elizara Mesatara joan ginean.—Atzo inurriak ilten ibili ginean gure etseko orrmetan.—Garizuman baizen

vinieron los parientes de esa señora con hermosos chorizos y huevos.—La llave que ha caído de mis manos al agua, está perdida.

B

Que vayais á ver las llaves de Blas.—Que vayamos á comer las peras que están ahí.—¿Cuán dormilón es tu hijo?—No es tan dormilón como tú.—Porque tiene piés largos y huesos grandes, suelo andar como un caballo.—En la idea de que estábais en la cama, fuimos á Misa á la Iglesia.—Ayer anduvimos matando hormigas en las paredes de nuestra casa.—Ahora no vivimos tan bien como en la Cuaresma.—Buena es la liebre;

Andresen semea.—Tšakolina ganza zalako, lukainka ta arraultza ederrakin etorri ziran andra orren aideak.—Nere eskuetatik uretara erori dan giltza, galduta dago.

B

Blasen giltzeak ikustera zoaztela.—Orr dauden udareak jatera goazela.—¿Zein lotia da ire semea?—Ezta i bezin lotia.—Oin luzeak eta czurr andiak dauzkalako, zaldi bat bezela ibilten naiz.—Oean zeundetelako, Elizara Mesatara joan ginan.—Atzo tšingurriak ilten ibili ginan gure etseko orrmetan.—Garizuman bezin ongi

ondo ezkara orain bizi.—Ona da errbia, baina ez eperra bai-zen gozoa.—Etzaitez ioan sagarrdaoa edatera zubi-aurrera.—¿Zegaitik ez?—Orain dagoan sagarrdaoa guztiz garratza dalako.—Goizetik arratsalderarte zapiak garrbituten egoten ginan, oinak bustiten da gelea arriz beteten.—Atzo iaio zirean egaztiak ikustera goazala.—¿Zelan zagoz, Andrea?—Zu baizen ondo ez.

Z

Eztagoz orain zauri asko nire oinetan, ire bularrean da mutil orren biotzean.—Andre-

pero no tan sabrosa como la perdiz.—No vaya usted á beber sidra (á) delante del puente.—¿Por qué no?—Porque es muy ágría la sidra que hay ahora.—Desde la mañana hasta la tarde solíamos estar limpiando pañuelos, mojando los piés y llenando de piedras el aposento.—Que vayamos á ver las aves que nacieron ayer.—¿Cómo está usted, señora?—No tan bien como usted.

Z

Ahora no hay muchas heridas en mis piés, en tu pecho y en el corazón de ese muchacho.—Las

ezkera orain bizi.—Ona da errbia; baino ez eperra bezin gozoa.—Etzaitez joan sagarrdaoa edatera zubi-aurrera.—¿Zergaitik ez?—Orain dagoen sagarrdaoa oso garratza dalako.—Goizetik arratsalderarte zapiak garrbitzen egoten ginan, oinak bustitzen ta gela arriz betetzen.—Atzojaio ziran egaztiak ikustera goazela.—¿Nola zaude, Andrea?—Zu bezin ongi ez.

Z

Eztaude orain zauri asko nere oinetan, ire bularrean ta mutil orren biotzean.—Andre-

sen zauriak asko dira baina tsikiak. Irugarren etsean bizi diralakoan, Aitagana ioan ginean ori ta ni.—¿Zein da kale orretako etserik ederrena?—Marión etse barria da kale onetako ederrena ta andiena, baina ez zuriena.—Eztoaz orrek arrdoa edatera, oinak bustitera baino.—¿Zetara ioaten zaree ain goiz?—Egun batzuetan azurrak eta maiak ikustera ioaten gara ezkaraz-atzetik.—Astelenean asto batzukaz zubitik uretara iausi zirean zure aide bi.—Adarrik lodienak zugatz onetan dagoz.—Ezta Garizuman ioaten ori errbiak eta

heridas de Andrés son muchas, pero pequeñas.—Creyendo que viven en la tercera casa, fuimos al padre ese y yo.—¿Cuál es la casa más hermosa de la calle?—La casa nueva de Mario es la más hermosa y la más grande de esta calle, pero no la más blanca.—Esos no van á beber vino, sino á mojar los piés.—¿A qué soleis ir tan temprano?—Unos dias solíamos ir por detrás de la cocina á ver huesos y mesas.—El lunes cayeron del puente al agua con unos burros dos parientes de usted.—En este árbol hay las ramas más gruesas.—Ese no suele ir en Cuaresma á matar lie-

sen zauriak asko dira, baina tsikiak.—Irugarren etsean bizi diralako, Aitarengana joan ginean ori ta ni.—¿Zein da kale orrtako etserik ederrena?—Marioren etse berria da kale onetako ederrena ta andiena, baino ez tsuriena.—Eztoaz oriek arrdoa edatera, oinak bustitzera baizik.—¿Zertara joaten zerate ain goiz?—Egunbatzuetan ezurrak eta maiak ikustera joaten gera sukalde-atzetik.—Astelenean asto batzuekin zubitik uretara erori ziran zure bi aide.—Adarrik gizenenak zugatz ontan daude.—Ezta Garizuman joaten ori

eperrak iltera. — Ezta gauza izan, orr galdu dan giltza. — Errle batzuk ikustera ioan ginan atzo, onak zirealakoa. — Zaurituta dagoz nire ezpanak, arrpegia ta burua.

D

¿Nona da ire mendiko ari-tzik ederrena? — Blasena. — ¿Nogandik etorri zirean orrek inurriak iltera? — Blasegandik. — Gu baizen ondo bizi daizala, baina eztaitezala busti. — Mutil onck eztagoz guztiz ondo, ondoegi baino. — Neutzat izango dira zubi-aurrean ikusi direan arrainak. — Irugarren gelako maiak eta atea ikusten egon

bres y perdices. — No ha sido útil la llave que se ha perdido ahí. — Ayer fuimos á ver unas abejas, creyendo que eran buenas. — Están heridos mis lábios, cara y cabeza.

D

¿De quién es el roble más hermoso de tu monte? — De Blas. — ¿De quién vinieron esos á matar hormigas? — De Blas. — Que vivan tan bien como nosotros, pero que no se mojen. — Estos muchachos no están muy bien, sino demasiado bien. — Para mí serán los peces que se han visto delante del puente. — Habrán estado viendo las mesas y puertas del tercer aposento. — Porque solemos ir á Misa, suele estar escondido en la cocina. —

errbiak eta eperrak iltera. — Ezta gauza izan, orr galdu dan giltzea. — Errle batzuek ikustera ioan ginan atzo, onak zirealako. — Zauriturik daude nire ezpainak, arrpegia ta burua.

D

¿Norena da ire mendiko ari-tzikederrena? — Blasena. — ¿Norengandik etorri ziran oriek tsingurriak iltera? — Blasegandik. — Gu bezin ongi bizi ditezala, baino eztaitezala busti. — Mutil oiek eztaude oso ongi, ongiegi baizik. — Neretzat izango dira zubi-aurrean ikusi diran arraiak. — Irugarren gelako maiak eta atea ikusten

izango dira.—Mesatara ioaten garealako, ezkaratzean eskutata egoten da.—Etorri zaitz gure errira, ta gengaz Jaun bat legez bizi izango zara.—Ezkengozan lukainkaak iaten, edurra biribilduten baino.—Nire Ama sendoegia zan, orrma bat baizen sendoa, erriko emakumarik sendoena.—¿Bizi da orain?—Ezta bizi; goizetik gaberarrte uretan egon zalako, il zan.—¿Zein emakumanak dira orrma zarr atatik iausi direan madariak?—Neskatila batenak dira.

Venga usted á nuestro pueblo, y con nosotros vivirá usted como un señor.—No estábamos comiendo chorizos, sino redondeando la nieve.—Mi madre era demasiado fuerte, tan fuerte como una pared, la más fuerte de las mujeres del pueblo.—¿Vive ahora?—No vive; murió porque estuvo en agua desde la mañana hasta la noche.—¿De qué mujer son las peras que han caído de aquella pared vieja?—Son de una señorita.

egon izango dira.—Mesatara joaten geralako, sukaldean eskutaturik egoten da.—Etorri zaitz gure errira, ta gurekin Jaun bat bezela bizi izango zera.—Ezkeunden lukainkak jaten, elurra biribiltzen baizik. Nere Ama sendoegia zan, orrma bat bezin sendoa, erriko emakumarik sendoena.—¿Bizi da orain?—Ezta bizi; goizetik gaberarrte uretan egon zalako, il zan.—¿Zein emakumarenak dira orrma zarr artatik erori diran udareak?—Neskatša batenak dira.

LECCIÓN VEINTICUATRO

A

Mutil, oa Andresen etšera; orr banengo...—Zaldiak lodiegiak direala; gure egaztiak gosse direala; tšakolina edaten gau ta egon egoten garcala; otso batzuk legez etorri gareala. — Nigana eztira etorriko gauza orrek agerrtutera. — Onak direalakoan egon gara; baina gaurtik aurrera eztira madariak iatera etorriko. — Aritž orretan orri asko dagoz; zugatz onetan gitši. — ¿Zegaitik? — Irugarren gela ori arrgitan dagoalako, uda ta negu

A

Muchacho, vé á casa de Andrés; si estuviera ahí...—Que los caballos son demasiado gruesos; que nuestras aves tienen hambre; que solemos estar día y noche bebiendo chacolí; que hemos venido como unos lobos. — A mi no me vendrán á descubrir esas cosas. — Hemos estado creyendo que sois buenos; pero de hoy en adelante no vendrán á comer peras. — En ese roble hay muchas hojas; en este árbol pocas. — ¿Por qué? — Porque ese tercer aposento está á la luz, invierno y verano suele ser bueno. — En Mayo solíamos andar en los montes mañana y tarde. — ¿En qué? — Unos días matando lobos. —

A

Mutil, oa Andresen etšera; orr banengo...—Zaldiak gizenegiak dirala; gure egaztiak gosse dirala; tšakolina edaten gau ta egun egoten gerala; otso batzuek bezela etorri gerala. — Neregana eztira etorriko gauza oriek agerrtzera. — Onak diralako egon gera; baina gaurtik aurrera eztira udareak jatera etorriko. — Aritz orrtan otso asko dande; zugatz ontan gutši. — ¿Zergatik? — Irugarren gela ori arrgitan dagoalako, uda ta negu izaten da

izaten da ona.—Maiatzean goiz da arratsalde mendietan ibilten ginean.—¿Zetan?—Otsoak ilten egun batzuetan.—¿Zein tsakurregaz?—Eliza atzekoagaz.—Mesatara ioazalakoan egon nintzan ni; arrdao ta tsakolina edatera ioan zirean.—Datorrela zure anae zaarrena.—¿Nora ioango da gero?—¿Andresegana?—Gure ate-ondoan balego, bai.—Neskatila orren eskuan eztagoz amarr atz, bederatzi baino.—Orren emakuma sendoak eztira goizetan orr egoten.—Zubitik iausi direan tsakurrak ilda dagoz.

¿Con qué perro?—Con el de detrás de la Iglesia.—Yo estuve creyendo que iban á la Iglesia; se fueron á beber vino y chacolí.—Que venga vuestro hermano el más viejo.—¿A dónde irá luego?—¿A Andrés?—Si estuviera junto á nuestra puerta, sí.—En la mano de esa muchacha no hay diez dedos, sino nueve.—Mujeres tan fuertes no suelen estar á las mañanas ahí.—Los perros que han caído del puente están muertos.

ona.—Maiatzean goiz ta arratsalde mendietan ibilten ginan.—¿Zertan?—Otsoak ilten egun batzuetan.—¿Zein tsakurrekin?—Eliza-atzekoarekin.—Mesatara zijoazclako egon nintzan ni; arrdoa ta tsakolina edatera joan ziran.—Datorrela zure anai zarrena.—¿Nora joango da gero?—¿Andresengana?—Gure ate-ondoan balego, bai.—Neskatša orren eskuan eztaude amarr beatz, bederatzi baizik.—Orren emakuma sendoak eztira goizetan orr egoten.—Zubitik erori diran tsakurrak ilak daude.

B

Tsakurr onegaz etorri bagintzaz, orain aritzazala ikusten geuzozan.—Ara ioan bazintzaz, astelenetik etorriko zirean nire aideak.—¿Zegaitik bustiten zara Maiatzean da ez Garizuman?—Andrea, Garizuman enazalako Maiatzean baiizen ondo egoten.—Ur au ona ezpalitz, i astelenean ilgo intzake.—Neu mutilonekaz neure seme-alabaak ikustera noa.—Etzaitez izan orren lotia.—Uretan egon direan giltzak ez tira gure etsekoak.—Mendi orretan otso asko dabilz gau onetan.—Tsakurr asko bale-

B

Si hubiéramos venido con este perro, ahora estábamos viendo la corteza del roble.—Si hubiera usted ido allá, desde el lunes habían de venir (hubieran venido) mis parientes.—¿Por qué suele usted mojarse en Mayo y no en Cuaresma?—Señora, porque no suelo estar en Cuaresma tan bien como en Mayo.—Si esta agua no fuera (ezpalitz) buena, tú te habrías de morir (morirías) (en) el lunes.—Yo mismo voy con estos muchachos á ver (a) mis hijos é hijas.—No sea usted tan dormilón.—Las llaves que han estado en agua, no son las de nuestra casa.—En ese

B

Zakur onekin etorri bagina, orain aritzaren azala ikusten geunden.—Ara joan bazina, astelenetik etorriko ziran nere aideak.—¿Zergatik bustitzen zera Maiatzean ta ez Garizuman?—Andrea, Garizuman enaizelako Maiatzean bezin ongi egoten.—Ur au ona ezpalitz, i astelenean ilko inteke.—Neroni mutil oiekin nere seme-alabak ikustera noa.—Etzaitez izan orren lotia.—Uretan egon diran giltzeak, ez tira gure etsekoak.—Mendi orrtan otso asko dabilza gau oietan.—Zakurr asko baleude,

goz, ez. — ¿Nona da ate-aurrean dagoan tšakurra? — Gugaz bizi dan emakuma batena.

Z

Arratsaldetan agerrtuten direan tšakurr itsusiak, gose izaten dira. — Ni banentorren, neskatila ori ondo egon ezpalitz. — Otsoa baizen sendoa dala; andraak legez bizi direala; zuri zuri zuriak zireala. — Ezpeitez azeriakaz ibili. — Bularr zabal andia, ona izaten da tšakurrentzat. — Zaldientzat baizen ona izaten da mendietan ibiltzen direnentzat. — Ori orr ez palego;

monte andan (en) estas noches muchos lobos. — Si hubiera muchos perros, no. — ¿De quién es el perro que está delante de la puerta? — De una mujer que vive con nosotros.

Z

Los perros feos que suelen aparecer á las tardes, suelen tener hambre. — Yo ya venía, si esa muchacha no hubiese estado bien. — Que es tan fuerte como el lobo; que viven como señoras; que eran sumamente blancas. — No anden con raposos. — El pecho ancho grande suele ser bueno para los perros. — Tan bueno como para los caballos suele ser para los que suelen andar en los montes. — Si ese no estuviera ahí; si no fuéramos á matar lobos. — El que tiene mie-

ez. — ¿Norena da ate-aurrean dagoen zakurra? — Gurckin bizi dan emakuma batena.

Z

Arratsaldetan agerrtzen direan zakurr itsusiak, gose izaten dira. — Ni banentorren, neskatša ori ongi egon ezpalitz. — Otsoa bezin sendoa dala; andreak bezela bizi dirala; tšuri tšuri tšuriak zirala. — Ezpeitez azeriakaz ibili. — Bularr zabal andia, ona izaten da zakurrentzat. — Zaldientzat bezin ona izaten da mendietan ibiltzen direnentzat. — Ori orr ez-

ni ondo ezpanenbil; otsoak iltera ezpaginoaz.—Bildurr dana, betorr neugana. — Gose direanak, beioaz arraina ta arrtoa iatera.—Azunak onak izaten direalakoan, goiz da arratsalde mendietara ioaten dira Anteroren alabca ta aurreko neskatilea.—Sagarrdoa edaten egozan mutilak, gazte gazteak zirean. — Ona datozen andrazkoak, mendietako otsoa baizen itsusiak izaten dira.—Lotiegiak eta lodiegiak direalako, eztira gugaz bizi izango.—Betorr; baina ezpei atzo legez egon, geu legez baino.

do, venga á mí.—Los que tienen hambre, váyanse á comer pescado y borona.—Creyendo que las ortigas suelen ser buenas, mañana y tarde suelen ir á los montes la hija de Antero y la muchacha de enfrente.—Los muchachos que estaban bebiendo sidra, eran muy jóvenes.—Las mujeres que vienen acá, suelen ser tan feas como el lobo de los montes.—Porque son demasiado dormilones y demasiado gruesos, no vivirán con nosotros.—Venga; pero no estén como ayer, sino como nosotros.

palego; ni ongi ezpanenbil; otsoak iltera ezpagiujoaz.—Bildurr dana, betorr neregana. —Gose diranak, bijoaz arraia ta arrtoa jatera.—Ozinak onak izaten diralako, goiz ta arratsalde mendietara joaten dira Anteroren alaba ta aurreko neskatsa. — Sagarrdoa edaten zenden mutilak, gazte gazteak ziran.—Onera datozen andrakumeak, mendietako otsoa bezin itsusiak izaten dira.—Lotiegiak eta gizenegiak diralako, eztira gurekin bizi izango. —Betorr; baino ezpedi atzo bezela egon, gu bezela baizik.

D

Ni nentorren, i engoan, au ioan; gu gentzazan, zuek zenbilzen, eurak bildurr zirean.— Ni enenbilen, i ezintzan bizi, au ilda egoan; gu ezkinooazan, zuek etzentozen, eurak etzirean bildurr.— Ni banenbil; ni legez i baengo; au iatera baleioa; gu onak bagintzaz; i ta ori bazentozte; orrek balebilz.— Ni emen ezpanengo; i orregaz ezpaenbil; ori igaz ezpaletorr; gose ezpagintzaz; orren lodiak espazintzaze; orrek iatera ezpaletioaz.— Ni natorrela; i oala; ori dagoala; gu gabilzala; zoazela; datozala.— Ezaizala ibili;

D

Yo venía, tú estabas, éste iba; nosotros yacíamos, vosotros andábais, ellos temían.— Yo no andaba, tú no vivías, éste estaba muerto, nosotros no íbamos, vosotros no veníais; ellos no temían.— Si yo anduviera; si tú estuvieras como hoy; si éste fuera á comer; si nosotros fuéramos buenos; si tú y ese viniérais; si esos anduvieran.— Si yo no estuviera aquí; si tú no anduvieras con ese; si ese no viviera contigo; si no tuviéramos hambre; si no fuérais tan gordos; si esos no fueran á comer.— Que venga yo; que vayas tú; que esté ese; que andemos nosotros; que vayais, que vengan.— Que no anden; que no estés; que no vaya ese; que no vengamos; que no estéis; que no

D

Ni nentorren, i engoen, au zijoen; gu gentzazen; zuek zenbilzaten; berak bildurr ziran.— Ni enenbilen, i ezintzan bizi, an ilik zegoen; gu ezkinjoazen, zuek etzentozten, berak etziran bildurr.— Ni banenbil; ni bezela i baengo; au jatera balijoa; gu onak bagina; i ta ori bazentozte; oriek balebilza.— Ni emen ezpanengo; i orrekin ezpaenbil; ori irekin ezpaletorr; gose ezpagina; orren gizenak espazinate; oriek jatera ezpalijoz.— Ni natorrela; i oala; ori dagoela; gu gabilzela; zoaztela; datozela.— Eztitezela ibili; eza

ezaila egon; ori eztaila ioan; ezkaitezala etorri; etzaitezela egon; eztaitezala iausi.—Abil, atorr, ago, ezai bildurr izan, izan ai ona.—Beioa, betorr, ezpei bildurr izan, bebil, ona izan bei.—Zoaze, zagoze, zatoze, zabilze, onak izan zaitze.—Beioaz, begoz, betoz, bebilz, izan beitez.—Ezai etorri, ezai joan, ezai ibili, ezai orr egon, ezai orren makala izan.—Eztaitezela nigaraz ibili, etzaitezela ikustera ioan, etzaitezela etorri, etzaitezela izan ni baizen lodiak.

caigan.—Anda, ven, estáte, no temas, sé bueno.—Vaya, venga, no tema, ande, sea bueno.—Idos, estaos, venid, andad, sed buenos.—Vayan, esténse, vengan, anden, sean.—No vengas, no vayas, no andes, no estés ahí, no seas tan débil.—No andéis conmigo, no vayáis á ver, no vengais, no seáis tan gordos como yo.

dila egon; ori eztitela joan; ezkaitezela etorri; etzaitezela egon; eztaitezela erori.—Abil, atorr, ago, ezadi bildurr izan, izan adi ona.—Bijoa, betorr, ezpedi bildurr izan, bebil, ona izan bedi.—Zoazte, zaudete, zatozte, zabilzte, onak izan zaitzete.—Bijoaz, beude, betoz, bebilz, izan bitez.—Ezadi etorri, ezadi joan, ezadi ibili, ezadi orr egon, ezadi orren makala izan.—Eztaitezela nerekin ibili, etzaitezela ikustera joan, etzaitezela etorri, etzaitezela izan ni bezin gizegak.

LECCIÓN VEINTICINCO

A

Gure egaztien lumaak bai-
zen ederrak eztira zuen epe-
rranak.—Aita baletor, arraina
iatera ioango nintzake.—Itsus-
sia ezpalitz, arotz zaarra izan-
go litzake erri onetako Jauna.
—Zugatz orretan orri tsikie-
giak dagozalakoan, tsoriak ez-
tira ona etorriten.—¿Zegaitik
zagoz orren gorri, orren sendo,
ta zaldi bat baizen andi?—Gorr-
putz guztia goizetan uretan
egoten dalako.—¿Zein errita-
koak dira, gure aurrean bizi
direan arrginak eta arotzak?—

A

Tan hermosas como las plumas
de nuestras aves no son las de
vuestra perdiz.—Si viniera el pa-
dre, iría á comer pescado.—Si no
fuera feo, el carpintero viejo sería
el Señor de este pueblo.—Creyendo
que en esos árboles hay hojas de-
masiado pequeñas, los pájaros no
suelen venir acá. ¿Por qué está
usted tan rojo, tan fuerte, y tan
grande como un caballo?—Porque
todo el cuerpo suele estar á las
mañanas en agua.—¿De qué pue-
blo son los canteros y carpinteros
que viven delante de nosotros?—
La muchacha que ha venido llo-
rando, ha estado llena de heridas.
—Si la tercera llave fuera buena,

A

Gure egaztien lumak bezin
ederrak eztira zuen eperrare-
nak.—Aita baletorr, arraia ja-
tera joango ninteke.—Itsusia
ezpalitza, arotz zarra izango li-
teke erri ontako Jauna.—Zu-
gatz orietan osto tsikiegiak
daudelako, tsoriak eztira onera
etorritzen.—¿Zergatik zaude
orren gorri, orren sendo ta zal-
di bat bezin andi?—Korrputz
guzia goizetan uretan egoten
dalako.—¿Zein erritakoak dira
gure aurrean bizi diran arrgi-
nak eta arotzak?—Negarrez

Negarrez etorri dan neskatilea, zauriz beteta egon da.—Irugarren giltza ona balitz, arrizko mai batzuk eskutako litzakez nire gelan. — Datorrela mutil negarri ori, ta eztaila bildurr izau.—Azurrezkoak dira emen gorrdeta dagozan gauzaak. —¿Nona izan da, goiz guztian odoletan egon dan aberea? —Ikatzez beterik egon direan tsakurrak, uretara ioan dira, burua ta gorputza garbitutera.

B

I legez banengo ni.—¿Nora ioango intzateke?—Orra etorriko nintzateke; ire Aita ta ni

unas mesas de piedra se escondían en mi aposento.—Que venga ese muchacho llorón y que no tenga miedo.—Las cosas que están aquí guardadas son de hueso.—¿De quién ha sido el animal que ha estado sangrando toda la mañana? Los perros que han estado llenos de carbón han ido al agua, á limpiar la cabeza y el cuerpo.

B

Si yo estuviera como tú.—¿A dónde irías?—Vendría ahí; iríamos tu padre y yo á la tercera calle.—

etorri dan neskatša, zauriz beterik egon da.—Irugarren giltzea ona balitza, arrizko mai batzuek eskutatuko litekez nere gelan.—Datorrela mutil negarri ori, ta eztitela bildurr izau.—Ezurrezkoak dira emen gorrdetik dauden ganzak.—¿Norena izan da, goiz guztian odoletan egon dan aberea?—Ikatzez beterik egon direan zakurrak, uretara joan dira, burua ta korputza garbitzera.

B

I bezela banengo ni.—¿Nora joango inteke?—Orrera etorriko ninteke; ire Aita ta ni

irugarren kalera ioango ginzatekez.—Etzaitez negarritia izan.—Negarrez dagozan umeak eztira nigaz ioango edurrezko etseak eta lumazko gizonak ikustera.—Maiatzean i ta ni Parisen bizi izango gara, ona baaiz.—Orain eskuak eta besoak eta oinak garrbitutera ioan ai.—Ezai ioan gure aurrean dagoan uretara.—¿Zergaitik?—Baltza dalako.—Aberre orren itsusitasuna ezta egazti orren ederrtasuna baizen andia.—¿Zeinbat luma egoten dira ire buruan?—Bildurr zerealakoan, etorri zan nire Ama zure ondoan bizi izatera.—Mai

No sea usted llorón.—Los niños que están llorando, no irán conmigo á ver casas de nieve y hombres de plumas.—En Mayo viviremos tú y yo en París, si eres bueno.—Ahora vete á limpiar las manos y los brazos y los piés.—No vayas al agua que está delante de nosotros.—¿Por qué no?—Porque es negra.—La fealdad de esos animales no es tan grande como la hermosura de esas aves.—¿Cuántas plumas suele haber en tu cabeza?—Creendo (en la idea de) que tiene usted miedo, vino mi madre á vivir junto á usted.—Si estas mesas fueran de piedra, no estarían aquí.—Que ande usted bien, y que no vaya usted llorando.—No suele ser tan buena el agua de nuestra cocina. Invierno y verano, mañana y tarde suelen

irugarren kalera joango ginateke.—Etzaitez negarritia izan.—Negarrez dauden aurrak eztira nerekin joango, elurrezko etseak eta lumazko gizonak ikustera.—Maiatzean i ta ni Parisen bizi izango gera, ona baaiz.—Orain eskuak eta besoak eta oinak garrbitzera joan adi.—Ezadi joan gure aurrean dagoen uretara.—¿Zergatik ez?—Beltza dalako.—Aberre orren itsusitasuna ezta egazti orren ederrtasuna bezin andia.—¿Zeinbat luma egoten dira ire buruan?—Bildurr zerealako, etorri zan nere Ama zure ondoan bizi izatera.—Mai oiek arriz-

onek arrizkoak balitzaz, elitza-tekez emen egongo. — Ondo ibili zaitezala ta etzaitezala negarrez ioan.— Ezta onen ona izaten gure eskaratzeko ura. — Negu ta uda, goiz da arratsalde garbituten dira nire aideen tñoriak.

Z

Atzoko errlea etorri balitz gaurr ire ezpanetara, orain negarrez egongo intzake i.— Elitzake nire Ama seme orregaz bizi izango, ilda legez ezpalego.— Gauza eztirealako ta makal batzuk direalako, iausi zirean orrek zubi-ondoan.—Gu baizen ondo bizi balitz, gaurr

mojarse los pájaros de mis parientes.

Z

Si hubiera venido hoy á tus labios la abeja de ayer, ahora estarías tú llorando.— Mi madre no viviría con ese hijo, si no estuviera como muerto.— Porque no son útiles y porque son unos débiles, se cayeron esos junto al puente.— Si viviera tan bien como nosotros, no sería tan débil como hoy la hija de Lope.— El cantero que viene de mi hermana, suele estar haciendo me-

koak balira, elitezke emen egongo.— Ongi ibili zaitezala ta etzaitezala negarrez joan.— Ezta onen ona izaten gure sukaldeko ura.— Negu ta uda, goiz ta arratsalde garbitzen dira nere aideen tñoriak.

Z

Atzoko errlea etorri balitza gaurr ire ezpainetara, orain negarrez egongo intzake i.— Elitzake nere Ama seme orrekin bizi izango, ilik bezela ezpalego.— Gauza eztiralako ta makal batzuek diralako, erori ziran oriek zubi-ondoan.—Gu bezin ongi bizi balitza, gaurr

baizen makala elitzake izango Lopen alabea.—Nire arrebeagandik datorren arrgina, arrizko mai biribilakegiten egoten da.—¿Nontzat izango dira gure anaeen errleak eta tšakurr biak?—Neutzat izango direa-lakoan, iru egunetan agerrtu da gngana andrazko zaarr zaarr bat.—Egazti orren bularrean eztago azurra ta azala baino. Neguan egaztiak ez tira lodituten.—¿Nor da, azunez da azurrez beterik dabilen neskatila ori?—Otsoak iltera doan bateu alabea.—Inurri asko balegoz, elitzakez nire aoan egongo mada-ri onek.—Guztiz biguna da-

sas redondas de piedra.—¿Para quién han de ser las abejas y los dos perros de nuestro hermano?—Creyendo que son para mí, tres días ha aparecido á nosotros una mujer muy vieja.—En el pecho de esa ave no hay sino hueso y piel.—En invierno no se engordan las aves.—¿Quién es esa muchacha que anda llena de ortigas y de huesos?—Hija de uno que suele ir á matar lobos.—Si hubiera muchas hormigas, estas peras no estarían en mi boca.—Que es muy blando; pero este pan es tan duro como el que está ahí.

bezin makala eliteke izango Loperen alaba.—Nere arrebeagandik datorren arrgina, arrizko mai biribilakegiten egoten da.—¿Norentzat izango dira gure anaiaren errleak eta bi zakurrak?—Neretzat izango diralako, iru egunetan agerrtu da guregana andrakume zarr zarr bat.—Egazti orren bularrean eztago ezurra ta azala baizik.—Neguan egaztiak ez tira loditzen.—¿Nor da ozinez ta ezurrez beterik dabilen neskatša ori?—Otsoak iltera doan baten alaba.—Tšingurri asko baleude, elitezke nere aoan egongo udare oiek.—Oso

la, baina orr dagoana baizen gogorra da ogi au.

D

Ezta itzat izango, ire Amanztat baino.—Orren makala ezpainted, diruz beterik Andres arrginagana ioango intzake. Ni legez bazenbilze, mendi-atzean egongo zintzatekez gaurr.—Giltz onek neure semearenak balitzaz, gorruptuz guztia ta burua ta besoak bustitera ioango gintzakez.—¿Zein luzea da orrma ori?—Goizean iausi dana baizen luzea ezta.—Ire biotza arrizkoa ezpalitz, gazte onek elitzatekez gose izango.—Etzaitz izan orren

D

No será para tí, sino para tu madre.—Si no fueras tan débil, irías lleno de dinero á Andrés el carpintero.—Si anduviérais como yo, estaríais hoy detrás del monte.—Si estas llaves fuesen de mi hijo, iríamos á mojar todo el cuerpo y la cabeza y los brazos.—¿Cuán larga es esa pared?—No es tan larga como la que ha caído á la mañana.—Si tu corazón no fuera de piedra, estos jóvenes no tendrían hambre.—No sea usted tan dormilón y tan llorón.—Creyendo (en la idea de) que estábais sangrando, vine yo á vosotros.—Que vengan acá los jóvenes que han de vivir conmigo.—Que no vayan á guar-

biguina dala; baino orr dagoe-na bezin gogorra da ogi au.

D

Ezta iretzat izango, ire Amanztat baizik.—Orren makala ezpainted, diruz beterik Andres arrginarengana joango intzake.—Ni bezela bazenbilzate, mendi-atzean egongo zintzatekez gaurr.—Giltze oiek nere semearenak balira, gorruptuz guztia ta burua ta besoak bustitzera joango ginake.—¿Zein luzea da orrma ori?—Goizean erori dana bezin luzea ezta.—Ire biotza arrizkoa ezpalitz, gazte oiek elitzatekez gose izango.—Etzaitz izan orren

lotia ta orren negarrtia.—Odoletan zengozelakoan, ni zeuekana etorri nintzan.—Datozala ona, neugaz bizi izango direan gazteak.—Nire madariak gorrdetera eztaitezala ioan, orr egon direan lotiak.—Gaurr egon dira ilda zeure gelan, zugatz-ondoan ibili zirean errleak.—Ire errian bizi bagintzaz, ezintzake i Jauna izango, neure aide bat baino.

A

Aita datorrenean, arrizko mai biribil bat emen egongoda.—Gatzik eztagolako, gatz

dar mis peras, los dormilones que han estado ahí.—Hoy han estado muertas en mi aposento, las abejas que anduvieron al lado del árbol.—Si viniéramos á tu pueblo, tu no serías el Señor, sino un pariente mío.

LECCIÓN VEINTISEIS

A

Cuando venga el Padre, una mesa redonda de piedra estará aquí.—Porque no hay sal hemos

lotia ta orren negarrtia.—Odoletan zeundetelako, ni zueganana etorri nintzan.—Datozela onera, nerekin bizi izango diran gazteak.—Nere udareak gorrdetzera eztaitezala joan, orr egon diran lotiak.—Gaurr egon dira ilik nere gelan, zugatz-ondoan ibili ziran errleak.—Ire errian bizi bagina, ezintzake i Jauna izango, nere aide bat baizik.

A

Aita datorrenean, arrizko mai biribil bat emen egongoda.—Gatzik eztagolako, gatz

lotia ta orren negarrtia.—Odoletan zengozelakoan, ni zeuekana etorri nintzan.—Datozala ona, neugaz bizi izango direan gazteak.—Nire madariak gorrdetera eztaitezala ioan, orr egon direan lotiak.—Gaurr egon dira ilda zeure gelan, zugatz-ondoan ibili zirean errleak.—Ire errian bizi bagintzaz, ezintzake i Jauna izango, neure aide bat baino.

A

Aita datorrenean, arrizko mai biribil bat emen egongoda.—Gatzik eztagolako, gatz

dar mis peras, los dormilones que han estado ahí.—Hoy han estado muertas en mi aposento, las abejas que anduvieron al lado del árbol.—Si viniéramos á tu pueblo, tu no serías el Señor, sino un pariente mío.

LECCIÓN VEINTISEIS

A

Cuando venga el Padre, una mesa redonda de piedra estará aquí.—Porque no hay sal hemos

lotia ta orren negarrtia.—Odoletan zeundetelako, ni zuegana etorri nintzan.—Datozela onera, nerekin bizi izango diran gazteak.—Nere udareak gorrdetzera eztaitezela joan, orr egon diran lotiak.—Gaurr egon dira ilik nere gelan, zugatz-ondoan ibili ziran errleak.—Ire errian bizi bagina, ezintzake i Jauna izango, nere aide bat baizik.

A

Aita datorrenean, arrizko mai biribil bat emen egongoda.—Gatzik eztagolako, gatz

baga iaten egon gara arraina. — Uretara iausi dan mutila, ito barik dago. — Mendirik mendi dabilzan zaldiak, uretan ez tira itoten. — Sagarrdaorik egon etzalako, tsakolina edatera ioan ginean. — Zugatz orretako orriak gorritu daizanean, negua izango da. — Arrizko giltzik balego, ikustera ioango gintzakez. — Lotia dalakoan, enintzan orregana agerrtu. — Gauza balitz, erririk erri ibiliko litzateke emakuma ori. — Andresenak dira emengo lukainkarik gozoenak. — Negarrtiegiak ezpazintzaze, geugaz bizi izango zintzatekez. — ¿Nuu-

estado comiendo sin sal el pescado. — El muchacho que ha caído al agua, está sin ahogarse. — Los caballos que andan de monte en monte, nos suelen ahogarse en agua. — Porque no hubo sidra, fuimos á beber chacolí. — Cuando se enrojecan las hojas de ese árbol, será invierno. — Si hubiera llaves de piedra, iríamos á verlas. — Porque es dormilón, no me había presentado á ese. — Si fuera útil, esa mujer andaría de pueblo en pueblo. — Los chorizos más sabrosos de aquí son de Andrés. — Si no fuerais demasiado llorones, viviríais con nosotros. — ¿De dónde eran esas mesas hermosas duras redondas? — Cuan-

gabe jaten egon gera arraina. — Uretara erori dan mutila, ito gabe dago. — Mendiz mendi dabilzen zaldiak, uretan ez tira itoten. — Sagarrdorik egon etzalako, tsakolina edatera joan ginan. — Zugatz orrtako ostoa gorritu ditezanean, negua izango da. — Arrizko giltzerik balego, ikustera joango ginake. — Lotia dalako, enintzan orregana agerrtu. — Gauza balitza, erriz erri ibiliko liteke emakuma ori. — Andresenak dira emengo lukainkarik gozoenak. — Negarrtiegiak ezpazinate, gurekin bizi izango zinateke. — ¿Nongoak ziran arrizko mai

goak zirean arizko mai ederr gogorr biribil orrek?—Otsoak eta azeriak iltera goazanean, Mesatara ioango zara Aitagaz. —¿Zein Elizatan egoten zaree zuek?—Goizetan zubi-ondoko Elizan egoten gara; arratsaldetan, geure aurrekoan.

B

¿Noiz ioango zaree erririk erri, ozpina gatza ta ikatza gorrdetera?—Ama datorrenean. —Mesatara oanean, gu otsoak azeriak eta egaztiak iltera ioango gara.—Eskuak eta atzak garbituten dagoan emaku-

do vayamos á matar lobos y raposos, irá usted á Misa con el padre. —¿En qué iglesia soléis estar vosotros?—A las mañanas solemos estar en la Iglesia de junto al puente; á las tarde, en la de frente á nosotros.

B

¿Cuándo iréis de pueblo en pueblo á guardar vinagre, sal y carbón?—Cuando venga la Madre.—Cuando vayas á Misa, iremos nosotros á matar lobos, raposos y aves. —La mujer que está limpiando las manos y los dedos es la hija de un

ederr gogorr biribil oriek? —Otsoak eta azeriak iltera goazanean, Mesatara joango zera Aitarekin.—¿Zein Elizatan egoten zerate zuek?—Goizetan zubi-ondoko Elizan egoten gera; arratsaldetan gure aurrekoan.

B

¿Noiz joango zerate erriz erri, ozpina gatza ta ikatza gorrdetzera?—Ama datorrenean.—Mesatara oanean, gu otsoak azeriak eta egaztiak iltera joango gera.—Eskuak eta beatzak garbitzen dagoen

mea, nire aide baten alabea da. Irugarren etsean bizi zinealakoan, ara Garizuman ioan ginan.—I baizen negarritia banintz, gau ta egun neure gelan eskutata egongo nintzake.—Zein tsikiak direan aritz orretan dagozan orriak!—¿Eskaratz orretan eztago ozpinik?—Gatza ta ozpina balegoz, andraak legez bizi izango gintzakez.—Azurrezkoak direalako, nire gauzaak Aman gelan gorrdeta dagoz.—Maiatzerarrte emen gagozala; anaia baizen onak izan gaitezala.—Guztiz ondo dagoala.—¿Zegaitik etzaree bizi orain zubi-ondoan, arrizko

pariente mio.—Creyendo que vivía usted en la tercera casa, fuimos allá en Cuaresma.—Si yo fuera tan llorón como tú, estaría escondido día y noche en mi aposento.—¿Qué pequeñas son las hojas que hay en este roble!—¿No hay vinagre en esa cocina?—Si hubiera sal y vinagre, viviríamos como las señoras.—Porque son de hueso, están guardadas mis cosas en el aposento de la madre.—Que estemos aquí hasta Mayo; que seamos tan buenos como el hermano.—Que está muy bien.—¿Por qué no viven ustedes ahora junto al puente, en aquella casa de piedra?—Porque no hay dinero.—Cuando

emakuma, nere aide baten alaba da.—Irugarren etsean bizi zinalako, ara Garizuman joan ginan.—I bezin negarritia banintza, gau ta egun nere gelan eskutaturik egongo nintzake.—Zein tsikiak diran aritz orrtan dauden ostoaak!—¿Sukalde orrtan eztago ozpinik?—Gatza ta ozpina baleude, andreak bezela bizi izango ginateke.—Ezurrezkoak diralako, nere gauzak Amaren gelan gorrdetik daude.—Maiatzerarrte emen gaudela; anaia bezin onak izan gaitezala.—Oso ongi dagoela.—¿Zergatik etzerate bizi orain zubi-ondoan, arrizko

etse atan?—Dirurik eztagoalako.—Lo dagozanean, zoaz gelarik gela.

Z

¿Zetan egoten zaree erri tsiki orretan?—Goizetan lo egoten gara, arria legez.—Arratsaldetan be ona dagoanean, mendirik mendi ibilten izan gara Garizuman.—Irundik gurgana etorri dan mutila, lotiegia da.—Guxtiz ona dala; azeriak ilter ibilten dala; sendo sendoa dala; baina...—Eztagoz ekanduta Andresen semea ta alaba biak.—Gu legez ekanduta balegoz, inurriak iltera ioango litzakez.—Enintzake

estén durmiendo, vaya usted de aposento en aposento.

Z

¿En qué soléis estar en ese pequeño pueblo?—A las mañanas solemos estar durmiendo, como la piedra.—A las tardes cuando hay buen piso, hemos solido andar de monte en monte en Cuaresma.—El muchacho que ha venido de Irún á nosotros es demasiado dormilón.—Que es muy bueno; que suele andar matando raposos; que es muy fuerte, pero...—No están acostumbrados el hijo y las dos hijas de Andrés.—Si estuvieran acostumbrados como nosotros, irían á matar hormigas.—No viviría yo en esa casa, por todos los dineros de la señora Manuela.—

etse arrtan?—Dirurik eztagoalako.—Lo daudenean, zoaz gelaz gela.

Z

¿Zertan egoten zerate erri tsiki orrtan?—Goizetan lo egoten gera, arria bezela.—Arratsaldetan be ona dagoanean, mendiz mendi ibilten izan gera Garizuman.—Irundik gurgana etorri dan mutila, lotiegia da.—Oso ona dala; azeriak ilten ibilten dala; sendo sendoa dala; baino...—Eztaude oituta Andresen semea ta bi alabak.—Gu bezela oituta balende, tsingurriak iltera joango litzateke.—Enintzake etse orr-

etse orretan bizi izango andra Manuelan diru guztiakaitik.—Etzaitetz madari garratzegiak iaten ibili.—Ama: gatzik ezta go ta banao kalera.—Ez ibili gero zaldia legez.—Edurra baizen zuria dala, baina ezta arrpegi ederrekoa.—Guztiak gentzat izango direalakoa, gorrdeten ibili naz.—Arrgitan gagozanean, «gaba balitz».—Gaututa eskaratzean egoten gareanean, «eguna jaiota balego»: esaten dabe (suelen decir) emakuma loti orrek.—Kale onetan bizi bagintzaz, enintzake arotz orren bildurr izango.

No ande usted comiendo peras de masiado ágrias.—Madre: no hay sal y ya voy á la calle.—No andéis luego como el caballo.—Que es tan blanco como la nieve, pero no es de hermosa cara.—Creyendo que todos han de ser para nosotros, he andado guardando.—Cuando estamos á la luz «si fuera noche», (después de) anochecido cuando solemos estar en la cocina «si hubiera nacido el día»: suelen decir esas mujeres dormilonas.—Si viéramos en esta calle, no tendría yo miedo de ese carpintero.

tan bizi izango andre Manuelaren diru guziakaitik.—Etzaitetz madari garratzegiak jaten ibili.—Ama: gatzik ezta go ta banao kalera.—Ez ibili gero zaldia bezela.—Elurra bezin tsuria dala; baino ezta arrpegi ederrekoa.—Guziak gurentzat izango diralako, gorrdetzen ibili naiz.—Arrgitan gaudenean, «gaba balitza».—Gaututa sukaldean egoten geranean, «eguna jaiota balego»: esaten dute (suelen decir) emakuma loti oriek.—Kale ontan bizi bagina, enintzake arotz orren bildurr izango.

D

Otsoa ikustera baa, enaz igaz ioango. — Ain lodia ta orren lotia ezpaintz, nen legez goizean da arratsaldean uretan ibiliko intzake. — Bost dira gaurr iaio direan tsoriak—Azurrezko giltzak galdu ezpaltiaz, gatza ta ospina gorrdeten egongo gintzakez orain.—Jai-egunetan goiz goiz ioaten ginan Elizara.—Ibili zaitez bildurr baga.—Zugatz orretan da gozan madariak, andi andiak dira; baina ez ain gozoak.—¿Etzara nigaz etorriko lumaak ozpinetan bustitera?—Ezkerrik asko, gaurr ez.—Eztago zegai-

D

Si vas á ver lobos, no iré contigo.—Si no fueras tan gordo y tan dormilón, andarías como yo en el agua, á la mañana y á la tarde.—Cinco son los pájaros que han nacido hoy.—Si no se hubieran perdido las llaves de hueso, ahora estaríamos guardando sal y vinagre.—(En) los días de fiesta, solíamos ir muy temprano á la Iglesia.—Ande usted sin miedo.—Las peras que hay en ese árbol, son muy grandes; pero no tan sabrosas.—¿No vendrá usted conmigo á mojar las plumas en vinagre?—Muchas gracias, hoy no.—No hay de qué.—¿Qué?—Que no hay de qué.—Cuando estés junto á tu madre, caerán estas piedras al agua.—Las aves que nacen en Mayo suelen

D

Otsoak ikustera baa, enaiz irekin joango.—Ain gizena ta orren lotia ezpaintz, ni bezela goizean ta arratsaldean uretan ibiliko intzake. — Bost dira, gaurr iaio diran tsoriak. —Azurrezko giltzeak galdu ezpaltira, gatza ta ospina gorrdetzen egongo ginake orain.—Jai-egunetan goiz goiz joaten ginan Elizara.—Ibili zaitez bildurr gabe.—Zugatz orrtan dauden udareak, andi andiak dira; baina ez ain gozoak.—¿Etzera nerekin etorriko lumaak ozpinetan bustitzera?—Ezkerrik asko, gaurr ez.—Eztago zerga-

tik. —¿Zer?— Eztagoala zegaitik.—Ire Aman ondoan agoanean, iausiko dira arri onek uretara. — Maiatzean iaïoten direan egaztiak, guztiz tsikiak izaten dira, zauri au baizen tsikiak, tsikiegiak. — Zuek eskatzean eskuta zaitezenean, nire arrainak karez beterik egongo dira.— Garizumako gabak luze luzeak izaten dira nitzat, gosc izaten nazalako.—Oa ta ezai etorri; abil da ezai iausi; ona izan ai, baina ezai lotia izan.

ser muy pequeñas, tan pequeñas como esta herida, demasiado pequeñas.—Cuando se escondan ustedes en la cocina, estarán mis peces llenos de sal.—Las noches de Cuaresma suelen ser para mí muy largas, porque suelo tener hambre.—Vete y no vengas; anda y no caigas; sé bueno, pero no seas dormilón.

tik.—¿Zer?— Eztagoela zergaitik.—Ire Amaren ondoan agoanean, eroriko dira arri oiek uretara. — Maiatzean iaïoten direan egaztiak, oso tsikiak izaten dira; zauri au bezin tsikiak, tsikiegiak.— Zuek sukaldean eskutatu zaiteztenean, nire arraiak karez beterik egongo dira.—Garizumako gabak luze luzeak izaten dira neretzat, gosc izaten naizelako.— Oa ta ezadi etorri; abil ta ezadi erori; ona izan adi, baino ezadi lotia izan.

LECCIÓN VEINTISIETE

A

Gure Aitak Idako azeria, menditik ouantz etorren.—Andresek eginiko orrmaak eztira gauza izaten.—Niganaino etorri zanean, gaurr baizen lodi ezegoan zure semea.—Nik ianiko oiloa ta zuek edandako sagarrdoa, genre aide batenak izan dira.—Orr bizi baintz, onagino etorriko litzatekez Errege ta Erregina.—Koipez beterik dagoan zapirik ezta emen ikusiko.—Oilandak baizen gozoak izan dira, guk iandako eperrak.—Matzik balego,

A

El raposo muerto por nuestro padre, venía del monte hácia acá.—Las paredes hechas por Andrés no suelen ser útiles.—Cuando vino hasta mí, no estaba el hijo de usted tan gordo como hoy.—La gallina comida por mí y la sidra bebida por vosotros, han sido de un pariente nuestro.—Si vivieras ahí, vendrían hasta acá el Rey y la Reina.—No se ha de ver aquí pañuelo alguno que esté lleno de grasa.—Tan sabrosas como pollas han sido las perdices comidas por nosotros.—Si hubiera uva, iríamos á la tarde á vuestra viña.—Los lobos que suelen venir hasta ahí, si no tuvieran hambre, no vendrían.

A

Gure Aitak ildako azeria, menditik onerontz etorren.—Andresek eginiko orrmak eztira gauza izaten.—Neregaino etorri zanean, gaurr bezin lodi etzegoen zure semea.—Nik janiko oiloa ta zuek edandako sagarrdoa, gure aide batenak izan dira.—Orr bizi baintz, oneraino etorriko litzateke Errege ta Erregina.—Koipez beterik dagoen zapirik ezta emen ikusiko.—Oilandak bezin gozoak izan dira, guk jandako eperrak.—Matzik ba-

zeuen maztira ioango gintzakez arratsaldean. — Orraino etorten direan otsoak, gose ezpalitzaz, elitzakez etorriko. — Lurrezkoak dira, Aitak orr gorrdetiko gauzaak. — Ikatza egiten gengoazanean, tsakurr andi batzuk etorri zirean geuganantz. — Argitara datozala. — Neskatila orren ezpanctan errlerik badago, negarrez egongo da egun guztian. — Gabetan egiudako maiak eta atea, eztira on onak izaten.

B

Nik gorrdetiko orriak eta lumaak, mutil orrentzat izango dira. — Odoletan baletoz,

— Son de tierra las cosas guardadas ahí por el padre. — Cuando estábamos haciendo carbón, vinieron hácia nosotros unos perros grandes. — Que vengan á la luz. — Si hay abejas en los lábios de esa muchacha, estará llorando todo el día. — Las mesas y puertas hechas de noche, no suelen ser muy buenas.

B

Las hojas y las plumas guardadas por mí, serán para esos muchachos. — Si vinieran sangrando,

lego, zuen maztira joango ginateke arratsaldean. — Orreraino etortzen diran otsoak gose ezpalita, elitzateke etorriko. — Lurrezkoak dira Aitak orr gorrdetiko gauzak. — Ikatza egiten geundenean, zakurr andi batzuek etorri ziran gureganantz. — Arrgitara datozela. — Neskatila orren ezpaineetan errlerik badago, negarrez egongo da egun guztian. — Gabetan egindako maiak eta atea, eztira on onak izaten.

B

Nik gorrdetiko ostoa eta lumak, mutil orientzat izango dira. — Odoletan baletoz, irurak

irurak neugaz zubira ioango litzatekez, eta andik uretara.— Mendirik mendi dabilzan tšakurrak, eztira lodiak izaten; baina bai lotiak.—Gure bularra ta oinak sendoak zireala koan, aurrerantz ioan ginean.—Gelan gorrdere direan arrautzaak sagarrak madariak eta lukainkaak garrastuta dagoz.—Negu ta uda, goiz da arratsalde bustitzen direan gazteak, tšakurrak legez ibiltzen dira.—Guk atzo ikusirikiko neskatilaak, Aita ta Ama baga, etše ta mai baga bizi dira.—Gure ondora etorriko dira tšori arek inurriak iatera.—Ezpadatoz, il

los tres irían conmigo al puente y de allí al agua.—Los perros que andan de monte en monte no suelen ser gordos, pero sí dormilones.—Creyendo que nuestro pecho y piés eran fuertes, fuimos hácia adelante.—Los huevos, las manzanas, peras y longanizas que se han guardado en el aposento estarán agriados.—Los jóvenes que se suelen mojar invierno y verano, mañana y tarde, suelen andar como los perros.—Las muchachas vistas ayer por nosotros, viven sin padre y sin madre, sin casa y sin mesa.—Junto á nosotros vendrán aquellos pájaros á comer hormigas.—Si no vienen, habrán muerto.—¿Cuán dulce es la pera que está en tú boca? No es tan dulce como las manzanas guardadas por

nerekin zubira joango litzateke, ta andik uretara.—Mendiz mendi dabilzen zakurrak, eztira gizenak izaten, baina bai lotiak.—Gure bularra ta oinak sendoak ziralako, aurrerantz joan ginan.—Gelan gorrdere diran arrautzak sagarrak udareak eta lukainkak garrasturik daude.—Negu ta uda, goiz ta arratsalde bustitzen diran gazteak, zakurrak bezela ibiltzen dira.—Guk atzo ikusirikiko neskatšak, Aita ta Ama gabe, etše ta mai gabe bizi dira.—Gure ondora etorriko dira tšori aiek tšingurriak jatera.—Ezpadatoz, il izango dira.—¿Zein

izango dira.—¿Zein gozoa da ire aoan dagoan madaria?—Ik gorrderiko sagarrak baizen gozoa ezta.—Gose bagintzaz, emen ezkintzakez egongo.—Etzaitez izan ain lotia.—Au ezta izango negarrientzat.

Z

Biotza tsikia ta gogorra danean, gorruptzeko ederrtasuna ta anditasuna eztira gauza izaten.—Eztagoz oituta ta zoazzen zugatzera.—Garizuman baizen goizioatenda ori Maiatzean Elizara.—Tsakurrak atzera ta aurrera dabilzanean, eztira gose izaten.—Arotzak garealakoan, mai batzuk ikustera etorri

tí.—Si tuviéramos hambre, no estaríamos aquí.—No sea usted tan dormilón.—Esto no será para los llorones.

Z

Cuando el corazón es pequeño y duro, la hermosura y grandeza del cuerpo no suelen ser útiles.—No están acostumbrados y vaya usted al árbol.—Tan temprano como en Cuaresma suele fr ese en Mayo á la Iglesia.—Cuando los perros andan atrás y adelante, no suelen tener hambre.—Creyendo que somos carpinteros, esos han venido á ver unas mesas.—El hermoso caballo visto por nosotros es de un hom-

gozoa da ire aoan dagoen udareea?—Ik gorrderiko sagarrak bezin gozoa ezta.—Gose bagina, emen ezkinake egongo.—Etzaitez izan ain lotia.—Au ezta izango negarrientzat.

Z

Biotza tsikia ta gogorra danean, korruptzeko ederrtasuna ta anditasuna eztira gauza izaten.—Eztaude oituta ta zoaz zu zugatzera.—Garizuman bezin goiz joaten da ori Maiatzean Elizara.—Zakurrak atzera ta aurrera dabilzanean, eztira gose izaten.—Arotzak gerakako, mai batzuek ikustera

dira orrek.—Guk ikusitako zaldi ederra, gizon zaar loti batena da.—Erri orretan bagegoz, Erregegaz udan bizi izango gintzakez.—Mesatik natorrenean, zapi gorri batzuk bustiten egoten dira onek ate-ondoan.—Gazteegia ezpanintz, Aitagana Ameriketara ioango nintzake.—Aritz au bai/en laburrik ezegoan nire mendietan.—¿Zelan zagoz?—Zu bai/en ondo ez; baina bizi gara ta..... aurrera.—Bai andrea; gu legez oiloak jaten bizi dana, ederrto bizi da.—Irugarren gelan dagoana, doala laugarrenera.—Emakuma negartiz be-

bre viejo dormilón.—Si estuviéramos en ese pueblo, viviríamos el verano con el Rey.—Cuando vengo de Misa, estos suelen estar mojando unas medias rojas junto á la puerta.—Si no fuera yo demasiado joven, iría á el padre á las Américas.—En mis montes no había ninguno tan corto como este roble.—¿Cómo está usted?—No tan bien como usted; pero vivimos y... adelante.—Sí, Señora: el que vive comiendo gallinas como nosotros, hermosamente vive.—El que está en el tercer aposento, que venga al cuarto.—Nuestra cocina ha estado hoy llena de lloronas mujeres.

etorri dira oriek.—Guk ikusitako zaldi ederra, gizon zarr loti batena da.—Erri orrtan bageunde, Erregerekin udan bizi izango ginake.—Mesatik natorrenean, zapi gorri batzuek bustitzen egoten dira oiek ate-ondoan.—Gazteegia ezpanintz, Aitarengana Ameriketara joango nintzake.—Aritz au bezin laburrik etzegoen nere mendietan.—¿Nola zaude?—Zu bezin ongi ez; baina bizi gera ta..... aurrera.—Bai andrea; gu bezela oiloak jaten bizi dana, ederrki bizi da.—Irugarren gelan dagoena, dijoala laugarrenera.—Ema

terik egon da gaurr gure eskaratza.

D

Ire biotza tsikia bada zergaitik agodirua biotzean gorr-detzen?—Atzo lo nengoanean, ire anae negarritia gelara etorri zan.—Oa orrtik orriak zapalduten egon bage.—Nik mendi orretatik ikusitako erri guztiak, garrbiak dira; baina ez nirea baizen garrbiak.—Bustita nengoalako, ioan nintzan ire etseko eskaratzera.—An ezegoan arrautzarik giltzik ogirik arrtorik ez arrdorik.—Koipez beterik dagozalako, etzaree Erregen tsakurrak

D

Si tu corazón es pequeño ¿por qué estás guardando el dinero en el corazón?—Ayer cuando estaba yo dormido, vino tu hermano florón al aposento.—Vete de ahí, sin estar aplastando hojas.—Todos los pueblos vistos por mí desde ese monte, son limpios; pero no tan limpios como el mío.—Porque estaba mojado fui á la cocina de tu casa.—Allí no había huevos, llaves, pan, borona, ni (ez) vino.—Porque están llenos de grasa no ireis á ver los perros del Rey.—No vive ahora tan bien como vosotros, el carpintero que vivió junto á mí.—Cuando mi cara está enrojecida, el cuerpo suele tener

kuma negarritiz beterik egon da gaurr gure sukaldea.

D

Ire biotza tsikia bada zergatik ago dirua biotzean gorr-detzen?—Atzo lo nengoanean, ire amai negarritia gelara etorri zan.—Oa orrtiak, ostoak zapaltzen egon gabe.—Nik mandi orrtatik ikusitako erri guztiak, garrbiak dira; baino ez nerea bezin garrbiak.—Bustita nengoelako, joan nintzan ire etseko sukaldera.—An etzegoen arrautzarik giltzik ogirik arrtorik ez arrdorik.—Koipez beterik daudelako, etzerate Erregen zakurrak ikustera

ikustera ioango.—Orain ezta bizi zuek baizen ondo, nire ondoan bizi izan zan arotza.—Nire arrpegia gorrituta dagoanean, gorripuzta gose izaten da.—Astelenean iaio zirean tsakurr guztiak gaurr bizi baltiaz, nire eskaratzean elitza-ke gatzik ez ozpinik egongo.—Nik nire maztian ikusiriko matzak eztira gauza: tsikiagiak eta guztiz garratzak dira.—Andiena arri au baizen tsikia da.—Nire semeau besoetan eztago azala ta azurrak baino.—Amairu egunetan egon da oean arrautza bat ian baga.—Iai-egun baten goizean ito zan.

hambre.—Si vivieran hoy todos los perros que nacieron el lunes, no habría en mi cocina sal ni (ez) vinagre.—Las uvas vistas por mí en mi viña no valen: son demasiado pequeñas y muy ágras.—La más grande es tan pequeña como esta piedra.—En los brazos de mi hijo no hay sino piel y huesos.—(En) Trece días ha estado en la cama sin comer un huevo.—Se ahogó (en) un día de fiesta por la mañana.—Si vienes con ese, iremos á la tarde hácia allá.

joango.—Orain ezta bizi zuek bezin ongi, nere ondoan bizi izan zan arotza.—Nere arrpegia gorrituta dagoanean, korripuzta gose izaten da.—Astelenean iaio ziran zakurr guztiak gaurr bizi balira, nere sukaldean elitza-ke gatzik ez ozpinik egongo.—Nik nere maztian ikusiriko matzak eztira gauza: tsikiagiak eta oso garratzak dira.—Andiena arri au bezin tsikia da.—Nere semearen besoetan eztago azala ta ezurrak baizik.—Amairu egunetan egon da oean arrautza bat jan gabe.—Jai-egun baten goizean ito zan.—Orrekin baa-

Orregaz baatorr, arratsaldean arantz joango gara.

A

Zu baino obeto ezkaragu bizi.—Odiarik eztago etse orretan; da teilatuko urak geure burura iausten dira.—Arrdooa balitz, odiak egongo litzakez.—Ez edan osin orretako ura, ezta ona-ta.—Orraztuten ikusiarren, enintzake ni orregana ioango.—¿Orrazirik badago irugarren gelako maian?—Gaurr ezpazatoze, eztira orrdainduko zuen koipea ozpina gatza ta arrgia.—¿Nora oa,

torr, arratsaldean arantz joango gera.

LECCIÓN VEINTIOCHO

A

No vivimos nosotros mejor que usted.—En esa casa no hay caños, y las aguas del tejado suelen caer á nuestra cabeza.—Si fuera vino, ya habria caños.—No bebas agua de ese pozo, pues no es buena.—A pesar de ver peinando, yo no iria á ese.—¿Va hay peines en la mesa del tercer aposento?—Si no venís hoy, no se pagarán vuestra grasa, vinagre, sal y luz.—¿A dónde vas con los muchachos que están para el monte?—El que tiene miedo, venga; los que no tienen miedo, váyanse con

A

Zu baino obeki ezkeragu bizi.—Odiarik eztago etse orretan, eta teilatuko urak gure burura erorten dira.—Arrdooa balitza, odiak egongo litzateke.—Ez edan osin orrtako ura, ezta ona-ta.—Orraztutzen ikusiarren, enintzake ni orrengana joango.—¿Orrazirik badago irugarren gelako maian?—Gaurr ezpazatozte, eztira orrdainduko zuen koipea ozpina gatza ta arrgia.—¿Nora oa, men-

Orregaz baatorr, arratsaldean arantz ioango gara.

A

Zu baino obeto ezkaragu bizi.—Odiarik eztago etse orretan; da teilatuko urak geure burura iausten dira.—Arrdooa balitz, odiak egongo litzakez.—Ez edan osin orretako ura, ezta ona-ta.—Orraztuten ikusiarren, enintzake ni orregana ioango.—¿Orrazirik badago irugarren gelako maian?—Gaurr ezpazatoze, eztira orrdainduko zuen koipea ospina gatza ta arrgia.—¿Nora oa,

torr, arratsaldean arantz joango gera.

LECCIÓN VEINTIOCHO

A

No vivimos nosotros mejor que usted.—En esa casa no hay caños, y las aguas del tejado suelen caer á nuestra cabeza.—Si fuera vino, ya habria caños.—No bebas agua de ese pozo, pues no es buena.—A pesar de ver peinando, yo no iria á ese.—¿Va hay peines en la mesa del tercer aposento?—Si no venís hoy, no se pagarán vuestra grasa, vinagre, sal y luz.—¿A dónde vas con los muchachos que están para el monte?—El que tiene miedo, venga; los que no tienen miedo, váyanse con

A

Zu baino obeki ezkeragu bizi.—Odiarik eztago etse orretan, eta teilatuko urak gure burura erorten dira.—Arrdooa balitza, odiak egongo litzateke.—Ez edan osin orrtako ura, ezta ona-ta.—Orraztutzen ikusiarren, enintzake ni orrengana joango.—¿Orrazirik badago irugarren gelako maian?—Gaurr ezpazatozte, eztira orrdainduko zuen koipea ospina gatza ta arrgia.—¿Nora oa, men-

mendirako dagozan mutilakaz?—Bildurr dana, betorr; bildurr eztireanak, beioaz andra Teresagaz.—Lo balego, Andresen gelara teilaak ikustera ioango gintzakez.—Au baino odia ederragorik eztago zuen etxean.—Aitantzat dagozan teilaakaz, etzaitez orr ibili.—Zubitik iausi izanarren, etzan il Anteroren seme gazteena.—Ez etorri ona, orraztuten gagoz - da.—Atzazalak baltzitutera ioan ginalako, negarrez egon zirean neskatala orrek arratsalde guztian.—¿Zeinbat senide il dira orrduetik ona?—Gauza direala-

bidurrakaz?—Bildurr dana, betorr; bildurr eztireanak, beioaz andra Teresagaz.—Lo balego, Andresen gelara teilaak ikustera ioango gintzakez.—Au baino odia ederragorik eztago zuen etxean.—Aitantzat dagozan teilaakaz, etzaitez orr ibili.—Zubitik iausi izanarren, etzan il Anteroren seme gazteena.—Ez etorri ona, orraztuten gagoz - da.—Atzazalak baltzitutera ioan ginalako, negarrez egon zirean neskatala orrek arratsalde guztian.—¿Zeinbat senide il dira orrduetik ona?—Gauza direala-

la señora Teresa.—Si estuviera durmiendo, iríamos á ver tejas al cuarto de Andrés.—En vuestra casa no hay caños más hermosos que este.—No andéis ahí con las tejas que están para el padre.—A pesar de haber caído del puente, no murió el hijo más joven de Antero.—No vengáis acá, pues estamos peinando.—Porque fuimos á ennegrecer las uñas, toda la tarde estuvieron llorando esas muchachas.—¿Cuántos parientes han muerto de entonces acá?—Hemos estado creyendo que valen ¿pero dónde no hay pozos tan grandes?

dirako dauden mutilakin?—Bildurr dana, betorr; bildurr eztiranak bijoaz andra Teresarekin.—Lo balego, Andresen gelara teilaak ikustera joango ginake.—Au baino odia ederragorik eztago zuen etxean.—Aitarentzat dauden teilaakin, etzaitez orr ibili.—Zubitik erori izanarren, etzan il Anteroren seme gazteena.—Ez etorri onera, orraztutzen gande-ta.—Azkazalak beltzitzera joan ginalako, negarrez egon ziran neskatsa oriek arratsalde guztian.—¿Zeinbat senide il dira orrduetik onera?—Gauza dira-

koan egon gara ¿baina nun eztagoz onen osin andiak?

B

Etse onetako odiak zugatz ori baizen luzeak eta teilak baino gogorragoak dira.—Teilatuetatik iausten dan ura ezta bururako ona.—Osinean ura edaten egonarren, zaldi orrek egarri izango dira.—Orrduan baino obeto bizi dira orain ire semea ire arreba ta ire aide guztiak.—Edurran zuritasuna andia da, baina ez ire burukoa baino andiagoa.—Etzaitze zugatzetara ioan, etsera baino.—Ezta gure eskaratzean ikusiko ire Aitak egindako ozpina.—

B

Los caños de esta casa son tan largos como ese árbol y más fuertes que las tejas.—El agua que cae de los tejados no es buena para la cabeza.—A pesar de estar bebiendo agua en el pozo, esos caballos tendrán sed.—Mejor que entonces viven ahora tu hijo, tu hermana y todos tus parientes.—La blancura de la nieve es grande, pero no más grande que la de tu cabeza. No vayáis á los árboles, sino á casa.—No se verá en nuestra cocina el vinagre hecho por tu padre.—A pesar de llenar de agua y de carbón este aposento, luego estará más limpio que tu cocina.—La sangre vista por tí no ha sido de

lako egon gera ¿baino non eztaude onen osin audiak?

B

Etse ontako odiak zugatz ori bezin luzeak eta teilak baino gogorragoak dira.—Teilatuetatik erorten dan ura ezta bururako ona.—Osinean ura edaten egonarren, zaldi oriek egarri izango dira.—Orrduan baino obeki bizi dira orain ire semea ire arreba ta ire aide guztiak.—Elurraren tsuritasuna andia da, baino ez ire burukoa baino andiagoa.—Etzaitze zugatzetara joan, etsera baizik.—Ezta gure sukaldean ikusiko ire Aitak egindako

Gela au urez da ikatzez betearren, gero ire eskaratza baino garrbiago egongo da.—Ik ikusirikiko odola ezta izan nire oiloana, ire oilarrana baino.—I iatera ioan azanean, azeri bat etorri da ona.—Ire etseko orraziak emengoak baizen makalak dira.—Azurrezkoak balitzaz, elitzakez itzat izango.—¿Zegaitik ezoa arotzakaz laugarren etserako ateak eta maiak egitera?—Orra dirua gorr-detera eztozalako.

Z

Ederragoa dalakoan, neure zaldia mendiraturtera ioan da.

mi gallina, sino de tu gallo.— Cuando has ido tú á comer, ha venido acá un raposo.—Los peines de tu casa son tan débiles como los de aquí.—Si fueran de hueso, no serían para tí.—¿Por qué no vas con los carpinteros á hacer puertas y mesas para la cuarta casa?—Porque no vienen ahí á guardar el dinero.

Z

Creendo que es más hermoso, ha ido á llevar al monte mi caba-

ozpina.—Gela au urez ta ikatzez betearren, gero ire sukalde-a baino garrbiago egongo da.—Ik ikusirikiko odola ezta izan nere oiloarena, ire oilarrarena baizik.—I jatera joan aizeanean, azeri bat etorri da onera.—Ire etseko orraziak emengoak bezin makalak dira.—Ezurrezkoak balira, elitzateke iretzat izango.—¿Zergatik ezoa arotzakin laugarren etserako ateak eta maiak egitera?—Orrera dirua gorrdetzera eztozelako.

Z

Ederragoa dalako, nere zaldia mendiratzera joan da.—

—Arrgin zarrak eginiko orrmarik eztago gela onetan.—Orriz da azunez da lurrez da azalez beteta dagoz odia onek.—Gure alboko mutila ito zanean, osin-ondoan gengozan.—Datorrela arrgitara.—Negarrez dagoan emakumeanak dira ikatz da orri ta adarr onek.—Garizumako egunetan goiz da arratsalde Elizan egoten dira gizon orrek.—Ni enaz uretan itoko, uretara enoa ta.—Zerutik lurrera edurra iausten danean, teilatuak goizeko arrgia baino zuriago egoten dira.—Teilatura ioaten gareanean, itsu batzuk egoten dira zuen

llo.—En este aposento no hay paredes hechas por el viejo cantero.—Estos caños están llenos de hojas y de ortigas y de tierra y de corteza.—Cuando se ahogó el muchacho de nuestro lado, estábamos junto al pozo.—Que venga á la luz.—Estos carbones y hojas y ramas son de la mujer que está llorando.—Estos hombres suelen estar los días de Cuaresma mañana y tarde en la Iglesia.—Yo no me ahogaré en agua, pues no voy al agua.—Cuando del cielo á la tierra cae nieve, los tejados suelen estar más blancos que la luz de la mañana.—Cuando solemos ir al tejado, unos ciegos suelen estar junto á vuestra puerta.—¿Cómo se cegó ese hermoso muchacho?—Cuando ese se cegó, nosotros an-

Arrgin zarrak eginiko orrmarik eztago gela ontan.—Orriz ta azunez ta lurrez ta azalez beterik daude odia oiek.—Gure alboko mutila ito zanean, osin-ondoan geunden.—Datorrela arrgitara.—Negarrez dagoan emakumarenak dira ikatz ta orri ta adarr oiek.—Garizumako egunetan goiz ta arratsalde Elizan egoten dira gizon oriek.—Ni enaiz uretan itoko, uretara enoa-ta.—Zerutik lurrera elurra erorten danean, teilatuak goizeko arrgia baino tñuriago egoten dira.—Teilatura joaten gareanean, itsu batzuek egoten dira

ate-ondoan.—¿Zelan itsutu zan mutil ederr ori?—Ori itsutu zanean, osinean genbilzan gu.—Arrautzaak iatera etorri ezpalitz, enintzan mendira ioango.—Nik eginiko lukainkaak baino gozoagorik ezta ian eskaratz onetan.

D

Osinean gorrdearren eta gau guztian negarrez zuek egonarren, gaurr edango da nik ekarririko arrdaoa.—Nire Aitagaz engoalakoan, etorri nintzan ona.—Eta ni, teilaak egitera inoalakoan, ara ioan nintzan.—¿Norantz ioaten izan dira

dábamos en el pozo.—Si no hubiera venido á comer huevos, no había yo de ir al monte.—En esta cocina no se ha comido (chorizo) alguno más sabroso que los chorizos hechos por mí.

D

Aunque se guarde en el pozo, y aunque estéis llorando toda la noche, se beberá hoy el vino traído por mí.—Creyendo que estabas con mi padre, vine acá.—Y yo creyendo que ibas á hacer tejas, fui allá.—¿Hacia dónde han solido ir (en) Mayo los caballos y los burros de tus parientes?—¿Quién vi-

zuen ate-ondoan.—¿Nola itsutu zan mutil ederr ori?—Ori itsutu zanean, osinean genbilzen gu.—Arraultzak jatera etorri ezpalitza, enintzan mendira joango.—Nik eginiko lukainkak baino gozoagorik ezta jan sukalde ontan.

D

Osinean gordearren eta gau guztian negarrez zuek egonarren, gaurr edango da nik ekarririko arrdoa.—Nere Aitarekin engoelako, etorri nintzan onera.—Eta ni, teilaak egitera injoalako, ara joan nintzan.—¿Norontz joaten izan di-

Maiatzean ire aideen zaldia eta astoak?—¿Nor bizi da emen? —Emen bizi zana, gaurr il da. —Emen eztago ozpinik, gatza baino. —Ezkerrik asko. —Ezta ezegaitik. —Lurr guzti onetako matzak galdu dira. —Nire maztian dagozanak eztira gauza. —Nire odiak onek baino luzeagoak dira. —Ni i baino zaaragoa naz, Maiatzekoa nazda. —Emakume orrek baizen onak bagintzaz, zerura ioango gintzakez. —Atzak atzazalak eta eskuak garrbituten diarrdue. —Emen lukainkarik eztago, baina bai ire oiloen arrautzaak baino andiagoak. —Erregek ian-

ve aquí?—El que vivía aquí, ha muerto hoy.—Aquí no hay vinagre, sino sal.—Muchas gracias.—No hay por qué.—Las uvas de todas estas tierras se han perdido.—Las que hay en mi viña no valen.—Mis caños son más largos que estos.—Yo soy más viejo que tú, pues soy de Mayo.—Si fuéramos tan buenos como esas mujeres, iríamos al cielo.—Están limpiando los dedos, las uñas y las manos.—Aquí no hay chorizos, pero sí huevos más grandes que los de tus gallinas.—Las peras y manzanas comidas por el Rey han sido más.

ra Maiatzean ire aideen zaldia eta astoak?—¿Nor bizi da emen?—Emen bizi zana, gaurr il da. —Emen eztago ozpinik, gatza baizik. —Ezkerrik asko. —Ezta ezergatik. —Lurr guzi ontako matzak galdu dira. —Nere maztian daudenak eztira gauza. —Nere odiak oiek baino luzeagoak dira. —Ni i baino zarragoa naiz, Maiatzekoa naiz-ta. —Emakume oriek bezin onak bagina, zerura joango ginake. —Beatzak azkazalak eta eskuak garrbitzen ari dira. —Emen lukainkarik eztago, baino bai ire oiloen arrautzak baino andiagoak. —Erre-

dako madariak eta sagarrak
neureak izan dira.

gek jandako udareak eta sa-
garrak nereak izan dira.

LECCIÓN VEINTINUEVE

A

Otso batzuk ikusiezkerok, Andreseneko tšakurra ate-atzean eskutatzen da.—Marrtizena dalakoan, ezkera gaurr Mesatarra ioan.—Domeketan goiz goizean Elizaratuten zirean nire anaeen adiskideak.—Odoletan egon dan itsu ori ta beste mutil bi, geurera etorrten dira eguenetan.—Adarrik adarr dabilzan tšoriak baizen ederrik eztago teilatuan.—Lurrez bete

A

En viendo unos lobos, el perro de casa de Andrés se esconde detrás de la puerta.—Creendo que es martes, no hemos ido hoy á Misa.—Los domingos se solían ir á la Iglesia muy á la mañana los amigos de mi hermano.—Ese ciego que ha estado sangrando y otros dos muchachos, suelen venir á nuestra casa los jueves.—En el tejado no hay (pájaros) tan hermosos como los pájaros que andan de tejado en tejado.—Los ojos de mis gallinas se llenaron ayer de tierra.

A

Otso batzuek ikusiezkerok, Andreseneko zakurra ate-atzean eskutatzen da.—Asteartea dalako, ezkera gaurr Mesatarra ioan.—Igandetan goiz goizetan Elizaratzen ziran nere anaiaren adiskideak.—Odoletan egon dan itsu ori ta beste bi mutil, gurera etorrten dira ostegunetan.—Adarrik adarr dabilzen tšoriak bezin ederrik eztago teilatuan.—Lurrez bete

dako madariak eta sagarrak
neureak izan dira.

gek jandako udareak eta sa-
garrak nereak izan dira.

LECCIÓN VEINTINUEVE

A

Otso batzuk ikusiezkerok, Andreseneko tšakurra ate-atzean eskutatzen da.—Marrtizena dalakoan, ezkera gaurr Mesatarra ioan.—Domeketan goiz goizean Elizaratuten zirean nire anaeen adiskideak.—Odoletan egon dan itsu ori ta beste mutil bi, geurera etorrten dira eguenetan.—Adarrik adarr dabilzan tšoriak baizen ederrik eztago teilatuan.—Lurrez bete

A

En viendo unos lobos, el perro de casa de Andrés se esconde detrás de la puerta.—Creyendo que es martes, no hemos ido hoy á Misa.—Los domingos se solían ir á la Iglesia muy á la mañana los amigos de mi hermano.—Ese ciego que ha estado sangrando y otros dos muchachos, suelen venir á nuestra casa los jueves.—En el tejado no hay (pájaros) tan hermosos como los pájaros que andan de tejado en tejado.—Los ojos de mis gallinas se llenaron ayer de tierra.

A

Otso batzuek ikusiezkerok, Andreseneko zakurra ate-atzean eskutatzen da.—Asteartea dalako, ezkera gaurr Mesatarra ioan.—Igandetan goiz goizetan Elizaratzen ziran nere anaiaren adiskideak.—Odoletan egon dan itsu ori ta beste bi mutil, gurera etorrten dira ostegunetan.—Adarrik adarr dabilzen tšoriak bezin ederrik eztago teilatuan.—Lurrez bete

zircan atzo nire oiloen begiak.
 —An egon banintz, uretara
 ioango zan zuen mutil negarr-
 tia.—Gugaitik ez orr egon.—
 Arrizko maietan zuek iana-
 rren, obeto gagoz gu gela
 zaarr onetan.—Eguastenetan
 izanezik, itsu onen alabea ezta
 zubira etorrtzen.—Zurea baino
 andiagoa da nire biotzeko go-
 zotasuna.—Adiskide onakaz
 dabilena, ni baino obeto bizi
 da.—Oeratuta egonarren, arriz-
 koa balitz legez dago arreba
 onen biotza.—Sapatuan zapal-
 duriko azurrak, eztira gauza.
 —Euskalerriko mendiak andi-
 diak dira.

—Si yo hubiera estado allí, había
 de ir (hubiera ido) al agua vuestro
 muchacho llorón.—Por nosotros
 no estéis ahí.—Aunque comais vo-
 sotros en mesas de piedra, mejor
 estamos nosotros en este aposento
 viejo.—No siendo los miércoles, la
 hija de este ciego no suele venir
 al puente.—La blandura de mi co-
 razón es más grande que la de
 V.—El que anda con buenos ami-
 gos, vive mejor que yo.—A pesar
 de estar encamado, el corazón de
 esta hermana está como si fuera
 de piedra.—Los huesos aplastados
 el lunes, no son útiles.—Los mon-
 tes de Euskalerría son grandes.

ziran atzo nere oiloen begiak.
 —An egon banintza, uretara
 joango zan zuen mutil negarr-
 tia.—Gugatik ez orr egon.—
 Arrizko maietan zuek janarren,
 obeki gaude gu gela zarr on-
 tan.—Astazkenetan izauezik,
 itsu onen alaba ezta zubira
 etorrtzen.—Zurea baino andia-
 goa da nere biotzeko gozota-
 suna.—Adiskide onakin dabi-
 lena, ni baino obeki bizi da.—
 Oeraturik egonarren, arrizkoa
 balitz bezela dago arreba onen
 biotza.—Larunbatean zapaldu-
 riko ezurrak, eztira gauza.—
 Euskalerriko mendiak andiak
 dira.

B

Iai-eguna izanezik, itsu au ezta Elizara ioaten.—Iai-egunetan baino zerutik lurrera ura iausiko ezpalitz. — ¿Zer izango litzake?—Goiz da arratsalde Elizara ioango gintzakez, astelenetan da marritzenetan, eguastenetan da egunetan, barikuetan da sapatuetan. — ¿Eta domeketan ezkinzakez ioango?—Iai-egunetan egun guztian egongo gintzatekez.—Oe onetatik arrizko mai onetara berrogeta amarrinurri dagoz.—Arratsalderako berrogeta amarrak neuk ilda egongo dira.—Etzaitez osiu

B

De no ser día de fiesta, no suele ir este ciego á la Iglesia.—Si no cayera agua desde el cielo á la tierra sino (en) los días de fiesta.—¿Qué sería?—Iríamos á la Iglesia mañana y tarde (en) los lunes y los martes, los miércoles y los jueves, los viernes y los sábados.—¿Y los domingos no iríamos?—Los días de fiesta estaríamos todo el día.—Desde esta cama hasta esa mesa de piedra hay cincuenta hormigas.—Para la tarde las cincuenta estarán muertas por mí.—No vaya usted á beber á ese pozo, pues no está muy limpio.—Los amigos y el vino si son viejos, suelen ser mejores.—Si no fuéramos hoy á la viña de mi madre, nos mojaríamos en el puente desde la cabeza hasta

B

Jai-eguna izanezik, itsu au ezta Elizara joaten.—Jai-egunetan baizik zerutik lurrera ura eroriko ezpalitz. — ¿Zer izango litzake?—Goiz ta arratsalde Elizara joango ginake, astelenetan ta astearteetan, asteazkenetan ta ostegunetan, ostiraletan ta larunbatetan.—¿Eta igandetan ezkinake joango?—Jai-egunetan egun guztian egongo ginake.—Oe onetatik arrizko mai orrtara berrogeita amarr tsingurri daude.—Arratsalderako berrogei ta amarrak nik ilda egongo dira.—Etzaitez osiu orrtara

orretara ura edatera ioan, garrbi garbia eztago ta.—Adiskideak eta arrdoa zarrak badira, obeak izaten dira.—Nire Aman maztira gaurr ezpaginoaz, zubian burutik oinetara bustiko gintzakez.—Niganantz aurreratuezkero, nire eskuetara etorriko dira gorrdeta dagozan arriak.—Makal makalak zuek izanarren, gengaz ioango zaree otsoak eta azeriak iltera.

Z

Ni haizen sendoa izan ezarren, zaldia legez ioaten da ori otsoakana.—Inurriak ilten dagozan neskatalaak, neugaitik bizi dira.—Zeure anaea etorri

los piés.—En caso de que se adelanten hácia mí, vendrán á mis manos las piedras que están guardadas.—Aunque seais muy débiles, iréis con nosotros á matar lobos y raposos.

Z

Aunque no es tan fuerte como yo, ese suele ir como el caballo á los lobos.—Las muchachas que están matando hormigas, viven por mí.—Si no hubiera venido el hermano de usted, en el pozo de

ura edatera joan, garrbi garbia eztago-ta.—Adiskideak eta arrdoa zarrak badira, obeak izaten dira.—Nere Amaren maztira gaurr ezpaginjoaz, zubian burutik oinetara buztiko ginake.—Nereganontz aurreratuezkero, nere eskuetara etorriko dira gorrdetik dauden arriak.—Makal makalak zuek izanarren, gurekin joango zerate otsoak eta azeriak iltera.

Z

Ni bezin sendoa izan ezarren, zaldia bezela joaten da ori otsoengana.—Tsingurriak ilten dauden neskatsak, nigatik bizi dira.—Zure anaia etorri ez

ezpalitz, alboko osinean itoko nintzan eguenean.—Koipez beterik dagozan azurr orrek, eztira gozo gozoak izango.—Goiz da arratsalde ocan bazagoz, lodiegi egingo zara.—Maztira doazan neskatala guztiak, orrma zaarretik iausi zirean marrtizenean.—Zaldien buruan ezta egoten adarrik.—Odoletan zagozanean zosinera ioaten zara?—Nik orr ikusiriko tsakolina, garratz garratza da.—Bildurr naz, galduko nintzake ta.—Atzera ta aurrera nenbilenean, odiak egiten egon zan orr mutil gazte bat.—Beste adiskide barri batzuk ego-

al lado me hubiera ahogado el jueves.—Esos huesos que están llenos de grasa, no serán muy sabrosos.—Si está usted en cama mañana y tarde, se engordará usted demasiado.—Todas las muchachas que van á la viña, cayeron el martes de la pared vieja.—En la cabeza de los caballos no suele haber cuernos.—Cuando está usted sangrando ¿suele usted ir al pozo?—El chacolí visto por mí ahí es muy ágrío.—Temo, pues me habría de perder.—Cuando yo andaba atrás y adelante, estuvo ahí un muchacho joven haciendo caños.—Otros amigos nuevos suelen estar en estos aposentos á las mañanas y á las noches.—Voy á casa de Andrés y vaya usted á la nuestra.

palitz, aldameneko osinean itoko nintzan ostegnuean.—Koipez beterik dauden ezurr oiek, eztira gozo gozoak izango.—Goiz ta arratsalde ocan bazau- de, gizenegi egongo zera.—Maztira dijoazan neskatsa guztiak, orrma zarretik erori zirean astearrtean.—Zaldien buruan ezta egoten adarrik.—Odoletan zaudenean zosinera joaten zara?—Nik orr ikusiriko tsakolina, garratz garratza da.—Bildurr naiz, galduko nintzake ta.—Atzera ta aurrera nenbilenean, odiak egiten egon zan orr mutil gazte bat.—Beste adiskide berri batzuek ego-

ten dira gela onetan goizetan da gabetan.—Andresenera noa ta zoaz zu genrera.—Asteleanean ezpanoa, enaz erri atan bizi izango.—Ezkerrik asko.

D

I egonezarren ezgara galduko, ekanduta gagoz-da.—Oean gengo zalakoan, Lopen anaeak mai-atzean eskuta zirean.—Nik ikusiriko teilaak gorriegiak direala.—Zurituko dira, arrgori baino gorriagoak izanarren.—Ain ondo bizi ezpazintzaze, nire arrebaak gau ta egun, goiz da arratsalde, uda ta negu negarrez egongo litzatekez.—Astelenetan gose iza-

—Si no voy el lunes, no viviré en aquel pueblo.—Muchas gracias.

D

Aunque tu no estuvieras no nos perderemos; pues estamos acostumbrados.—Creyendo que estábamos en la cama, se escondieron los hermanos de Lope detrás de la mesa. Que son demasiado rojas las tejas vistas por mí.—Se blanquearán aunque sean más rojas que esa luz.—Si no viviérais tan bien, mis hermanas estarían llorando día y noche, mañana y tarde, invierno y verano.—Los lunes suelo tener hambre.—Cuando tengo sed, me voy al pozo que está

ten dira gela oietan goizetan ta gabetan.—Andresenera noa ta zoaz zu genrera.—Asteleanean ezpanoa, enaiz erri artan bizi izango.—Ezkerrik asko.

D

I egonezarren ezgara galduko, oituta gaude-ta.—Oian geundelako, Loperen anaiak mai-atzean eskutatu ziran.—Nik ikusiriko teilaak gorriegiak dirala.—Zurituko dira, arrgori baino gorriagoak izanarren.—Ain ongi bizi ezpazinate, nere arrebaak gau ta egun, goiz ta arratsalde, uda ta negu, negarrez egongo litzateke.—Astelenetan gose izaten naiz.—

ten naz.—Egarrri nazanean, orr dagoan osinera ioaten naz.—Ire adiskidea etorri zanean, orrma-ostean eskuta ginean.—Emengo mai luzeena arrizkoa zan.—¿Nortzuk eta nongoak dira bustiten egondirean emakumaak? — Andoaingoak dira batzuk, beste batzuk Bizkaikoak.—Gure adiskidean osinean eztago urik.—Odiatik iausten dan ura, tšarra da aorako ta bularrerako ta abereentzat.

ahí.—Cuando vino tu amigo, nos escondimos detrás de la pared.—La mesa más larga de aquí es de piedra.—¿Quiénes y de dónde son las mujeres que han estado mojándose?—Unas son de Andoain, otras son de Bizkaia.—No hay agua en el pozo de nuestro amigo.—El agua que cae del caño es mala para la boca y para el pecho y para los animales.

Egarrri naizenean, orr dagoen osinera joaten naiz.—Ire adiskidea etorri zanean, orrma-ostean eskutatu ginan.—Emengo mai luzeena arrizkoa zan.—¿Nor ta nongoak dira bustitzen egon diran emakumak?—Andoaingoak dira batzuek, beste batzuek Bizkaikoak.—Gure adiskidearen osinean eztago urik.—Odiatik erorten dan ura, tšarra da aorako ta bularrerako ta abereentzat.

LECCIÓN TREINTA

A

Urrtean urrtean ioaten ginan mendi-ganera, Euskalerrria ikustera.—Eztizkoak ziran zuen oilo zaarren arrautzaak.—Guk eginiko teilaak eta odiak, beste urrteko Urrian baltzituko dira.—Urrtarrila ezpalitz, arripeko inurriak iltera ioango gintzakez.—Gaurr dira iru aste, ori etorri zala.—¿Nona da eztiz beterik dagoan zer ori?—Atzakaz iaten ibiliko ezpalitz, geure maira astean astean etorriko litzake ori.—Teilapeko tšoriak eztira ne-

A

Todos los años solíamos ir á la cima del monte á ver Euskalerrria.—Eran de miel los huevos de vuestras gallinas viejas.—Las tejas y caños hechos por nosotros, se han de ennegrecer en Octubre del otro año.—Si no fuera Enero, iríamos á matar las hormigas de debajo de la piedra.—Hoy son tres semanas, que ese vino.—¿De quién es esa cosa que está llena de miel?—Si no anduviera comiendo los dedos, vendría ese á nuestra mesa todas las semanas.—Los pájaros de debajo de las tejas no tienen miedo del invierno.—Cuando esos montes se blanqueen de nieve, iremos á matar lobos.—Esos pollos que están

A

Urrtean urrtean joaten ginan mendi gainera, Euskalerrria ikustera.—Eztizkoak ziran zuen oilo zarren arrautzak.—Guk eginiko teilaak eta odiak, beste urrteko Urrian baltzituko dira.—Ilbeltza ezpalitz, arripeko tšingurriak iltera joango ginake.—Gaurr dira iru aste, ori etorri zala.—¿Nona da eztiz beterik dagoen zer ori?—Beatzakin jaten ibiliko ezpalitza, gure maira astean astean etorriko liteke ori.—Teilapeko tšoriak eztira neguaren bil-

guan bildurr. — Mendi orrek edurrez zuritu daizanean, otsoak iltera ioango gara. — Maiganean dagozan oilasko orrek ¿zein erritan iaioak dira? — Datorren urrtetik aurrera, uda guztian Andresenean egongo gera. — Osin orretara iausiezkerok guztiak itoten dira. — Iai-egunetan baino astegunetan goseago izaten nintzan. — Ez gorrede arripean dirurik andienak, zurienak baino. — Aritz-adarrak balego, azeri-atzean gau ta egun ibiliko nintzateke. — Maztira goazalakoan, tšakurra geure atzetik etorri da.

sobre la mesa ¿nacidos en qué pueblo son? (liter.)—Desde el año que viene en adelante estaremos todo el verano en casa de Andrés. — En cayendo á ese pozo, todos suelen ahogarse.—Solía yo tener más hambre los días de labor que los días de fiesta.—No guardéis bajo la piedra, los dineros más grandes, sino los más blancos.—Si hubiera ramas de roble, andaría yo tras raposos noche y día.—Creyendo que vamos á la viña, el perro ha venido detrás de nosotros.

durr.—Mendi oriek elurrez zuritu daizanean, otsoak iltera joango gera.—Maiganean dauden oilasko oriek ¿zein erritan jaiok dira?—Datorren urrtetik aurrera, uda guztian Andresenean egongo gera.—Osin orrtara eroriezkero, guztiak itotzen dira.—Jai-egunetan baino astegunetan goseago izaten nintzan.—Ez gorrede arripean dirurik andienak, tšurienak baizik.—Aritz-adarrak balego, azeri-atzean gau ta egun ibiliko nintzateke.—Maztira goazalako, zakurra gure atzetik etorri da.

B

Astelenean astelenean etorritzen da itsua gure eskaratzera.—Zuk ianezarren, arrautza ta lukainka onek eztizkoak dira.—Gatzik eta ozpinik eta koiperik balego, gaurr iango litzatekez emen arrautzarik gozoenak.—Dirua arripean gorrdcezik, diru barik aste guztian egongo gintzakez.—Garagarrilean gagozalakoan, uretara ioan ginean.—Mendi onen ganetik orrtik baino obeto ikusten dira Bizkaiko mendiak.—Beste adiskide batzukaz ibiliko naz biarrtik, onen biotza tsikia da-ta.—As-

B

(En) todos los lunes suele venir el ciego á nuestra cocina.—Por más que usted no coma, estos huevos y longaniza son de miel.—Si hubiera sal y vinagre y grasa, hoy se comerían aquí los huevos más sabrosos.—De no guardar el dinero bajo la piedra, estaríamos sin dinero toda la semana.—En la creencia de que estamos en Julio, fuimos al agua.—Desde encima de este monte se ven mejor que de ahí los pueblos de Bizkaia.—Con otros amigos andaré desde mañana, pues el corazón de estos es pequeño.—En los días laborables no solemos ir á Misa.—Muchas gracias.—Gracias á usted, no me he ahogado.—De las siete regiones que hay en Euskalerría ¿cuál es la

B

Astelenean astelenean etorritzen da itsua gure sukaldera.—Zuk janezarren, arrautza ta lukainka oiek eztizkoak dira.—Gatzik eta ozpinik eta koiperik balego, gaurr jango litzateke emen arrautzarik gozoenak.—Dirua arripean gorrdcezik, diru gabe aste guztian egongo ginake.—Uztailean gaudelako, uretara joan ginan.—Mendi onen gainetik orrtik baino obeki ikusten dira Bizkaiko mendiak.—Beste adiskide batzuekin ibiliko naiz biarrtik, oien biotza tsikia da-ta.—Astegunetan ezkerre Mesatara

tegunetan ezkara Mesatara ioaten.—Ezkerrik asko.—Ezkerrek zeuri, ito enazalako.—Euskalerrian dagozan zazpi aldeetatik ¿zein da andiena?—Naparroa.—¿Ta onena?—Guztiak dira onak, guztiak bat.—Odia orrek zazpi urrte ta iru ilebete ta amazortzi egunetan ondo egonezkero, Andresenean beste sei egongo dira nire teitaturako. — Osinean dabilen mutila ezta itoko, ekanduta dago-ta.

Z

Odoletan egoten nazanean, negarrez egoten dira nire arrebaak.—Arrizko orrmarik eze-

más grande?—Nabarra.—¿Y la más buena?—Todas son buenas, todas una.—En caso de estar bien en siete años y tres meses y diez y ocho días esos caños, se harán en (casa) de Andrés otros seis para mi tejado.—El muchacho que anda en el pozo no se ahogará, pues está acostumbrado.

B

Cuando suelo estar sangrando, mis hermanas suelen estar llorando.—En aquella casa no había pa-

joaten.—Ezkerrik asko.—Ezkerrek zuri, ito enaizelako.—Euskalerrian dauden zazpi aldeetatik ¿zein da andiena?—Naparroa.—¿Ta onena?—Guztiak dira onak, guztiak bat.—Odia oriek zazpi urrte ta iru ilebete ta emezortzi egunetan ongi egonezkero, Andresenean beste sei egingo dira nere teitaturako. — Osinean dabilen mutila ezta itoko, oitua dago-ta.

Z

Odoletan egoten naizenean, negarrez egoten dira nere arrebaak.—Arrizko orrmarik etze-

goan etse atan, da edurra urtu zanean, iausi zan. — ¿Badago orr zubi-aurrean, au baino obeto bizi dan emakumarik? — Iru ilebete onetan arrainik ian barrik nabil.—Bagilean mendi-ganera ioango gara bizi izatera. — Oe barri ori zaarra baino laburragoa da.—Ni lodia izanarren, enaz andia.—¿Zegaitik egoten zaree gatz barik?—Asko dagoelako.—Gitsi balego, zeuenera ioango nintzake.—Elitzake ori itoko, zazpi orrdutan osinean ibiliarren.—Egunean egunean egunean agerrtuten dira, Artсандan bizidirean emakuma garrbi garr-

redes de piedra y cuando se derretió el agua, se cayó.—¿Hay ahí delante del puente mujer que vive mejor que esta?—En estos tres meses ando sin comer pescado.—En Junio nos iremos á la cima del monte á vivir.—Esa cama nueva es más corta que la vieja.—Aunque yo sea grueso, no soy grande.—¿Por qué soléis estar sin sal?—Porque hay mucha.—Si hubiera poca, iría á casa de vosotros.—Ese no se ahogaría, aunqde anduviera en el pozo en siete horas.—Todos los días suelen aparecer las mujeres muy limpias que viven en Archanda.—A pesar de estar durmiendo los miércoles, todos los demás días suelen venir esos temprano.—¿En qué cocina está el carbón hecho con las ramas de mi

goen etse artan, ta elurra urtu zanean, erori zan. —¿Badago orr zubi-aurrean au baino obetki bizi dan emakumarik?—Iru ilebete oietan arrairik jan gabe nabil.—Garagarrilean mendi-ganera joango gera bizi izatera. — Oe berri ori zarra baino laburragoa da.—Ni gizona izanarren, enaiz andia.—¿Zergatik egoten zerate gatz gabe?—Asko dagoelako.—Gutsi balego, zuenera joango nintzateke. — Eliteke ori itoko, zazpi orrdutan osinean ibiliarren.—Egunean egunean egunean agerrtzen dira, Artсандan bizi diran emakuma garr-

bi garrbiak.—Eguastenetan lo egonarren, beste egun guztietan goizetik etorriten dira orrek.—¿Zein eskaratzetan dago nire aritz-adarrakaz eginiko ikatza?—Aurreratu zaitez neugaz.—Datorrela amarr urrteko mutil tsiki ori.—Neskatilaak eztaizala ioan.—Begoz etsean.

D

Nire bularrean sendotasun geiago balego, enintzake egunean egunean oetik iausiko.—Makalak zineelako, onek esan eben.—¿Zer esan eben?—Eztaila busti; iatera ta edatera doala; eta egun guztian lo egon

roble?—Adelántese usted conmigo.—Que venga ese pequeño muchacho de diez años.—Que no vayan las muchachas.—Estén en casa.

D

Si hubiera más fortaleza en mi pecho, no caería todos los días desde la cama.—Creyendo que érais débiles, dijeron estos.—¿Qué dijeron?—Que no se moje; que vaya á comer y beber; y que esté durmiendo todo el día. Aunque es usted grande, tan grande como

bi garrbi garrbiak.—Asteazkenetan lo egonarren, beste egun guztietan goizetik etorritzen dira oriek.—¿Zein sukaldetan dago nere aritz-adarrakin eginiko ikatza?—Aurreratu zaitez nerekin.—Datorrela amarr urteko mutil tsiki ori.—Neskatšak ezтитеztela joan.—Beude etsean.

D

Nere bularrean sendotasun geiago balego, enintzake egunean egunean oetik eroriko.—Makalak zinatelako, oiek esan zuten.—¿Zer esan zuten?—Eztaila busti; jatera ta edatera dijoala; eta egun guztian lo egon

daila.—Zu andia, asto ori bai-zen andia izanarren, enaz zure bildurr.—Maztirantz baginoaz, zuek lo egongo zintzatekez.—Zatoze geugaz, lotiak zarce-ta.—¿Zeinbat urrte, il, aste ta egun igaro dira ire semea iaio zanetik?—Zaarrena 1853 garren urrtean iaio zan.—Euskalerrri guztian eztago ozpin ain sendorik eta ikatz obeto eginikorik.—Orrazturera bazoaz, ez egin marritzenekoa.—Au ta ni aurreratu ezpagintzaz, i osinean itoko intzan.—Etzaitez arrgin orregaz ioan, arrgin orren biotza arria legez gogorrtuta dago-ta.

ese burro, no tengo miedo de usted.—Si fuéramos hácia la viña, vosotros estaríais durmiendo.—Venid con nosotros; pues sois muy dormilones.—¿Cuántos años, meses, semanas y días han pasado desde que nació tu hija?—El más viejo nació el año de 1853.—Vina-gre tan fuerte y carbón mejor hecho no hay en toda Euskalerrria.—Si va usted á peinarse, no haga usted lo del martes.—Si no nos hubiéramos adelantado éste y yo, tú te hubieras ahogado (te habías de ahogar) en el pozo.—No vayais con ese cantero, pues el corazón de ese cantero está endurecido como la piedra.

dedila.—Zu andia, asto ori bezin andia izanarren, enaiz zure bildurr.—Maztirontz baginjoaz, zuek lo egongo zinateke.—Zatozte gurekin, lotiak zerate-ta.—¿Zeinbat urrte, il, aste ta egun igaro dira ire semea jaio zanetik?—Zarrena 1853 garren urrtean jaio zan.—Euskalerrri guztian eztago ozpin ain sendorik eta ikatz obeki eginikorik.—Orraztutzero bazoaz, ez egin astearrtekoa.—Au ta ni aurreratu ezpagina, i putzuan itoko intzan.—Etzaitezte arrgin orrekin joan, arrgin orren biotza arria bezela gogorrturik dago-ta.

LECCIÓN TREINTA Y UNA

A

¿Ze orrdutan beteten dira arrdaoz zuen murrko onek?—Lau ta errdiak direalakoan, iagi gara oetik ori ta ni.—Etzaitez orr iezarri orrdu bietarrete.—Iruetatik aurrera zeuekaz ioango naz edonora.—Edontziak garrbituten egon ginalako, negarrez egon zirean eguastenean mutil tsiki orrek.—Gu ez egoteko *dino*.—Ezkai zala iezarri, Durangoko andra zaarr biak etorriarte.—Iru ta launak eztira, baina zoaze arripeko inurriak iltera.—Euska

A

¿A qué hora se llenan de vino estas vuestras vasijas?—Creyendo que son las cuatro y media nos hemos levantado de la cama ese y yo.—No os sentéis ahí hasta las dos.—Desde las tres en adelante con vosotros iré á donde quiera.—Porque estuvimos limpiando copas, estuvieron llorando el miércoles esos pequeños muchachos.—*Dice* que no estamos nosotros.—Que no nos sentemos, hasta que vengan las dos señoras viejas de Durango.—No son las tres y cuarto, pero idos á matar las hormigas de debajo de la piedra.—Los hermosos montes de Euskalerría son los mejores amigos del euskera.—Los

A

¿Ze orrdutan betetzen dira arrdaoz zuen murrko oiek?—Lau ta errdiak diralako, jaiki gera oetik ori ta ni.—Etzaitez orr ezeri orrdu bietarrete.—Iruetatik aurrera zuekin joango naiz edonora.—Edontziak garrbitzen egon ginalako, negarrez egon ziran asteazkenean mutil tsiki oriek.—Gu ez egoteko *dio*.—Ezkaitezela ezeri, Durangoko bi andre zarrak etorriarte.—Iru ta laurdenak eztira, baina zoaze arripeko tsingurriak iltera.—Euskalerriko

lerriko mendi ederrak dira euskerean adiskiderik onenak. — Gure Aitak ikusiriko tsakurak azurak iaten egoten dira. — Orrdu batak diranean oeratu-ko naz, enago ondo-ta. — Uda ta negu goizeko bostetan iagiko balitz, elitzake egongo ain makal. — Arria legez gogortuarren, i baizen sendoak ezkara gu izango. — Arrizko maietan iezarriten dana, datorren urrtean ilgo da. — Astean astean oinak garrbituezkero, orain baino garbiago egongo litzakez. — Bagileko egunak izaten dira urrteko luzeenak. — Laburrenak, abendukoak.

perros vistos por nuestro padre suelen estar comiendo huesos. — Cuando son las (sea la) una me he de encamar, pues no estoy bien. — Si verano é invierno se levantara á las cinco de la mañana, no estaría tan débil. — A pesar de endurecerse como la piedra, no seremos nosotros tan duros como tú. — El que suele sentarse en mesas de piedra, morirá el año que viene. — En limpiando los piés todas las semanas, estarian más limpios que ahora. — Los días de Junio suelen ser los más largos del año. — Los más cortos, los de Diciembre.

mendi ederrak dira euskeraren adiskiderik onenak. — Gure Aitak ikusiriko zakurak, ezurak iaten egoten dira. — Orrdu batak diranean oeratu-ko naz, enago ongi-ta. — Uda ta negu goizeko bostetan jaikiko balitza, elitzake egongo ain makal. — Arria bezela gogortuarren, i bezin sendoak ezkara gu izango. — Arrizko maietan ezerten dana, datorren urrtean ilko da. — Astean astean oinak garrbituezkero, orain baino garbiago egongo litzateke. — Bagileko egunak izaten dira urrteko luzeenak. — Laburrenak, abendukoak.

B

Lau ta errdietan etorriko baintz, mendira zorrtziretarre ioango gintzakez. —¿Ze orrdu da orain?—Orrdu batak dira.—Iagi ai bost eta laurdenetan, osinondoan sei ta errdietan egoteko.—Ire maztian enintzan iezarri, matzik ezegoalako.—Edonora ioango nintzake igaz, ni onen makal ezpanengo.—Gorrputza sendatuteko, asko ibiltea, ondo iatea ta gutsi edatea da onena.—Nire adiskideak datozenean ez tira murrko orrek orr egongo, odolez beterik dagoz-da.—Urrtean urrtean ioaten gara ire erria iku-

B

Si vinieras á las cuatro y media iríamos al monte hasta las ocho.—¿Qué hora es ahora?—Es la (son las) una.—Levántate á las cinco y cuarto, para estar á las seis y media junto al pozo.—En tu viña no me senté, pues no había uvas.—A donde quiera iría contigo, si no estuviera yo tan débil.—Para fortalecer el cuerpo, lo mejor es andar mucho, comer bien y beber poco. Cuando vengan mis amigos, no estarán ahí esas vasijas, pues están llenas de sangre.—Todos los años solemos ir hasta ver tu pueblo.—Si estuviera más hácia acá, iríamos á ver (lo) todos los meses.—Desde el año que viene viviremos como el Rey.—Nuestras copas no serán de tierra.—Péinate

B

Lau ta errdietan etorriko baintza, mendira zorrtziretarre joango ginake.—¿Ze orrdu da orain?—Orrdu batak dira.—Jaiki adi bost eta laurdenetan, putzu-ondoan sei ta errdietan egoteko.—Ire maztian enintzan ezeri, matzik etzegoealako.—Edonora joango nintzake irekin, ni onen makal ezpanengo.—Korrputza sendatzeke, asko ibiltea, ongi jatea ta gutsi edatea da onena.—Nere adiskideak datozenean, ez tira murrko oriek orregongo, odolez beterik daude-ta.—Urrtean urrtean joaten gera ire

siarte. — Onantzago balego, ilean ilean ioango gintzakez ikustera. — Datorren urrtetik Errege legez bizi izango gara. — Gure edontziak eztira lurrezkoak izango. — Orraztu ai, ta teilatuan bost eta errdietarrte iezarriko gara. — Guganantz zatozela (dino). — Itsu au sei ta errdietan iagiezkero, sagarrdaoaz beteko dira morrko biak eta edontzia.

Z

Bagilerarrte an egon banintz, ilgo zan nire anae gazteena. — Iru ilebete onetan iansi direan arriakaz, ur barik dago osin ori. — Lau ta errdiak

y nos sentaremos en el tejado hasta las cinco y media. — (Dice) que vengais hácia nosotros. — En caso de levantarse este ciego á las seis y media, se llenarán de sidra las dos vasijas y la copa.

Z

Si hubiera estado yo allí hasta Junio, hubiera muerto mi hermano el más jóven. — Con las piedras que han caído estos tres meses, está sin agua ese pozo. — Creyendo que eran las cuatro y media me levanta-

erria ikusiarte. — Onerontzago balego, ilean ilean joango ginake ikustera. — Datorren urrtetik Errege bezela bizi izango gera. — Gure edontziak eztira lurrezkoak izango. — Orrazatu adi, ta teilatuan bost eta errdietarrte ezeriko gera. — Guganontz zatoztela (dio). — Itsu au sei ta errdietan jaikiezkero, sagarrdoaz beteko dira bi murrkoak eta edontzia.

Z

Garagarrilerarrte an egon banintza, ilko zan nere anai gazteena. — Iru ilebete oietan erori diran arriakin, ur gabe dago osin ori. — Lau ta errdiak

zirealakoan iagi nintzan; baina astelenean enaz gaurr bai-zen goiz iagiko.—Zuen bildurr banintz, arrizko maietan iango litzateke eskaratz onetan.—Ozpinik eta gatzik ezta orr gorrdeten, dirurik eztago-ta.—Astean astean arraina ianarren, ni baizen sendoa ezta zure adiskidea.—Uda ta negu erri andietan bizi izateko, ezta andra ori edonor izango.—Nire gelan baino diru gorriagoak orrenean ezpalegoz, elitzake orren ondo bizi izango.—Osin orretan ogeta bi mutil ito ezipadira, ezta bat ito.—Asko ianezik, makalduta egoten da

té; pero el Innes no me levantará tan temprano como hoy.—Si tuviera miedo de vosotros, se comería en mesas de piedra en esta cocina.—Ahí no se guarda vinagre ni (y) sal, pues no hay dinero.—A pesar de comer pescado todas las semanas, el amigo de usted no es tan fuerte como yo.—Para vivir verano é invierno en pueblos grandes, no será cualquiera esa mujer.—Si no hubiera en el (cuarto) de ese dineros más rojos que en mi aposento, no viviría tan bien.—Si en ese pozo no se han ahogado veintidos muchachos, no se ha ahogado uno.—De no comer mucho, suele estar debilitada esa mujer.—Los caños vistos por nosotros no son muy buenos para esos tejados.—En el aposento que está

ziralako, jaiki nintzan; baino astelenean enaiz gaurr bezin goiz jaikiko.—Zuen bildurr banintza, arrizko maietan iango litzake sukalde onetan.—Ozpinik eta gatzik ezta orr gorrdetzen, dirurik eztago-ta.—Astean astean arraia janarren, ni bezin sendoa ezta zure adiskidea.—Uda ta negu erri andietan bizi izateko, ezta andre ori edonor izango.—Nire gelan baino diru gorriagoak orrenean ezpaleude, elitzake orren ongi bizi izango.—Osin orrtan ogei ta bi mutil ito ezipadira, ezta bat ito.—Asko janezik, makalduta egoten da

andrazko ori.—Guk ikusiriko odiak, eztira on onak teiltatu orretarako.—Arrautzaz beietara dagoan gelan, oilorik ezta ibilten.—Gozoegiak dira, zuen maztitik etseraturiko matzak.—Edontzi onetan baino koipe zuriago eztago tsakurr orren gorputzean.

D

Orrma-ganean dagozan egaztiak gose dira.—Oeratu zaitez, ondo ondo etzagoz-da.—Norbait iezarri da guk bustiriko maian.—Gizonen bildurr eztira.—Neugaitik zagoz iaten Andresek eginiko arrizko maian.—Onegia azalako, orriz da

lleno de huevos no suelen andar gallinas.—Son demasiado sabrosas las uvas traídas de tu viña á casa.—Grasa más blanca que en esta copa no hay en el cuerpo de ese perro.

D

Las aves que están encima de la pared, tienen hambre.—Encámese usted, pues no está usted muy bien.—Alguien se ha sentado en la mesa mojada por nosotros.—No tienen miedo de los hombres.—Por mí está usted comiendo en la mesa de piedra hecha por Andrés.—Porque eres demasiado bue-

andrakume ori.—Guk ikusiriko odiak, eztira on onak teiltatu orietarako.—Arrautzaz beterik dagoen gelan, oilorik ezta ibilten.—Gozoegiak dira zuen maztitik etseraturiko matzak.—Edontzi ontan baino koipe tsuriago eztago zakurr orren gorputzean.

D

Orrma-ganean dauden egaztiak gose dira.—Oeratu zaitez, ongi ongi etzaude-ta.—Norbait ezeri da guk bustiriko maian.—Gizonen bildurr eztira.—Nigatik zaude jaten Andresek eginiko arrizko maian.—Onegia aizelako, orriz ta koi-

koipez bete da ire gelea.—Gure aurrean bizi direan emakumak zerura ioango dira.—Marrtizenean gari asko egoan erri orretan.—Eguastenetan arrain bigunegia egoten zan, da ez gozo gozoa.—Bost eta launak direanean, iagiko gara guztiok, neguan orriak legez.—Oraindik orrdurarte egunak laburrtuko dira, gabak luzatuko dira ta tsakurrak azurrikan barik egongo dira.—Arri au uretaraino iausiarre, ezta orrtik errbirik iagiko.—Edonun egoten dira lurra ta ikatza ta gatza ta ozpina.

no, se ha llenado de hojas y de grasa tu aposento.—Las mujeres que viven frente á nosotros irán al cielo.—El martes había mucho trigo en ese pueblo.—Los miércoles solía haber pescado demasiado blando y no muy sabroso.—Cuando sean las cinco y cuarto nos levantaremos todos, como las hojas en invierno.—Desde ahora hasta entonces se acortarán los días, se alargarán las noches y los perros estarán sin comer huesos.—Hasta que caiga (hasta caer) esta piedra hasta el agua, no se levantará de ahí ninguna liebre.—Donde quiera suele haber tierra y carbón y sal y vinagre.

pez bete da ire gela.—Gure aurrean bizi diran emakumak zerura joango dira.—Astearrean gari asko zegoen erri orretan.—Asteazkenetan arrai bigunegia egoten zan, ta ez gozo gozoa.—Bost eta laurdenak diranean, jaikiko gera guziok, neguan ostoak bezela.—Oraindik orrdurarte egunak laburrtuko dira, gabak luzatuko dira ta zakurrak ezurrik jan gabe egongo dira.—Arri au uretaraino eroriarrete, ezta orrtik errbirik jaikiko.—Edonon egoten dira lurra ta ikatza ta gatza ta ozpina.

LECCIÓN TREINTA Y DOS

A

Goazan zubipera, ta garrbitu gaizan burutik oinetara.—Etzaitez oetik iagi, laurak eztabe io-ta.—Iru ta errdi errdietan iagiten nintzanean, inor baino lodiago ta gogorrago nengoan.—Batzuk orra ioanarren, beste batzuk okela gozoa iatera etorriko dira.—Mendirik mendi ibilten direan otsoak, gau ta egun goze izaten dira.—Orrduari orretan zazpi ta errdiak eztabe io.—Burruko-pean dagozan diruak, gutzat izango dira.—Ezkaizan

A

Vayámonos bajo el puente, y limpiémonos de la cabeza á los piés.—No os levantéis de la cama, pues no han dado las cuatro.—Cuando solía yo levantarme á las tres y media en punto, estaba más grueso y más duro que nadie.—Aunque unos vayan ahí, otros vendrán á comer carne sabrosa.—Los lobos que suelen andar de monte en monte suelen tener hambre noche y día.—En ese reloj no han dado las siete y media.—Los dineros que están bajo la almohada serán para nosotros.—No vayamos á la viña, sino junto al pozo.—No nos levantemos á las cuatro, sino más temprano.—De no ser dema-

A

Goazen zubipera, ta garrbitu gaitezan burutik oinetara.—Etzaitez oetik jaiki, laurak eztue jo-ta.—Iru ta errdi errdietan jagiten nintzanean, inor baino gizenago ta gogorrago nengoan.—Batzuek orrera joanarren, beste batzuk aragi gozoa jatera etorriko dira.—Mendiz mendi ibilten dira otsoak, gau ta egun gose izaten dira.—Orrduari orrtan zazpi ta errdiak eztue jo.—Burruko-pean danden diruak, guretzat izango dira.—Ezkaitezen maz-

maztira ioan, osin-ondora baino.—Ezkaizan lauretan iagi, goizago baino.—Gona onek nasaiegiak izanezik, zure gozputzean ederrto ederrto egongo dira.—Izararik eztagoanean, arri-ganean lo egoten zaree arrginak eta zuek.—Iru ta laurdenak ioarrte enaz oetik iagiko.—Oe bigunagorik ezegoan Erregen etsean.—Ona bada, zerurako izango da.—Iezarri gaitzean zugatz-ondoan neure nebea agerrtuarrte.

B

Lau lauretan iagi gaitzean, da aritza baizen sendoak izango gara.—Arrizko mai asko

siado flojas estas sayas, estarán muy hermosamente en el cuerpo de usted.—Cuanto no hay sábanas, soléis estar durmiendo los canteros y vosotros.—Hasta dar las tres y cuarto no me levantaré de la cama.—Cama más blanda no había en casa del Rey.—Si es bueno, será para el cielo.—Sentémonos junto al árbol, hasta que aparezca mi hermano.

B

Levantémonos á las cuatro en punto, y seremos tan fuertes como el roble.—Si hubiera muchas me-

tira joan, osin-ondora baizik.—Ezkaitezen lauretan jaiki, goizago baizik.—Gona oiek lasaiegiak izanezik, zure korputzean ederrki ederrki egongo dira.—Maireririk eztagoanean, arri-ganean lo egoten zerate arrginak eta zuek.—Iru ta laurdenak ioarrte, enaiz oetik jaikiko.—Oe bigunagorik etzegoen Erregeren etsean.—Ona bada, zerurako izango da.—Ezeri gaitzean zugatz-ondoan nere anaia agerrtuarte.

B

Lau lauretan jaiki gaitzean, ta aritza bezin sendoak izango gera.—Arrizko mai asko ba

balegoz, enintzake iezarri bari egongo. — Inor ezta bizi izan Teresan nebea baizen ondo. — Gagozan emen astelenerarte, dirurik eztago-ta. — Nire arrebean gonaak nitzat nasaiegiak ezpaltzaz, orain nire Amagana ioango nintzake. — Astelenetan marrtitzenetan baino obeto egoten naz, baina eguastenetan da eguenetan baizen ondo ez. — Guk ikusitako izaraak, Urrtarrileko gabak baino laburragoak dira. — Matzik eztagoanean, madariak zapalduera iagiten gara. — Au baino okela gozoagorik Euskalerra guztian ezta iaten. —

sas de piedra, me estaría yo sin sentarme. — Nadie ha vivido tan bien como el hermano de Teresa. — Estemos aquí hasta el lunes, pues no hay dinero. — Si las sayas de mi hermana no fueran para mí demasiado flojas, me iría ahora á nuestra madre. — Los lunes suelo estar mejor que los martes, pero no tan bien como los miércoles y los jueves. — Las sábanas vistas por nosotros, son más cortas que las noches de Enero. — Cuando no hay uva, nos solemos levantar á aplastar peras. — Carne más sabrosa que esta no se come en toda Euskalerría. — Desde mañana se alargará el día. — En caso de

leude, enintzake ezeri gabe egongo. — Inor ezta bizi izan Teresaren anaia bezin ongi. — Gauden emen astelenerarte, dirurik eztago-ta. — Nere arrebaren gonak neretzat lasaiegiak ezpalira, orain nere Amarengana joango nintzake. — Astelenetan astearrteetan baino obeki egoten naiz, baino asteazkenetan ta ostegunetan bezin ongi ez. — Guk ikusitako maindireak, Ibeltzeko gabak baino laburragoak dira. — Matzik eztagoanean, udareak zapaltzera jaikiten gera. — Au baino aragi gozoagorik Euskalerra guztian ezta jaten. —

Biarrtik eguna luzatuko da.—
Itoezkero, enaz osinetan itoko.
—Azurrentzat, aragiantzat bai-
zen ona da garrbitasuna.

Z

¿Zeintzuk itsu izan dira, orr
narruakaz egon direanak?—
Inor ezpadabil, goazan Andre-
seneko maztira.—Zazpi zazpi-
retan ocratuarren, goizeko sei-
retarrte enaz iagiko, gose naz-
da.—Emen ondo bizi izanezik,
boskarren kalera ioango gara
bizi izatera.—Eztaila eskuta,
okela zaarra iaten dagoan itsu
ori.—Odoletan dagozan mutil
tsiki orrek, iagi daitezala oetik
eta datozala geugana.—Asko

ahogarme, no me ahogaré en los
pozos.—Para los huesos, la limpie-
za es tan buena como la carne.

Z

¿Qué ciegos han sido los que
han estado ahí con las picles?—Si
no anda nadie, vayámonos á la vi-
ña de casa de Andrés.—A pesar de
encamarme á las siete en punto,
no me levantaré hasta las seis de
la mañana, pues tengo hambre.—
De no vivir bien aquí, nos iremos
á vivir á la quinta calle.—Que no
se esconda, ese ciego que está co-
miendo carne vieja.—Esos mucha-
chos pequeños que están sangran-
do, que se levanten de la cama y
que vengan á nosotros.—En co-
miendo mucho, me engordaría.—

Biarrtik eguna luzatuko da.—
Itoezkero, enaiz osinetan ito-
lo.—Ezurrentzat, aragiarentzat
bezin ona da garrbitasuna.

Z

¿Zein itsu izan dira, orr na-
rruakin egon direanak?—Inor
ezpadabil, goazen Andresene-
ko maztira.—Zazpi zazpiretan
oeratuarren, goizeko seiretarr-
te enaiz jaikiko, gose naiz-ta.
—Emen ongi bizi izanezik,
boskarren kalera joango gera
bizi izatera.—Eztedila eskuta-
tu, aragi zarra jaten dagoen
itsu ori.—Odoletan dauden
mutil tsiki oriek, jaiki ditezela
oetik eta datozela guregana.—

ianezkero, lodituko nintzateke. —Gona estuegi orrek nasaituezik, nire gorrputzerako ez tira gauza izango.—¿Ze orrdu da?—Lau ta errdiak eztabe io Elizako orrduari orretan.—Nire neba narruak ikustera datorrenean, doala Andresenera.—Lopek eginiko murrkoak, arrizkoak legez dagoz.—Nik gorrderiño lukainkaak eta arrautzaak, baltzituta dagoz.—Zarrak garealako, gurera ezta inor etorriten.—Agerrtuko litzatekez orrek, gu gazteak bagintzaz.—Ta diru asko balego.

De no aflojar estas sayas demasiado ajustadas, no serán útiles para mi cuerpo.—¿Qué hora es?—No han dado las cuatro y media en ese reloj de la Iglesia.—Cuando venga mi hermano á ver las pieles, que vaya á casa de Andrés.—Las vasijas hechas por Lope, están como las de piedra.—Los chorizos y huevos guardados por mí, están ennegrecidos.—Porque somos viejos, á nuestra casa no suele venir nadie.—Aparecerían esos, si nosotros fuéramos jóvenes.—Y si hubiera mucho dinero.

Asko janzkero, gizenduko nintzake.—Gona estuegi oriek lasaituezik, nere korrputzerako ez tira gauza izango.—¿Ze orrdu da?—Lau ta errdiak eztabe io Elizako orrduari orrtan.—Nere neba larruak ikustera datorrenean, dijoala Andrese-nera.—Lopek eginiko murrkoak, arrizkoak bezela daude.—Nik gorrderiño lukainkak eta arrautzak, beltziturik daude.—Zarrak geralako, gurera ezta inor etorritzen.—Agerrtuko litzateke oriek, gu gazteak bagina.—Ta diru asko balego.

D

Andresenera noanean, iagiten zaree mendira ioateko.—
—¿Ze orrdutan iezarri ziuereen arrizko maian?—Arrdaoz betarik balego bere, edontzi ori elitzake gauza izango.—Gona onek laburragoak balitza, elitzakez arrebeantzat izango alabeantzat baino.—Zazpi zazpiretatik osin onetan gagoz, uretan dabilzan arrain tšikiak ikusten.—Ezkaitez eskuta goazan arrgitara.—Diru asko egoalakoa, geure maian iezarri zan aide a.—Emendik ate atara orrduari bi, iru narru ta lau burruko egongo dira.—Oe one-

D

Cuando voy á casa de Andrés, soléis levantaros para ir al monte.—¿A qué hora se sentaron ustedes en la mesa de piedra?—Aunque estuviese llena de vino, esa copa no serviría.—Si estas sayas fuesen más cortas, no serían para la hermana, sino para la hija.—Desde las siete en punto estamos en este pozo, viendo los pequeños pescados que andan en el agua.—No nos escondamos, vayamos á la luz.—Creyendo que había mucho dinero, se sentó aquel pariente en nuestra mesa.—De aquí hasta aquella puerta, habrá dos relojes, tres pieles y cuatro almohadas.—Las sábanas y almohadas de esta cama son tan negras como el cuerpo de esa ave.—No vayáis á ma-

D

Andresenera noanean, jaikiten zerate mendira joateko.—
¿Ze orrdutan ezeri zinatzen arrizko maian?—Arrdoz betea balego ere, edontzi ori elitzake gauza izango.—Gona onek laburragoak balira, elitzake arrebeantzat izango, alabarentzat baizik.—Zazpi zazpiretatik osin onetan gaude, uretan dabilzen arrai tšikiak ikusten.—Ezkaitez eskutatn, goazen arrgitara.—Diru asko zegoelako, gure maian ezeri zan aide ura.—Emendik ate arrtara bi orrduari, iru larru ta lau burruko egongo dira.—Oe ontako main-

tako izaraak eta burrukoak egazti orren gorputza baizen baltzak dira.—Etzaiteze otsoak iltera ioan.—Errle asko egonezkero, ezti asko ikusiko da ire eskaratzean. — Nire arrebean gonask mai-azpian, azpi azpian, egon dira.—¿Bost eta errdiak io dabe? — Orrduari onetan ez, andrea; Elizakoan, bai.

tar lobos.—En caso de que haya muchas abejas, se verá mucha miel en tu cocina.—Las sayas de mi hermana han estado debajo de la mesa, muy debajo.—¿Han dado las cinco y media?—En este reloj, no señora; en el de la Iglesia, sí.

direak eta burrukoak egazti orren korputza bezin beltzak dira.—Etzaiteze otsoak iltera joan.—Errle asko egonezkero, ezti asko ikusiko da ire sukaldean.—Nere arrebaren gonak mai-azpian, azpi azpian, egon dira.—¿Bost eta errdiak jodue? —Orrduari ontan ez, andrea; Elizakoan, bai.

LECCIÓN TREINTA Y TRES

A

Polito bizi direala, baina arrautzarik ezta jaten orren ezkaratzean.—Aoa zabalik dagozan negarri orrek, neure

A

Que viven lindamente, pero no se comen huevos en la cocina de esos.—Esos llorones que están con la boca abierta, son amigos de mi

A

Poliki bizi dirala, baino arrautzarik ezta jaten orren sukaldean.—Aoa zabalik daude n negarri oriek, nere ana

tako izaraak eta burrukoak egazti orren gorputza baizen baltzak dira.—Etzaiteze otsoak iltera ioan.—Errle asko egonezkero, ezti asko ikusiko da ire eskaratzean.—Nire arrebean gonask mai-azpian, azpi azpian, egon dira.—¿Bost eta errdiak io dabe?—Orrduari onetan ez, andrea; Elizakoan, bai.

tar lobos.—En caso de que haya muchas abejas, se verá mucha miel en tu cocina.—Las sayas de mi hermana han estado debajo de la mesa, muy debajo.—¿Han dado las cinco y media?—En este reloj, no señora; en el de la Iglesia, sí.

direak eta burrukoak egazti orren korputza bezin beltzak dira.—Etzaiteze otsoak iltera joan.—Errle asko egonezkero, ezti asko ikusiko da ire sukaldean.—Nere arrebaren gonak mai-azpian, azpi azpian, egon dira.—¿Bost eta errdiak jodue?—Orrduari ontan ez, andrea; Elizakoan, bai.

LECCIÓN TREINTA Y TRES

A

Polito bizi direala, baina arrautzarik ezta jaten orren ezkaratzean.—Aoa zabalik dagozan negarri orrek, neure

A

Que viven lindamente, pero no se comen huevos en la cocina de esos.—Esos llorones que están con la boca abierta, son amigos de mi

A

Poliki bizi dirala, baino arrautzarik ezta jaten orren sukaldean.—Aoa zabalik daude n negarri oriek, nere ana

neba gazteenan adiskideak dira.—Oe onetako izaraak eta burrukoak sutara iausi dira; baina ez tira galduko, bustita dagoz-da.—Atzo baino obeto enintzan egon astelenean, tsarrtoago baino. — Goazan zeuen mazti-ganera, Andreseneko teilak ikusiarrte.—Gabetan ondo lo egiteko, goiz da arratsalde lan egiten da.—Edozein tokitaraino aurreratuten gineanean, edurrez beterik eta bustita etseratuten zan loti ori.—Ikatzezkoa da gure eskaratzeko sua.—Lanean egonarren, gure biotza ta burua baino gogorragorik badago. —Ieza-

hermano el más joven.—Las sábanas y almohadas de esta cama han caído al fuego; pero no se perderán, pues están mojadas.—No estuve el lunes mejor que ayer, sino peor.—Vayamos encima de nuestra viña hasta ver las tejas de casa de Andrés.—Para dormir bien á las noches, se suele trabajar mañana y tarde.—Cuando solíamos adelantarnos hasta cualquier lugar, ese dormilón solía volver á casa lleno de nieve y mojado.—El fuego de nuestra cocina es de carbón.—A pesar de estar trabajando, ya hay (corazón y cabeza) más duros que nuestro corazón y cabeza.—Siéntese usted en esa mesa de piedra, pero sin caerse.—Creyendo que son más holgadas que mi saya, están en agua las hechas por

gazteenaren adiskideak dira. — Oe ontako maindireak eta burrukoak sutara erori dira; baino ez tira galduko, bustiak daude-ta.—Atzo baino obeki enintzan egon astelenean, gaizkiago baizik.—Goazen zuen mazti-ganera, Andreseneko teilak ikusiarrte.—Gabetan ongi lo egiteko, goiz ta arratsalde lan egiten da.—Edozein tokitaraino aurreratzen gineanean, elurrez betea ta bustirik etseratzen zan loti ori.—Ikatzezkoa da gure sukaldeko sua.—Lanean egonarren, gure biotza ta burua baino gogorragorik badago.—Ezeri zaitez arrizko

rri zaitez arrizko mai orretan, baina iausi barik.--Nire gonea baino nasaiagoak direalakoan, uretan dagoz Amak eginikoak. --Bergaratik etorririko arrginak eztagoz lo, lanean baino.

B

Iturri-ondoan sutan dagozan orrmaak, eztira arrizkoak lurrezkoak baino.--Ateonetandagozan orraziak nire bururako onak balitzaz, orain bategaz orraztuko nintzake--Urrte onetako garia, orrdukoa baizen ona ezta.--Iagita baino obeto gagoz iezarrita.--Edontzi orrek eztira nire adiskideanak baizen politak.--Morrko-ganean egoan

la madre.--Los canteros venidos de Bergara no están durmiendo, sino trabajando.

B

Las paredes que están ardiendo junto á la fuente, no son de piedra sino de tierra. --Si los peines que hay en esta puerta, fueran buenos para mi cabeza, me peinaria ahora con uno.--El trigo de estos años no es tan bueno como el de entonces.--Mejor estamos sentados que levantados.--Esas copas no son tan lindas como las de mi amigo.--La sal que estaba sobre la vasija cayó al agua y está aguada (convertida en agua). --

mai orrtan, baino erori gabetanik.--Nere gona baino lasaia-goak diralako, uretan daude Amak eginikoak. --Bergaratik etorririko arrginak eztaude lo, lanean baizik.

B

Iturri-ondoan sutan dauden orrmak, eztira arrizkoak, lurrezkoak baizik.--Ate ontan dauden orrazeak nere bururako onak balira, orain batekin orrazatuko nintzake. --Urrte ontako garia, orrdukoa bezin ona ezta. --Jaikita baino obeki gande ezerita.--Edontzi oriek eztira nere adiskidearenak bezin politak.--Murrko-gainean

gatza, uretara iausi zan da urtuta dago.—Mutilak aoa zabalik dagozanean, *batzuetan lo-gura* izaten dira, *beste batzuetan* gose izaten dira.—Ire anaea baizen ona baintz, ezintzake orren tšarrto bizi izango.—Iezarri zaitetz, etzaitetz iagi, goiz data.—Iturrira ioan ginean aste atan, da arrginan morrkoak ikusiarrte an egon ginean.—Lau ta errdi errdietan iagiko gara.

Z

¿Nonak izan dira sutan egoten direan arrainak? — Errle orrek egindako ezta, ezta gozoa izango.—Goiz da arratsal-

Cuando los muchachos están con la boca abierta, *unas veces* suelen tener *sueño*, *otras veces* suelen tener hambre.—Si fueras tan bueno como tu hermana, no vivirías tan mal.—Siéntese usted, no se levante usted, pues es temprano.—(En) aquella semana fuimos á la fuente y estuvimos allí hasta ver las vasijas del cantero.—A las cuatro y media en punto nos levantaremos.

Z

¿De quién han sido los peces que han estado al fuego?—La miel hecha por esas abejas, no será dulce.—Mañana y tarde solíamos andar

egoen gatza, uretara erori zan ta urturik dago.—Mutilak aoa zabalik daudenean, *batzuetan lo-gale* izaten dira, *beste batzuetan* gose izaten dira.—Ire anaia bezin ona baintz, ezintzake orren gaizki bizi izango.—Ezeri zaitetz, etzaitetz jaiki, goiz data.—Iturrira joan ginan aste artan, eta arrginaren murrkoak ikusiarrte an egon ginan.—Lau ta errdi errdietan jaikiko gera.

Z

¿Norenak izan dira sutan egon diran arraiak? — Errle oriek egindako ezta, ezta gozoa izango.—Goiz ta arratsal-

de ibiltenginean mendirik mendi ta mazitrik mazti. — Etziarte ezkerara oetik iaigiko, tsarrto gagoz da. — Edontzi orretatik edaniko sagarrdoa, garratzegia ezpalitz, gau ta egun zenekaz egongo nintzateke. — Mesatara ioan zareenean, amarr da errdiak io dabe. — Tsakurragaz ninjoalako, ate-atzetik emakuma baltz bat agerrtu zan. — Iezarri gaitezan, Aita etorriarte. Gure maztipeko osinean iru mutil tsiki ito dira. — Uretan jai-egunean ibiliezkeru, aste-egunetan oeraturik egoten dira nire nebea ta nebean adiskideak. — Ate guztiak zabaldu

de monte en monte y de viña en viña. — Hasta pasado mañana no nos levantaremos de la cama, pues estamos mal. — La sidra bebida de esa copa, si no fuera demasiado ágría, estaría yo con vosotros noche y día. — Cuando habéis ido á Misa, han dado las diez y media. — Porque iba con el perro, apareció una mujer negra por detrás de la puerta. — Sentémonos hasta que venga el padre. — En el pozo (que está) debajo de nuestra viña se han ahogado tres muchachos pequeños. — De andar en agua los días de fiesta, suelen estar encamados los días de labor mi hermano y los amigos de mi hermano. — Todas las puertas se han abierto en este sotechado, para que vengáis vosotros acá. — Si no

de ibiltenginean mendirik mendi ta mazitrik mazti. — Etziarte ezkerara oetik iaigiko, gaizki gaude-ta. — Edontzi orretatik edaniko sagarrdoa, garratzegia ezpalitza, gau ta egun zuekin egongo nintzateke. — Mesatara ioan zeratenean, amarr ta errdiak jo dute. — Zakurrarekin ninjoalako, ate-atzetik emakuma beltz bat agerrtu zan. — Ezeri gaitezan, Aita etorriarte. — Gure maztipeko osinean iru mutil tsiki ito dira. — Uretan jai-egunean ibiliezkeru, aste-egunetan oeraturik egoten dira nere anaia ta anaiaren adiskideak. — Ate guztiak za-

(abrir) dira teilape onetan, zuek ona etorri zaitzen.—Arrizko mairik ezpalego, enintzake arrigin onekandik arekana ioango.—Astean astean iagiten dira lanerako.—Lo eginezik, makalduta egoten dira gorruptzak.—Bost eta launetararte ezker orrako gauza izango.

D

¿Ze orrdu da Elizako orrduarian?—Astelenean zenekaz lan egitera etorriko gara, zuen gonaak laburrtu daitezau, luzeegiak dagoz-da.—Sapatua dalakoan, ocan egon naz zortziretararte.—Sutara iausia-

hubiera mesas de piedra, no iría de estos canteros á aquellos.—Todas las semanas se levantan para el trabajo.—De no dormir, los cuerpos suelen estar debilitados.—No valdremos para ahí, hasta las cinco y cuarto.

D

¿Qué hora es en el reloj de la Iglesia?—Vendremos el lunes á trabajar con vosotras para que se acorten vuestras sayas, pues están demasiado largas.—Creyendo que es sábado he estado en la cama hasta las ocho.—A pesar de caerse al fuego, luego se levantarán para

baldu dira teilape ontan, zuek onera etorri zaitetzten.—Arrizko mairik ezpalego, enintzake arrigin oiengandik aiengana joango.—Astean astean jaikiten dira lanerako.—Lo eginezik, makaldurik egoten dira korruptzak.—Bost eta laurdenetararte ezker orrerako gauza izango.

D

¿Ze orrdu da Elizako orrduarian?—Astelenean zuekin lan egitera etorriko gera, zuen gonak laburrtu ditezau, luzeegiak daude-ta.—Larunbata dalako, ocan egon naz zortziretararte.—Sutara eroriarren, gero jaikiko

rren, gero iagiko dira guk bai-
zen ondo iateko.— ¿Zeintzuk
emakuma bizi izan zirean bes-
te etse orretan?—Ouetan etzan
emakumarik bizi izan, Irungo
arrginak baino.—Aoa zabalik
gu egon gendizala.—Arratsal-
deko lau ta errdietan zuek eto-
rri zendizela.—Ni Andresene-
ra gabeko bederatzietarrte
ioan enendila.—Etzaitez ioan
sagarrdoaa murrko orretan
edatera; koipez beterik dago-
ta.—Etzaiteze ioan mendirik
mendi otsoak legez bizi izate-
ra.—Datorren astean il naila, i
itotera iagi banaz.—Amabost
egun onetan enaz iezarri zu-

comer tan bien como nosotros.—
¿Qué mujeres vivieron en esa otra
casa?—En esta no vinieron muje-
res, sino los canteros de Irún.—
Que estuviésemos con la boca
abierta.—Que vinieseis á las cua-
tro y media de la tarde.—Que yo
no fuese á (casa) de Andrés hasta
las nueve de la noche.—No venga
usted á beber sidra en esa vasija,
pues está llena de grasa.—No va-
yan ustedes de monte en monte á
vivir como lobos.—Que muera yo
la semana que viene, si me he le-
vantado á ahogarte á tí (*i* = á tí.)—
En estos quince días no me he sen-
tado junto al árbol.—Nadie suele
estar llorando tan lindamente co-
mo tú.

dira guk bezin ongi jateko.—
¿Zein emakuma bizi izan ziran
beste etse orrtan?—Ouantan etzan
emakumarik bizi izan, Irungo
arrginak baizik.—Aoa zabalik
gu egon gindezela.—Arratsal-
deko lau ta errdietan zuek
etorri zindeztela.—Ni Andre-
senera gabeko bederatzietar-
rarte joan enendila.—Etzaitez
joan sagarrdoaa murrko artan
edatera; koipez beterik dago-
ta.—Etzaitezte joan mendiz
mendi, otsoak bezela bizi izate-
ra.—Datorren astean il na-
dila, i itotera jaiki banaiz.—
Amabost egun ontan enaiz
ezeri zugatz-ondoan.—Inor ezta

gatz-ondoan. —Inor ezta negarrez egoten i baizen polito.

negarrez egoten i bezin poliki.

LECCIÓN TREINTA Y CUATRO

A

¿Nok egin dan, orr dagoan arrizko mai ori? — Nik eztot egin mairik, atea baino. — ¿Zein kaletan ikasten dozuez gauza orrek? — Iaten zagozenartean, murrko ederr bat ekarriko dot nik. — Negarriak gareaala esan dabe. — Guk eztogu ezer esan. — Osin-ondoan iezarri nintzanean, adarr zarr batzuek iausi zirean aritz orretatik uretara. — Zuek gugana etorriarren, nik

A

¿Quién ha hecho esa mesa de piedra que está ahí? — Yo no he hecho mesas, sino puerta. — ¿En qué calle soléis aprender esas cosas? — Mientras estáis comiendo, traeré yo una hermosa vasija. — Han dicho que somos llorones. — Nosotros no hemos dicho nada. — Cuando me senté junto al pozo, unas ramas viejas cayeron de ese roble al agua. — Aunque vengáis vosotros á nosotros, yo no he pagado el pescado comido por vosotros. — En caso de sentarme junto á vosotros ¿quién

A

¿Nork egin du, orr dagoen arrizko mai ori? — Nik eztot egin mairik, atea baizik. — ¿Zein kaletan ikasten dituzue gauza oriek? — Jaten zaudetenartean, murrko ederr bat ekarriko dot nik. — Negarriak gerala esan dute. — Guk eztegu ezer esan. — Osin-ondoan ezeri nintzanean, adarr zarr batzuek erori ziran aritz orrtatik uretara. — Zuek guregana etorriarren, nik

gatz-ondoan. —Inor ezta negarrez egoten i baizen polito.

negarrez egoten i bezin poliki.

LECCIÓN TREINTA Y CUATRO

A

¿Nok egin dan, orr dagoan arrizko mai ori? — Nik eztot egin mairik, atea baino. — ¿Zein kaletan ikasten dozuez gauza orrek? — Iaten zagozenartean, murrko ederr bat ekarriko dot nik. — Negarriak gareaala esan dabe. — Guk eztogu ezer esan. — Osin-ondoan iezarri nintzanean, adarr zarr batzuk iausi zirean aritz orretatik uretara. — Zuek gugana etorriarren, nik

A

¿Quién ha hecho esa mesa de piedra que está ahí? — Yo no he hecho mesas, sino puerta. — ¿En qué calle soléis aprender esas cosas? — Mientras estáis comiendo, traeré yo una hermosa vasija. — Han dicho que somos llorones. — Nosotros no hemos dicho nada. — Cuando me senté junto al pozo, unas ramas viejas cayeron de ese roble al agua. — Aunque vengáis vosotros á nosotros, yo no he pagado el pescado comido por vosotros. — En caso de sentarme junto á vosotros ¿quién

A

¿Nork egin du, orr dagoen arrizko mai ori? — Nik eztot egin mairik, atea baizik. — ¿Zein kaletan ikasten dituzue gauza oriek? — Jaten zaudetenartean, murrko ederr bat ekarriko dot nik. — Negarriak gerala esan dute. — Guk eztegu ezer esan. — Osin-ondoan ezeri nintzanean, adarr zarr batzuek erori ziran aritz orrtatik uretara. — Zuek guregana etorriarren, nik

eztot orrdaindu zuek iandako arraina. — Zuen ondoan iczarriezkerok ¿nok eztau lan egingo? — Koipez beteriko morrko zaarr orretan, eztoz nik ezer edango. — Goiz da arratsalde edaten egonarren, ezta ori inoiz iausten. — Gona orrek eztoz nik bustiko, urik eztago-ta. — Zuk ekarririko giltzik, eztago gure atean. — Neuk iakinezik, eztau Andresenean inok iakiten. — Zuk baino obeto iakiten dabe nire aideak; baina nik eztoz ikasiko. — Elizako orrduarrian ioarrte, eztozue arrainik garrbituko.

no ha de trabajar? — En esa vasija vieja llena de grasa yo no beberé nada. — A pesar de estar bebiendo mañana y tarde, ese no suele caerse nunca. — No mojaré yo esas sayas, pues no hay agua. — No hay en nuestra puerta llaves traídas por V. — De no saberlo yo, nadie suele saber en casa de Andrés. — Mejor que V. suelen saberlo mis parientes; pero yo no aprenderé. — Hasta que den las cuatro en el reloj de la Iglesia, no limpiaréis pescados.

eztet orrdaindu zuek jandako arraina. — Zuen ondoan ezeriezkerok ¿nok eztoz lan egingo? — Koipez beteriko murrko zarr orrtan eztoz nik ezer edango. — Goiz ta arratsalde edaten egonarren, ezta ori inoiz erorten. — Gona oriek eztoz nik bustiko, urik eztago-ta. — Zuk ekarririko giltzerik, eztago gure atean. — Nik iakinezik, eztoz Andresenean inok iakiten. — Zuk baino obeki iakiten dute nere aideak; baina nik eztoz ikasiko. — Elizako orrduarrian laurak joarrte, eztozue arrairik garrbituko.

B

¿Ekarri dozuz edontzirik andienak?—Nik ekarri dodazan edontziak, lurrezkoak dira.—Gaurr eztau lo egin, da atzo baino tsarrtoago dago.—Blasenetik orrduari bi ekarri doguz.—Neuk ikusi dodaz ik ekarritako teilaak.—Eztot nik ikusi ire Amak garbitoriko gonea.—Edozein baizen garbikiak gareala esan dabe.—Lau ta errdietan iagi bazintzaze, arratsalderako emen egongo nintzake ni.—¿Nok iaten dau olan?—Nik eztot eztirik iaten, gozoegia da-ta.—Toki orretatik ekarri doguzan izaraak, ez-

B

¿Ha traído V. las copas más grandes?—Las copas que yo he traído, son de tierra.—Hoy no ha dormido y está peor que ayer.—Hemos traído dos relojes de casa de Blas.—Yo he visto las tejas traídas por ti.—No he visto yo la saya limpia da por tu madre.—Han dicho que somos tan buenos como cualquiera.—Si os hubiérais levantado á las cuatro y media, para la tarde estaría yo aquí.—¿Quién suele comer de esa manera?—Yo no suelo comer miel, pues es demasiado dulce.—Las sábanas que hemos traído de ese lugar, no son muy largas.—Tu no has visto mis calzados.—Mientras estáis viendo esas pieles, haré yo una vasija de tierra.—A pesar de ir nosotros á la fuente, no

B

¿Ekarri dituzu edontzirik andienak?—Nik ekarri ditudan edontziak, lurrezkoak dira.—Gaurr eztu lo egin, ta atzo baino gaizkiago dago.—Blasenetik orrduari bi ekarri ditugu.—Nik ikusi ditut ik ekarritako teilaak.—Eztet nik ikusi ire Amak garbitoriko gona.—Edozein bezin garbikiak gerala esan dute.—Lau ta errdietan jaiki bazinate, arratsalderako emen egongo nintzake ni.—¿Nork jaten du orrela?—Nik eztet eztirik jaten, gozoegia da-ta.—Toki orretatik ekarri ditugun maindireak, eztira luze

tira luze luzeak.—Ik eztozak nire oinetakoak ikusi.—Narru orrek ikusten zagozenarrtean, lurrezko murrko bat egingo dot nik.—Gu iturrira ioanarren, eztozu urik ekarriko.—Araino ioanezkero, edango don; ioanezik, ezton edango.—Ire semeak t̄sori batek legez iaten dau.—Eugaitik gagoz gu t̄soriak neguan baizen arrgal.—¿Zer ikusi dozu iturrira ioan zareanean?—Uretara iausi direan iru orrazi ikusi doguz.

Z

Iakin eztodalako, ozpin bari okelea iaten egon naz.—Guk ikusi doguna, ire izaraak

traeremos agua.—En caso de ir hasta allá, beberás; en caso de no ir, no beberás.—Tu hijo suele comer como un pájaro.—Por ti estamos nosotros tan débiles como las aves en invierno.—¿Qué ha visto V. cuando ha ido á la fuente?—Hemos visto tres peines que han caído al agua.

Z

Porque no he sabido, he estado comiendo carne sin vinagre.—Lo que nosotros hemos visto, es más

luzeak.—Ik eztituk nere oinetakoak ikusi.—Larru oriek ikusten zaudetenarrtean, lurrezko murrko bat egingo det nik.—Gu iturrira joanarren, eztegu urik ekarriko.—Araino joanezkero, edango den; joanezik, ezten edango.—Ire semeak t̄sori batek bezela jaten du.—Igatik gaude gu t̄soriak neguan bezin arrgal.—¿Zer ikusi dezu iturrira joan zareanean?—Uretara erori diran iru orraze ikuse ditugu.

Z

Jakin eztedalako, ozpin gabe aragia jaten egon naiz.—Guk ikusi deguna, ire main-

baino zabalagoa ta gogorra-
goa da.—Zorrtzi ta errdieta-
rarrte lo egin dogulako, Aitak
eztan ekarri atzoko okelea.—
Aoa zabalik gangozanarrtean,
mazitantz ioan nintzan.—¿Zer
esan dau ire adiskideak?—Guz-
tiz lotia dala.—Arri-arrtean
ikusi dozuena, ezta errlea izan,
inurria baino.—Ori esatera teilatura i ioanarren, eztoz nik
ezer iakingo—¿Zegaitik eztozu
ezer iakingo?—Nire belarriak
ain ondo eztagozalako.—Gizon
zuriegiak eztera guztiz sendoak
izaten.—¿Nok esan dau ori?—
Gizon baltz batek esan dau.—
Eibarrko arrginak egin dauz

ancho y más duro que tus sábana-
nas.—Creyendo que hemos dormi-
do hasta las ocho y media, no ha
traído el padre la carne de ayer.—
Mientras estábais con la boca
abierta, fuí hacia la viña.—¿Qué
ha dicho tu amigo?—Que es muy
dormilón.—Lo que habéis visto
entre piedras no ha sido abeja, si-
no hormiga.—Aunque vayas al te-
jado á decir eso, yo no sabré nada.
—¿Por qué no sabrá usted nada?—
Porque mis oídos no están tan
bien.—Los hombres demasiado
blancos no suelen ser muy fuertes.
—¿Quién ha dicho eso?—Un hom-
bre negro lo ha dicho.—El cante-
ro de Eibar ha hecho las puertas
que están ahí ardiendo.—De esta
manera suelen comer los perros y
los lobos.—No se levante usted,

direak baino zabalagoa ta go-
gorragoa da.—Zorrtzi ta err-
dietararrte lo egin degulako,
Aitak ezta ekarri atzoko ara-
gia.—Aoa zabalik geunde-
narrtean, mazitantz joan nin-
tzan.—¿Zer esan du ire adiski-
deak?—Oso lotia dala.—Arri-
arrtean ikusi dezutena, ezta
errlea izan, tsingurria baizik.
Ori esatera teilatura i joana-
rren, ezta nik ezer jakingo—
¿Zergatik eztezu ezer jakingo?
—Nerebelarriakain ongi ezta-
delako.—Gizon tsuriegiak ezte-
ra oso sendoak izaten.—¿Nok
esan du ori?—Gizon beltz ba-
tek esan du.—Eibarrko arrgi-

sutan orr dagozan atepak.—Onelan iaten dabe tsakurrak eta otsoak. Etzaitez iagi, lanera noa-ta. — ¿Orrdainduko dogu ire adiskideak ekarririko okelea?—Uretara iausi etzaitez, biarrarte lo egin barik emen egongo naz.

D

¿Nona da nik garrbitu dandan edontzia?—¿Noiztik dagoz oeratura nigaz etorririko gazteak?—Il onetan asko ian dot.—Lau ta errdietan ioan naz; baina eztozaz ikusi ik ekarriritako burrukoak.—¿Zelan dago atzotik zure Aita?—Eztago tsarrtoago, ezkerrik asko.—

pues voy á trabajar.—¿Pagaremos la carne traída por tu amigo?—Para que no caiga usted al agua, estaré aquí sin dormir hasta mañana.

D

¿De quién es la copa que yo he limpiado?—¿Desde cuándo están encamados los jóvenes venidos conmigo?—Este mes he comido mucho.—Me he levantado á las cuatro y media, pero no he visto las almohadas traídas por tí.—¿Cómo está desde ayer el padre de usted?—No está peor, muchas gracias.—En cualquier lugar suele haber caños más largos que aquí.

nak egin ditu sutan orr dauden atepak.—Onela jaten dute zakurrak eta otsoak.—Etzaitez jaiki, lanera noa-ta.—¿Orrdainduko degu ire adiskideak ekarririko aragia?—Uretara erori etzaitezen, biarrarte lo egin gabe emen egongo naiz.

D

¿Norena da nik garrbitu dandan edontzia?—¿Noiztik dandaeoeraturik nerekin etorririko gazteak?—Il onetan asko jandot.—Lau ta errdietan joanaiz; baina eztitut ikusi ik ekarriritako burrukoak.—¿Nola dago atzotik zure Aita?—Eztago gaizkiago, ezkerrik asko.—

Edozein tokitan egoten dira emen baino odia luzeagoak.— Erregek eztañ iaten guk bai-zen ondo.—Sei ta launak io dabenean, kuku bat ibili da gure mazti-ondoan.—Iatera goazala esan dau Erreginak.—Okelea orrdainduten gengo-
zanarrtean, emakuma bat osi-nera iausi ta ito zan.—Dator-
rren astean oetik iagiko gara.—Onelan esan dau Amak.—Zubipera goazanean, oinak es-
kuak besoak burua ta gorr-putz guztia bustiko doguz.—Ezkara gose, ta eztogu ezer iango arratsaldeko lau ta err-
dietararte.

—El Rey no come (suele comer) tan bien como nosotros.—Cuando han dado las seis y cuarto, ha andado un chiquillo junto á nuestra viña.—Ha dicho la reina que vayamos á comer.—Mientras estábamos pagando la carne, cayó una mujer al pozo y se ahogó.—La semana que viene nos levantaremos de la cama.—Así ha dicho la madre.—Cuando vayamos bajo el puente, mojaremos los piés, las manos, brazos, la cabeza y todo el cuerpo.—No tenemos hambre y no comeremos nada hasta las cuatro y media de la tarde.

Edozein tokitan egoten dira emen baino odia luzeagoak.— Erregek eztañ jaten guk bezin ongi.—Sei ta laurrdenak jo du-
tenean, kuku bat ibili da gure mazti-ondoan.—Jatera goaze-
la esan du Erreginak.—Aragia orrdaintzen geundenarrtean, emakuma bat osinera erori ta ito zan.—Datorren astean oetik jaikiko gera.—Onela esan du Amak.—Zubipera goaze-
nean, oinak eskuak besoak bu-
rua ta korrputz guzia bustiko ditugu.—Ezkera gose, ta ezte-
gu ezer jango arratsaldeko lau ta errdietararte.

LECCIÓN TREINTA Y CINCO

A

Sarri ikusten dodaz nik oilo orrek, edontzi batetik ura edaten.—Gure ezkaratza labanegia ezpalego, elitzakez aguraak eta atsoak iausiko.—¿Zer dakarre, guk ikusiriko mutil negarri orrek?—Andresenak diralako, orrko lora polit bi gorrde dodaz.—Biarrtik aurrera nire zapi oriak egunean egunean garrbituko dozuez.—Zuek egin dozuezan oinetakoak, nireak baizen sendoak eztira.—Zazpi ta errdietan ildako emakumea, arizpean dago, eztabe

A

Muchas veces suelo ver yo esas gallinas bebiendo agua de una copa.—Si no estuviera demasiado resbaladiza nuestra cocina, no se caerían los ancianos y las ancianas.—¿Qué traen esos muchachos llorones vistos por nosotros?—Porque son de Andrés he guardado dos flores lindas de ahí.—Desde mañana en adelante todos los días habeis de limpiar mis pañuelos amarillos.—Los calzados que habeis hecho vosotros no son tan fuertes como los míos.—La mujer muerta á las siete y media está bajo el roble, no la han llevado bajo tierra.—Nosotros hemos comido los chorizos y huevos que

A

Maiz ikusten ditut nik oilo oriek, edontzi batetik ura edaten.—Gure sukaldea labanegia ezpalego, elitzateke agurak eta atsoak eroriko.—¿Zer dakarte, guk ikusiriko mutil negarri oriek?—Andresenak diralako, orrko bi lore polit gorrde ditut.—Biarrtik aurrera nere zapi oriak egunean egunean garrbituko dituzute.—Zuek egin dituzuten oinetakoak, nereak bezin sendoak eztira.—Zazpi ta errdietan ildako emakuma, arizpean dago,

lurrpera eroan.—Geuk ian doguz, orr egon direan lukainkaak eta arrantzak; gose izan gara-ta.—Zapi loirik eztaukagu.—Biarrarte eztogu ezer iakingo.—Olan bizi banintz, enintzake beste ogei urrtetan ilgo.—Zuek legez ianezkero, Errege baino lodiago egingo nintzateke.—Irasagarrak enkiten daben lorea, beste edozein baizen polita izaten da.—Dagoala zeure gelan, Irundik ekarri dogun oilarra.—Asko edaten dogula esan dau zuen Aitak.—Eztoguz orrdainduko zuek iandako okelea ta arraina.

han estado ahí; pues hemos tenido hambre.—No tenemos pañuelos sucios.—Hasta mañana no sabremos nada.—Si así viviera, no moriría en otros veinte años.—De comer como ustedes, me haría más grueso que el Rey.—La flor que suelen tener los membrillos, suele ser tan linda como cualquiera otra.—Que esté en el cuarto de usted el gallo que hemos traído de Irún.—Vuestro padre ha dicho que solemos beber mucho.—No pagaremos la carne y pescado comidos por vosotros.

eztute lurrpera eramán.—Guk jan ditugu, orr egon diran lukainkak eta arraultzak; gose izan gera-ta.—Zapi zikinik eztegu.—Biarrarte eztegu ezer jakingo.—Orrela bizi banintza, enintzake beste ogei urrtetan ilko.—Zuek bezela janezkero, Errege baino gizenago egingo nintzake.—Irasagarrak idukitzu duten lorea, beste edozein bezin polita izaten da.—Dagoala zure gelan, Irundik ekarri degun oilarra.—Asko edaten degula esan du zuen Aitak.—Eztitugu orrdainduko zuek jandako aragia ta arraina.

B

Ezkara gu i legez inoiz bizi izan.—Eztogu inoiz ekarri guk lorarik ez irasagarrik.—Gure gelea laban labana dago, ura iausi da-ta.—Zoaze zuek nik ekarririko lora oriak ikustera.—¿Noiz ito dira ta nun gugaz bizi izaniko gazteak?—Arratsaldeko iru ta launetan, mazti-ondoan dagoan osinean.—Eztot ezer iakin.—Agura bi arek il zireanean, Eulatetik nentorren ni.—Arrainik ian ezarren ¿ezer ian barik egongo zara?—Neugaitik zagoz orrduan baino lodiago.—Arrdoa daukelakoan, arrgin orreka-

B

Nunca hemos vivido nosotros como tú.—Nunca hemos traído nosotros flores ni membrillos.—Nuestro aposento está muy resbaladizo, pues ha caído agua.—Vayan ustedes á ver las flores amarillas traídas por mí.—¿Cuándo se han ahogado y dónde los jóvenes vividos (que vivieron) con nosotros?—A las tres y media de la tarde, en el pozo que está junto á tu viña.—No he sabido nada.—Cuando murieron aquellos dos ancianos, venía yo de Eulate.—Aunque no coma usted pescado ¿estará usted sin comer nada?—Por mí está usted más gordo que entonces.—Creyendo que tienen vino, me he adelantado hácia esos canteros.—En días de labor no beben

B

Ezkera gu i bezela inoiz bizi izan.—Eztegu inoiz ekarri guk lorarik ez irasagarrik.—Gure gela laban labana dago, ura erori da-ta.—Zoazte zuek nik ekarririko lore oriak ikustera.—¿Noiz ito dira ta non gurekin bizi izaniko gazteak?—Arratsaldeko iru ta laurdenetan, mazti-ondoan dagoen osinean.—Eztet ezer iakin.—Agura bi aiek il zireanean, Eulatetik nentorren ni.—Arrairik ian ezarren, ¿ezer ian gabe egongo zera?—Nigatik zaude orrduan baino gizenago.—Arrdoa dutelako, arrgin orien-

nantz aurreratu naz.—Aste-
gunetan eztabe ura baino eda-
ten.—Jai-egunetan amarr amar-
retan ioaten gara Mesatara.—
¿Nona da aoa zabalik ikusi
dogun tsakurra?—Etzaitetz orr
iezarri, bustita dago-ta.—Goa-
zan lan egitera ta izara loiak
garrbitutera.—Ezkerrik asko.
—Goizeko lauretararte lo
egingo dogu.

Z

Etzaitetz arri-ganean ibili,
laban laban dagozanarrtean.—
¿Zein osinetan busti dozue
ulea?—Geu norabait atzera-
tuezik, agura orrek eztabe ira-
sagarrik iango.—Gaurr daka-

(no suelen beber) sino agua.—En
los días de fiesta solemos ir á Misa
á las diez en punto.—¿De quién es
el perro que hemos visto con la
boca abierta?—No se siente usted
aquí, pues está mojado.—Vayámon-
os á trabajar y á labar las sábana-
s sucias.—Muchas gracias.—
Hasta las cuatro de la mañana
dormiremos.

Z

No andeis sobre piedras, mien-
tras están muy resbaladizas.—¿En
qué pozo habéis mojado el pelo?—
De no atrasarnos á alguna parte,
esos ancianos no han de comer
membrillos.—Esas peras que trae
usted hoy no son tan amarillas

ganontz aurreratu naiz.—As-
tegunetan eztabe ura baizik
edaten.—Jai-egunetan amarr
amarretan joaten gera Mesa-
tara.—¿Norena da aoa zabalik
ikusi degun zakurra?—Etzai-
tez orr ezeri, bustita dago-ta.—
Goazen lan egitera ta maindi-
re zikinak garrbitzera.—Ezke-
rrik asko.—Goizeko laureta-
rarte lo egingo degu.

Z

Etzaitetz arri-ganean ibili,
laban laban daudenarrtean.—
¿Zein osinetan busti dezute
ilea?—Gu norabait atzeratue-
zik, agure oriek eztabe irasa-
garrik jango.—Gaurr dakar-

zuzan madari onek, eztira atzokoak baizen oriak.—Besoetan daroadazalako, negarrez egon dira orrek.—Astelenetan baino goizago iagiten ginean sapatuetan.—Lo dagozala esan dabe, ta arratsalderarrte ezto-guz ikusiko.—Badoguz.—Osin-ondoan sarri ibilten direanak, noizbait uretara iausten dira.—Zure neba lotia baino obeto inor ezta bizi.—Amabi amabietan iezarrten da maian.—Okelea ta arraina ezpadagoz, «zoaz Andresenera ta ekarri okelea» esaten dau.—Lanera ioateko, beste guztiak baino atzerago ibilten da.—Zure adis-

como las de ayer.—Porque los llevo en los brazos, han estado esos llorando.—Más temprano que los lunes solíamos levantarnos los sábados.—Han dicho que están durmiendo y no les hemos de ver hasta la tarde.—Sí les hemos.—Los que suelen andar con frecuencia cerca del pozo, alguna vez suelen caer al agua.—Nadie vive mejor que tu hermano dormilón.—A las doce en punto se sienta en la mesa.—Si no hay carne y pescado suele decir: «idos á casa de Andrés y traed carne.»—Para ir al trabajo suele andar más detrás que todos los demás.—Las aves que tenía el amigo grueso de usted no son muertos hoy (locución de euskera).—A pesar de ir á la viña todas las semanas, esos ancianos suelen co-

kizun udare oiek, eztira atzokoak bezin oriak.—Besoetan daramazkidalako, negarrez egon dira oriek.—Astelenetan baino goizago jaikiten ginan larunbatetan.—Lo daudela esan dute ta arratsalderarrte eztitugu ikusiko.—Baditugu. Osin-ondoan maiz ibilten direnak, noizbait uretara erorten dira.—Zure anai lotia baino obeki inor ezta bizi.—Amabi amabietan ezerten da maiean.—Aragia ta arraia ezpadaude, «zoaz Andresenera ta ekarri aragia» esaten du.—Lanera joateko, beste guziak baino atzerago ibilten da.—Zure adis-

kide lodiak eukazan egaztiak, eztira gaurr ildakoak.—Astean astean mazitira ioanarren, matz gitši iaten dabe agura orrek.—Lo zagozenarrtean, izaten zaree onenak.—Iru ilebete onetan eztoгу oean lorik egin.—Biarrtik astelenerarrte dagozan egunetan, narruz beterik erririk erri eroango dogu zuen zaldia.

D

Orrdurarrte arrizko etšectan bizi izan ginean.—Onek arrizkoak dira.—Diru asko dauka-gulako, ezkara gose.—Emen orraztu gaizan, lukainkak eta sagarrdoa dakarrezanarrtean.

mer poca uva.—Mientras estais durmiendo, soleis ser los mejores. En estos tres meses no hemos dormido en cama.—En los dias que hay desde mañana hasta el lunes, hemos de llevar vuestro caballo lleno de pieles de pueblo en pueblo.

D

Hasta entonces vivimos en casas de tierra.—Estas son de piedra.—Porque tenemos mucho dinero no tenemos hambre.—Peinémonos aquí, mieniras traen los chorizos y la sidra.—De no comer más que ayer no te engordarás

kide gizenak zituen egaztiak, eztira gaurr ildakoak.—Astean astean mazitira joanarren, matz gutši jaten dute agure oiek.—Lo zaudetenarrtean, izaten zerate onenak.—Iru ilebete oietan eztegu oean lorik egin.—Biarrtik astelenerarrte dauden egunetan, larruz beterik erriz erri eramango degu zuen zaldia.

D

Orrdurarrte arrizko etšectan bizi izan ginan.—Oiek arrizkoak dira.—Diru asko degulako, ezkera gose.—Emen orraztu gaizen, lukainkak eta sagarrdoa dakarrezkitenarrtean.

—Atzo baino geiago ianezik, gu legez ezaz lodituko. —Eliza asko ta erri andiak ikusiarren, ire arrebaak eztabe ezer esaten. —Gu aoa zabalik egonarren, eztau orrek agerrtu dakarrena ta daroana. —Nik daukadazan izaraak eta burrukoak, oe orretarako tsikiagiak dira. —Iturrian gagozan, Soteron adiskideak doazanarrtean. —¿Zer esan dau alboko andreak? —Diru asko daukazula, ta atzoko mutilan bildurr zerala. —Bost urrte onetan ezto gu ikusi kale-arrtean ain matz ederrik. —Eztira kale-arrtekoak, mendi-arrtekoak

como nosotros. —Sin embargo de ver muchas iglesias y grandes pueblos, tus hermanas no suelen decir nada. —A pesar de estar nosotros con la boca abierta, no ha manifestado ese lo que trae y lo que lleva. —Las sábanas y almohadas que yo tengo, son demasiado pequeñas para esa cama. —Estémonos en la fuente, mientras van los amigos de Sotero. —¿Qué ha dicho esa señora del lado? —Que tiene usted mucho dinero y que tiene usted miedo del muchacho de ayer. —En estos cinco años no hemos visto tan hermosas uvas entre calles. —No son de entre calles, sino de entre montes. —Las costumbres que tienen tus amigos no son las mejores. —Se encaman demasiado temprano, y á las nue-

—Atzo baino geiago janezik, gu bezela ezaiz gizenduko. —Eliza asko ta erri andiak ikusiarren, ire arrebaak eztabe ezer esaten. —Gu aoa zabalik egonarren, eztau orrek agerrtu dakarrena ta daramana. —Nik dauzkadan maindireak eta burrukoak, oe orretarako tsikiagiak dira. —Iturrian gauden, Soteron adiskideak dijoazte-narrtean. —¿Zer esan du aldameneko andreak? —Diru asko daukazula, ta atzoko mutilaren bildurr zerala. —Bost urrte oietan eztegu ikusi kale-arrtean ain matz ederrik. —Eztira kale-arrtekoak, mendi arrte-

baino.—Ire adiskideak daukezan ekanduak, eztira onenak. —Goizegi oeratuten dira ta goizeko bederatzi ta errdietan iagi barik egoten dira. —¿Nok daukaz zuen arrtean lorarik onenak?—Iraságarra sarri iaten dabenak, orituta egoten zirean.—Zentzat izango dira guk daroaguzan loraak.

ve y media de la mañana suelen estar sin levantarse.—¿Quién tiene entre vosotros las mejores flores?—Los que comen con frecuencia membrillo solían estar amarillizados (?).—Para usted serán las flores que nosotros llevamos.

koak baizik.—Ire adiskideak dauzken oiturak, eztira onenak. Goizegi oeratzen dira ta goizeko bederatzi ta errdietan jai ki gabe egoten dira.—¿Nork dauzka zuen arrtean lorerik onenak?—Irasagarra sarri jaten dutenak, oriturik egoten ziran.—Zuretzat izango dira guk daramazkigun loreak.

LECCIÓN TREINTA Y SEIS

A

¿Ze orrdu izan da, burruko-azalak garrbitu dozuezanean? —Eztakit nik; baina orrduan laurak izan badira, bostak iota

A

¿Qué hora ha sido cuando habéis limpiado las fundas de almohada?—No lo sé yo; pero si entonces han sido las cuatro, ahora están dadas las cinco.—Dicen que

A

¿Ze orrdu izan da, burruko-azalak garrbitu dituzutenean? —Eztakit nik; baino orrduan laurak izan badira, bostak jota

baino.—Ire adiskideak daukezan ekanduak, eztira onenak. —Goizegi oeratuten dira ta goizeko bederatzi ta errdietan iagi barik egoten dira. —¿Nok daukaz zuen arrtean lorarik onenak?—Iraságarra sarri iaten dabenak, orituta egoten zirean.—Zentzat izango dira guk daroaguzan loraak.

ve y media de la mañana suelen estar sin levantarse.—¿Quién tiene entre vosotros las mejores flores?—Los que comen con frecuencia membrillo solían estar amarillizados (?).—Para usted serán las flores que nosotros llevamos.

koak baizik.—Ire adiskideak dauzken oiturak, eztira onenak. Goizegi oeratzten dira ta goizeko bederatzi ta errdietan jai ki gabe egoten dira.—¿Nork dauzka zuen arrtean lorerik onenak?—Irasagarra sarri jaten dutenak, oriturik egoten ziran.—Zuretzat izango dira guk daramazkigun loreak.

LECCIÓN TREINTA Y SEIS

A

¿Ze orrdu izan da, burruko-azalak garrbitu dozuezanean? —Eztakit nik; baina orrduan laurak izan badira, bostak iota

A

¿Qué hora ha sido cuando habéis limpiado las fundas de almohada?—No lo sé yo; pero si entonces han sido las cuatro, ahora están dadas las cinco.—Dicen que

A

¿Ze orrdu izan da, burruko-azalak garrbitu dituzutenean? —Eztakit nik; baino orrduan laurak izan badira, bostak jota

dagoz orain.—Osagile bat baino ezeidago erri atan.—Eztot ikusi neure begien aurrean irasagarr au baino ederragorik.—Begien atzean eztozu ezer ikusiko, ez.—¿Nok dino gaisorik gagozala?—Eztantzuz onek ezer belarri orretatik.—Osatuta dagoala dirudi, baina arrpegia orren zuri daukanarrtean, ezta kit.—Guk dakuskun atsoak, eztauka ulerik.—Datorren astetik aurrera, gaurrarte baino obeto bizi izango gara.—Ementse dakustaz zuek ekarririko irasagarra ta madaria.—Ondo menduta egonarren, eztiarrdu orrek lanean guk baizen sarri,

no hay sino un médico en aquél pueblo.—No he visto delante de mis ojos más hermoso que este membrillo.—Detrás de los ojos no verá usted nada, no.—¿Quién dice que estamos enfermos?—Este no oye nada de esa oreja.—Parece que está curado; pero mientras tenga la cara tan amarilla, no sé.—La anciana que vemos nosotros, no tiene pelos.—Desde la semana que viene en adelante, viviremos mejor que hasta hoy.—Aquí mismo veo el membrillo y la pera traídos por ustedes.—A pesar de estar bien educado, ese no se ocupa en el trabajo tan frecuentemente como nosotros.—Dicen que dice que no tenemos salud y que parecemos mujeres.—¿Ya sabe usted de quién eran las fundas de almohadas ma-

daude orain.—Osagile bat baik ezomendago erri artan.—Eztet ikusi nere begien aurrean irasagarr au baino ederragorik.—Begien atzean eztezu ezer ikusiko, ez.—¿Nork dio gaisorik gaudela?—Eztuz onek ezer entzuten belarri orretatik.—Osaturik dagoela dirudi; baino arrpegia orren tsuri daukanarrtean, ezta kit.—Guk dakusgun atsoak, eztauka ulerik.—Datorren astetik aurrera, gaurrarte baino obeki bizi izango gera.—Ementse dakuskit zuek ekarririko irasagarra ta udarea.—Ongi azia egonarren, ezta ari lanean ori gu be-

— Osasunik eztaukagula ta emakumaak dirudigula eidino.
—¿Badakizu nonak zirean guk erakutsiriko burruko-azalak?—
Nik eztakit, baina gure Amak badaki.—Ezcidaki.—Zapi oriak bustitera datorrela.—Izara-arrtean egon barik, iagi zaitze goizeko seiretan, da etzaree gaisorik orain legez egongo.

B

Eztakit ezer.—Eztakust inor.
—Astean astean ekarrten doguz irasagarrik.—Ezcidantzu.
—Eztira i baizen menak, ondo menduta eztagozalako.—¿Badazauk nire Aita?—¿Badazau-

nifestadas por nosotras?—Yo no lo sé, pero nuestra madre ya lo sabe.
—Dicen que no sabe.—Que venga á mojar pañuelos amarillos.—Sin estar entre sábanas, levantáos á las seis de la mañana, y no estaréis enfermos como ahora.

B

No se nada.—No veo á nadie.—
Todas las semanas solemos traer membrillos.—Dicen que no oye.—
No son tan dóciles como tú, porque no están bien educados.—¿Conoces á mi padre?—¿Ya conoces á esas mujeres?—Si hubiera dos

zin maiz.—Osasunikan eztegu-la ta emakumak dirudigula omendio.—¿Badakizu norenak ziran guk erakutsiriko burruko-azalak?—Nik eztakit, baino gure Amak badaki.—Ezomendaki.—Zapi oriak bustitzera datorrela.—Maindire-arrtean egon gabe, jaiki zaitzte goizeko seiretan, eta etzerate gaisorik orain bezela egongo.

B

Eztakit ezer.—Eztakust inor.
—Astean astean ekarrten ditugu irasagarrik.—Ezomendu entzuten.—Eztira i bezin menak, ongi azita eztaudelako.—¿Ezautzen dek nere Aita?—

¿ak emakuma onek?—Aste onetan iai-egun bi balegoz, ire Ama ikustera ioango gintzatekez.—Burruko-azalak dakaguzanarrtean, zoaze izaraak garbitutera.—Enaz toki onetatik iagiko, ire mendietako matzak janarrte.—Beste orrinaak arrizkoak zirealakoan, ara ioan ginean da uretara iausi ginean.—Makalak gareala ta gaisorik gagozala esan eidozu.—Ogeta iru urrte daukaz nire nebeak.—Nire nebea baino zaarrragoa naz ni, ogeta bost daukadazda.—1871-garren urrteko Maiatzan amaboskarren egunean iaio nintzan.—Olan ianezkero,

días de fiesta (en) esta semana, iríamos a ver a tu madre.—Mientras traemos las fundas, idos a limpiar las sábanas.—No me levantaré de este lugar, hasta comer uvas de tus montes.—Creyendo que las otras paredes eran de piedra, fuimos allá y nos caímos al agua.—Dicen que usted ha dicho que somos débiles y que estamos enfermos.—Veinte y tres años tiene mi hermano.—Yo soy más vieja que mi hermano, pues tengo veinte y cinco.—Nací (en) el día décimo quinto de Mayo del año de 1871—De comer de esa manera, te engordarás como los caballos de ese mi pariente.—Cuando seamos nosotros

¿Ezautzen badituk emakuma oiek?—Aste ontan bi jai-egun baleude, ire Ama ikustera joango ginatete.—Burruko-azalak dakarrzkigunarrtean, zoazte maindireak garbitzera.—Enaiz toki ontatik jaikiko, ire mendietako matzak janarrte.—Beste orrimak arrizkoak ziralako, ara joan ginan ta uretara erori ginan.—Makalak gerala ta gaisorik gaudela esan omendezu.—Ogei ta iru urrte dauzka nere anaiak.—Nere anaia baino zarragoa naiz ni, ogei ta bost urrte dauzkat-eta.—1871-garren urrteko Maiatzaren amaboskarren egunean jaio nin.

nire aide orren zaldiak legez lodituko az.—Arrginak gareanean, Blasena baizen etse andi bat egingo dogu.—Gaiso orrentzat osagarri onek ezeidira onak.—Ilgo balitz ¿nora ioango gintzakez bizi izatera?—Edonora.

Z

Asto-ganean goiz da arratsalde ibiliarren, eztira iausten onek lurrera.—Orrdu bat eta errdietan iezarri bagintzaz, lo gengoan orain.—¿Nok esan dau, matza osasunerako gauza tsarra dala?—Guk eskuetan darabilgun izarea, ezta gauza

canteros, haremos una casa tan grande como la de Blas.—Dicen que estos remedios no son buenos para ese enfermo.—Si no muriera (hubiera de morir) ¿á dónde iríamos á vivir?—A donde quiera.

Z

A pesar de andar mañana y tarde sobre burro, no caen esos á tierra.—Si nos hubiéramos sentado á la una y media, ahora estábamos durmiendo.—¿Quién ha dicho que la uva es mala para la salud?—La sábana que nosotros tenemos entre manos, no es útil para traerla (usarla) con frecuencia, pues es de-

tzan.—Orrela janezkero, nere aide orren zaldiak bezela gizenduko aiz.—Arrginak gareanean, Blasena bezin etse andi bat egingo degu.—Gaiso orrentzat osagarri oiek ezomendira onak.—Ilko balitz ¿nora joango ginake bizi izatera?—Edonora.

Z

Asto-gainean goiz ta arratsalde ibiliarren, eztira erorten oiek lurrera.—Orrdu bat eta errdietan ezeri bagina, lo geunden orain.—¿Nork esan du matza osasunerako gauza tsarra dala?—Guk eskuetan darabilgun maindirea, ezta gauza maiz

sarri erabilteko, bigunegia da-ta.—Ezeidago irugarren atetik arantz Anteron semea baino mutil menagorik.—Eztauka-zue, guk baizen leio andirik eta politik.—Anditasuna ta polita-suna eztira sarri gauza baten bizi izaten.—Aste onetan iairik ezeidago ta arrainak ekarrrera ezkara ioango.—Orr iarrita da-gozen mutilak, eztiak jaten diarrdue.—Arripeko inurriak il-ten diarrduenarrtean, orrtse iango doguz madariak.—Nire besoetan orain bi dagozalako, ondo menduta enagoala esan dabe arrginak.—Badakusaz zuen adiskideak, guk ekarriri-

masiado blanda.—Dicen que no hay desde la tercera puerta hacia allá muchacho más dócil que el hijo de Antero.—No tenéis ventana tan grande y linda como nosotras.—La grandeza y la lindeza no suelen vivir muy á menudo en una casa.—Dicen que no hay fiesta en esta semana, y no iremos á traer peces.—Los muchachos que están ahí sentados, están comiendo miel.—Mientras están matando las hormigas de bajo la piedra, comeremos ahí mismo las peras.—Porque hay dos lunares en mis brazos, han dicho los canteros que no estoy bien criado.—Ya ve vuestro amigo las vasijas traídas por nosotros.—Dicen que no las vé.—¿Hacia que pueblo os habéis adelantado á las cinco de la mañana?

erabilteko, bigunegia da-ta.—Ezomendago irugarren atetik arontz Anteroren semea baino mutil menagorik.—Eztauka-zute guk bezin leio andirik eta politik.—Anditasuna ta politasuna eztira maiz ganza batean bizi izaten.—Aste on-tan jairik ezomendago, ta arraiak ekarrrera ezkera joango.—Orr jarrita dauden mutilak, eztiak jaten ari dira.—Arri-peko tšingurriak ilten ari di-ranarrtean, orrtse jango ditugu udareak.—Nere besoetan orain bi daudelako, ongi azita enagoela esan dute arrginak.—Badakuski zuen adiskideak,

ko murrkoak. — Ezeidakusaz. —
¿Zein erritarantz aurreratu za-
ree goizeko bostetan? — Enaz
iagiko, laurak eztabe io-ta.

D

Inor ezta izaten beren errian
igarrlea. — Edozein iturritan
edaten dogu au baino ur garr-
biagoa. — Inoiz eztogu ikusi
nire besoetakoak baizen orain
andirik. — ¿Badakutsu mendi-
ganean dabilen astoa? — Nik
gauza baltz bat dakust; baina
eztakit. — ¿Badantzuzu dinoe-
na? — Oriše da nik ekarritako
arrgina. — Ementše garrbitu-
ten doguz ire oeko burruko-

— No me he de levantar, pues no
han dado las cuatro.

D

Nadie suele ser profeta en su
pueblo. — En cualquier parte sole-
mos beber agua más limpia que
esta. — Nunca hemos visto lunares
tan grandes como los de mis bra-
zos. — ¿Ve usted aquél burro que
anda encima del monte? — Yo veo
una cosa negra; pero no sé. — ¿Ya
oye usted lo que dicen? — Ese mis-
mo es el cantero traído por mí. —
Aquí mismo solemos limpiar las
fundas y sábanas de tu cama. — A
pesar de estar enfermo, ese mu-
chacho suele ir al agua todas las

guk ekarririko murrkoak. —
Ezomendakuski. — ¿Zein erri-
tarontz aurreratu zerate goize-
ko bostetan? — Enaiz jaikiko,
laurak eztute jo-ta.

D

Inoreztaizaten bere errian igarr
lea. — Edozein iturritan edaten
degu au baino ur garrbiagoa.
Inoiz eztegu ikusi nere besoe-
takoak bezin orain andirik. —
¿Badakusu mendi-gainean da-
bilen astoa? — Nik gauza beltz
bat dakust; baina eztakit. —
¿Badantzuzu diotena? — Oriše
da nik ekarritako arrgina. —
Ementše garrbitzen ditugu ire
oeko burruko-azalak eta main-

azalak eta izaraak.—Gaisorik egonarren, mutil ori goizean goizean ioaten da uretara.—Ura guztientzat ona eida, osasunerako, edozein gauzatarako.—Egin daben etseak eztaukaz zazpi leio baino; lau aurretik eta atzetik iru.—Iturri-ondoan orraztuten egon direan emakumaak, Burgoskoak dira.—Sagarrao onekgozoa dirudi, ta ezeida.—Ire semeak eztirudite menak, eta baedirira.—¿Nok esan dau matza osasunerako tsarra dala?—Ire adiskideak zubipean oinak eta besoak bustiten nik ikusten dodazanean, esaten dot: gaisorik ezpanen-

mañanas.—Dicen que el agua es buena para todos, para la salud, para cualquier cosa.—La casa que han hecho no tiene sino siete ventanas: cuatro por delante y tres por detrás.—Las mujeres que han estado peinándose junto á la fuente, son de Búrgos.—Parece muy dulce esta sidra, y dicen que no lo es.—Tus hijos no parecen dóciles, y dicen que sí lo son.—¿Quién ha dicho que la uva es mala para la salud?—Cuando yo veo á tus amigos mojándose los piés y los brazos bajo el puente, suelo decir: si no estuviera enfermo iría al agua mañana y tarde.

direak.—Gaisorik egonarren, mutil ori goizean goizean joaten da uretara.—Ura guztientzat ona omenda, osasunerako, edozein gauzatarako.—Egin duten etseak eztauzka zazpileio baizik; lau aurretik eta atzetik iru.—Iturri-aldean orraztutzen egon diran emakumak, Burgoskoak dira.—Sagarrao onekgozoa dirudi, ta ezomenda.—Ire semeak eztirudite menak, eta baomendirira.—¿Nork esan du matza osasunerako tsarra dala?—Ire adiskideak zubipean oinak eta besoak bustitzen nik ikusten ditudanean, esaten det:

go, uretara goiz da arratsalde
ioango nintzake.

gaiso ezpanengo, uretara goiz
ta arratsalde joango nintzake.

LECCIÓN TREINTA Y SIETE

A

Amalau Naparregaz ikusi
neban zure neba maitea.—Zaz-
pi lora galdu eiebazan, zugatz-
adarrak zuzenduten ebilenarr-
tean.—Adarrik adarr da orri-
rik orri dabilzan tñori orrek,
estodaz il nai.—Maite dodaz
nik neure Aita ta Ama ta aide
guztiak.—Adiskiderik onena
dirua dala esaten dabe; beste
adiskide asko egiten dabezala-
ko.—Obietara eroan eidabe goi-

A

Con catorce nabarros vi al her-
mano amado de usted.—Dicen que
perdió siete flores, mientras anda-
ba enderezando ramas de árbol.—
Esos pájaros que andan de rama
en rama y de hoja en hoja no los
quiero matar.—Yo amo á mi pa-
dre y madre y todos los parientes.
—Suelen decir que el mejor amigo
es el dinero, porque suele hacer
otros muchos amigos.—Dicen que
han llevado al cementerio á la po-

A

Amalau Naparrekin ikusi
nuen zure anai maitea.—Zazpi
lore galdu omenzituén, zugatz-
adarrak zuzentzen zebilenarr-
tean.—Adarrez adarr ta orriz
orri dabilzen tñori oriek, ezti-
tut il nai.—Maite ditut nik
nere Aita ta Ama ta aide gu-
ztiak.—Adiskiderik onena dirua
dala esaten dute; beste adiski-
de asko egiten dituelako.—
Obietara eraman omendute

go, uretara goiz da arratsalde
ioango nintzake.

gaiso ezpanengo, uretara goiz
ta arratsalde joango nintzake.

LECCIÓN TREINTA Y SIETE

A

Amalau Naparregaz ikusi
neban zure neba maitea.—Zaz-
pi lora galdu eiebazan, zugatz-
adarrak zuzenduten ebilenarr-
tean.—Adarrik adarr da orri-
rik orri dabilzan t̄sori orrek,
estodaz il nai.—Maite dodaz
nik neure Aita ta Ama ta aide
guztiak.—Adiskiderik onena
dirua dala esaten dabe; beste
adiskide asko egiten dabczala-
ko.—Obietara eroan eidabe goi-

A

Con catorce nabarros vi al her-
mano amado de usted.—Dicen que
perdió siete flores, mientras anda-
ba enderezando ramas de árbol.—
Esos pájaros que andan de rama
en rama y de hoja en hoja no los
quiero matar.—Yo amo á mi pa-
dre y madre y todos los parientes.
—Suelen decir que el mejor amigo
es el dinero, porque suele hacer
otros muchos amigos.—Dicen que
han llevado al cementerio á la po-

A

Amalau Naparrekin ikusi
nuen zure anai maitea.—Zazpi
lore galdu omenzituen, zugatz-
adarrak zuzentzen zebilenarr-
tean.—Adarrez adarr ta orriz
orri dabilzen t̄sori oriek, ezti-
tut il nai.—Maite ditut nik
nere Aita ta Ama ta aide gu-
ziak.—Adiskiderik onena dirua
dala esaten dute; beste adiski-
de asko egiten dituelako.—
Obietara eraman omendute

zean il dan atso gaisoa.—Etzaitetz begiak okerrtuten ibili, tšarra da-ta.—Emen dabilen naparr onek, arrainik eztau nai, okelea baino.—Biribilegiak ezpalitzaz, neutzat izango litzatekez mai orrek.—Nik ikusiriko tšakurra, narru ederrekoa zan; baina ezeida gauza izaten tšakurren narrua.—Goizean goizean negarrez egoten direan mutil tšikiak, eztoguz maite.—¿Erre dozu okelea?—Bai, Jauna.—¿Garrbitu zenduezan zuen gonaak?—Ez, Andrea.—Zoazte garrbitutera, eta au egin barik etzaitetze gero mai-ondoan iezarri.—Urik eztau-

bre anciana que ha muerto á la mañana.—No andeis torciendo los ojos, pues es malo.—Este nabarro que anda aquí, no quiere peces, sino carne.—Si no fueran demasiado redondos, serían para mí esas mesas.—El perro visto por mí, era de piel hermosa; pero dicen que no suele ser útil la piel de perro.—No amamos á los muchachos que suelen estar llorando todas las mañanas.—¿Habéis asado la carne?—Sí, Señor.—¿Limpiásteis vuestras sayas?—No, Señora.—Idos á limpiar, y sin hacer esto no os sentéis luego junto á la mesa.—No tenemos agua ¿y cómo comeremos?—El agua no suele ser mala para los piés.—¿Quién trajo esa ave que anda ahí?—Un anciano que está matando hormigas,

goizean il dan atso gaisoa.—Etzaitetz begiak okerrtzen ibili, tšarra da-ta.—Emen dabilen naparr onek, arrairik eztau nai, aragia baizik.—Biribilegiak ezpalira, neretzat izango litezke mai oriek.—Nik ikusiriko zakurra, larru ederrekoa zan; baino ezomenda gauza izaten tšakurren larrua.—Goizean goizean negarrez egoten diran mutil tšikiak, eztitugu maite.—¿Erre dezu aragia?—Bai, Jauna.—¿Garrbitu zinituzten zuen gonak?—Ez, Andrea.—Zoazte garrbitzera, eta au egin gabe etzaitetze gero mai-ondoan ezeri.—Urik eztegu ¿ta

kagu, zta zelan iango dogu?—Ura oinetarako ezta tsarra izaten.—¿Nok ekarri eban orr dabilen egazti ori?—Inurriak ilten diarrduan agura batek ekarri ebazan bi.—Inok eztau gaurr irabazi.—Okerra zuzenduten diarrdugulakoan, zuzena okerrtu dogu.—Gaurr baino goizago gorrdde nebazan atzo giltzak.—Oilorik ezegoala esan eben; baina gelea neuk ikusiarrrte, ezkara lanera ioango.

B

Naparroatik etorri zirea aguraak, il bat ekarri eben eu rakaz, da obietara eroan eben zuten.—¿Nok bustizen abai-

trajo dos.—Hoy no ha ganado nadie.—En la idea de que estamos enderezando lo torcido, hemos torcido lo derecho.—Más temprano que hoy guardé ayer las llaves.—Dijeron que no había gallinas; pero hasta ver yo el aposento, no iremos al trabajo.

B

Los ancianos que vinieron de Nabarra, trajeron un muerto con ellos y lo llevaron al cementerio.—¿Quién solía mojar las sábanas,

nola jango degu?—Ura oinetarako ezta tsarra izaten.—¿Nork ekarri zuten orr dabilen egazti ori?—Tsingurriak ilten ari dan agure batek ekarri zituen bi.—Inork eztau gaurr irabazi.—Okerra zuzentzen ari geralako, zuzena okerrtu degu.—Gaurr baino goizago gorrdde nituan atzo giltzak.—Oilorik etzegoela esan zuten; baina gela nik ikusiarrrte, ezkera lanera joango.

B

Naparroatik etorri ziran agureak, il bat ekarri zuten berakin eta obietara eraman zuten.—¿Nork bustitzen zituen

raak, lo gengozan arrtean?— Ama, ogia gura dot.— Eta onek ogia ta irasagarra nai dauz.— Eztogu ian gura Napparroatik ekarritako ezta. — Gazteak gineanean, ezkenduzan inoiz atzazalak garrbituten.— Obietako obia ikustera goazanarrtean, ementse egongo zara zu.—¿Nor dozu maite?—Onak direan guztiak dodaz nik maite; eztireanak eztitut maite.—Datorren neguan edurra ugari ta egaztiak urri egongo dira.—¿Nok irabazi dau ire orrduarria?—Inok eztau irabazi.—¿Nun dok?—Inun ezto.—¿Ze orrdu daukak?—Zeuk dau-

mientras estábamos durmiendo?— Madre, quiero pan.—Y este quiere pan y membrillo.—No queremos comer la miel traída de Nabarra.—Cuando éramos jóvenes, nunca solíamos limpiar las uñas.—Mientras vamos á ver los sepulcros del cementerio, aquí mismo estará usted.—¿A quién ama usted?—Yo amo á todos los que son buenos; no amo á los que no son.—El invierno que viene habrá nieve abundante y escasas aves.—¿Quién ha ganado tu reloj?—Nadie lo ha ganado.—¿Dónde lo tienes?—En ninguna parte lo tengo.—¿Qué hora tienes?—La que usted tiene.—Por delante de mí irás ahora mismo á la Iglesia y luego á dormir.—Aunque estén comiendo huesos y bebiendo vinagre, se levantarán del

maindireak, lo gennden arrtean?—Ama, ogia nai dot.— Eta onek ogia ta irasagarra nai ditu.— Eztegu jan nai Napparroatik ekarritako ezta. — Gazteak ginanean, ezkinituen inoiz azkazalak garrbitzen.— Obietako obiak ikustera goazenarrtean, ementse egongo zera zu.—¿Nor dezu maite?—Onak direan guziak ditut nik maite; eztiranak eztitut maite.—Datorren neguan elurra ugari ta egaztiak urri egongo dira.—Nork irabazi dau ire orrduarria?—Inork eztau irabazi.—¿Non dek?—Inon ezto.—¿Ze orrdu daukak?—Zuk daukazuna.

kauna.—Neure aurretik oraintse Elizara ioango az da gero lotara.—Azurak iaten da ospina edaten egonarren, dagozan tokitik iagiko dira.—Orraztu barik datoza neskatala orrek, atzera egon direan tokira ioango dira.—Neuk ikusi nuban aotik odoletan, zubitik iausi zanean.—Orren itsusiak ezpazintzaze, zaldi-ganean kale-rik kale ibiliko zintzatekez.

Z

Ezeidaki ezer, emen ikusi dogun osagileak.—Atzo il zala esan dau osagilean arrebeak.—Iru leio baino eztaukazalako, ezta etorri etse orretara bizi

lugar (en) que están.—Esas muchachas que vienen sin peinarse, irán-atrás al lugar en que han estado.—Yo le ví sangrando de la boca, cuando cayó del puente.—Si no fuéreis tan feos, andaríais encima de caballo de calle en calle.

Z

Dicen que no sabe nada, el médico que hemos visto aquí.—La hermana del médico ha dicho que murió ayer.—Porque no tiene sino tres ventanas, no ha venido á vivir á esa casa.—Nosotros no quere-

—Nere aurretik oraintse Elizara joango aiz ta gero lotara.—Ezurak jaten ta ospina edaten egonarren, dauden tokitik jaikiko dira.—Orraztu gabe datozen neskatša oriek, atzera egon diran tokira joango dira.—Nik ikusi nuen aotik odoletan, zubitik erori zanean.—Orren itsusiak ezpazinate, zaldi-ganean kalez kale ibiliko zinateke.

Z

Ezomendaki ezer, emen ikusi degun osagileak.—Atzo il zala esan du osagilearen arrebak.—Iru leio baizik eztauzkalako, ezta etorri etse orrtara

izatera. — Guk eztoigu nai zuekatz ibili. — Goazan gaisoak ikustera. — Zer dino osagileak? — Atzo baino tšartoago dagozala, odol gitšiki daukela, ta astelen-arratsalderako ilgo direala. — Beste giltz batzuk ekarri ebazan ate andirako. — Luma asko ugari euki ebazan tšori arek, eta okela gitšiki, urri ta azurrez beterik. — Lurrezko morkoetan edan gendualako zertzuk ezebazan emakuma ak esan? — Gurean baino obeto egongo zintzatekez mendian, otsoak ilten, da adarr okerrtuak zuzenduten. — Guk eztoigu loirik nai. — Sapatuan il eizi-

mos andar con vosotros. — Vamos á ver á los enfermos. — ¿Qué dice el médico? — Que están peor que ayer, que tienen poca sangre y que morirán para la tarde del lunes. — Otras llaves trajo para la puerta grande. — Muchas plumas, en abundancia tuvo aquel pájaro; y poca carne, escasa y llena de huesos. — Porque bebimos en vasijas de tierra ¿qué cosas no dijo aquella mujer? — Mejor que en nuestra casa estarían en el monte, matando lobos y enderezando ramas torcidas. — Nosotros no queremos súcios. — Dicen que murieron el sábado los dos nacidos el lunes. — Dijo la madre que no es así. — Yo solía decir que era así mismo. — De mí no llevará gran cosa. — Los peces que habéis asado vosotros, parecen

bizi izatera. — Guk eztegu nai zuekin ibili. — Goazen gaisoak ikustera. — Zer dio osagileak? — Atzo baino gaizkiago dau dela, odol gutšiki daukela ta astelen arratsalderako ilko dirala. — Beste giltze batzuek ekarri zituen ate andirako. — Luma asko, ugari iduki zituen tšori ark; eta aragi gutšiki, urri ta ezurrez beterik. — Lurrezko morkoetan edan genduelako zzer ezituen emakuma ark esan? — Gurean baino obeki egongo zinateke mendian, otsoak ilten eta adarr okerrtuak zuzentzen. — Guk eztegu zikinik nai. — Larunbatean il

rean, astelenean iaieriko biak.
—Olan eztala esan eban amak.
—Nik olantse dala esaten neban.—Nigandik eztañ gauza andirik eroango.—Zuek erre dozuezan arrainak, zaarrak dirudie.—¿Nok iango dauz arek?
—Ekarri ebezanean esan neban nik.—¿Zer esan zenduan?
—Aita; inok eztauz arrain orrek nai, zaarregiak dira-ta.

D

¿Zein da ire anaietatik gazteena?—¿Ze orrdutararte egoten dira lo?—Gaurr sei seiretan iagi gara, mendirik mendi ibili gerealako.—¿Zetara ioaten zaree?—Narruak ekarrte-

viejos.—¿Quién comerá aquellos?
—Cuando los trajeron, dije yo.—¿Qué dijo usted?—Padre: nadie quiere esos peces, pues son demasiado viejos.

D

¿Cuál es el más joven de tus hermanos?—¿Hasta qué hora suelen estar durmiendo?—Hoy nos hemos levantado á las seis en punto, porque hemos andado de monte en monte.—¿A qué soléis ir?—A

omenziran, astelenean jaieriko biak.—Orrela eztala esan zuen Amak.—Nik orrelaše dala esaten nuen.—Neregandik eztañ gauza andirik eramango.—Zuek erre dituzuen arraiak, zarrak dirudite.—¿Nork jango ditu aiek?—Ekarri zituztenean, esan nuen nik.—¿Zer esan zenduen?
—Aita: inork eztitu arrai oriek nai, zarregiak dira-ta.

D

¿Zein da ire anaietatik gazteena?—¿Ze orrdutararte egoten dira lo?—Gaurr sei seiretan jaiki gera, mendiz mendi ibili gerealako.—¿Zetara joaten zerate?—Larruak ekartzera, oi-

ra, oinetakoak egiteko; ta teilak naparr orrentzat.—Esan dabena legez dakizu zuk ori.—¿Zegaitik eztozu esan gura?—Nik eztakit ezer.—Nik dakidana, edozeinek daki; guztiak neuk legez entzun dabe-ta.—Nire orriak eta loraak araeroan zenduezalakoan, tsiki biak negarrez egon dira.—Ekarri genduan guztia, lau ta errdietan galdu genduan.—Nire dirua irabazi ebanak, ezebazan orrdaindu gura izan, nik ianiko okelea ta ogia.—Ondo menduta balego, enintzake goiz da arratsalde esaten ibiliko: uretara, garrbitutera.—Datorren

traer pieles para hacer calzado, y tejas para ese nabarro.—Usted sabe eso como el que ha dicho.—¿Por qué no quiere usted decir?—Yo no sé nada.—Lo que yo sé cualquiera lo sabe: pues todos han oído como yo.—Creyendo que habíais llevado allá mis hojas y flores, han estado llorando los dos pequeños.—Todo lo que hablamos traído, perdimos á las cuatro y media.—El que ganó mi dinero, no quiso pagar la carne y pan comido por mí.—Si estuviera bien educado, yo no andaría diciendo mañana y tarde: al agua, á limpiar.—La semana que viene se curarán los que están enfermos.—El médi-

netakoak egiteko; ta teilak naparr orrentzat.—Esan duenak bezela dakizu zuk ori.—¿Zergatik eztezu esan nai?—¿Nik eztakit ezer.—Nik dakidana, edozeinek daki; guziak nik bezela entzun dute-ta.—Nire ostoak eta loreak ara eramán zinituztelako, bi tsikiak negarrez egon dira.—Ekarri genduen guztia, lau ta errdietan galdu genduen.—Nere dirua irabazi zuenak, etzituen orrdaindu nai izan, nik janiko aragia ta ogia.—Ongi azita balego, enintzake goiz ta arratsalde esaten ibiliko: uretara, garrbitzera.—Datorren astean

astean osatuko dira gaisorik dagozanak. — Erriorretako osagileak esan eban atzo. — Asteleanean oeratu zan; marrtizenean osagileak ikusi eban; eguastenean oiloak ekarri ginean; eguenean guztiz tsarrto egon zan; bariakuan (egubakoitzean) iltera ioian; sapatuan Elizakoak berentzat ekarri ebezan da obia edegi eben; eta domekan geugaz Mesatan egon zan.

co de ese pueblo lo dijo ayer. — El lunes se encamó, el martes lo vió el médico, el miércoles vinimos á traer gallinas, el jueves estuvo muy mal, el viernes iba á morir, el sábado trajeron para él los Sacramentos (Elizakoak) y abrieron el sepulcro, y el domingo estuvo con nosotros en Misa.

osatuko dira gaisorik daudenak. — Erri orrtako osagileak esan zuen atzo. — Astelenean oeratu zan; asteartean osagileak ikusi zuen; asteazkenean oiloak ekartzera etorri ginan; ostegunean oso gaizki egon zan; ostiralean iltera aji Joan; larunbatean Elizakoak berentzat ekarri zituen ta obia edegi zuten; eta igandean gurekin Mesatan egon zan.

LECCIÓN TREINTA Y OCHO

A

Guk irabazi doguzan okaranak, gorri gorritsuak izan di-

A

Las ciruelas que nosotros hemos ganado, han sido muy rojitas. — Yo

A

Guk irabazi ditugun aranak, gorri gorritsoak izan dira. —

astean osatuko dira gaisorik dagozanak. — Erriorretako osagileak esan eban atzo. — Asteleanean oeratu zan; marrtizenean osagileak ikusi eban; eguastenean oiloak ekarri ginean; eguenean guztiz tsarrto egon zan; bariakuan (egubakoitzean) iltera ioian; sapatuan Elizakoak berentzat ekarri ebezan da obia edegi eben; eta domekan geugaz Mesatan egon zan.

co de ese pueblo lo dijo ayer. — El lunes se encamó, el martes lo vió el médico, el miércoles vinimos á traer gallinas, el jueves estuvo muy mal, el viernes iba á morir, el sábado trajeron para él los Sacramentos (Elizakoak) y abrieron el sepulcro, y el domingo estuvo con nosotros en Misa.

osatuko dira gaisorik daudenak. — Erri orrtako osagileak esan zuen atzo. — Astelenean oeratu zan; asteartean osagileak ikusi zuen; asteazkenean oiloak ekartzera etorri ginan; ostegunean oso gaizki egon zan; ostiralean iltera aji Joan; larunbatean Elizakoak berentzat ekarri zituen ta obia edegi zuten; eta igandean gurekin Mesatan egon zan.

LECCIÓN TREINTA Y OCHO

A

Guk irabazi doguzan okaranak, gorri gorritsuak izan di-

A

Las ciruelas que nosotros hemos ganado, han sido muy rojitas. — Yo

A

Guk irabazi ditugun aranak, gorri gorritsoak izan dira. —

ra.—Estot nik oilagorrik nai.
 —Olara ioaten gineanean, tsa-
 kurr batek urrteten eban egu-
 nean egunean.—Oriotan erre-
 riko arrainak gozo gozoak izat-
 en dira.—Senarra sarritu dan-
 nean, emazteak urrten dau.—
 ¿Nungoa da, orr izaraak eta
 gonaak garrbituten diarrduan
 neskato ori?—Oial ederr bat
 nenkan nik zuen adiskideent-
 zat.—Obietan galduriko mut-
 tiltsuak, ¿gaurr agerrtu dira.
 —Okaran geiegi ezpalegoz,
 edonor ibiliko litzake iaten.
 —Gaisoentzat eztago oilagorra
 baino osagarri ederragorik.—
 ¿Nok esan dan ori?—Edozein

no quiero sordas.—Cuando íbamos
 á la fábrica, un perro solía salir
 todos los días.—Los peces asados
 en aceite (fritos) suelen ser muy
 sabrosos.—Cuando ha entrado el
 marido, ha salido la mujer.—¿De
 dónde es esa muchachona que es-
 tá limpiando sábanas y sayas?—
 Yo tenía un hermoso paño para
 vuestros amigos.—Los muchachos
 perdidos en el cementerio han
 aparecido hoy.—Si no hubiera de-
 masiadas ciruelas, quien quiera
 andaría comiendo.—Para los en-
 fermos no hay mejor remedio que
 la sorda.—Quién ha dicho eso?—
 Dicen que suele decir cualquier
 médico.—De los perros que suelen
 andar con la boca abierta, ídos al
 lado, si es verano.—Eran muy
 amarillas las ciruelas que traíamos

Eztet nik oilagorrik nai.—Ola-
 ra joaten ginanean, zakurr bat
 irrtetzen zan egunean egu-
 nean.—Oleotan erreriko arraiak,
 gozo gozoak izaten dira.—
 Senarra sarritu danean, emaz-
 tea irrten da.—¿Nungoa da,
 orr maindireak eta gonak garr-
 bitzen ari dan neskato ori?—
 Oial ederr bat nuen nik zuen
 adiskideentzat.—Obietan gal-
 duriko mutiltsoak gaurr agerr-
 tu dira.—Aran geiegi ezpaleu-
 de, edonor ibiliko liteke jaten.
 —Gaisoentzat eztago oilago-
 rra baino osagarri ederrago-
 rik.—¿Nork esan du ori?—
 Edozein osagilek esaten omen.

osagilek esaten eidan.—Aoa zabalik ibilten direan tšakurrakandik, zoaz albora, udea bada.—Ori ori oriak dira guk atzo gekazan okarantšnak.—Astean astean atzera ta aurrera ibiliarren, orrek baino goizago eldu naz maztira.—Aginik eztauken atsoak, eztabe azurrik nai izaten.—Teilaturako gorrede nebazan, Aitakok ekarririko okaran guztiak.—Oialak ikusten gagozanarrtean, sarrru zaitetze zuek gela orretantše.—Eztira nireak, atzo gorputzean nerabilezan oialak.—Lantegira daroadaz gauza okerr guztiak zuzendutera.

ayer nosotros.—A pesar de andar todas las semanas atrás y adelante, he llegado á la viña más temprano que esos.—Las ancianas que no tienen dientes no suelen querer huesos.—Guardé para el tejado todas las ciruelas traídas por el padrino.—Mientras estamos viendo los paños, meteos vosotros en ese mismo aposento.—No son míos los paños que ayer usaba en el cuerpo.—Llevo á la fábrica todas las cosas torcidas á enderezarlas.

du.—Aoa zabalik ibilten diran tšakurrakandik, zoaz albora, uda bada.—Ori ori oriak ziran guk atzo genekarrzkien arantšoak.—Astean astean atzera ta aurrera ibiliarren, orrek baino goizago eldu naiz maztira.—Orrtzik ez tuten atsoak, ez tute ezurrik nai izaten.—Teilaturako gorrede nituen, Aitakok ekarririko aran guziak.—Oialak ikusten gaudenarrtean, sarrru zaitetze zuek gela orretantše.—Eztira nireak, atzo korrrputzean nerabilzkien oialak.—Lantegira daramazkit gauza okerr guziak, zuzentzera.

B

Eztaki nire arrebean senarrak, zeinbat arrdao ekarri neban nik Naparroatik. —¿Okanik nai dozu?—Iru orrek iango dodaz, baina ez esku-arrotean daukazuzan guztiak. —¿Noiz da zegaitik eta zelan urrten zenduan olatik?—Garagarrila zan; lau ta errdiak Elizako orrduafian io eben; orrma-ganean oial ederr bat ikusi neban. —¿Eta zer?—Galdu zalakoan gorrdde neban da orrduan ola-jauna etorri zan, da esan eban: Urrten emendik. —Eta orain ¿nora ioango zara lan egitera?—Andrea, eztakit.

B

No sabe el marido de mi hermana, cuánto vino traje yo de Navarra. —¿Quiere usted ciruelas?—Comeré esas tres, pero no todas las que usted tiene entre manos. —¿Cuándo y por qué y cómo salió usted de la fábrica?—Era Junio, las cuatro y media dieron en el reloj de la Iglesia; ví un hermoso paño sobre la pared. —¿Y qué?—Lo guardé creyendo que se había perdido, y vino entonces el señor de la fábrica y dijo: Salga usted de aquí. Y ahora ¿á dónde irá usted á trabajar?—Señora, no lo sé.—Tengo tres hijos, dos hijas y la mujer. —¿Cuántos años tienen?—El más viejo de los hijos no tiene sino ocho años. —¿Está usted llorando?—Venga usted conmigo al

B

Eztaki nire arrebaren senarrak, zeinbat ardao ekarri nuen nik Naparroatik. —¿Aranik nai dezu?—Iru oriek jango ditut, baino ez esku-arrotean dauzkatun guztiak. —¿Noiz ta zergatik eta nola irrten zinan olatik?—Garagarrila zan; lau ta errdiak Elizako orrduarian jo zuten; orrma-ganean oial ederr bat ikusi nuen. —¿Eta zer?—Galdu zalako, gorrdde nuen, eta orrduan ola-jauna etorri zan, ta esan zuen: Irrten zaitetz emendikan. —Eta orain ¿nora joango zera lan egitera?—Andrea, eztakit. —Iru seme dauzkat, bi

—Iru seme daukadaz, alaba bi ta emaztea zeinbat urrte daukez? — Semectatik zaarrenak eztaukaz zorrtzi urrte baino. — ¿Negarrez zagoz? — Etorri zaitetz neugaz ola-jaunagana. — Ian barik nago, gose uaz ¿ta nora ta nogana ioango naz onan? — Zoaz Andresenera emazteagaz da seme-alabakaz; eta ian an gura dozuen guztia. — Ezkerrik asko, Andra Teresa. — ¿Zelan orrdainduko dogu guk gugaitik egiten diarrdu zuna? — Izan zaitzeze onak: nik eztot besterik nai. — ¿Eta ze orrdutan urrtengo dogu Andresenetik, zu ikusteko? — Iru

señor de la fábrica. — Estoy sin comer, tengo hambre; y á dónde y á quién iré de esta manera? — Vaya usted á casa de Andrés con la mujer y con los hijos y coman ustedes (comer) allí todo lo que ustedes quieran. — Muchas gracias, señora Teresa. — ¿Cómo pagaremos nosotros lo que usted está haciendo por nosotros? — Sean ustedes buenos: yo no quiero otra cosa. — ¿Y á qué hora saldremos de casa de Andrés para ver á usted? — A las tres en punto ha estado junto á la ventana. Está bien.

alaba ta emaztea. — ¿Zeinbat urrte dauzke? — Semectatik zaarrenak eztaukaz zorrtzi urrte baizik. — ¿Negarrez zaudé? — Etorri zaitetz nerekin ola-jaunarengana. — Jan gabe nago, gose naiz ¿eta nora norengana ioango naiz onelan? — Zoaz Andresenera emaztearekin ta seme-alabakin; eta jaun an nai dezutenguzia. — Eskerrik asko, andre Teresa. — ¿Nola orrdainduko degu guk guregatik egiten ari zerana? — Izan zaitzeze onak: nik eztet besterik nai. — ¿Eta ze orrdutan irrtengo gera Andresenetik, zu tikusteko? — Iru iruretan egongo

iruretan egongo da leio-ondoan.
—Ondo dago.

Z

Beranduegi ezpalitz, orrtse dagozan otsotzarrak ikustera ioango nintzake.—¿Nok ilda koak dira otsotzarr orrek?—Eztagoz ilda.—¿Zelan ekarri dabez orraino?—Antonin senarrak okaran da irasagarr ederrak dankaz mazti-ondoan.—Badakit.—Atzo goizeko zeiretan ikusi neban geure leiopean, da «nora oa», esan neban nik.—Okaran batzuk oial onetan tse ekarrrera noa, biarr domekea da-ta.—Otsoak cidabilz, da etzaitz olan ezer barik mazti-

Z

Si no fuera demasiado tarde, iría yo á ver los lobazos que están ahí mismo.—¿Muertos por quién son esos lobazos?—No están muertos.—¿Cómo los har traído hasta ahí?—El marido de Antonia tiene junto á la viña hermosas ciruelas y membrillos.—Ya lo sé.—A las seis de la mañana de ayer le ví bajo nuestra ventana, y «á dónde vas» dije yo.—Voy á traer unas ciruelas en este mismo paño, pues mañana es domingo.—Dicen que andan lobos, y no vaya usted así sin nada á la viña.—Este hijo de mi padre no ha tenido nunca miedo de los animales.—Muchas veces solía ver yo al marido de

da leio-ondoan.—Ongi dago.

Z

Beranduegi ezpalitza, orrtse dauden otsotzarrak ikustera joango nintzateke.—¿Nork ilda-koak dira otsotzarr oriek?—Eztaude ilda.—¿Nola ekarri ditue orreraino?—Antoniren senarrak aran ta irasagarr ederrak dauzka mazti-ondoan.—Badakit.—Atzo goizeko sciretan ikusi nuen gure leiopean, ta «nora oa» esan nuen nik.—Aran batzuek oial ontantse ekarrrera noa, biarr igandea da-ta.—Otsoak omendabilza, ta etzaitz orrela ezer gabe maz-

ra ioan.—Nire Aitan seme au ezta inoiz abercen bildurr izan.—Sarri ikusten neban nik Antonin senarra, baina enekian nor zan.—¿Eta zer egin eban atzo mendiratu zanean?—Antoni etorri da amarretan gurera ta ak esan dau nik dinodana.—¿Zer?—Okaranak oialeratu ten egoanarrotean, otso bat etorri zala, gero beste bat.—Egun onak emotera agerrituko zirean.—Gose eizirean da Antonin senarrak, bildurr barik, bata ta bestea oialean okaranarrotean sartu ebazan.—¿Eta zer?—Eta otsotzarr andi biak eta oilagorr polit polit bat ge-

Antonia; pero no sabía quién era.—¿Y qué hizo ayer cuando se fué al monte?—Antonia ha venido á las diez á nuestra casa y aquél ha dicho lo que yo digo.—¿Qué?—Mientras estaba trasladando al paño ciruelas, que vino un lobo, luego otro.—Habrían aparecido á dar los buenos días.—Dicen que tenían hambre y el marido de Antonia, sin miedo, metió entre ciruelas en el paño el uno y el otro.—¿Y qué?—Y dicen que tiene dos lobazos grandes y una sorda muy linda.—¿Está usted en que es así?—Venga usted á verlo.

tira joan.—Nere Aitaren seme au ezta inoiz abercen bildurr izan.—Sarri ikusten nuen nik Antonin senarra; baino enekien nor zan.—¿Eta zer egin zuen atzo mendiratu zanean?—Antoni etorri da amarretan gurera, ta ark esan du nik diodana.—¿Zer?—Aranak oialeratzten zegoenarrotean, otso bat etorri zala, gero beste bat.—Egun onak ematera agerritu izango ziran.—Gose omenziran ta Antonin senarrak, bildurr gabe, bata ta bestea oialean aran-arroteansartu zituen.—¿Eta zer?—Eta bi otsotzarr andiak eta oilagorr polit polit

lan eidaukaz.—¿Olan dalakoan zagoz?—Etorri zaitetz ikustera.

D

Uda onetan loraak asko urritu direala dino nire Amak.—Zugatz-orriak andiegiak izaten direanean...—Eztakit.—Obietan ikusi genduan naparrak iaten badiarrdu...—¿Zer?—Datorrela oraintse gugana.—Egun on.—Okaran asko dagoz Naparroako mendietako zugatzetan.—Beste urrteetan ugariagoak izaten dira.—¿Zergaitik?—¿Eztakik?—Guztia galdu dalako.—Ni gaztea nintzanean, zugatz-adarrak okerr-

D

Mi madre dice que se han escaseado mucho las flores este verano.—Cuando las hojas de los árboles suelen ser demasiado grandes...—No sé.—Sí está comiendo el narbarro á quien vimos en el cementerio.—¿Qué?—Que venga ahora mismo á nosotros.—Buenos días.—Hay muchas ciruelas en los árboles de los montes de Nabarra.—Otros años suelen ser más abundantes.—¿Por qué?—¿No lo sabes?—Porque se ha perdido todo.—Cuando yo era joven, las ramas de los árboles solía yo verlas torcidas.—Y ahora cuando te has avejetado ¿por qué las ves derechas?

bat gelan omendauzka.—¿Orre-la dalako zaude?—Etorri zaitetz ikustera.

D

Uda ontan loreak asko urritu dirala dio nere Amak.—Zugatz-ostoa andiegiak izaten diranean...—Eztakit.—Obietan ikusi genduen naparra jaten ari bada...—¿Zer?—Datorrela oraintse guregana.—Egun on.—Aran asko daude Naparroako mendietako zugatzetan.—Beste urrteetan ugariagoak izaten dira.—¿Zergatik?—¿Eztakik?—Guztia galdu dalako.—Ni gaztea nintzanean, zugatz-adarrak okerrturik ikusten ni-

tuta ikusten nebazan nik. —
 Eta orain, zaarrtu azanean ¿zegaitik ikusten dozak zuzenak?
 —¿Nungoa zara zu? —¿Euskalerrikoa zara zu eta eztakizu zuk zegaitik?— Urrte askotan bizi izan naz ni beste errietan, da eztaukadaz buruan emengo gauza asko.—Neguan edurra ugari erorten danean, mendiak udan obeto egoten dira. Irasagarrak, sagarrak, madiariak eta okaranak okerrago eukiten dabez adarrak.—¿Eta ez tira galduten?— Ez, iauna.— Lo egiten daben gizonak osasuna eukiten dau; ta lo egiten eztabenean, gaisotuten da.—

—¿De dónde es usted?—¿Es usted de Euskalerría y no sabe por qué?
 —Muchos años he vivido yo en otros pueblos, y no tengo en la cabeza (memoria) muchas cosas de aquí.—Cuando en el invierno suele caer nieve abundante, los montes suelen estar mejor.—Los membrillos, los manzanos, los perales y los ciruelos suelen tener más torcidas las ramas.—¿Y no se suelen perder?—No, señor.—El hombre que trabaja, suele tener salud; y cuando no trabaja, se suele enfermar.—Ya lo sabemos.—Los árboles suelen vivir y morir como nosotros.—Han nacido para trabajar.

tuen nik.—Eta orain, zarrtu aizenean ¿zergatik ikusten dituk zuzenak?—¿Nungoa zara zu?—¿Euskalerrikoa zara zu, eta eztakizu zuk zergatik?— Urrte askotan bizi izan naiz ni beste errietan, ta eztauzkat buruan emengo gauza asko.—Neguan elurra ugari erorten danean, mendiak udan obeki egoten dira.—Irasagarrak, sagarrak, udareak eta aranak okerrago idukitzen dituzte adarrak.—¿Eta ez tira galduten?— Ez, jauna.— Lo egiten duen gizonak, osasuna idukitzen du; ta lo egiten eztabenean, gaisotuten da.—Badakigu.—Zuga-

Badakiguz.—Zugatzak gu legez hizi izaten dira ta ilten dira.—Lan egiteko iaio dira.

tzak gu bezela bizi izaten dira ta ilten dira.—Lan egiteko jaio dira.

LECCIÓN TREINTA Y NUEVE

A

¿Zelan dau izena zuekaz errekan ibili dan ostatariak?—Andres dau izena, ta bildurrkorragorik eztot inoiz ikusi.—Piperr bat baino eneukan atzo. Edonun baizen sagu asko ibiltten dira lantegietan.—It̄sasondoan egon bagintzaz, etzan saguzarrik zuen gelan sarrituko.—Oial urrdina baino sendoagoak isaten eidira baltza ta

A

¿Cómo se llama el posadero que ha andado con vosotros en el arroyo?—Se llama Andrés; y jamás he visto más tímido.—No tenía ayer sino un pimiento.—En los talleres suelen andar tantos ratones como dondequiera.—Si hubiéramos estado junto al mar, no se hubiera metido murciélago alguno en nuestro aposento.—Dicen que más fuertes que el paño azul suelen ser el negro y amarillo.—Mientras las muchachas de la posada estaban

A

¿Nola du izena zuekin errekan ibili dan ostatariak?—Andres du izena, ta bildurrkorragorik eztet inoiz ikusi.—Piperr bat baino enuen atzo.—Edonon bezin sagu asko ibiltten dira lantegietan.—It̄sasondoan egon bagina, etzan saguzarrik zuen gelan sarrituko.—Oial urrdina baino sendoagoak izaten omendira beltza ta oria.

Badakiguz.—Zugatzak gu legez hizi izaten dira ta ilten dira.—Lan egiteko iaio dira.

tzak gu bezela bizi izaten dira ta ilten dira.—Lan egiteko jaio dira.

LECCIÓN TREINTA Y NUEVE

A

¿Zelan dau izena zuekaz errekan ibili dan ostatariak?—Andres dau izena, ta bildurrkorragorik eztot inoiz ikusi.—Piperr bat baino eneukan atzo. Edonun baizen sagu asko ibiltten dira lantegietan.—It̄sasondoan egon bagintzaz, etzan saguzarrik zuen gelan sarrtuko.—Oial urrdina baino sendoagoak isaten eidira baltza ta

A

¿Cómo se llama el posadero que ha andado con vosotros en el arroyo?—Se llama Andrés; y jamás he visto más tímido.—No tenía ayer sino un pimiento.—En los talleres suelen andar tantos ratones como dondequiera.—Si hubiéramos estado junto al mar, no se hubiera metido murciélago alguno en nuestro aposento.—Dicen que más fuertes que el paño azul suelen ser el negro y amarillo.—Mientras las muchachas de la posada estaban

A

¿Nola du izena zuekin errekan ibili dan ostatariak?—Andres du izena, ta bildurrkorragorik eztet inoiz ikusi.—Piperr bat baino enuen atzo.—Edonon bezin sagu asko ibiltten dira lantegietan.—It̄sasondoan egon bagina, etzan saguzarrik zuen gelan sarrtuko.—Oial urrdina baino sendoagoak izaten omendira beltza ta oria.

oria. — Ostatuko neskatilaak errekan izaraak garrbituten iarrduenarrtean, oilagorr ederr bat ioan zan olako teilatutik obieta-aurrera. — Pitšarrrik urrdinenak eta garrbierak ementše enkiarren, ona eztakarre arrdaorik ostatariak. — Anton izena dabelakoan, nik marritzen-goizean leiotik esan neban: Anton. — ¿Zer erantzun eben? — Odoletan egoan mutiltšu bat eta ni ezpanak garrbituten. — ¿Zer egin eben albokoak? — Antonin senarrak leiора urrten eban, da neuk mutila odoldu nebala esan eban. — Zoaz zu piperr gorriak tšikitu-

limpiando las sábanas en el arroyo, fué una hermosa sorda desde el tejado de la fábrica adelante del cementerio. — A pesar de tener aquí mismo las jarras más azules y limpias, acá no traen vino los posaderos. — Creyendo que se llama Antón, dije yo desde la ventana la mañana del martes: Antón. — ¿Qué respondieron? — Estaba allí sangrando un muchachito y yo limpiando los labios. — ¿Qué hicieron los vecinos? — El marido de Antonia salió á la ventana, y dijo que yo había ensangrentado al muchacho. — Vaya usted á desmenuzar pimientos rojos: dije yo. — Yo no suelo querer matar ratones. — Porque soliais ir tarde á la fábrica, ahí mismo estais sin trabajo. — De vi-

— Ostatuko neskatšak errekan maiudireak garrbitzen ari ziranarrtean, oilagorr ederr bat joan zan olako teilatutik obieta-aurrera. — Pitšarrrik urrdinenak eta garrbienak ementše idukiarren, onera eztakarre arrdorik ostatariak. — Anton izena duelako, nik astearte-goizean leiotik esan nuen: Anton. — ¿Zer erantzun zuten? — Odoletan zegoen an mutiltšo bat eta ni ezpainak garrbitzen. — ¿Zer egin zuten albokoak? — Antonin senarra leiора irrten zan, nik mutila odoldu nuela esan zuen. — Zoaz zu piperr gorriak tšikitzera: esan nuen nik.

ten: esan neban nik.—Eztot nik sagurik il nai izaten.—Olara berandu ioaten zinealako, orrtse zagoz lan barik.—Olan bizi izanezkero ¿nor elitzake zuek legez lodituko?

B

¿Nor izan da arrain bi arek ekazana?—Goizeko iru ta errdietatik ibaian ibili gara; baina eztoigu ezer ekarri.—¿Erreketatik eta itsasotik baino geiago ekarrten da mendietatik?—¿Zeinbat oilagorr da eperr il zenduezan zuek beste asteko eguastenean?—Erri atako mendietan egozan guztiak.—Ik il enazanak, mutiltso orren aoran

vir de ese modo ¿quién no se en-gordaría como vosotros?

B

¿Quién ha sido el que traía aquellos dos peces?—Desde las tres y media de la mañana hemos andado en la ría, pero no hemos traído nada.—¿De los montes se trae más (geiago) que de los arroyos y del mar?—¿Cuántas sordas y perdices matásteis vosotros el miércoles de la otra semana?—Todas las que había en los montes de aquel pueblo.—Las que tú mataste, se meterían muy bien en la boca de ese muchachuelo.—Verás.

—Eztet nik sagurik il nai izaten.—Olara berandu joaten zinatelako, orrtse zaude lan gabe.—Orrela bizi izanezkero ¿nor eliteke zuek bezela gizenduko?

B

¿Nor izan da bi arrai aiek zekarrzkiena?—Goizeko iru ta errdietatik ibaian ibili gera; baino eztegu ezer ekarri.—¿Erreketatik eta itsasotik baino geiago ekarrten da mendietatik?—¿Zeinbat oilagorr ta eperr il zinituzten zuek beste asteko asteazkenean?—Erri artako mendietan zenden guztiak.—Ik il ituenak, mutiltso orren

guztiz ondo sarrtuko litzakez.
 —Ikusiko dot.—Besteak matza ta okaranak iaten iarrdue-narrtean, esan neban nik: goazan tsakurr biakaz aritz aren ondora.—¿Lorarik bacuken zugatz orrek?—¿Badakik zer zan eukena?—Euk ezpadinok, ez.—Oilagorr bi, errbiak baizen andiak; adarr baten egozan biak.—¿Urrdinak izan izango dira?—«Pinto, ago emen» esan neban nik: eta tsakurra orri-arrtean sarrtu zan.—Eneukan nik eskuetan arri biribil bat baino besterik.—¿Eta oilagor-rak barre egin eben?—Biak ilda iausi zirean.—¿Eta ik zer

—Mientras los demás estaban comiendo uva y ciruelas, dije yo: vayámonos con los dos perros junto á aquellos robles.—¿Tenían flores esos árboles?—¿Ya sabes qué era lo que tenían?—Si tú no lo dices, no.—Dos sordas, tan grandes como liebres, estaban las dos en una rama.—¿Habrán sido azules?—«Pinto, estate aquí» dije yo; y el perro se metió entre hojas.—No tenía yo en las manos otra cosa que una piedra redonda.—¿Y las sordas se rieron?—Las dos cayeron muertas.—¿Y tú que hiciste?—Quería yo llevar un burro para traer las sordas; y mientras yo ve-

aoan oso ongi sarrtuko litzateke.—Ikusiko det.—Besteak matza ta aranak jaten asi ziranarrtean, esan nuen nik: goazen bi zakurrakin aritz aren ondora.—¿Lorerik bazuten zugatz oriek?—¿Badakik zer zan zutena?—Ik ezpadiok, ez.—Bi oilagorr, errbiak bezin andiak; adarr batean zeuden biak.—¿Urrdinak izan izango dira?—«Pinto, ago emen», esan nuen nik; eta zakurra osto-arrtean sarrtu zan.—Eneuen nik eskuetan arri biribil bat baino besterik.—¿Eta oilagor-rak farra egin zuten?—Biak ilik erori ziran.—¿Eta ik zer egin uen?

egin euan?—Asto bat eroan nai neban oilagorrak ekarroteko; eta ni onantz nentorrenarrtean, tsakurrak *luma ta guzti* ian ebazan.

Z

Itsasora goazan, adiskidea. —¿Nortzukaz, noiz, zetara, noraino?—Geurealboko ostatuan bizi direanokaz, gaur arratsaldean, arrain andi batzuk ekarritera, ostatariak nai daben tokiraino.—Piperra, gatza, orioa, ozpina, ogia ta arrdoa eroango doguz, ara goazanean.—¿Zetarako?—Arrtuko doguzan arrainak, antse iateko.—Orretarako ona izango da matza ta

nía hacia acá, el perro las comió plumas y todo.

Z

Vayamos al mar, amigo.—¿Con quiénes, cuándo, á qué, hasta dónde?—Con estos que viven en la posada de nuestro lado, hoy á la tarde, á traer unos peces grandes, hasta donde quiera el posadero.—Cuando vayamos allá, llevaremos pimiento, sal, aceite, vinagre, pan y vino.—¿Para qué?—Para comer allí mismo los peces que hemos de cojer.—Para eso será bueno llevar uva y ciruelas.—Lo

—Asto bat eramán nai nuen oilagorrak ekarritzeko; eta ni onerontz nentorrenarrtean, zakurrak *luma ta guzi* jan zituen.

Z

Itsasora goazen, adiskidea. —¿Norekin, noiz, zertara, noraino?—Gure aldameneko ostatuan bizi diranakin, gaur arratsaldean, arrai andi batzuek ekarritera, ostatariak nai duen tokiraino.—Piperra, gatza, oleoa, ozpina, ogia ta arrdoa eramango ditugu, ara goazanean.—¿Zetarako?—Arrtuko ditugun arrdiak, antse jateko.—Orretarako ona izango da

okaranak eroatea.—Nai dozuna.—¿Pitšarr bi eztira gutši izango?—Pitšarra, andi andi andia izanezkero ¿zetarako bi eroango doguz? — Naparran emaztea ostatuan egonarren, eztau gugaz urrtengo, bildurkorra da-ta.—Ondo dago: zu aurre aurrean iczarriko zara, ni atze atzean.—¿Zelan dau izena gu eroateko etorriko dan gizonak?—Manu andi eidau izena. Ibaira ioateko bagengoz, enintzake bildurr izango; baina...—Emakumea dirudizu.—Itšasoa, iturriko ura legez dago.—Orain bai ¿ta gero?—Zagoz zu eskaratzean, gorrdede ondo zeure pi-

que quiera usted.—¿No serán pocas dos jarras?—En siendo la jarra muy grande ¿para qué hemos de llevar dos?—Aunque esté en la posada la mujer del nabarro, no saldrá con nosotros, pues es muy tímida.—Está bien: usted se sentará muy delante, yo muy detrás.—¿Cómo se llama el hombre que ha de venir para llevarnos?—Dicen que se llama Manuel el grande.—Si estuviéramos para ir á la ría, no temería; pero...—Parece usted mujer.—El mar está como el agua de la fuente.—Ahora sí ¿y luego?—Estese usted en la cocina, guarde usted bien el pimienta y la sal y el aceite y el vinagre de usted.—

matza ta aranak eramatea.—Nai dezuna.—¿Bi pitšarr eztira gutši izango?—Pitšarra, andi andi andia izanezkero ¿zetarako bi eramango ditugu?—Naparraren emaztea ostatuan egonarren, ezta gurekin irrtengo, bildurkorra da-ta.—Ongi dago: zu aurre aurrean ezeriko zera, ni atze atzean.—¿Nola du izena gu eramateko etorriko dan gizonak?—Manu andi omendu izena.—Ibaira joateko bageunde, enintzake bildurr izango; baina...—Emakuma dirudizu.—Itsasoa, iturriko ura bezela dago.—Orain bai ¿ta gero?—Zaude zu sukaldean, gorrdede

perra ta gatza ta orioa ta ozpina.—¿Etzara it̄sasoan bildurr? Ikusiko dogu.

D

¿Zelan dozu izena?—Nik Aitak legez dot izena.—Eta Aitak ¿zelan dau izena?—Aitak nik legez dau izena.—¿Ezti-noe zure et̄sean buru andia ta ederra daukazula?—¿Zegaitik iakin nai izan dozu nire izena? Orain esango dot. Neugaz urrte askotan bizi izaniko ola-jauñ batek esan eban atzo: Oa ostatu orretara, ta ire ondora gizon lodi bat datorrenean....—Ori nigaitik zinoan.—Esango dok ¿zelan dozu izena?—Zure izena

¿No tiene usted miedo del mar?—Lo veremos.

D

¿Cómo se llama usted?—Yo me llamo como el padre.—Y el padre ¿cómo se llama?—El padre se llama como yo.—¿No dicen en casade usted que tiene usted grande y hermosa cabeza?—¿Por qué ha querido usted saber mi nombre?—Ahora lo diré.—Un Señor de fábrica (que ha) vivido muchos años conmigo dijo ayer: Vete á esa posada y cuando venga junto á tí un hombre gordo...—Eso lo decía por mí.—Dirás ¿cómo se llama usted?—Si no ha de decir usted su nombre,

ongi zure piperra ta gatza ta oleoa ta ozpina.—¿Etzeraitsasoaren bildurr?—Ikusiko degu.

D

¿Nola dezu izena?—Nik Aitak bezela det izena.—Eta Aitak ¿nola du izena?—Aitak nik bezela du izena.—¿Eztiote zure et̄sean buru andia ta ederra daukazula?—¿Zergatik jakin nai izan dezu nere izena?—Orain esango det. Nerekin urrte askotan bizi izaniko ola-jauñ batek esan zuen atzo: Oa ostatu orrtara, ta ire-ondora gizon gizen bat datorrenean....—Ori nigatik zion.—Esango dek ¿nola dezu izena?—Zure

esango ezpadozu, iakin nai dot...—Bai, badakit. Entzun ondo. Erreka baten ondoan nengoan ni suge bat ilten.—Ederrto doa.—Ni nengoan tokira, oilarr bat legez dabilen gizon bat etorri zan.—Bai: neugaz bizi izan dana.—Eta nik orain esango dodana esan, eban: zazpi zaldi ta bost asto guztiz ederrak daukadaz.—Nik sarri ikusi dodaz.—Boni izena daben batentzat izango dira; buru gogorrekoa ta ogeta amarrurtetakoada.—¿Eta zuk zer egiten zenduan?—Nik aoa zabalik entzuten niarrduan.—¿Eta zer esan eban ak?—Baina

quiero saber.....—Sí: ya lo sé.—Oir bien.—Estaba yo junto á un arroyo matando una serpiente.—Bien va.—Vino al lugar (en) que yo estaba un Señor que anda como un gallo.—Sí: el que ha vivido conmigo.—Y dijo lo que yo diré ahora: Tengo siete caballos y cinco burros muy hermosos.—Yo los he visto frecuentemente.—Serán para un hombre que se llama Boni, es de cabeza dura y de treinta años.—¿Y usted qué hacía?—Yo estuve oyendo con la boca abierta.—¿Y qué dijo aquel?—Pero tú no has de manifestar tu nombre nunca.—Y en caso de decir que lo manifieste (para manifestar), tú dirás: Yo me llamo como el

izena esango ezpadezu, jakin nai det...—Bai, badakit. Entzun ongi.—Erreka baten ondoan nengoen ni suge bat ilten.—Ederrki dijoa.—Ninengoen tokira; oilarr bat bezela dabilen gizon bat etorri zan.—Bai: nerekin bizi izan dana.—Eta nik orain esango dedana, esan zuen: zazpizaldi ta bost asto oso ederrak dauzkat.—Nik maiz ikusi ditut.—Boni izena duen batentzat izango dira; buru gogorrekoa ta ogeita amarrurtetakoada.—¿Eta zuk zer egiten zenuen?—Niaoa zabalik entzuten ari izan nintzan.—¿Eta zer esan zuen ark?—Baino ik eztek

ik eztok inoiz agerretuko ireizena.—Eta agerretuteko esanezkerok, ik esango dok: Nik Aita legez dot izena, eta Aitak nik legez dau izena.—Orrduan eu az Boni.—Ianna ¿zelan dakizu?

padre, y el padre se llama como yo.—Entonces tú eres Boni.—Señor ¿cómo lo sabe?

inoiz agerretuko ire izena.—Eta agerretzeko esanezkerok, ik esango dok: Nik Aitak bezela det izena, eta Aitak nik bezela du izena.—Orrduan i aiz Boni.—Jauna ¿nola dakizu?

LECCIÓN CUARENTA

A

Atzo paper bat euki banen, eskutitza egingo neban.—Eskutiztuteko, nik eztot nai paperik.—Zuk baino geiago ikasi dot neure egunetan; baina eztakit nik orrenbezte.—Ola barrian eginiko tšupil bat, gorrde genduan nire arrebeanen.

A

Si ayer hubiera tenido yo un papel, hubiera *hecho* carta.—Para escribir (cartear) yo no quiero papel.—Más que usted he estudiado en mis días; pero no sé yo tanto.—Un chaleco hecho en la nueva fábrica, guardamos en casa de mi hermana.—¿Y qué?—Era día de fiesta; saliendo á la mañana tem-

A

Atzo paper bat iduki banu, eskutitza egingo nuen.—Eskutiztuteko, nik eztet nai paperikan.—Zuk baino geiago ikasi det nere egunetan; baina eztakit nik orrenbezte.—Ola berrian eginiko tšupil bat, gorrde genduen nere arrebeanen...

ik eztok inoiz agerretuko ireizena.—Eta agerretuteko esanezkerok, ik esango dok: Nik Aita legez dot izena, eta Aitak nik legez dau izena.—Orrduan eu az Boni.—Ianna ¿zelan dakizu?

padre, y el padre se llama como yo.—Entonces tú eres Boni.—Señor ¿cómo lo sabe?

inoiz agerretuko ire izena.—Eta agerretzeko esanezkerok, ik esango dok: Nik Aitak bezela det izena, eta Aitak nik bezela du izena.—Orrduan i aiz Boni.—Jauna ¿nola dakizu?

LECCIÓN CUARENTA

A

Atzo paper bat euki banen, eskutitza egingo neban.—Eskutiztuteko, nik eztot nai paperik.—Zuk baino geiago ikasi dot neure egunetan; baina eztakit nik orrenbezte.—Ola barrian eginiko tšupil bat, gorrde genduan nire arrebeanen.

A

Si ayer hubiera tenido yo un papel, hubiera *hecho* carta.—Para escribir (cartear) yo no quiero papel.—Más que usted he estudiado en mis días; pero no sé yo tanto.—Un chaleco hecho en la nueva fábrica, guardamos en casa de mi hermana.—¿Y qué?—Era día de fiesta; saliendo á la mañana tem-

A

Atzo paper bat iduki banu, eskutitza egingo nuen.—Eskutiztuteko, nik eztet nai paperikan.—Zuk baino geiago ikasi det nere egunetan; baina eztakit nik orrenbezte.—Ola berrian eginiko tšupil bat, gorrde genduen nere arrebeanen...

—¿Eta zer?—Iai-eguna zan; goizean goizetik urrten-da amaiketako mesatarako berrtan nengoan.—Itaune bat egiteko nago.—¿Zein erritan bizi dira zure senideok?—Erri ontatik ara ioateko, itsasoa dago bien arrtean.—Antše ian neban oilagorr andi andi bat, okaranak, irasagarrak, okela errea, ¿ta zer ez?—Ori iakiteko eztot nik ezer itandu.—Eta nire arrebeak iakin balen, senarrak astelenean ildako errbitzarra, neutzat gorrdeko eban.—Zuk eztankazu gatzik buruan.—Eskutiztuteko paperik eztozula nai esan dozu.—Eta

prano estaba allí mismo para la misa de once.—Estoy para hacer una pregunta.—¿En qué pueblo viven los parientes de usted?—Para ir de este pueblo allá, está el mar entre los dos.—Allí comí una sorda muy grande, ciruelas, membrillos, carne asada ¿y qué no?—Para saber eso no he preguntado yo nada.—Y si mi hermana hubiera sabido, hubiera guardado para mí la liebraza matada el lunes por el marido.—Usted no tiene sal en la cabeza.—Ha dicho usted que para escribir no quiere usted papel.—Y yo he preguntado ¿cómo es eso?—Está bien.—No está bien, sino mal.—Quiero saber otra cosa, no lo que usted ha comido y lo que no ha (comido).—Creyendo que no lo había de vestir toda la semana,

—¿Eta zer?—Jai-eguna zan; goizean goizetik irrten-ta amaiketako mesatarako berrtan nengoan.—Galdera bat egiteko nago.—¿Zein erritan bizi dira zure senideak?—Erri ontatik ara joateko, itsasoa dago bien arrtean.—Antše jan nituen oilagorr aundi aundi bat, aranak, irasagarrak, aragi errea, ¿ta zer ez?—Ori jakiteko eztot nik ezer galdetu.—Eta nere arrebak jakin balu, senarrak astelenean ildako errbitzarra, neretzat gorrdeko zuen.—Zuk eztezu gatzik buruan.—Eskutiztuteko paperik eztezula nai esan dezu.—Eta nik galdetudet

nik itandu dot ¿zelan da ori?
—Ondo dago.—Eztago ondo,
tsarrto baino.—Beste gauza
bat iakin nai dot, ez zuk ian
dozuna ta eztozuna.—Aste guz-
tian iantziko enebalakoan, berr-
tan gorrdeneban tšupila; ta
tširibiria legez onaše etorri
nintzan.—¿Eta zer geiago?
Goizeko bost eta errdietan es-
kutiztu dot, eta amaiketan
etšera ekarri dabez nik an gor-
rderiko iakea, tšupila ta oineta-
koak.—¿Eta nun eskutiztu do-
zu?—Uretan atzakaz.

B

¿Emen bizi da andra bat,
errbiak ilten ibiltan dan baten

allí mismo guardé el chaleco; y
como la mariposa vine acá mismo.
—¿Y qué más?—He escrito á las
cinco y media y á las once han
traído á casa la chaqueta, el cha-
leco y los calzados guardados allí
por mí. —¿Y dónde ha escrito us-
ted?—En el agua con los dedos.

B

¿Vive aquí una Señora, mujer de
uno que suele andar matando lie-

gnola da ori?—Ongi dago.—
Eztago ongi, gaizki baizik.—
Beste gauza bat jakin nai det,
ez zuk jan dezuna ta eztezuna.
—Aste guzian jantziko enue-
lako, berrtan gorrdeneban tšupila;
ta inguma bezela oneraše
etorri nintzan.—¿Eta zer geia-
go?—Goizeko bost eta errdie-
tan eskutiztu det, eta amaike-
tan etšera ekarri dituzte nik
an gorrdetako iakea, tšupila ta
oinetakoak.—¿Eta non esku-
tiztu dezu?—Uretan beatzakin.

B

¿Emen bizi da andre bat, err-
biak ilten ibiltan dan baten

emaztea?—Sarrtu zaitetz taiezarri zaitetz mai baten ondoan.—Nire senarrak inok baino erribi geiago ilten dauz.—Itsasoan beste aldean bizi dan ostatari baten arrebea zareala dinoe.—Bai Jauna. ¿Zer nai dozu? ¿Ezer nai dozu?—Gauza bat iakitera natorr, badakizu.—Ak saguzarran beren arpegiar neskatala batek bezte berrba egiten dau.—¿Zer esan dau?—Marrtitze-nean, iai-eguna zalako, ementse egon zala, etse onetantse.—*Zuzen* berrba egin dau.—Eta emen *berak* ekarririko tsupila, iakea ta oinetakoak gorrede zenduzala.—Dana baino

bres?—Entre usted y siéntese junto á una mesa.—Mi marido suele matar más liebres que nadie.—Dicen que es usted hermana de un posadero que vive al otro lado del mar.—Sí Señor. ¿Qué quiere usted? ¿Quiere usted algo? Vengo á saber una cosa, si usted sabe.—Aquel con su cara de murciélago suele hablar tanto como una señorita.—¿Qué ha dicho?—Que el martes, porque era día de fiesta, estuvo aquí mismo, en esta misma casa.—Ha hablado *rectamente*.—Y que guardó usted aquí el chaleco, la chaqueta y los calzados traídos *por él*.—No ha dicho más que lo que es.—Y que ayer á las once en punto tuvo entre manos el chaleco y las otras dos cosas.—Eso no lo sé, pero de aquí salió un amigo

emaztea?—Sarrtu zaitetz taiezari zaitetz mai baten ondoan.—Nire senarrak inork baino erribi geiago ilten ditu.—Itsasoan beste aldean bizi dan ostatari baten arreba zerala dinoe.—Bai Jauna ¿Zer nai dezu? ¿Ezer nai dezu?—Gauza bat iakitera natorr, badakizu.—Ark saguzarraren bere arpegiar-kin neskatsa batek bezte itz egiten du.—¿Zer esan du?—Astearrtean, jai-eguna zalako, ementse egon zala, etse ontantse.—*Zuzen* itz egin du.—Eta emen *berak* ekarririko tsupila, jakea ta oinetakoak gorrede zinituela.—Dana baino geiago

geiago eztau ezan.—Eta atzo amaika amaiketan tšupila ta beste gauzaak esku-arrtean euki ebazala.—Ori eztakit, baina emendik gure adiskide batek urrten eban, da beragaz ioan zirean zuk dinozuzan gauza orrek.—Beste itaune bat geiago egingo dot.—Baina etzaitetz iagi orretarako.—Jarri zaitetz ondo, zeure etšean zagoz.—Eta orain betorr gura dozuna.—¿Eskutitzik euki dozu gaurr?—Irakurtea gauza on ona da, baina eztakit.—Gaztea nintzanean, mendi baten bizi izan ginanean da an ezegoan paperik.—¿Eta zelan iakin dabetšupila

nuestro y con él fueron esas cosas que usted dice.—Otra pregunta más haré.—Pero no se levante usted para eso.—Colóquese usted bien, está usted en su casa.—Muchas gracias.—Y ahora venga lo que usted quiera.—¿Ha tenido usted hoy carta?—El leer es cosa muy buena, pero no sé.—Cuando era joven vivimos en un monte y allí no había papeles.—¿Y cómo han sabido que quería usted tener hoy el chaleco y la chaqueta?—Ha muerto un enfermo en la posada.—¿Y cómo iré mal vestido al cementerio?

eztu esan.—Eta atzo amaika amaiketan tšupila ta beste gauzak esku-arrtean iduki zituela.—Ori eztakit, baino emendik gure adiskide bat irrten zan, ta berarekin joan ziran zuk dituzun gauza oriek.—Beste galdera bat geiago egingo det.—Baino etzaitetz jaiki ontarako.—Jarri zaitetz ongi, zure etšean zaude.—Eta orain betorr nai dezuna.—¿Ezkutitzik iduki dezun gaurr?—Irakurtea gauza on ona da, baino eztakit.—Gaztea nintzanean, mendi batean bizi izan ginan ta an etzegoen paperik.—¿Eta nola jakin dute tšupila ta jakea gaurr iduki nai

ta iakea gaurr euki nai zenduzala?—Gaiso bat il da ostatuan.—¿Eta zelan ioango naz tšarrto iantzita obietara?

Z

Eperra ta ozpina nai dabezana, datorrela aurrera.—Orr daukazuzan gauzok eztira gauza.—¿Nok esan dau?—Koipez beteriko paperok piperr-arrotean baino obeto egongo litzatekez sutan.—Ori esatea ta loia nazala esatea gauza bat dira.—Zu izanezarren, gela ori eztago garrbi garrbi.—Errekan nagoanarrotean, oilasko batzuk sartu eidira ona, ta oilaskoakaitik dago onan.—Ostatu onetan

Z

El que quiera perdiz y vinagre, que venga adelante.—Las cosas que teneis ahí no son útiles.—¿Quién ha dicho?—Esos papeles llenos de grasa mejor que entre pimientos estarían en el fuego.—El decir eso y el decir que soy sucia son una cosa.—Por más que usted no sea, ese aposento no está muy limpio.—Mientras estoy en el arroyo, dicen que unos pollos han entrado; y por los pollos está así.—Dicen que en esta posada hay muchas y hermosas peras y manzanas y ciruelas; y nosotros hemos

zinituela?—Gaiso bat il da ostatuan.—¿Eta nola joango naiz gaizki jantzirik ilerrira?

Z

Eperra ta ozpina nai ditueña, datorrela aurrera.—Orr daukazun gauzak eztira gauza.—¿Nork esan du?—Koipez beteriko paperak piperr-arrotean baino obeki egongo litzateke sutan.—Ori esatea ta zikina nazela esatea gauza bat dira.—Zu izanezarren, gela ori eztago garrbi garrbi.—Errekan nagoenarrotean, oilasko batzuek sartu omendira onera, ta oilaskoakatik dago

madari ta sagarr da okaran asko ta ederrak dagozala dinoe; ta gu ikustera etorri gara.—Beste edozein ostatutan bezte gauza eukiten dodaz nik gela orretan.—¿Gaurr zegaitik eztaukazuz?—Atzo iai-eguna izan zan, da geiago euki baneue...—Agin onak daukez erri onetako mutilak.—¿Zegaitik dinozu ori?—Arria baino gogoragoak izan dira, guk kale okerr baten ikusitako matza ta madariak.—¿Eta zer?—Ogi biguna legez jaten izan dabez an egon direan batzuk.—Bai: gose onak eztauka ogi gogorrik; baina gurean...—¿Zuenean?—Beste

venido á ver.—Yo suelo tener en esos aposentos tantas cosas como en cualquier otra posada.—¿Hoy para qué no las tiene usted?—Ayer fué dia de fiesta, y si hubiera tenido más....—Los muchachos de este pueblo tienen buenos dientes.—Por qué dice usted eso?—Más duras que la piedra han sido la uva y las peras vistas por nosotros en una calle torcida.—¿Y qué?—Unos que han estado allí han solido comerlas como pan blando.—Sí: la buena hambre no tiene pan duro; pero en nuestra casa...—¿En vuestra casa? Como en cualquiera otra.—Nuestras ciruelas parecen hechas para ancianas que están sin dientes.

onelan.—Ostatu ontan udareta sagarr ta aran asko ta ederrak daudela diote; ta gu ikustera etorri gera.—Beste edozein ostatutan bezte gauza idukitzen ditut nikkela orietan.—¿Gaurr zergatik eztaukazu?—Atzo jai-eguna izan zan, ta geiago euki banitu...—Orrtz onak dauzke erri ontako mutilak.—¿Zergatik diozu ori?—Arria baino gogorago izan dira, guk kale okerr batean ikusitako matza ta udareak.—¿Eta zer?—Ogi biguina bezela jaten izan dituzte an egon diran batzuk.—Bai: gose onak eztauka ogi gogorrik; baino gurean...—¿Zuenean? Bes-

edozeinetan legez.—Agin barik dagozan atsoentzat eginkoak dirudie gure okaranak.

D

¿Oialik nai dozu?—Urrdinak, oriak, baltzak daukadaz; da guztiak sendo sendoak.—Beranduegi zatoz.—Nik dakadazanak Tarrasakoak dira.—Nik au iakin banu; baina negu guztirako oialak daukadaz.—Nireak, udakoak izanarren, negurako gauza dira.—Orain ez tot ezer nai.—Etorri zaitetz Semendiko ilean, da berrba egingo dogu.—Baina, gizona: ikusi oial au.—¡Au da zuritasuna!—*Oial orrezaxko tsupil bat ian-*

D

¿Quiere usted paños?—Los tengo azules, amarillos, negros; y todos muy fuertes.—Viene usted demasiado tarde.—Los que yo traigo son de Tarrasa.—Si yo hubiera sabido esto...; pero tengo paños para todo el invierno.—Los míos, aunque sean de verano, sirven para el invierno.—Ahora no quiero nada. Venga usted el mes de Noviembre y hablaremos.—Pero hombre: vea este paño. ¡Esta es blancura!—En caso de vestir *un chaleco de ese paño*, pareceré una mariposa.—Una pregunta.—Aunque sean dos, oíré ahora mismo.—Es usted el que ha matado dos gallinas junto al puen-

te edozeinetan bezela.—Orrtz gabe dauden atsoentzat eginkoak dirudite gure aranak.

D

¿Oialik nai dezu?—Urrdinak, oriak, beltzak dauzkat; eta guziak sendo sendoak.—Beranduegi zatoz.—Nik dakarrzki-danak Tarrasakoak dira.—Nik au jakin banu; baina negu guztirako oialak dauzkat.—Nereak, udakoak izanarren, negurako gauza dira.—Orain ez tet ezer nai.—Etorri zaitetz Azaroko ilean, ta itz egingo degu.—Baino, gizona: ikusi oial au.—¡Au da tsuritasuna!—*Oial orrezaxko tsupil bat jantziezkero in-*

tziezkero, tširibiri bat irudiko dot.—Itaune bat. — Bi izanarren, oraintse entzungo dodaz. —¿Zu zara zubi-ondoan oilo bi il dabezana?—¿Nok esan dau ori?—Inok ezta esan, baina neuk dakit, neuk ikusi dodalako.—Inoiz eskutitzik irakurri badozu, ikusi au.—¿Zer egitera zoaz? — Zeuk orrdainduko dozu oial onen errdia; ta au nai izanezik, oiloena erri guztian iakingo da.—Eta dirurik ezpadaukat....—Daukazunean, orrdainduko dozu. — Eskaratzera iatziko naz ta ikusiko dot daukadana.—Eta ekarri arrdao zuria pitsarrtsu baten

te?—¿Quién ha dicho eso?—Nadie lo ha dicho; pero yo lo sé, porque lo he visto.—Si usted ha leído cartas alguna vez, vea esta.—¿Qué vá usted á hacer?—Usted pagará la mitad de este paño blanco; y de no querer esto, lo de las gallinas se sabrá en todo el pueblo.—Y si no tengo dinero...—Cuando lo tenga usted pagará.—Bajaré á la cocina y veré lo que tengo.—Y traiga vino blanco en una jarrita y un huevo, y medio choricito.—¿Y qué más? —Una manzanita, de tenerla entre manos, y las ciruelas que he visto delante de la ventana.—No, no quiero.—Aquí tiene usted las dos gallinas del puente: las dos serán para usted.—¿Y el paño?—Será, si usted quiere, para tener las plumas.—Vendré en el invier-

guma bat irudiko det.—Galdera bat.—Bi izanarren, oraintse entzungo ditut.—¿Zu zara zubi ondoan oilo bi il dituena? —¿Nork esan du ori?—Inork ezta esan, baino nik dakit, nik ikusi dedalako.—Inoiz eskutitzik irakurri badezu, ikusi au.—¿Zer egitera zoaz?—Zuk ordainduko dezu oial onen errdia; ta au nai izanezik, oiloena erri guzian jakingo da.—Eta dirurik ezpadaukat...—Daukazunean orrdainduko dezu. — Sukaldera jetsiko naiz ta ikusiko det daukadana.—Eta ekarri arrdo tšuria pitsartso, baten eta arraultza bat, eta lukaiankatso-errdi.

da arrantza bat, eta lukainkatŕu errdi.—¿Eta zer geiago?—Sagarrtŕu bat, esku-arrtean eukiezkeru; eta leio-aurrean ikusi dodazan okaranak.—Ez, ez tot nai.—Emen daukazuz zubiko oilo biak: biak zeutzat izango dira.—¿Eta oiala?—Zeuk nai badozu, lumaak eukiteko izango da.—Neguan etorriko naz da ezkerrik asko.—Ezta ezegaitik.

no y muchas gracias.—No es por cosa alguna.

—¿Eta zer geiago?—Sagarrtŕo bat, esku-arrtean idukiezkero; eta leio aurrean ikusi ditudan aranak.—Ez, eztet nai. Emen daukazuz zubiko bi oiloak: biak zuretzat izango dira.—¿Eta oiala?—Zuk nai badezu, lumak idukitzeko izango da.—Neguan etorriko naiz ta ezkerrik asko.—Ezta ezegaitik.

LECCIÓN CUARENTA Y UNA

A

Egun on. ¿Nungoa da Amalaba orren ondoan lebatza iaten diarrduan ori?—Neu bere

A

Buenos días. ¿De dónde es ese que está comiendo merluza junto á esas madre é hija?—Yo tampoco

A

Egun on. ¿Nungoa da Amalaba orren ondoan legatza jaten ari dan ori?—Ni ere enaiz

da arrautza bat, eta lukainka-
tsu errdi.—¿Eta zer geiago?—
Sagarritsu bat, esku-arrtean eu-
kiezkero; eta leio-aurrean iku-
si dodazan okaranak.—Ez, ez-
tot nai.—Emen daukazuz zu-
biko oilo biak: biak zeutzat
izango dira.—¿Eta oiala?—Zeuk
nai badozu, lumaak eukiteko
izango da.—Neguan etorriko
naz da ezkerrik asko.—Ezta
ezegaitik.

no y muchas gracias.—No es por
cosa alguna.

—¿Eta zer geiago?—Sagarritso
bat, esku-arrtean idukiezkero;
eta leio aurrean ikusi ditudan
aranak.—Ez, eztet nai. Emen
daukazuz zubiko bi oiloak: biak
zuretzat izango dira.—¿Eta
oiala?—Zuk nai badezu, lumak
idukitzeko izango da.—Neguan
etorriko naiz ta ezkerrik asko.
—Ezta ezegaitik.

LECCIÓN CUARENTA Y UNA

A

Egun on. ¿Nungoa da Ama-
alaba orren ondoan lebatza ia-
ten diarrduan ori?—Neu bere

A

Buenos días. ¿De dónde es ese
que está comiendo merluza junto
á esas madre é hija?—Yo tampoco

A

Egun on. ¿Nungoa da Ama-
alaba orren ondoan legatza ja-
ten ari dan ori?—Ni ere enaiz

enaz erri onetakoa ta eztakit; baina oraintse ikingu dogu. —Neuk itanduko dot. Neskatila: ator ona.—Bazkalduten diarrduan gizon ori, datorrela geuganaino.—¿Oialak nai dozuez, gizonak?—Egun on.—Ezer ian nai badozue, au baino leku oberik eztago erri guztian.—Eztogu bazkaldu nai, gosaldu bere ez.—Oialak nai izango dozuez zuek. Ederrak daukadaz. Gonaak egiteko, baita tsupilak eta iakeak egiteko bere sendoagorik eztago.—Nik bezte eztau inok ekarri.—¿Zu zara Tarrasatik atzo etorririko gizona?—Bai, Jauna. — Tsiribiria legez

no soy de este pueblo y no lo sé; pero lo sabremos ahora mismo.— Preguntaré yo. Muchacha: ven acá. Ese hombre que está comiendo, que venga á nosotros.—¿Quiéren ustedes paños, hombres?— Buenos días.—Si quieren ustedes comer algo, no hay mejor lugar que este en todo el pueblo.—No queremos comer, ni almorzar.—Ustedes querrán paños. Los tengo hermosos. Para hacer sayas y también para hacer chalecos y chaquetas no hay más fuertes. Tantos como yo nadie ha traído.—¿Es usted el hombre venido de Tarrasa?—Si; señor. Como mariposa ando de pueblo en pueblo estos seis meses.—Saldrá usted con nosotros ahora mismo.—No tengo medida (metro).—Venga usted sin medida, pues no será

erri ontakoa ta eztakit; baino oraintse jakingo degu.—Nik galdetuko det. Neskatša: atoz onera.—Bazkaltzen ari dan gizon ori, datorrela guganaino.—¿Oialak nai dituzne, gizonak?—Egun on.—Ezer jan nai badezute, au baino leku oberik eztago erri guztian.—Eztegu bazkaldu nai, gosaldu ere ez.—Oialak nai izango dituzute zuek. Ederrak dauzkat. Gonaak egiteko, baita tsupilak eta iakeak egiteko ere sendoagorik eztago.—Nik beste eztau inork ekarri.—¿Zu zara Tarrasatik atzo etorririko gizona?—Bai, Jauna. — Inguma bezela

erririk erri nabil sei ilebete onetan.—Geugaz urrtengo dozu oraintse.—Neurririk eztaukat.—Neurri barik etorri zaitez, ezetarako ezta izango ta.—Au iakin baneu, amarr da errdietan gosalduko neban.—Irakurri paper au ta eztozu geiago itanduko.—¿Nok esan dau?—Nik eztaukat oilorik, ezta oilarrik bere.—Zubi-aurrean oilo bi il dabez, geureak dira oiloak, eta zeuk il dozuzala dinoe.—Zuek berrbetan iarrdu dozuennartean, esan dot nik neure arrtean: onetsek bere neure errikoak dira.—Gu Napparroatik etorririko andrazko

para nada.—Si hubiera sabido esto, hubiera almorzado á las diez y media.—Lea usted este papel y no preguntará usted más.—¿Quién ha dicho?—Yo no tengo gallinas, ni gallos.—Delante del puente han matado dos gallinas, las gallinas son nuestras, y dicen que usted las ha matado.—Mientras ustedes han estado hablando, he dicho yo entre mí: también estos mismos son de mi pueblo.—Nosotros somos hijos de una mujer venida de Nabarra; pero aun si fuéramos marido y mujer nacidos en Búrgos, usted habría de adelantarse con nosotros.—¿Adónde?—A estar bajo llave. Si en seis meses ha andado usted de

erriz erri nabil sei ilebete orientan.—Gurekin irrtingo zera oraintse.—Neurririk ezta.—Neurri gabe etorri zaitez, ezetarako ezta izango-ta.—Au jakin bannu, amarr ta errdietan gosalduko nuen.—Irakurri paper au ta eztezu geiago galde-tuko.—¿Nork esan du?—Nik ezta oilorik, ezta oilarrik ere.—Zubi-aurrean bi oilo il dituzte, gureak dira oiloak, eta zuk il dituzula diote.—Zuek izketan ari izan zeratenartean, esan det nik nere arrtean: oitselekez nere errikoak dira.—Gu Napparroatik etorririko andrakume baten seme-alabak gera; baino

baten seme-alabaak gara; baina Burgosen iaieriko senar-emazteak bagintzaz bere, geugaz aurreratuko zintzatekez zu. —¿Nora?— Gilzpean egotera. Sei ilebetetan erririk erri ibili bazara, beste sei ilebetetan ementse egongo zara. —¿Zegaitik?— *Lapurra* zarealako.

B

Gu Aita-semeok eskutitz bat irakurrten gengoanarrotean, gure idia galdu zan. —¡Ostatu zaarreko orrma-atzean etedago! — Errian dagoan guztia ikusi dogu. — Ispilu-aurrean ulea orraztuten egon nazarrotean, agura bat iru idigaz iatzi

pueblo en pueblo, otros seis meses estará usted aquí mismo. —¿Por qué?— Porque es usted *ladrón*.

B

Mientras nosotros padre é hijo estábamos leyendo una carta, se perdió nuestro buey. —¡Si estará detrás de las paredes de la posada vieja! — Hemos visto todo lo que hay en el pueblo. — Mientras he estado peinando el pelo delante del espejo, ha bajado un anciano con

Burgosenjaieriko senar-emazteak bagina ere, gurekin aurreratuko zinateke zu. —¿Nora? — Gilzpean egotera. Sei ilebetetan erriz erri ibili bazara, beste sei ilebetetan ementse egongo zera. —¿Zergatik? — *Lapurra* zeralako.

B

Gu Aita-semeok ezkutitz bat irakurrten geundenarrotean, gure idia galdu zan. —¡Ostatu zarreko orrma-atzean otedago! — Errian dagoen guztia ikusi degu. — Ispilu-aurrean ilea orraztutzen egon naizenarrotean, agure bat iru idirekin jetši da. — Ori ere ezta. —¿Gal-

da.—Ori bere ezta.—¿Itandu zenduen atzo erreka-ondoan bizi direan senarr-emazteen etxean.—Atzo gau guztian ibili ginean *emen egon da orr sarrtu*.—Ogeta lau orrdu baino geiagotan lo egin baga egon ginean.—¡Ibaian ito etedá!—Gaisorik egonezik, a clitzake itšasoan bere itoko.—Urrte onetan gaiso asko eida goz idiarrtean ¿da nok daki?—Ak, zuk eta nik baino osasun geiago eukan.—¡Ibai-ondoko olan il etedabel!—Zuk ezer entzunezkero, eskutitz bat egingo dozu.—Etzaitzeze ioan ian barik. Lebatza okela errea

tres bueyes.—Tampoco es ese.—¿Preguntaron ustedes ayer en casa de los esposos que viven al lado del arroyo?—Ayer anduvimos toda la noche *estar aquí y salir ahí*.—Más de veinte y cuatro horas estuvimos sin dormir.—¡Si se habrá ahogado en el río!—De no estar enfermo, aquel no se ahogaría ni en el mar.—Dicen que estos años hay muchas enfermedades entre bueyes ¿y quién sabe?—Aquel tenía más salud que usted y yo.—¡Si le habrán matado en la fábrica de junto al río!—En caso de oír usted algo, escribirá usted una carta.—No vayan ustedes sin comer. Tengo merluza, carne asada, higos,

detu zenduten atzo erreka-ondoan bizi diran senarr-emazteen etxean?—Atzo gau guztian ibili ginan *emen egon ta orr sarrtu*.—Ogei ta lau orrdu baino geiagotan lo egin gabe egon ginan.—¡Ibaian ito oteda!—Gaiso egonezik, ura elitzake itšasoan ere itoko.—Urrte oietan gaiso asko omendagoz idiarrtean ¿eta nork daki?—Ark, zuk eta nik baino osasun geiango zeukan.—¡Ibai-ondoko olan il otedute!—Zuk ezer entzunezkero, eskutitz bat egingo dezu.—Etzaitzeze joan jangabe. Legatza aragi errea pikoak aranak eta ogia dauz-

ikoak, okaranak eta ogia daukadaz.—Eztogu ezer nai. Atzo gaurr baino goseago ginean.—Andresenean gosaldu dogu.—¿Baina gau guztian ibili zineen?—Bai, Jauna: zerna izarrez beterik egoan.

Z

¿Da?—¿Piperr barik eta orioaz iango dozue lebatza?—Gatz geiegi ezpaleuka, orioa ta ta ozpina ta piperra ondo etorriko litzatekez; baina...—Arrautzaak bere badagoz; nai izanezker...—Diru gitxi daukagu ta gose gara: ekarri ogia ugari.—Saguak ian dabe emendik.—Beste aldekoa iango dozue.—

ciruelas y pan.—No queremos nada. Ayer teníamos más hambre que hoy. Hemos almorzado en casa de Andrés.—¿Pero anduvieron ustedes toda la noche?—Sí, señor: el cielo estaba lleno de estrellas.

Z

¿Y?—¿Sin pimienta y con aceite comeréis la merluza?—Si no tuviese demasiada sal, vendrían bien aceite y vinagre y pimienta; pero...—Hay también huevos; de quererlos...—Tenemos poco dinero y tenemos hambre: traiga usted pan abundante.—Los ratones han comido de aquí.—Comeréis lo del otro lado.—Tanta carne y pescado como en nuestra casa, no se asa en ninguna parte.—¿Ahí está el señor de

kat.—Eztegu ezer nai. Atzo gaurr baino goseago ginan.—Andresenean gosaldu degu.—¿Baino gau guztian ibili zintan?—Bai, Jauna: zerua izarrez beterik zegoen.

Z

¿Ta?—¿Piperr gabe ta olea-ekin jango dezute legatza?—Gatz geiegi ezpalu, olea ta ozpina ta piperra ongi etorriko litzateke; baino...—Arrautzak ere badaude; nai izanezker...—Diru gutxi degu ta gose gara: ekarri ogia ugari.—Saguak jan dute emendik.—Beste aldekoa jango dezute.—Gurean

Gurean bezte okela ta arrain, ezta inun erreten. — ¿Etseko *Jauna* orr dago?—Lotara ioan da.—¿Zelan dau izena?—Donato dau izena; baina *milombres* esaten dabe askok beragaitik, tsikitizat daukelako.—Izen politagorik eztot gaurrarrte entzun.—Zuek Donato esango dozue; ezta beste izenik entzun nai izaten-da. Oraintse urrten dau gelatik.Badatorr.—Arratsalde on, gizonak.—¿Da?—Oraintsearrte mazitirik mazi ta mendirik mendi ibiliarren, ezto gu gure idi ori ikusi.—Idia galduta, olan egotea ezta gutsi.—Ezkerrak Andra Teresan

casa?—Ha ido á dormir.—¿Cómo se llama?—Se llama Donato; pero muchos suelen decir *milombres* por él, porque lo tienen por pequeño.—Nombre más lindo no he oido hasta hoy.—Vosotros diréis Donato; pues no suele querer oir otro nombre.—Ahora mismo ha salido del cuarto. Ya viene. — Buenas tardes, señores.—¿V?—Á pesar de andar hasta ahora mismo de viña en viña y de monte en monte, no hemos visto á nuestro buey.—Perdido el buey, no es poco el estar así.—Gracias á el marido de la señora Teresa.—¿Qué ha hecho ese?—Cuando ha sabido que hemos perdido un hermoso buey, ha *enviado* un muchacho á nuestra casa.—¿Qué han dicho esos muchachos? No ha sido sino uno: «Antonio:

bezte aragi ta arrai, ezta inon erreten. — ¿Etseko *Jauna* orr dago?—Lotara joan da.—¿Nola du izena?—Donato du izena; baino *milombres* esaten dute askok berarengatik, tsikitizat daukelako.—Izen politagorik eztet gaurrarrte entzun.—Zuek Donato esango dezute; ezta beste izenik aditu nai izaten-eta. Oraintse irrten da gelatik. Badatorr.—Arratsalde on, gizonak.—¿Eta?—Oraintsearrte mazit mazi ta mendiz mendi ibiliarren, eztegu gure idi ori ikusi.—Idia galduta, orrela egotea ezta gutsi.—Ezkerrak Andre Teresaren senarrari—

senarrari. — ¿Zer egin dau orrek?— Idi ederr bat galdu dogula iakin dabenean, mutil bat *bialdu* dau gurera. — ¿Zer esan dabe mutilak?— Bat baino ezta izan. «Anton: ez negarrik egiteko dino ola-iaunak». — Negarrik eztozu egingo, negarrak ezer ezta izan. — Eta senarr-emazteen artean orrdainduko dabela, zuek egun onetan galduriko idia. — ¿Ik, Anton zer esan dok?— Nik orrduantse negarr egin dot. Ezkerrik asko, esan dot gero. Jaungoikoak ugari ta urrte askotan da neurri barik lurrean anditasunez *bete daiala*, gero zeruan bizi izateko.

dice el señor de la fábrica que no llores.»—No lloraremos, pues el llanto no trae nada. —Y que entre los esposos han de pagar el buey perdido por vosotros. —¿Tú, Antonio, que has dicho?—Yo entonces mismo he llorado. Muchas gracias, he dicho luego. Que Dios en abundancia y en muchos años y sin medida *lo llene* de grandezas en la tierra, para luego vivir en el cielo.

¿Zer egin du orrek?—Idi ederr bat galdu degula jakin duenean, mutil bat *bialdu* du gurera. — ¿Zer esan dute mutilak?— Bat baizik ezta izan: «Anton: ez negarrik egiteko dio ola-jau-nak». —Negarrik eztegu egingo, negarrak ezer ezta izan. —Eta senarr-emazteen artean orrdainduko dutela, zuek egun oietan galduriko idia. — ¿Ik, Anton, zer esan dek?—Nik orrduantse negarr egin det. Ezkerrik asko, esan det gero. Jaungoikoak ugari ta urrte askotan eta neurri gabe lurrean anditasunez *bete dezala*, gero zeruan bizi izateko.

D

¿Eta ezaz ioan senarr-emazte orrek ikustera?—Bai, Jauna: Aita-semeok ezkerak emotera ioan gara. Nik enezauan gaurrarte: lodi lodia da; beren arrpegia biribila da, napparra eida.—Ondo iantzita egon izango da.—Iake urrdin bat, tšupil barik: onelan ikusi dogu.—¿Eta zer esan dau, Aita-semeok sartu zarenean?—Biarr ioango zaree nik mendian daukadazan idiak ikustera. An egongo da agura bat zuek ioanarrte, beragaz ibiliko zaree dagoan guztia ikusten; eta zenekaz ekarriko dozue

D

¿Y no has ido á ver á esos marido y mujer?—Si señor: padre é hijo hemos ido á dar gracias. Yo no le conocía hasta hoy: es muy gordo; su cara es redonda, dicen que es nabarro.—Habrá estado bien vestido.—Una chaqueta azul; sin chaleco: así le hemos visto.—¿Y qué ha dicho cuando habeis entrado padre é hijo?—Mañana ireis á ver los bueyes que yo tengo en el monte. Allí estará un anciano hasta ir vosotros, andareis con él viendo todo lo que hay; y traeréis con vosotros el mejor buey.—¿No ha dicho nada más?—Sí: guarda este papel y sé bueno como hasta hoy.—Ése papel es mejor que todos los que tengo yo en el cuarto.—Yo también ya lo sé.—¿Y tú qué has

D

¿Eta ezaiz joan senarr-emazte oriek ikustera?—Bai, Jauna: Aita-semeok ezkerak emotera ioan gara. Nik enuen ezautzen gaurr-arrte: gizen gizona da; bere arrpegia biribila da, napparra omenda.—Ongi jantzirik egon izango da.—Jake urrdin bat, tšupil gabe: onela ikusi degu.—¿Eta zer esan du, Aita-semeok sartu zeratenean?—Biarr joango zerate nik mendian dauzkadan idiak ikustera. An egongo da agure bat zuek joanarrte, berarekin ibiliko zerate dagoen guztia ikusten; eta zuekin ekarriko dezute

idirik onena.—¿Ezer geiago eztau ezan?—Bai: gorrde paper au, ta ona izan ai gaurrarte legez.—Paper ori nik gelan dankadazan guztiak baino obeada.—Neuk bere badakit.—¿Eta ik zer esan dok orrduan?—Berrba egin nai izan dot, eta berrba baino negarr geiagok urrteten izan dau nigandik.—Semeak esan dau atzo egin genduana.—¿Zer egin senduen?—Elizako orrduarian bost eta errdiak io eben.—Gose nintzan, aoa zabalik nengoan; enekian zeregin, da esan eban semeak: Aita, an dago dia.—¿Nun?—Mendi atan. Nik

dicho entonces?—He querido hablar, y más llanto que palabras ha solido salir de mí. El hijo ha dicho lo que hicimos ayer.—¿Qué hicisteis?—En el reloj de la Iglesia dieron las cinco y media. Tenía hambre; estaba con la boca abierta, no sabía qué hacer, y dijo el hijo: Padre: allí está el buey.—¿Dónde?—En aquel monte. Yo no veía nada; y dije: mejores ojos que los ancianos tienen los jóvenes y vayámonos. Fuimos muy derechos. Allí está; decía el hijo, allí mismo está.—¿Y que más?—*Cuando llegamos allá,* nada.—¿Qué era lo que vístéis?—Una ciruela muy amarilla, tan amarilla como el buey perdido.

idirik onena.—¿Ezer geiago eztu esan?—Bai: gorrde paper au, ta ona izan adi gaurrarte bezela.—Paper ori nik gelan dauzkadan guziak baino obeada.—Nik ere badakit.—¿Eta ik zer esan dek orrduan?—Itz egin nai izan det, eta itz baino negarr geiago irrteten izan da neregandik. Semeak esan du atzo egin genduana.—¿Zer egin zenduten?—Elizako orrduarian bost eta errdiak jo zuten. Gose nintzan, aoa zabalik nengoan; enekian zer egin, ta esan zuen semeak: Aita, an dago idia.—¿Non?—Mendi artan. Nik enekusen ezer, eta esan

enekusan ezer; eta esan neban: aguraak baino begi obeak daukez gazteak, eta goazan. Zuzen zuzen ioan ginean.—An dago, inoan semeak; antse dago.—¿Ta zer geiago?—*Berritaratu gineanean*, ezer ez.—¿Zer zan ikusi zenduena?—Okaran ori ori bat, idi galdua baizen oria.

nuen: agureak baino begi obeak dauzke gazteak, eta goazen. Zuzen zuzen joan ginan. An dago, zion semeak; antse dago.—¿Ta zer geiago?—*Berritaratu ginanean*, ezer ez.—¿Zer zan ikusi zendutena?—Aran ori ori bat, idi galdua bezin oria.

LECCIÓN CUARENTA Y DOS

A

¿Eztozue ikusi gura Napa-
rroatik etorritiko kapelagina?
—¿Zetarako?—Iango leukez
karea ta saguzarrak bere.—

A

¿No queréis ver al sombrerero
venido de Nabarra?—¿Para qué?
Comería aun cal y murciélagos.
—Para los posaderos no será malo
el que come tanto.—No ha queri-

A

¿Eztezute ikusi nai Napa-
rroatik etorritiko kapelagina?
—¿Zetarako?—Jango lituke
karea ta saguzarrak ere.—Os-

enekusan ezer; eta esan neban: aguraak baino begi obeak daukez gazteak, eta goazan. Zuzen zuzen ioan ginean.—An dago, inoan semeak; antse dago.—¿Ta zer geiago?—*Berritaratu gineanean*, ezer ez.—¿Zer zan ikusi zenduena?—Okaran ori ori bat, idi galdua baizen oria.

nuen: agureak baino begi obeak dauzke gazteak, eta goazen. Zuzen zuzen joan ginan. An dago, zion semeak; antse dago.—¿Ta zer geiago?—*Berritaratu ginanean*, ezer ez.—¿Zer zan ikusi zendutena?—Aran ori ori bat, idi galdua bezin oria.

LECCIÓN CUARENTA Y DOS

A

¿Eztozue ikusi gura Naparroatik etorritiko kapelagina?—¿Zetarako?—Iango leukez karea ta saguzarrak bere.—

A

¿No queréis ver al sombrerero venido de Nabarra?—¿Para qué?—Comería aun cal y murciélagos.—Para los posaderos no será malo el que come tanto.—No ha queri-

A

¿Eztezute ikusi nai Naparroatik etorritiko kapelagina?—¿Zetarako?—Jango lituke karea ta saguzarrak ere.—Os-

Ostatarientzat ezta tsarra izango orrenbezte iaten dabena.—Ezta orrdaindu gura izan gosaria.—¿Zegaitik?—Gosez urrten eídabelako.—Bigarrentzat euki dogun kapelea, onena ta ederrena izan eida.—Ibai-ondoko iauregitik urrten dogunean, Antonen gurasoak paper batzuk irakurrten egon dira.—Inok ezta gaur irakasten orrduko bezte.—Ostatu onen iaubeak baino geiago iakinezarren, egunean egunean goizetik gabera berrbetan iarrduten dabeagura orrek.—Datorren astean iagiko direala esan dau osagile lodiak.

do pagar el almuerzo.—¿Por qué? Porque dicen que han salido de hambre.—El sombrero que hemos tenido por segundo, dicen que es el mejor y el más hermoso.—Cuando hemos salido del palacio de junto al río, los padres de Antonio han estado leyendo unos papeles.—Nadie suele enseñar hoy tanto como entonces.—Aunque no sepan más que el dueño de esta posada, todos los días desde la mañana á la noche suelen estar hablando esos ancianos.—El médico grueso ha dicho que se levantarán la semana que viene.—¿Si estará enfermo también mi hermano el más viejo?—Si hubiéramos visto un palacio, nos entraríamos á matar ratones y murciélagos.—Si yo supiera tanto como

tatarientzat ezta tsarra izango orrenbezte jaten duena.—Ezta orrdaindu nai izan gosaria.—¿Zergatik?—Gosez irrten omendiralako.—Bigarrentzat iduki degun kapela, onena ta ederrena izan omenda.—Ibai-ondoko jauregitik irrten geranean, Antonen gurasoak paper batzuek irakurrten egon dira.—Inork ezta gaur erakusten orrduko bezte.—Ostatu onen iaubeak baino geiago jakinezarren, egunean egunean goizetik gabera izketan ari izaten dira agure oriek.—Datorren astean jaikiko dirala esan du osagile gizenak.—¿Gaiso

—¿Gaisorik etedago nire neba zaarrena bere? —Jauregi bat ikusiko bagendu, saguak eta saguzarrak iltera sarrituko ginzatekez.—Orrek dakien bezte nik baneki, uda ta negu irakatsiko neuke.—Etzaitz okerrtu, zuzen egonarren etzara iausiko-ta.—Iarri zaitzeze gura dozuen tokian.—It̄sasora goazanean, zapi urrdin-arrtean okela errea ta lebatza croango doguz.—Ikasiko eileuke orrek orrdu-errdian, besteak orrdu ta launean ikasten dabena.—Orr baino bere arrgi git̄siago eidago teilapean.

saben esos, enseñaría verano é invierno.—No se fuerza usted, pues no se caerá usted aunque esté usted derecho.—Acomódese usted en el lugar que usted quiera.—Cuando vayamos al mar llevaremos entre pañuelos azules carne asada y merluza.—Dicen que ese aprendería en media hora, lo que los otros suelen aprender en hora y cuarto.—Dicen que debajo del tejado hay aún menos luz que ahí.

otedago nere anai zarrena ere?
—Jauregi bat ikusiko bagendu, saguak eta saguzarrak iltera sarrituko ginateke.—Orrek dakiten bezte nik baneki, uda ta negu erakutsiko nuke.—Etzaitz okerrtu, zuzen egonarren etzara eroriko-ta.—Jarri zaitzete nai dezuten tokian.—It̄sasora goazanean, zapi urrdin-arrtean aragi errea ta legatza eramango ditugu.—Ikusiko omenluke orrek orrdu-errdian besteak orrdu ta laurdenean ikasten dutena.—Orr baino ere arrgi gut̄siago omendago teilapean.

B

Nik irabazi banen orrek gal-
duriko dirua, guztiz ederrto
ibiliko gintzatekez.—Nire agi-
nak ez tira gauza ostatutik eka-
rri dozuen okelea tsikituteko.
—Asto onen tsalmaak narruz-
koak balitzaz, Aita - semeak
gorrdeko leukeez.—Berak esan
dan geugaz etorriko dala.—
Istarrerako eztoigu nai oriorik
ez koiperik, ozipina ta gatza
baino.—¿Nortzuk iaten izan
dabe lebatza gatz barik eta pi-
perraz?—Inoiz sugerik ikusi
eztabenak, ume bat baino bil-
durrago izaten dira, ikusten
dabezanean.—Gure arrpegia

B

Si hubiera ganado yo el dinero
perdido por ese, andaríamos muy
bien.—Mis dientes no sirven *para*
desmenuzar la carne que habéis
traído de la posada.—Si las albar-
das de este burro fuesen de cuero,
padre é hijo las guardarían.—Él
ha dicho que vendrá con nosotros.
—Para el muslo no queremos acei-
te ni grasa, sino vinagre y sal.—
¿Quiénes han solido comer merlu-
za sin sal y con pimienta?—Los
que nunca han visto culebras, sue-
len temer más que un niño cuan-
do las ven.—Si nuestra cara fuera
tan negra como una noche (de) sin
estrellas, no te sentarías junto á
mí.—Ese mismo es el que ha vi-
vido con mis hermanos.—Los pa-
ños que se hacen en esa fábrica no

B

Nik irabazi banu orrek gal-
duriko dirua, oso ederrki ibili-
ko ginateke.—Nere orrtzak ez-
tira gauza ostatutik ekarri de-
zuten aragia tsikitzeke.—Asto
onen tsalmak larruzkoak bali-
ra, Aita-semeak gorrdeko litu-
kete.—Berak esan du gurekin
etorriko dala.—Istarrerako ez-
tegu nai oleorik ez koiperik,
ozpina ta gatza baizik.—¿Nork
jaten izan dute legatza gatz
gabe ta piperrarekin?—Inoiz
sugerik ikusi ez tutenak, ume
bat baino bildurrago izaten
dira, ikusten dituztenean.—
Gure arrpegia izarr gabeko

izarr bagako gau bat baizen baltza balitz, neure ondoan ezintzake iezarriko.—Orişe da nire anaiakaz bizi izan dana.—Ola orretan egiten direan oialak, Andoaingoak baizen sendoak eztira.—¡Orrdainduko etedabez etşe orretatik ekarri doguzan kapelaak!—Ondo iaztea, iateko dirurik eztagoan, *gizon emakumatuena* da.—Ezto gu karezko iauregietan bizi gura.—Ondo bizi izateko ta nire gurariak beteteko, karezko iauregiak baino obeak dira arrizko etşeak.

son tan fuertes como los de Andoain.—¡Si pagarán los sombreros que hemos traído de esa casa!—El vestirse bien, cuando no hay dinero para comer, es de *hombres afeeminados*.—No queremos vivir en palacios de cal.—Para vivir bien y para llenar mis deseos, mejores son las casas de piedra que los palacios de cal.

gau bat bezin beltza balitz, nere ondoan ezintzake ezeriko.—Orişe da nere anaiakin bizi izan dana.—Ola orrtan egiten diran oialak, Andoaingoak bezin sendoak eztira.—¡Orrdainduko otedituzte etşe orrtatik ekarri ditugun kapelak! Ongi iantzitzea, jateko dirurik eztagoan, *gizon emakumatuena* da.—Eztegu karezko jauregietan bizi gura.—Ongi bizi izateko ta nere kupidak betetzeko, karezko jauregiak baino obeak dira arrizko etşeak.

Z

Aita.—¿Zer gura dok?—Iau-regitik natorr.—¿Zetan egon az.—Bazkalduten.—¿Zertzuk ian dozak? ¿Ondotšu ibili izango az gaurr?—Gure errekan eztago ango maian egon dan bezte arrain.—¿Ain asko?—Guztiok neurri barik iarrdu dogu, ian da ian da ian.—¿Berrbarik egin etedozue zeuek?—Asko ian gura dabena ¿zetarako iarrduko dan emakumaak legez berrbetan?—Tšapelik euki dozue buruan?—Berak, iau-regi-iaubeak, tšapela ianzteko esaten izan dau; baina guztiok egon gara tšapela erantzita.—

Z

Padre.—¿Qué quieres? - Vengo del palacio.—¿En qué has estado?—Comiendo.—¿Qué cosas has comido?—¿Habrás andado bonitamente hoy? En nuestro arroyo no hay tanto pescado como ha habido en la mesa de allí.—¿Tan *mucho*?—Todos hemos estado sin medida, *comer y comer y comer*.—¿Si habréis hablado vosotros?—El que quiere comer mucho ¿para qué estará hablando como las mujeres?—¿Habéis tenido boina en la cabeza?—Él, el dueño del palacio, ha solido decir que *vistiésemos* la boina; pero todos hemos estado (con la) boina desprendida (descubiertos).—¿Más sabroso que la mejor de nuestras merluzas habrá sido el pescado peor de allí?—Tanto tampoco. Higos, ci-

Z

Aita.—¿Zer nai dek?—Jauregitik natorr.—¿Zertan egon aiz?—Bazkaltzen.—¿Zer jan dituk?—¿Ongitšo ibili izango aiz gaurr?—Gure errekan eztago ango maican egon dan bezte arrai.—¿Ain asko?—Guziak neurri gabe ari izan gera, jan ta jan ta jan.—¿Itzik egin otedezute zeuek?—Asko jan nai duena ¿zetarako ari izango da emakumak bezela izketan?—¿Tšapelik iduki dezute buruan?—Berak, jauregi-jabeak, tšapela jantzitzeko esaten izan du; baina guziak egon gera tšapela erantzirik.—¿Gure legatzik one

¿Gure lebatzik onena baino ango arrainik tšarrena gozoagoa izan izango da?—Orrenbezte bere ez. Ikoak, okaranak eta irasagarrak, gure kaleko mutiltšnak beteteko bezte egon dira.—¿Zelan dau izena berak? ¿Nok?—Jauregi-iaubeak.—Eztakit nik ondo;guk etšeak daukan izena esaten izan dogu-ta. Landeta esaten izan dogu guztiak.—Ondo apaldu gura dodanean, neu bere araše ioango naz.—Eurak gura izanezkero, eskutitz bat egingo dabe. Orrduantše bai, orrdurarrte ez.

D

Ibaiko arrainak itsasokoak

ruelas y membrillos, ha habido tantos como para llenar los muchachitos de nuestra calle.—¿Cómo se llama él?—¿Quién?—El dueño del palacio.—No sé yo bien, pues nosotros hemos solido decir el nombre que tiene la casa. Landeta hemos solido decir todos.—Cuando quiero cenar bien, también yo iré allí mismo.—En caso de querer ellos, escribirán una carta. Entonces sí, hasta entonces no.

D

Los peces de río suelen ser más

na baino ango arrairik tšarrena gozoagoa izan izango da?—Orrenbezte ere ez. Pikoak, aranak eta irasagarrak, gure kaleko mutiltšoak betetzeko bezte egon dira.—¿Nola du izena berak?—¿Nork?—Jauregi-jabeak.—Eztakit nik ongi;guk etšeak daukan izena esaten izan dogu-ta. Landeta esaten izan dogu guziak.—Ongi apaldu nai dedanean, ni ere araše joango naiz.—Berak nai izanezkero, eskutitz bat egingo dute. Orrduantše bai, orrdurarrte ez.

D

Ibaiko arraiak itsasokoak

baino gozoagoak izaten dira. —¿Zelan dakizu zuk?—Sarri ian dodazalako.—Neu bere urrte askotan itsasondoko erri baten bizi izan naz.—¿Zelan dau izena?—Ni bizi izan nazan erriak Zarauz dau izena.—¿Il zenduan sugerik, an egon zineanarrtean?—Sugerik ezpadago ¿zelan ilgo dodaz?—Egunean egunean tšakurr bategaz mendira zinoazala entzun neban. Onegaitik esan dot esan dodana.—¿Badakizu zetara urrteten zenduan?—Goizeko iru iruretan iagiten nintzan.—¿Uda ta negu?—Neguan ez, orrdu orretan ezer ikusten eztalako.—

sabrosos que los de mar.—¿Cómo lo sabe usted?—Porque los he comido frecuentemente.—Yo también he vivido muchos años en un pueblo de junto al mar.—¿Cómo se llama?—El pueblo en que yo he vivido se llama Zarauz.—¿Mató usted culebras mientras estuvo usted allí?—Si no hay culebras ¿cómo he de matarlas?—Oí que iba usted todos los días al monte con un perro. Por eso he dicho lo que he dicho.—¿Sabe usted á qué solía salir?—A las tres en punto de la mañana me solía levantar.—¿Invierno y verano?—En invierno no, porque á esa hora no se ve nada.—¿Con quién solía

baino gozoagoak izaten dira. —¿Nola dakizu zuk?—Maiz jan ditudalako.—Ni ere urrte askotan itsasondoko erri baten bizi izan naiz.—¿Nola du izena?—Ni bizi izan naizen erriak Zarauz du izena.—¿Il zenduen sugerik, an egon zinanarrtean?—Sugerik ezpadago ¿nola ilko ditut?—Egunean egunean zakurr batekin mendira zinoazela aditu nuen. Onegaitik esan det esan dedana.—¿Badakizu zertara irrtetzen zinan?—Goizeko iru iruretan jaikiten nintzan.—¿Uda ta negu?—Neguan ez, orrdu orretan ezer ikusten eztalako.—

¿Nogaz urrteten zenduan zuk?
—Iauregian erakusten dabena-
nagaz, baina orain ez.—¿Beste
zeinegaz da zegaitik?—Egun
baten biok berrbetan ginoazan,
da onan gengozanarrtean, zu-
gatz batzun azpian idi tsiki bat
agerrtu zan.—Beste egun ba-
ten entzun neban ori.—Éta
otsoa zalakoan, il eban.—¿Itsu
dago?—Gero iaubea etorri zan
gure kalera, ta Diegonean itan-
du eban nor zan idia il ebana.
—¿Agerrtu eben non zan?—
Bai, baina ezeban orrdaindu
nai izan.—¿Éta nok orrdaindu
eban?—¿Nok orrdainduko eban?
Zugatz emen berrbetan da-

usted salir?—Con el que enseña en
el palacio, pero ahora no.—¿Con
cuál otro y por qué?—Un día iba-
mos los dos hablando, y mientras
estábamos así, apareció debajo de
unos árboles un buey pequeño.—
Otro día oí eso.—Y creyendo que
era lobo lo mató.—¿Está ciego?—
Vino luego el dueño á nuestra calle
y preguntó en casa de Diego quién
era el que mató el buey.—¿Mani-
festaron quién era?—Sí, pero no
quiso pagar?—¿Y quién pago?—
¿Quién había de pagar? Este que
está aquí hablando con usted: yo.
—¿Y qué hizo él?—Traer á casa el
buey muerto y colocarlo en sal.—
¿Y usted?—Yo nada, porque dice
que unas aves grandes lo comie-
ron.

¿Norekin irrtetzen zinan zu?—
Jauregian erakusten duenare-
kin, baino orain ez.—¿Beste
zeinekin ta zergatik?—Egun
batean biak izketan ginjoazen,
ta onelan genndenarrtean, zu-
gatz batzuen azpian idi tsiki
bat agerrtu zan.—Beste egun
batean aditu nuen ori.—Éta
otsoa zalako, il zuen.—¿Itsu
dago?—Gero jabea etorri zan
gure kalera, ta Diegorenean
galdetu zuen nor zan idia il
zuena.—¿Agerrtu zuten nor
zan?—Bai, baino etzuen orr-
daindu nai izan.—¿Éta nok
orrdaindu zuen?—¿Nok orr-
dainduko zuen? Zurekin emen

goan onek: neuk.—Eta zer egin eban berak?—Etsera ekarri idi ila ta gatzetan jarri.—¿Eta zuek?—Nik ezer ez, egazti andi batzuk ian ebela dinoalako.

izketan dagoen onek: nik.—¿Eta zer egin zuen berak?—Etsera ekarri idi ila ta gatzetan jarri.—¿Eta zuk?—Nik ezer ez, egazti andi batzuek jan zutela diolako.

LECCIÓN CUARENTA Y TRES

A

Egunen baten gure irakurleak eskutitz bat edo bat egingo dabe.—Nire gurariak andiak izanezarren, eztodazil onetan guztiak egingo.—Gaisorik dagozanak, beioaz itsasondora.—Bein edo birritan salatu dabe bigunegitzat nire senarra.—

A

Algún día nuestros lectores han de hacer (escribir) alguna carta.—Aunque mis deseos no sean grandes, no he de hacer todas este mes.—Los que están enfermos, váyanse junto al mar.—Una ó dos veces han acusado á mi marido por demasiado blando.—Más sabrosa que el más sabroso le los gallos ha

A

Egunen batean gure irakurleak eskutitz bat edo bat egingo dute.—Nere kupidak andiak izanezarren, eztitut ilontan guziak egingo.—Gaiso daudenak, bijoaz itsasondora.—Bein edo bi aldiz salatu dute biguinegitzat nere senarra:—

goan onek: neuk.—Eta zer egin eban berak?—Etsëra ekarri idi ila ta gatzetan jarri.—¿Eta zuek?—Nik ezer ez, egazti andi batzuk ian ebela dinoalako.

izketan dagoen onek: nik.—¿Eta zer egin zuen berak?—Etsëra ekarri idi ila ta gatzetan jarri.—¿Eta zuk?—Nik ezer ez, egazti andi batzuek jan zutela diolako.

LECCIÓN CUARENTA Y TRES

A

Egunen baten gure irakurleak eskutitz bat edo bat egingo dabe.—Nire gurariak andiak izanezarren, eztodazil onetan guztiak egingo.—Gaisorik dagozanak, beioaz itsasondora.—Bein edo birritan salatu dabe bigunegitzat nire senarra.—

A

Algún día nuestros lectores han de hacer (escribir) alguna carta.—Aunque mis deseos no sean grandes, no he de hacer todas este mes.—Los que están enfermos, váyanse junto al mar.—Una ó dos veces han acusado á mi marido por demasiado blando.—Más sabrosa que el más sabroso le los gallos ha

A

Egunen batean gure irakurleak eskutitz bat edo bat egingo dute.—Nere kupidak andiak izanezarren, eztitut ilontan guziak egingo.—Gaiso daudenak, bijoaz itsasondora.—Bein edo bi aldiz salatu dute biguinegitzat nere senarra:—

Oilarrik gozoena baino gozoa-
goa izan da, nik ildako errbi-
tšna.—Errekan lebatzik bale-
bil, bat edo bat bazkaritarako
ekarriko neuke.—Guk dakigun
bezte ¿nok eztaki?—Asko iaki-
teko, ikastea da gauzarik one-
na.—Iauregiko mutilak, geu-
gaz ez ibiltarren, *tšapclik ezla-
rabile*, kapelatšgak baino.—
Okelea samurrtuten niarrdua-
narrtean, tšupinak erantzera
ioan eizirean Aita-*semeak*.—
¿Zegaitik?—Bero zirealako.—
Bero dagoanean, ura izaten da
gorrputzerako gauzarik onena;
eta otz dagoanean bere bai.—
Neurri barik edatea tšarra eida

sido la liebrecita muerta por mí.—
Si en el arroyo anduvieran merlu-
zas, traería alguna para la comida.
—Tanto como sabemos nosotros
¿quién no sabe?—Para saber mu-
cho, la mejor de las cosas es estu-
diar.—Los muchachos del palacio,
por no andar con nosotros, *no gas-
tan boina*, sino sombreritos.—Mien-
tras estaba yo enterneciendo la
carne, dicen que padre é hijo fue-
ron á quitarse el chaleco.—¿Por
qué?—Porque tenían calor.—Cuan-
do hace calor, el agua suele ser
para el cuerpo la mejor de las co-
sas; y cuando hace frío también.—
Una vez habiendo perdido la sa-
lud, los hombres suelen ser para
poco.—Había pequeñísimos lindos
dineros de veinte y un reales,
cuando yo era joven.—Más albar-

Oilarrik gozoena baino gozo-
agoa izan da, nik ildako errbi-
tšoa.—Errekan legatzik bale-
bil, bat edo bat bazkaritarako
ekarriko nuke.—Guk dakigun
bezte ¿nok eztaki?—Asko jaki-
teko, ikastea da gauzarik one-
na.—Jauregiko mutilak, gu-
rekin ez ibiltarren, *tšapclik
estarabile*, kapelatšgak baizik.—
Aragia samurrtzen ari nintza-
narrtean, tšupinak erantzitza-
joan omenziran Aita-*semeak*.—
¿Zergatik?—Bero ziralako.—
—Bero dagoanean, ura izaten
da korrputzerako gauzarik one-
na; eta otz dagoanean ere bai.
—Neurri gabe edatea tšarra

osasunerako. — Bein osasuna galduezkero, gizonak gauza gutsitarako izaten dira. — Ogeita bat errealeko diru tsiki tsiki politak egozan, ni gaztea nintzanean. — Gure etse-aurreko ostatuan baino tsalma geiago eztozaz inon ikusi. — Sua egiteko paper bat banekua, ederrto gosalduko genduke. — Edozer jaten eben gugaz bizi izaniko senarr-emazteak: saguzarrak bere gozotzat eukezan. — Atzera ta aurrera darabildazan tsiribiriak, gorputza karez zurututa dauke. — Olara lanerako sartu nintzanean, eguncan amairu erreal irabazten neba-

das que en la posada de delante de nuestra casa no he visto en ninguna parte. — Si tuviera un papel para hacer fuego, almorzaríamos hermosamente. — Cualquier cosa solían comer los esposos vividos con nosotros: aun á los murciélagos los tenían por sabrosos. — Las mariposas que traigo atrás y adelante, tienen blanqueado de cal el cuerpo. — Cuando entré en la fábrica para el trabajo, solía yo ganar trece reales al día. — Hoy un duro los días de labor, los días de fiesta nada.

omenda osasunerako. — Bein osasuna galduezkero, gizonak gauza gutsitarako izaten dira. — Ogeita bat errealeko diru tsiki tsiki politak zeuden, ni gaztea nintzanean. — Gure etse-aurreko ostatuan baino tsalma geiago eztitut inon ikusi. — Sua egiteko paper bat banekua, ederrki gosalduko genduke. — Edozer jaten zuten gurekin bizi izandako senarr-emazteak: saguzarrak ere gozotzat zituzten. — Atzera ta aurrera darabilzkidan ingumak, gorputza karez tsuritua dauke. — Olara lanerako sartu nintzanean, eguncan amairu erreal

zan. — Gaurr ogerrleko bat astegunetan, iai-egunetan ezer ez.

B

¿Eztakizu atzo-arratsaldean nora ioan ginean? — Eztakit ezer.—Ezkeukan ogi samurrik; semeak ezeukan bost erreal da eunen batzuk baino. — Ezta asko gosalduteko, bazkalduteko ta apalduteko.—Agurarik ezta bizi ni baizen tsarrito. — ¿Eta zer egin zenduen?— Seme, esan neban orrduan: nik eztaukat biotza baino; nire besoak eztira gauza dirua irabazteko. — Goazan biok lebatza edo beste arrainen bat ekarritera.—

B

— ¿No sabe V. á donde fuimos ayer á la tarde?—No sé nada?—No teníamos pan tierno; el hijo no tenía sino cinco reales y algunos céntimos.—No es mucho para almorzar, para comer y para cenar.—Ningún anciano vive tan mal como yo.— ¿Y qué hicieron ustedes?—Hijo, dije entonces; yo no tengo sino corazón; mis brazos no son útiles para ganar dinero.—Vayámonos los dos á traer merluza ó algún otro pescado.—Ayer había mala tarde en el mar.—Peor había en nuestra cocina, pues hacía frío.— ¿A qué hora salisteis del pueblo?—

irabazten nituen.—Gaurr ogerrleko bat astegunetan, jai-egunetan ezer ez.

B

¿Eztakizu atzo-arratsaldean nora joan ginan?—Eztakit ezer. Ezkeukan ogi samurrik; semeak etzeukan bost erreal ta eunen batzuek baizik. — Ezta asko gosaltzeko, bazkaltzeko ta apaltzeko.—Agurerik ezta bizi ni bezin gaizki.—¿Eta zer egin zenduten?—Seme; esan nuen orrduan: nik eztaukat biotza baizik; nere besoak eztira gauza dirua irabazteko.—Goazen biak legatza edo beste arrairen bat ekarritera.—Atzo

Atzo arratsalde tsarra egoan it̄asoan. — Tsarragoa egoan gure eskaratzean, otz egoanda. — ¿Ze orrdutan urrten zenuen erritik? — Nik emendik urrten nebanean, etorren salataria naparr batzukaz, da iru ta launak zireala esan eban. — ¿Nor eztazauk ik? — Bai: nik edonor dazant: salatariak eta ostatariak, iauregi-iaubeak eta ola-iaunak; baina inok eztauzer emoten. — Ik beti ori — ¿Zeinbat lebatz ekarri zenduezan? — Getariatik Armintzaraino eztago arrain andirik: guztiak dira nire atzak baizen tsikiak. — Parrkatu, baina nik bes-

Cuando yo salí de aquí, venía el fiscal con algunos nabarros, y dijo que eran las tres y cuarto. — ¿A quién no conoces tú? — Sí, yo conozco á quienquiera: fiscales y posaderos, dueños de palacios y señores de fábricas; pero nadie suele dar nada. — Tú siempre eso. — ¿Cuántas merluzas trajisteis? — Desde Getaria hasta Armintza no hay ahora pescados grandes: todos son tan pequeños como mis dedos. — Perdona, pero yo he oído otra cosa. — ¿Para qué quieres mi perdón? — Mejor sería una buena gallina ó algunos huevos. — Las gallinas que han nacido estos años, son demasiado débiles y hacen pocos huevos. — Yo no quiero ahora más que seis. — Dirán que no habéis comido en estos tres días.

arratsalde tsarra zegoen it̄asoan. — Tsarragoa zegoen gure sukaldean, otz zegoen-ta. — ¿Ze orrdutan irrten zinaten erritik? — Ni emendik irrten nintzanean, zetorren salataria naparr batzuekin ta iru ta laurdenak zireala esan zuten. — ¿Nor eztek ezautzen ik? — Bai: nik edonor ezautzen det: salatariak eta ostatariak, jauregi-jabeak eta ola-jaunak; baina inork eztauzer ematen. — Ik beti ori. — ¿Zeinbat legatz ekarri zinituzten? — Getariatik Armintzaraino eztago arrai andirik: guziak dira nere beatzak bezin tsikiak. — Barrkatu, baina nik beste gau-

te gauza bat entzun dot.—
 ¿Zetarako nai dok nire parrka-
 mena?—Oba izango litzake oilo
 on bat edo arrautzaren batzuk.
 —Urrte onetan iaio direan oi-
 loak, makalegiak dira ta arrau-
 tza gitsi egiten dabez.—Nik
 orain eztodaz gura sei baino.—
 Iru egun onetan eztozuela ian
 esango dabe.

Z

Gaurr eztogu ezer irakurri.
 —¿Zer dinoe paperok?—¿Barri
 tsarrik eztakarre?—Irurogeta
 amalau urrteko agura bat il
 dala.—Zarragoak bere ilten
 dira ta aurrera.—Zaldiren ba-
 tek iru ispilu zatitu dabezala

Z

Hoy no hemos leído nada.—
 ¿Qué dicen esos papeles?—¿No traen
 malas nuevas?—Que ha muerto un
 anciano de setenta y cuatro años.
 —También suelen morir más vie-
 jos y adelante.—Que en *Güenkale*
 (calle extrema) algún caballo ha
 roto tres espejos.—Si no es más

za bat entzun det.—¿Zetarako
 nai dek nere barrkamena?—
 Obe izango liteke oilo on bat
 edo arrautzaren batzuek.—Urr-
 te ontan jaio diran oiloak, ma-
 kalegiak dira ta arraultza gutsi
 egiten dituzte.—Nik orain ez-
 titut nai sei baizik.—Iru egun
 oietan eztezutela jan esango
 dute.

Z

Gaurr eztegu ezer irakurri.
 —¿Zer diote paper oriek?—
 ¿Berri tsarrik eztakarre?—Iru-
 rogei ta amalau urrteko agure
 bat il dala.—Zarragoak ere
 ilten dira ta aurrera.—Zaldiren
 batek iru ispilu zatitu dituela

Guenkalean. — Ori baino ezpada, enaz zaldia, baina ukabilaz zazpi ispilu neuk zatituko neukez. — Eta Ameriketan iliko atso bat Santoñatik dakarrela. — Nik baino diru geiago euki ezpaleu, Ameriketan lurrperatuko eben. — Errege il dala bere batzuk esan dabe, baina... — Erregeak eta Erreginak beregen legez ilten dira. — Geiago eztingo. — ¿Zezaz beteten dabez paperok? ¿Koipez? — Beste zer edo zer badakarr, betiko gauzaak: ostatuetan ondo jaten dala; oial urrdin ederr, Ingalaterratik ekarririko barri barriañ salduten dagozala; gaisorik da-

que eso, no soy caballo, pero con el puño destrozaría yo siete espejos—Y que traen de Santoña una anciana muerta en las Américas.—Si no hubiera tenido más dinero que yo, en las Américas le hubieran sepultado.—Unos han dicho también que el rey ha muerto.—Los reyes y también las reinas suelen morir como nosotros.—No dice más. ¿De qué suelen llenar esos papeles? De grasa?—Alguna otra cosa ya trae, las cosas de siempre, que se come bien en las fondas; que están de venta paños azules, hermosos, muy nuevos, traídos de Inglaterra; que vaya al médico el que está enfermo.—¿También eso?—Que uno de Soria ha matado á otros dos ó tres.—Sin eso no hay nada.—Que algunos

Guenkalean. — Ori baizik ezpada, enaiz zaldia, baino ukabilarekin zazpi ispilu nik zatituko nituke. — Eta Ameriketan iliko atso bat Santoñatik dakarrela. — Nik baino diru geiago euki ezipalu, Ameriketan lurrperatuko zuten. — Errege il dala ere batzuk esan dute, baina... — Erregeak eta Erreginak ere gu bezela ilten dira.—Geiago eztingo. — ¿Zezaz betetzen dituzte paper oriek? — ¿Koipez? — Beste zer edo zer badakarr, betiko gauzak: ostatuetan ongi jaten dala; oial urrdin ederr, Ingalaterratik ekarririko berri berriak saltzen dandela; gaiso-

goana osagileagana do ala.—
 ¿Ori bere bai?—Soriako batek
 beste bi edo iru il dabezala.—
 Ori barik eztago ezer.—Aro-
 tzen batzuk leiutzarr batetik
 kalera iausi zireala, bi il direa-
 la ta besteak eztagozala ondo.
 —Ez: ni gose naz, baina eneu-
 ke nai curak legez egon.

D

Gurasoak onak balitzaz, se-
 me-alabaak obeak izango litza-
 tekez; elitzatekez bederatzi edo
 amarr urrteko mutiltsoak iku-
 siko, egun guztian da egun
 guztietan kalezik kale. — Ori
 esaten dozue gurasoak etzaren-
 enak.—Guztiak dira besteak

carpinteros cayeron de una ventana-
 naza á la calle; que han muerto
 dos y que los demás no están bien.
 —No: yo tengo hambre; pero no
 quisiera estar como ellos.

D

Si los padres fuesen buenos, los
 hijos serían mejores; no se verían
 muchachitos de nueve ó diez años,
 todo el día y todos los días de ca-
 lle en calle. Eso soléis decir los
 que no sois padres.—Todos son
 útiles para acusar á otros.—Yo
 también sería buen fiscal. Ser buen
 padre es otra cosa.—El que quiere

rik dagoena osagilearengana
 dijoala.—¿Ori ere bai?—Soria-
 ko batek beste bi edo iru il di-
 tuela.—Ori gabe eztago ezer.
 —Arotzen batzuek leiutzarr ba-
 tetik kalera erori zirala, bi il
 dirala ta besteak eztaudela
 ongi.—Ez: ni gose naiz, baino
 enuke nai berak bezela egon.

D

Gurasoak onak balira, seme-
 alabak obeak izango litzateke;
 elitzateke bederatzi edo amarr
 urrteko mutiltsoak ikusiko,
 egun guztian ta egun guztietan
 kalezik kale.—Ori esaten dezute
 gurasoak etzeratenak.—Guziak
 dira besteak salatzeke rauza.

salatuteko gauza — Neu bere salatari ona izango nintzake. — Guraso ona izatea beste gauza bat da. — Izan gura dabena, izango da; gura ezpadok ¿zelan izango az? — Birritan esan dok esaten diarrduan ori. — Gizonak zer-egin eztaukanean, emakuma egiten da. ¿Zer egingo dogu? — Orainarrte irakurten egon gara. — Eztok olara ioan gura. — E-san beste gauzaren bat. — ¿Ire adiskideak orrdaindu dau atzoko bazkaria? — Ori ekialakoan, eztot esan. — ¿Anton izena dabela badakik? — Badakit. — Beste Anton bat bizi da zubi barri-ondoan. — Bai:

ser, será; si no quieres ¿cómo has de ser? — Dos veces has dicho lo que estás diciendo. — Cuando el hombre no tiene qué hacer, se hace mujer. — ¿Qué haremos? — Hasta ahora hemos estado leyendo. — No quieres ir á la fábrica. — Di alguna otra cosa. — ¿Ha pagado tu amigo el almuerzo de ayer? — Creyendo que sabías eso, no lo he dicho. — ¿Sabes que se llama Antonio? — Ya lo sé. — Otro Antonio vive junto al puente nuevo. — Sí, el que vino de Santoña el martes. — Ese mismo. — Eran las ocho, iba yo á Misa y el de Santoña ha entrado en la posada. — ¿Y qué más? — Luego he sabido lo que ha hecho. — Ha entrado hasta la cocina, ha preguntado por el posadero y ha dicho que Antonio mi amigo quiere pagar el al-

— Ni ere salatari ona izango nintzake. — Guraso ona izatea beste gauza bat da. — Izan nai duena, izango da; nai ezpadek ¿nola izango aiz? — Bi aldiz esan dek esaten ari aizen ori. — Gizonak zer-egin eztaukanean, emakuma egiten da. — ¿Zer egingo degu? — Orainarrte irakurten egon gera. — Eztok olara joan nai. — E-san beste gauzaren bat. — ¿Ire adiskideak orrdaindu du atzoko gosaria? — Ori ekialako, eztet esan. — ¿Anton izena duela badakik? — Badakit. — Beste Anton bat bizi da zubi berri-ondoan. — Bai: astearrtean Santoñatik etorri za-

astearrtean Santoñatik etorri zana.—Oriše. Zorrtzirak zirean, Mesatara ninoan ni ta Santoñakoa ostatuan sartu da.—¿Ta zer geiago?—Gero iakin dot egin dabena.—Sukalderaino sartu da, ostatariagaitik itandu dau ta nire adiskide Antonek atzoko gosaria orrdainduko dabela esan dau.—Eta papera emon izango dabe.—Bai ta bestea neure adiskidean etsean sartu da, ta papera erakutsi dau: Antonek emon dau dirua ta orainarrte.

muerzo de ayer.—Y habrán dado el papel.—Sí y el otro se ha metido en casa de mi amigo, y ha mostrado el papel: Antonio ha dado el dinero y hasta ahora.

na.—Oriše.—Zorrtzirak ziran Mesatara ninjoen ni ta Santoñakoa ostatuan sartu da.—¿Ta zer geiago?—Gero jakin det egin duena.—Sukalderaino sartu da, ostatariagaitik galdetu du ta nere adiskide Antonek atzoko gosaria orrdainduko duela esan du.—Eta papera eman izango dute.—Bai ta bestea nere adiskidearen etsean sartu da, ta papera erakutsi du: Antonek eman du dirua ta orainarrte.

LECCIÓN CUARENTA Y CUATRO

A

Udabarrian urrteten daben loraak eta orriak, udagoienez iausten dira.—Atzo erosiriko oial urrdin biak zorr dodaz, ez-todaz orrdaindu-ta.—Ezeik ezer esan, eurak etorriarte.—Ian bei kapelagin orrek okela errea, samurra dago-ta.—Samurra ezpalitz da tsiminoena balitz berc, iango leuke orrek.—¿Nun salduten dira, soinean daukazu oial ori ta kaltza urrdin orrek?—Anteronean erosi dodaz nik; baina erosteko banen-

A

Las flores y hojas que salen en primavera, suelen caerse en Otoño.—Debo los dos paños azules comprados ayer, pues no los he pagado.—No digas nada, hasta que ellos vengan.—Coma ese sombrero la carne asada, pues está tierna.—Si no fuera tierna y aunque fuese de monos, ese la comería.—¿Dónde se venden ese paño y esos pantalones azules que tiene usted á cuestas?—Yo los he comprado en casa de Antero; pero si estuviera para comprar, sabría lo que hacer.—¿Por qué?—Porque valen demasiado: tres duros y medio los amarillos, y este paño azul vale diez

A

Udaberrien irrteten diran loreak eta ostoak, udazkenean erorten dira.—Atzo erosiriko bi oial urrdinak zorr ditut, ez-titut orrdaindu-ta.—Etzak ezer esan, berak etorriarte.—Jan beza kapelagin orrek aragi errea, samurra dago-ta.—Samurra ezpalitz ta tsimuena balitz ere, jango leuke orrek.—¿Non saltzen dira, soinean daukazun oial ori ta galtza urrdin oriek?—Anterorenean erosi ditut nik; baina erosteko banen-

go, iakingo nuke zer-egin. —
 ¿Zegaitik? — Geiegi balio dabe-
 lako: iru ogerrleko ta errdi
 oriak, eta amazapi erreal da
 eunen batzuek balio dauz oial
 urrdin onek. — ¿Urrun bizi da
 ibai-ondoan ikusi dogun itsua?
 — Maite dot nik nime ori, beste
 edozein baino maiteago dot. —
 ¿Nok irabazi ebazan guk gal-
 duriko diru guztiak? — Ostata-
 riren bat egon zan eguastenean
 gugaz berbetan; eztakit zein
 zan. — Saguzarrak jateko onak
 balitzaz, lodi lodi egongo litza-
 kez senarr-emazte orrek. — Izar
 tšikienak lurreko ola ta lantegi
 guztiak baino su geiago

y siete reales y unos céntimos. —
 ¿Vive lejos el ciego que hemos vis-
 to junto al río? Yo amo á ese
 niño, le amo más que á ningún
 otro. ¿Quién ganó todos los dine-
 ros perdidos por nosotros? — Algún
 posadero estuvo el miércoles ha-
 blando con nosotros; no sé cuál
 era. — Si los murciélagos fuesen
 buenos para comer, esos marido y
 mujer estarían muy gruesos. — La
 estrella más pequeña tiene más
 fuego que todas las fábricas y ta-
 lleres de la tierra. — Cuando fué
 usted á la boda ¿quién *si* habrá
 sido el que fué con la boca abier-
 ta? — Mientras estamos solos, baje-
 mos á comprar algo.

go, iakingo nuke zer-egin. —
 ¿Zergatik? — Geiegi balio dute-
 lako: iru ogerrleko ta errdi
 oriak, eta amazapi erreal ta
 eunen batzuek balio ditu oial
 urrdin onek. — ¿Urruti bizi da
 ibai-ondoan ikusi degun itsua?
 — Maite det nik nime ori, beste
 edozein baino maiteago det. —
 ¿Nok irabazi zituen guk gal-
 duriko diru guztiak? — Ostata-
 riren bat egon zan asteazke-
 nean gurekin izketan; eztakit
 zein zan. — Saguzarrak jateko
 onak balira, gizen gizen egongo
 litzateke senarr-emazte oriek.
 — Izarr tšikienak lurreko ola
 ta lantegi guztiak baino su

dauko.—Eztegura ioan zinean
nean ghor izan etezan aoa za-
balik ioan zana?—Bakarrik ga-
gozanartean, iatzi gaizan zer-
bait eroatera.

B

Gaurr eztote zer zorr.—Zoaz
emendik urrun, usain tšarra
daukazu-ta.—Nire lan guztien
saria tšiki tšikia izan da.—
Udagoienean lanean baino
berbetan geiago irabazten da.
Ostatu onetan emoten dabe-
zan gosariak, bazkariak eta
apariak, iauregietan jaten da-
nak baino geiago balio dabe.
—¿Zeinbat balio dabe erreka-
ondoan irakurri dozuezan pa-

geiago dauka.—Ezteira joan
zinean ghor izan otezan aoa
zabalik joan zana?—Bakarrik
gaudenartean, jatsi gaizan
zerbait eroatera.

B

Gaurr eztet ezer zorr.—Zoaz
emendik urruti, usain tšarra
dezu-ta.—Nere lan guztien sa-
ria tšiki tšikia izan da.—Udaz-
kenean lanean baino izketan
geiago irabazten da.—Ostatu
onetan ematen dituzten gosa-
riak, bazkariak eta apariak,
jauregietan jaten danak baino
geiago balio dute.—¿Zeinbat
balio dute erreka-ondoan ira-
kurri dituzuten paperak?—

B

Hoy no debo nada.—Vaya usted
lejos de aquí, pues tiene usted mal
olor.—El premio de todos mis tra-
bajos ha sido muy pequeño.—En
otoño se suele ganar más hablan-
do que trabajando.—El almuerzo,
la comida y la cena que suelen dar
en esta posada, valen más que lo
que se come en los palacios.—
¿Cuánto valen los papeles que ha-
béis leído junto al arroyo?—Cueros
hay en abundancia, y valdrán poco
los calzados.—Los que han vendi-
do ese mono, han ido á beber vino,

perak?—Narruak ugari dagoz, da gitsi balio izango dabe oinetakoak.—Tsimino ori saldu dabena, ardoa edatera ioan dira, gu an gengoanartean.—Bein edo birritan eskuta dira tsimino biak.—Udabarrian da udagoienean oialak salduten ibiltzen gara, ta astoentzat tsalmaak erosten.—Eztegura eroran dodan soinekoa izan da onena.—¿Zelan dabe izena Andresenean atzo egon zirean osagila biak?—Zu eskaratz da bigarren gela-artean zenbilzala, kendu nebazan nik soinetik iakea ta tsupina.—Nik neure burua salatu dot, geiegi ian

mientras estábamos nosotros allí.—Una ó dos veces se han escondido los dos monos. —En primavera y otoño solemos andar vendiendo paños y comprando albardas para los asnos.—El vestido que he llevado á la boda ha sido el mejor.—¿Cómo se llaman los dos médicos que estuvieron ayer en casa de Andrés?—Andando usted entre la cocina y el segundo aposento, quité yo de á cuestras la chaqueta y el chaleco.—Yo me he acusado á mí mismo, porque he comido demasiado.—¿Si tendrán cal estos higos?—¿Por qué dice usted eso?—Porque están tan blancos como esas paredes.

Larruak ugari daude, ta gitsi balio izango dute oinetakoak.—Tsimino ori saldu dutenak, ardoa edatera joan dira, gu an geudenartean.—Bein edo bi aldiz eskutatu dira tsimino biak.—Udaberrian ta udazkenean oialak saltzen ibiltzen gera, ta astoentzat tsalmak erosten.—Ezteira eraman dedan soinekoa izan da onena.—¿Nola dute izena Andresenean atzo egon ziran osagila biak?—Zu sukalde ta bigarren gela-artean zenbilzala, kendu nituen nik soinetik jakea ta tsupina.—Nik nere burua salatu det, geiegi jan dedalako.—

dodalako. —¿Karerik etedauke iko onek?—¿Zegaitik dinozu ori?—Orma orrek baizen zuriak dagozalako.

Z

Goiz da arratsalde ni esaten egonarren, orr dabilzan muti-
lok errekan egoten dira.—Be-
randu ezpalitz, saguak iltera
joango nintzake lantegiko ian-
beagaz.—Ezeidakie orrek gure
izena.—¿Zer daukazue agin-
arretean? — Lebatz-azurr tsiki
tsiki bat daukagu; ta uraz
aginak garbituarren, ezta
iausai nai.—Jarri zaitetz gura
dozun tokian.—Izpilu-aurrean
ianzten eazanean, edozelan

¿Karerik otedute piko oiek?—
¿Zergatik diozu ori?—Orma
oriek bezin tsuriak daudelako.

Z

A pesar de estar yo diciendo
mañana y tarde, los muchachos
que andan ahí suelen estar en el
arroyo.—Si no fuera tarde, iría yo
á matar ratones con el dueño del
taller.—Dicen que no saben esos
nuestro nombre.—¿Qué tenéis en-
tre dientes?—Tenemos un hueso
muy pequeño de merluza; y á pe-
sar de haber limpiado con agua
los dientes, no quiere caer.—Sién-
tese V. donde V. quiera.—Cuando
no me visto delante del espejo,
suelo llevar de cualquier modo el
chaleco y la chaqueta.—A pesar de

Z

Goiz ta arratsalde ni esaten
egonarren, orr dabilzen muti-
lak errekan egoten dira.—Be-
randu ezpalitz, saguak iltera
joango nintzake lantegiko ja-
bearekin.—Ezomendakite ori-
ek gure izena.—¿Zer daukazute
ortz-arteetan?—Legatz-ezurr tsiki
tsiki bat daukagu; ta urare-
kin ortzak garbituarren, ezta
erori nai.—Jarri zaitetz nai
dezun tokian.—Izpilu-aurrean
jantzitzen enaizenean, nolana

eroaten dodaz tšupila ta iakea. — Zuk baizen ukabil andia eukiezarren, ezta ori zure bildurrinoiz izan. — Paperezkoak dira senarr-emazte orren soinekoak. — Euron burua il eidabe, zuekaz agertu direan ostatari orrek. — Arrain-gurari andia dankat, baina ezta inok emon nai dirurik. — Ederrto irakasten dabelakoan, irakasle barriagana ioan zirean gure adiskideak. — Enekian nik nortzukaz ninoan. — ¿Noiz? — Atzo-goizean, lau ta errdi errdietan, olatik urrten nebanean. — ¿Norantz ioan zineen ain goizetik? — Obietara, geure Aitan eguna

no tener puño tan grande como usted, ese no ha tenido nunca miedo de usted. — Dicese que se han matado esos fondistas que han aparecido con ustedes. — Tengo mucho deseo de pescado, pero nadie quiere dar dinero. — Creyendo que enseña bien, fueron al nuevo profesor nuestros amigos. — Yo no sabía con quiénes iba. — ¿Cuándo? — Ayer á la mañana, á las cuatro y media en punto, cuando salí de la fábrica. — ¿Hacia dónde fuisteis tan temprano? — Al cementerio, pues era día de nuestro padre. — ¿Qué leisteis ó hicisteis allí? — En la puerta están estas hermosas palabras: Lo que tú eres ahora, fui yo. Lo que soy yo ahora, serás tú.

eramaten dizkit tšupila ta iakea. — Zuk bezin ukabil aundia idukiezarren, ezta ori zure bildurrinoiz izan. — Paperezkoak dira senarr-emazte orren soinekoak. — Beron burua il emendute, zuekin agertu dirau ostatari oriek. — Arrai-gogo aundia det baino ezta inork eman nai dirurik. — Ederrki erakusten duelako, erakusle berriarengana joan ziran gure adiskideak. — Enekien nik norekin ninjoan. — ¿Noiz? — Atzo-goizean, lau ta errdi errdietan, olatik irrten nintzanean. — ¿Norantz ioan zinateen ain goizetik? — Ilerrira, gure Aitaren eguna

zan-da.—¿Zer irakurri edo egin zenduan an?—Atean berrba ederr onek dagoz: I orain azana, izan nintzan ni. Ni orain nazana, izango az i.

D

Irutzuk emakuma ioan dira gaur eztegora.—Aurretik zarrenak ioan dira; atzetik gazteenak, eta errdian Soteron alabaak ikusi dodaz.—¿Zein labanak dira erreka orretan egon direan arriak?—Itsasoak ekarten dabezanak baizen labanak eztira.—Eztakigu gure gurasoen izena.—¿Esan gura dozu?—Emen dankazu paper au, ta irakurri. —Goiz edo berandu

zan-eta.—¿Zer irakurri edo egin zenduen an?—Atean itz ederr oiek daude: I orain aizena, izan nintzan ni.—Ni orain naizena, izango aiz i.

D

Irutzuk emakuma joan dira gaur ezteira.—Aurretik zarrenak joan dira; atzetik gazteenak, eta erdian Soteroren alabak ikusi ditut.—¿Zein labainak dira erreka ortan egon diran arriak?—Itsasoak ekartzen dituenak bezin labainak eztira.—Eztakigu gure gurasoen izena.—¿Esan nai dezu?—Emen dankazu paper au, ta irakurri zazu.—Goiz edo berandu arrgi-urtean

D

Tres grupos de mujeres han ido hoy á la boda.—Por delante han ido las más viejas; por detrás las más jóvenes, y en medio he visto (á) las hijas de Sotero.—¿Qué resbaladizas son las piedras que han estado en ese arroyo?—No son tan resbaladizas como las que suele traer el mar.—No sabemos el nombre de nuestros padres.—¿Quiére usted decirlo?—Aquí tiene usted este papel y lea.—Tarde ó temprano todas las mariposas que suelen andar cerca de la luz, suelen caer muer-

arrgi-urrean ibilten direan tširi-biri guztiak, ilda iausten dira. —Ugazabak erositako pape-rak, emen salduten direanak baizen onak eztira. —¿Zetarako gauza izaten da piperra? —Nik eztakit; ori zeuen eskaratzean egoten dan emakumeak iakin-go dau. —¿Nonak dira idi ori ta iko onek, eskutiz orrek eta okaran au, ire kapelea ta tšal-ma arek? —Zorr orren orrdaina dirutan egingo dogu, papere-tan ez. —Nik dakidan guztia irakasten dot jeta irakasla tša-rra nazala esango dabe! —Zaz-pi erreal da bost eunen balio izan dauz arrebatšuan gona

tas. —Los papeles comprados por el amo, no son tan buenos como los que aquí se venden. —¿Para qué suele ser útil el pimientó? —Yo no lo sé; eso lo sabrá la mujer que suele estar en nuestra cocina. —¿De quién son ese bucy y estos hi-gos, esas cartas y esta ciruela, tu sombrero y aquellas albartas? —El pago de esas deudas lo haremos en dinero, no en papel. —Yo suelo en-señar todo lo que sé y dirán que soy mal maestro! —Siete reales y cinco céntimos ha valido la saya azul de la hermanita. —Si viniéramos hasta ese pueblo, iríamos lue-go á matar sordas ó alguna otra ave. —Vaya usted derecho, adelan-te siempre, no se fuerza usted para nada.

ibilten diran inguma guziak, ilik erorten dira. —Ugazabak erositako paperak, emen sal-tzen diranak bezin onak eztira. —¿Zertarako gauza izaten da piperra? —Nik eztakit; ori zuen sukaldean egoten dan emaku-mak jakingo du. —¿Norenak dira idi ori ta piko oiek, esku-titz oriek eta aran au, ire kape-la ta tšalma aiek? —Zorr orren orrdaina dirutan egingo degu, paperetan ez. —Nik dakidan guztia irakasten det jeta erakus-le tšarra naizela esango dutel! —Zazpi erreal ta bost eunen balio izan ditu arrebatšoareu gona urdinak — Erri orreta-

urdinak.—Erri orretaraino bagentoz, oilagorrak edo egaztiren bat iltera ioango gintzakez gero.—Zoaz artez, beti aurrera, etzaitez okertu ezetarako.

raino bagentoz, oilagorrak edo egaztiren bat iltera joango ginateke gero.—Zoaz zuzen, beti aurrera, etzaitez okertu ezetarako.

LECCIÓN CUARENTA Y CINCO

A

Ezeik esan guzurrik.—Euria dala ¿nok esan dau?—Bekarr Soterok Parisen erosiriko oial iluna.—Salduizuz okaranok, eta euron diruaz idi ederr bat erosiko dogu.—Eztaizala gurgana etorri.—Jokatu beie ondo, ta sari ona emongo dogu.—Etse orretan bizi direan guz-

A

No mientas.—Que llueve ¿quién ha dicho?—Traiga Sotero el paño oscuro comprado en Paris.—Venda usted esas ciruelas, y con su dinero compraremos un hermoso bucy.—Que no vengan á nosotros.—Jueguen bien, y daremos buen premio.—Todos los que viven en esa casa son de orejas grandes.—Dícese que no hay pan más sabroso que el de la boda, señora Ma-

A

Etzak esan gezurrik.—Euria dala ¿nok esan du?—Bekarr Soterok Parisen erosiriko oial iluna.—Saldu zatzu aran oiek, eta beron diruarekin idi ederr bat erosiko degu.—Eztitezela gurgana etorri.—Jokatu bezate ondo, ta sari ona emongo degu.—Etse ortan bizi diran

urdinak.—Erri orretaraino bagentoz, oilagorrak edo egaztiren bat iltera ioango gintzakez gero.—Zoaz artez, beti aurrera, etzaitez okertu ezetarako.

raino bagentoz, oilagorrak edo egaztiren bat iltera joango ginateke gero.—Zoaz zuzen, beti aurrera, etzaitez okertu ezetarako.

LECCIÓN CUARENTA Y CINCO

A

Ezeik esan guzurrik.—Euria dala ¿nok esan dau?—Bekarr Soterok Parisen erosiriko oial iluna.—Salduizuz okaranok, eta euron diruaz idi ederr bat erosiko dogu.—Eztaizala gurgana etorri.—Jokatu beie ondo, ta sari ona emongo dogu.—Etse orretan bizi direan guz-

A

No mientas.—Que llueve ¿quién ha dicho?—Traiga Sotero el paño oscuro comprado en Paris.—Venda usted esas ciruelas, y con su dinero compraremos un hermoso buey.—Que no vengan á nosotros.—Jueguen bien, y daremos buen premio.—Todos los que viven en esa casa son de orejas grandes.—Dícese que no hay pan más sabroso que el de la boda, señora Ma-

A

Etzak esan gezurrik.—Euria dala ¿nok esan du?—Bekarr Soterok Parisen erosiriko oial iluna.—Saldu zatzu aran oiek, eta beron diruarekin idi ederr bat erosiko degu.—Eztitezela guregana etorri.—Jokatu bezate ondo, ta sari ona emongo degu.—Etse ortan bizi diran

tiak dira belarri andidunak.—Ezteguko ogia baino ogi gozoagorik ezeidago, andra Manuela.—Ilunetan dagozan kiptzak, ni baizen zarrak ezтира.—¿Zelan deritšo ta zeinbat urrte dauka zarrenak?—Udagoienean edurr asko izango eida.—Arrgitan ibilten dira udabarriko tsiribiriak.—Intšaurrik gozoenak baino ohea da gorrputzerako okaran gogorr bat.—¿Nok io dau ori aginetan?—Eztakit nik, baina *dana dala* ukabil sendoduna izan da.—Euria danean, *Elizpean* egon gura izaten dogu.—Edurra balitz, oilagorr geiágo agertuko

muela.—Los gipuzkoanos que están á oscuras, no son tan viejos como yo.—¿Cómo se llama y cuántos años tiene el más viejo?—Dícese que nevará mucho el otoño.—Las mariposas de la primavera suelen andar á la luz.—Mejor que las nueces más sabrosas es para el cuerpo una ciruela dura.—¿Quién le ha pegado á ese en los dientes?—¿Yo no lo sé, pero *sea como fuere* ha sido de puño fuerte.—Cuando llueve, solemos querer estar en el pórtico.—Si nevara, se presentarían acá más sordas; también más lobos.—Cuando tenía catorce años, solía yo andar de monte en monte mañana y tarde.—A pesar de peinar delante del espejo, tampoco yo tengo bien los pelos.—Lea usted esos papeles; y si son buenos, traiga más.

guziak dira belarri andidunak.—Ezteiko ogia baino ogi gozoagorik ezomendago, andra Manuela.—Ilunetan dauden kiptzak, ni bezin zarrak ezтира.—¿Nola deritza ta zeinbat urrte dauka zarrenak?—Udagoienean elurrasko izango emenda.—Arrgitan ibilten dira udaberriko ingunak.—Intšaurrik gozoenak baino ohea da korrputzerako aran gogorr bat.—¿Nork jo du ori ortzetan?—Eztakit nik, baina *dana dala* ukabil sendoduna izan da.—Euria danean, *Elizpean* egon nai izaten degu.—Elurra balitz, oilagorr geiágo agertuko litzaizke one-

litzatekez ona; baita otso geiago bere.—Amalau urrte neuzkanean, mendirik mendi goiz da arratsalde ibiltzen nintzan.

—Ispilu-aurrean orraztuarren, eztaukadaz neuk bere uleak ondo.—Irakurrizuz paper orrek; eta onak badira, bekaz geiago.

B

Ekarrizuz paper gitxiago ta barri geiago.—Zuek ekarten dozuena, izara bat baizen andia da.—Gugaz pelotaka iarduan ostatariak, erreka-ondoan il dau beren burua.—Eztogu bizi gura olako etsetan, iauregiren baten baino.—Antolinenera oilagorrak erostera ioan gi-

ra; baita otso geiago ere.—Amalau urrte neuzkanean, mendirik mendi goiz ta arratsalde ibiltzen nintzan.—Ispilu-aurrean orraztuarren, eztauzkat nik ere ileak ongi.—Irakurri zatzu paper oriek; eta onak badira, bekarizki geiago.

B

Ekarri zatzuz paper gutxiago ta berri geiago.—Zuek ekarten dezutena, maindire bat bezin aundia da.—Gurekin pelotaka ari zan ostatariak, erreka-ondoan il du bere burua.—Eztegu bizi nai orlako etsetan, jauregiren batean baizik.—Antolinenera oilagorrak erostera

B

Traiga usted menos papel y más noticias.—El que suelen ustedes traer es tan grande como una sábana.—El posadero, que estuvo jugando á la pelota con nosotros, se ha matado junto al arroyo.—No queremos vivir en casas como esa, sino en algún palacio.—Fuimos á comprar sordas á casa de Antolín.—¿Cuánto valen las dos que están

nean.—¿Zeinbat balio dabe or dagozan biak? esan neban nik. —Amasei erreal emon gura izan dauz Andra batek biakaitik.—Amasei errealegaitik iru saldu dira gaur goizean.—Guzurra dinozu, esan eban berak; eta nik erantzun neban: eta zuk eztinozu egia.—Zazpi itaune egin dodaz iagi nazanean.—¿Zeintzuk dira?—Lenengoa.—¿Zegaitik dago bero udan da otz neguan?—Gero esango dot dakidana edo irakurri dodana.—Bigarrena.—¿Zegaitik urteten dabe argitara onenbezte liburuk?—Irugarrena.—¿Zeinbat ur dago itsasoetan, ibaie-

ahí? dije yo.—Diez y seis reales ha querido dar una señora por las dos.—Por diez y seis reales se han vendido tres esta mañana.—Usted miente, dijo él; y yo respondí: y usted no dice la verdad.—Siete preguntas he hecho, cuando me he levantado.—¿Cuáles son?—La primera ¿Por qué hace calor en verano y frío en invierno?—Luego diré lo que sé ó lo que he leído.—La segunda ¿Por qué salen á luz tantos libros.—La tercera ¿Cuánta agua hay en los mares, en los ríos y en los arroyos?—Si no es más que eso, no quiero libro ninguno.—La Cuarta ¿Quién suele *encanecer* nuestras cabezas? ¿El hambre? ¿El sueño? ¿El trabajo? ¿El invierno? ¿La primavera? ¿El otoño?—Desde hoy todos los días, cuando

joan ginan.—¿Zeinbat balio dute or dauden biak? esan nuen nik.—Amasei erreal eman nai izan ditu Andre batek biakaitik.—Amasei errealegaitik iru saldu dira gaur goizean.—Gezurra diozu, esan zuen berak; eta nik erantzun nuen: eta zuk eztiozu egia.—Zazpi galdeera egin ditut esnafu naizeanean.—¿Zein dira?—Len bizi-koa.—¿Zegaitik dago bero udan eta otz neguan?—Gero esango det dakidana edo irakurri dedana.—Bigarrena. ¿Zegaitik iretzen dira argitara onenbezte liburu?—Irugarrena. ¿Zeinbat ur dago itsasoetan, ibaietan,

tan, da erreketan?—Ori baino geiago ezpada, eztot nai libururik.—Laugarrena. ¿Nok *ur-dinduten* dauz gure buruak? ¿Goseak? ¿Loak? ¿Lanak? ¿Neguak? ¿Udabarriak? ¿Udagoienak?—Gaurtik egunean egunean, iagi nainean, izpilu-aurrean egongo naz.—¿Eta zer?—Ni ikusiriko lenengo *ule zurriak*, esango dau zuk nai dezuna.

Z

¿Zeintzuk dira zure beste itauneok?—Beste irurak gero egingo dodaz.—Esaizu dakizuna.—¿Zein da lenengo itaunea?—Ause. ¿Nundik datoz edo zek

me levante, estaré delante del espejo.—¿Y qué?—La primera *cana* vista por mí, dirá lo que usted quiere.

Z

¿Cuáles son las otras preguntas de usted?—Las otras tres haré luego.—Diga usted lo que sepa.—¿Cuál es la primera pregunta?—Esta. ¿De dónde vienen ó qué los trae ó por

eta erreketan?—Ori baino geiago ezpada, eztet nai liburik.—Laugarrena. ¿Nork *ur-dintzen* ditu gure buruak? ¿Goseak? ¿Loak? ¿Lanak? ¿Neguak? ¿Udabarriak? ¿Udazkenak?—Gaurtik egunean egunean, esnatu nadinean, izpilu-aurrean egongo naiz.—¿Eta zer?—Ni ikusiriko lenbiziko *ile tsuriak*, esango du zuk nai dezuna.

Z

¿Zein dira zure beste galde-erak?—Beste irurak gero eringo ditut.—Esan zazu dakizuna.—¿Zein da lenengo galdeera?—Ause. — ¿Nondik datoz edo

dakaz edo zegaitik dankaguz udan beroa ta neguan otza?— Udan eguzkia goiz goizetik ibilten da zeruan; gu berotuteko orrdu geiago enkiten dauz, da *ganera* umeak *ikastetsera* legez, geldi geldi ibilten da.—¿Nun irakurri dozu?—Eztot onik inungo liburután irakurri; baina begiak ikusten dabe, egia da.—¿Neguan zegaitik izaten gara otz?—Eguzkia berandu iagi ta arin ibilten dalako.—Ta eguzkia goizago iagi daitean ¿zer egin bear da?—Eguna luzatu ta gaba laburtu.—Liburu barriren bat erosiko dot gaurr; da zuk dinozuna

qué tenemos en verano el calor y en invierno el frío?—En verano el sol suele andar á la mañana temprano en el cielo; suele tener más horas para calentarnos, y *además*, como los niños (al ir) á la escuela, suelen andar muy despacio.—¿Dónde lo ha leído usted?—Yo no lo he leído en libro de ninguna parte; pero los ojos suelen verlo, es verdad.—¿En invierno por qué solemos tener frío?—Porque el sol suele levantarse tarde y andar ligero.—Y para que el sol se levante más temprano ¿qué hay que hacer?—Alargar el día y acortar la noche. Hoy compraré algún libro nuevo; y si es verdad lo que usted dice, yo pagaré la comida de usted.—¿Cuál es la segunda pregunta? Venga, pues, no hay cosa que yo no sepa.

zerk dakarzki edo zergatik dauzkagu udan beroa ta neguan otza?— Udan eguzkia goiz goizetik ibilten da zeruan; guberotzeko orrdu geiago idukitzen ditu, ta *gaiñera* umeak *ikastetsera* bezela, geldi geldi ibilten da.—¿Non irakurri dezuz?—Eztet nik inungo liburután irakurri; baina begiak ikusten dute, egia da.—¿Neguan zergatik izaten gera otz?—Eguzkia berandu esnatu ta arin ibilten dalako.—Ta eguzkia goizago esna daitean ¿zer egin bear da?—Eguna luzatu ta gaba laburtu.—Liburu barriren bat erosiko det gaurr; ta

egia bada, neuk orrdainduko dot zure bazkaria.—¿Zein da bigarren itaunea?—Betor, nik eztakidan gauzarik eztago-ta.—¿Zeinbat ur dago itsasoan da ibaietan da erreketan?—Itsasoan asko, ibaietan ez ainbezte; erreketan gitsiago.—Ori neuk bere banekian.—¿Beste itanneak?—Geroago egingo dodaz.

D

¿Zetatik datoz euriak eta edurrak?—Esaizu dakizuna.—Euriak edurretatik datoz, da edurrak eurietatik.—Nik esan dodana, zure berbaak ulerrtuko nebazalakoan esan dot.—Euria

—¿Cuánta agua hay en el mar y en los ríos y en los arroyos?—En el mar mucha, en los ríos no tanta; en los arroyos menos.—Eso también yo lo sabía.—¿Las otras preguntas?—Más tarde las haré.

D

¿De qué vienen las lluvias y nieves?—Diga usted lo que sabe.—Las lluvias vienen de las nieves y las nieves de las lluvias.—Yo he dicho lo que he dicho, en la creencia de que había de *comprender* las palabras de usted.—La lluvia no

zuk diozuna egia bada, neronek orrdainduko det zure bazkaria.—¿Zein da bigarren galdeera? Betor, nik eztakidan gauzarik ezta-ta.—¿Zeinbat ur dago itsasoan ta ibaietan ta erreketan?—Itsasoan asko, ibaietan ez ainbezte; erreketan gitsiago.—Ori nik ere banekien.—¿Beste galdeerak?—Geroago egingo ditut.

D

¿Zetatik datoz euriak eta elurrak?—Esan zazu dakizuna.—Euriak elurretatik datoz, ta elurrak eurietatik.—Nik esan dedana, zure itzak adituko nituelako esan det.—Euria ezta

ezta besterik edur *urtua* baino; ta edozeinek daki edurra euri *leitua* (izoztua) dala.—Eta orregaitik esan dozu edurrak eurietatik ta euriak edurretatik datozala.—¿Ezta egia? — Bai, Jauna. — Olan neuk dakidaz zure zaldiak daukezan urteak. —Ezta egia izango.—Ikusiko dozu.—Ta *ganera* ostatuan dagozan oilo guztiak ezautuko dodaz; da obieta-ondoan ibilten direan saguzarrak; eta Aita-semeok aoan daukazuezan aginak.—Nik eztaukat aginik belarrietan.—Euki daizuzanean, nik, begiak ezetarako zabaldu barik, guztia iakingo

es otra cosa que la nieve *derretida*; y cualquiera sabe que la nieve es lluvia *congelada*.—Y por eso ha dicho usted que las nieves vienen de las lluvias y las lluvias de las nieves.—¿No es verdad?—Sí, señor.—De esa manera yo sé los años que tienen los caballos de usted.—No será verdad.—Lo verá usted y conoceré *además* todas las gallinas que hay en la posada, y los murciélagos que suelen andar junto al cementerio; y los dientes que padre é hijo tienen ustedes en la boca.—Yo no tengo dientes en las orejas.—Cuando los tenga usted, yo sin abrir los ojos para nada, sabré todo.—Usted para ver de noche lo que hay en el monte, no querrá usted luces.—Para mí la oscuridad tiene luces; mis ojos son

besterik elur *urtua* baizik; ta edozeinek daki elurra euri *izoztua* dala.—Eta orregaitik esan dezu elurrak eurietatik ta euriak elurretatik datozala. — ¿Ezta egia? — Bai, Jauna. — Orrela nik dakizkit zure zaldik dauzken urteak.—Ezta egia izango. — Ikusiko dezu. — Ta *gaiñera* ostatuan dauden oilo guztiak ezautuko ditut; eta ilerri-ondoan ibilten diran saguzarrak; eta Aita-semeak aoan daukazuten ortzak.—Nik ez tet ortzik belarrietan.—Iduki ditatzunean, nik, begiak ezetarako zabaldu gabe, guztia jakingo det.—Zuk, mendian da.

dot.—Zuk, mendian dagoana gabaz ikusteko, eztozu arririk nai izango.—Nitzat iluntasunak arrgiak dauteaz; nire begiak errbienak langoak dira.—Zutzat urak eztañ inor bustiko; goseak edozein lodituko dau; otzak berotu egingo dau ta beroak otzitu.

como los de las liebres.—Para usted el agua no mojará á nadie; el hambre á cualquiera engordará, el frío calentará y el calor enfriará.

goena gabez ikusteko, eztezu arririk nai izango.—Neretzat iluntasunak argiak dauzke; nere begienak errbienak bezelakoak dira.—Zuretzat urak eztañ inor bustiko; goseak edozein gizenduko du; otzak berotu egingo du ta beroak otzitu.

LECCIÓN CUARENTA Y SEIS

A

Esaizuz, Tšomin, irudi batzuk.—Loak eriotzea dirudi, goseak eriotzean Aita, egarriak eriotzean Ama.—Gari-arrotean ikusten dogun oloak, orrma

A

Diga usted, Domingo, algunas semejanzas.—El sueño parece la muerte, el hambre padre de la muerte, la sed madre de la muerte.—La avena que vemos entre el trigo, suele parecer la mujer sucia de

A

Esan zatzu, Tšomin, irudi batzuek.—Loak eriotza dirudi, goseak eriotzaren Aita, egarriak eriotzaren Ama.—Gari-arrotean ikusten degun oloak,

dot.—Zuk, mendian dagoana gabaz ikusteko, eztozu arririk nai izango.—Nitzat iluntasunak arriak dauteaz; nire begiak errbienak langoak dira.—Zutzat urak ezta inor bustiko; goseak edozein lodituko dau; otzak berotu egingo dau ta beroak otzitu.

como los de las liebres.—Para usted el agua no mojará á nadie; el hambre á cualquiera engordará, el frío calentará y el calor enfriará.

goena gabez ikusteko, eztezu arririk nai izango.—Neretzat iluntasunak argiak dauzke; nere begienak errbienak bezelakoak dira.—Zuretzat urak ezta inor bustiko; goseak edozein gizenduko du; otzak berotu egingo du ta beroak otzitu.

LECCIÓN CUARENTA Y SEIS

A

Esaizuz, Tšomin, irudi batzuk.—Loak eriotzea dirudi, goseak eriotzean Aita, egarriak eriotzean Ama.—Gari-arrotean ikusten dogun oloak, orrma

A

Diga usted, Domingo, algunas semejanzas.—El sueño parece la muerte, el hambre padre de la muerte, la sed madre de la muerte.—La avena que vemos entre el trigo, suele parecer la mujer sucia de

A

Esan zatzu, Tšomin, irudi batzuek.—Loak eriotza dirudi, goseak eriotzaren Aita, egarriak eriotzaren Ama.—Gari-arrotean ikusten degun oloak,

osteko emakuma sazkela irudi izaten dau.—¿Nik nor dirudit?—Zuk, egunean egunean seiretako Mezatara etorriten dan atso okotz-luze bat dirudizu.—Izurri andia eidago gure adiskide orren errian.—¿Nok dino?—Eurok dinoe.—Eurok dinoe-nean, egia izango da.—Osasunik eztaukanak, beti eukiten dau biotza negarrez, begiak ezarren.—¿Zeinbat untzegaz iosi eben Iesukristo gure Iau-nan gorrputza?—Irugaz iosi ebe-la uste dabe batzuk; beste batzuk lau zirala uste dabe.—Biotz samurra daukanak, birritan berrba egin baga, zorrak

detrás de la pared.—¿Quién parezco?—Usted parece una anciana de barbadilla larga que suele venir á Misa de seis todos los días.—Dícese que hay gran peste en el pueblo de esos nuestros amigos.—¿Quién dice?—Dicen ellos.—Cuando ellos dicen, será verdad.—El que no tiene salud, suele tener siempre el corazón llorando, aunque no los ojos.—¿Con cuántos clavos cosieron el cuerpo de nuestro Señor Jesucristo?—Unos creen que lo cosieron con tres; otros creen que eran cuatro.—El que tiene corazón tierno, sin hablar dos veces, suele perdonar las deudas.—Dícese que esta gorrano tiene dueño. El mes inmediato iremos los dos á vender harina.—Dícese que la harina de maíz y la harina de trigo suelen

orra-osteko emakuma sazkela irudi izaten du.—¿Nik nor dirudit?—Zuk, egunean egunean seiretako Mezatara etorritzen dan atso kokotz-luze bat dirudizu.—Izurri aundia omen-dago gure adiskide orren errian.—¿Nork dio?—Berok diote.—Berok diotenean, egia izango da.—Osasunik eztaukanak, beti idukitzen du biotza negarrez, begiak ezarren.—¿Zeinbat iltze-kin josi zuten Jesukristo gure Jaunaren korrputza?—Irurekin josi zutela uste dute batzuek; beste batzuek lau zirala uste dute.—Biotz samurra daukanak, bi aldiz itz egin gabe, zo-

parrkatuten dauz.—Tšapel onek ezeidauka ianberik. — Urren-go ilean uruna saldutera ioango gara biok.—Arto-uruna ta galuruna osasunerako onak izaten euidira.—Umea nintzanean, beroetan egurr lodi lodi bat eroaten neban urira. — Emen dagoan bezte olo, eztago beste erri bat ez baten.—Arrgitatik ilunetara ioaten nazanean, eztoz ezer ikusten.—¿Neuk bere ez.—Ezta ilunetatik arrgitara natorrenean bere.—Ezta neuk bere.

B

Ik bezte untze nik ekarri daidazanean, neure zorr guztiak

ser buenas para la salud. — Cuando yo era niño, solía llevar en los brazos á la villa un leño grueso.—Tanta avena como hay aquí, no hay en ningún otro pueblo.—Cuando suelo ir de la luz á la oscuridad, no suelo ver nada.—Tampoco yo.—Ni tampoco cuando vengo de la oscuridad á la luz.—Tampoco yo.

B

Cuando yo traiga tantos clavos como tú, pagaré todas mis deudas.

rrak parrkatzen ditu.—Tšapel onek ezomendauka jaberik.—Urren-go ilean irina saltzera joango gera biak.—Arto-irina ta galarina osasunerako onak izaten emendira.—Umea nintzanean, besoetan egur gizen gizen bat eramaten nuén urira.—Emen dagoen bezte olo eztago beste erri bat ez batean.—Arrgitatik ilunetara joaten naizanean, eztoz ezer ikusten.—Nik ere ez.—Ezta ilunetatik arrgitara natorrenean.—Ezta nik ere.

B

Ik bezte iltze nik ekarri ditzaanean, nere zorr guztiak orr-

orrdainduko dodaz.—Amabost ogerrleko ta zazpi erreal da errdi zorr dodaz.—Eztabela parrkatu dino.—Izpilu bat edo bi ekarri daiguzala eidino.—Sutan egurra ipinten giarduan-arrtean, nik neure burua zanritu neban.—Eskaratz onetan bezte egurr eztago gure mendietan.—Zen oilagorrak iaten ikusteko gogoa daukat.—Zeuk ekarri daizuzanean, neuk zeure aurrean iango dodaz.—Nitzat naikoa da Andresenetik ekarri dodan uruna.—Naikoa izango litzateke biontzat, zu orren *iatuna* ezpazintzaz.—Eztegura goazanean, egun guz-

—Debo quince duros y siete reales y medio.—Dice que no perdonará.—Dicen que dice que traigamos uno ó dos espejos.—Mientras estuvimos poniendo leña en el fuego, yo me herí á mi mismo.—Tanta leña como en esta cocina no hay en nuestros montes.—Tengo deseo de ver á usted comiendo sordas.—Cuando usted las traiga, yo las comeré delante de usted.—Para mí es bastante la harina que he traído de casa de Andrés.—Sería bastante para los dos, si usted no fuera tan *comilón*.—Cuando vayamos á la boda, estarán hablando esos todo el día.—Creyendo que gané en el juego, se acercó á mí tu hermano.—El mono que has comprado no vale tanto.—Los que no tienen buenos dientes, no vayan á

dainduko ditut.—Amabost ogerrleko ta zazpi erreal ta errdi zorr ditut.—Eztuela barrkatuko dio.—Izpilu bat edo bi ekarri ditzagula omendio.—Sutan egurra ipinten ari ginanarrtean, nik nere burua zauritu nuen.—Sukalde ontan bezte egurr eztago gure mendietan.—Zu oilagorrak jaten ikusteko gogoa daukat.—Zuk ekarri ditzatzunean, nik zure aurrean jango ditut.—Nertzat naikoa da Andresenetik ekarri dedan irina.—Naikoa izango liteke biontzat, zu orren *iatuna* ezpazina.—Eztegura goazanean, egun guzian izke-

tian berrbetan egongo dira orrek.—Iokoan irabazi nebalakoan, ire anaia nigana urrerratu zan.—Ik erosi danan tsiminoak eztaun ainbezte balio.—Agin onak eztaukezanak, ezpioan nik ildako errbia iatera; azurrak baino eztaukaz-da.—Eztaitez orren sazkela izan.—Okotz luzedun emakumaak asko irauten dabe.—¿Zer dirudizu olan iantzirik?—Eztot irakurri nai zuk eskutiztu dozuna.—¿Zegaitik eztozu irakurri nai nik eskutizturikoa?—Nigaz bizi zineanean baizen ondo egiten eztozulako.—Ekarri daigun egurra ta egin dai-

comer la liebre muerta por mí; pues no tiene sino huesos.—No sea usted tan súpicio.—Las mujeres de barbadilla larga suelen durar mucho.—¿Qué parece usted vestido de esa manera?—No quiero leer lo que usted ha escrito.—¿Por qué no quiere usted leer lo escrito por mí?—Porque no lo hace usted tan bien como cuando vivía usted conmigo.—Traigamos leña y hagamos fuego.—Cuando hagamos fuego os calentaráis.

tan egongo dira oriek.—Jokoan irabazi nuelako, ire anaia neregana urbildu zan.—Ik erosi dekan tsiminoak eztaun ainbezte balio.—Ortz onak eztaukenuak, ezpitzate joan nik ildako errbia iatera; ezurrak baizik eztauzka-ta.—Eztaitez orren zikina izan.—Kokotz luzedun emakumak asko irauten dute.—¿Zer dirudizu orla jantzirik?—Eztet irakurri nai zuk eskutiztu dezuna.—¿Zergatik eztezu irakurri nai nik eskutizturikoa?—Nerekin bizi zineanean bezin ongi egiten eztezulako.—Ekarri dezagun egurra ta egin dezagun sua.—Sua egin

gun sua. — Sua egin daigun-
nean, berotuko zarce.

Z

Asieran laungoikoak zerua ta lurra egin ebazan. — Zerua ta lurra ta zeruko ta lurreko gauza guztiak egin ebazanean, «egin daigun gizona geure irudira ta *antzera*,» esan eban laungoikoak. — Dakarrela guk esanarren, eztabe orrek lebatzik ekarriko. — Urrengo urrtean orrduari barri ederr bat erosiko dogu erriren baten. — Inok ez-taki zeinbat lebazdun etorri direan gaurr Bermeotik. — Udan baino gitsiago iaten da neguan. — Edurra danean, oila-

Z

Al principio hizo Dios el cielo y la tierra. — Cuando hizo el cielo y la tierra y todas las cosas del cielo y de la tierra, dijo Dios: hagamos al hombre á nuestra imágen y *semejanza*. — Aunque digamos nosotros que traiga, no traerán esos merluza. — El año inmediato compraremos un reloj nuevo hermoso en algún pueblo. — Nadie sabe cuántas merluceras han venido hoy de Bermeo. — Menos que en verano se come en invierno. — Cuando nieva, dícese que suelen ir á matar sordas el fondista y compañeros. — No

dezagunean, berotuko zerate.

Z

Asieran Jainkoak zerua ta lurra egin zituen. — Zerua ta lurra ta zeruko ta lurreko gauza guztiak egin zituenean, «egin dezagun gizona, gure irudira ta *antzera*» esan zuen Jainkoak. — Dakarrela guk esanarren, eztabe oriek legatzik ekarriko. — Urrengo urrtean orrduari berri ederr bat erosiko degu erriren batean. — Inork ez-taki zeinbat legazdun etorri diran gaurr Bermeotik. — Udan baino gitsiago jaten da neguan. — Elurra danean, oilagorrak iltera

gorrak iltera ioaten eidira ostataria ta lagunak.—Intsaurrik eztot gura.—Erreka-ondoko intsaurr guztiak baino naiago dot senarr-emazteak ekarri dabena oiala.—Edonor da ni baino sendoagoa.—Datorren urrtean etorriko da gurera eriotzea.—¿Zetara?—Etsekoren bat edo bi beragaz eroatera.—¿Zeinbat balio dau, andra orrek soinean daukan oial gorriak?—Eztakigu ezer.—Neuk neure burua salatuko dot.—Guk irakurri doguzan paper guztiak eztabe erreal bat balio.—Gosari ona daukagunean, eztot bazkaldu nai izaten.—¿Zelan dau

quiere nueces.—Más que todas las nueces de junto al arroyo quiero el paño que han traído los esposos.—Quienquiera es más fuerte que yo.—El año que viene vendrá á nuestra casa la muerte.—¿A qué?—A llevar consigo alguno de casa.—¿Cuánto vale el paño rojo que tiene esa señora á cuestras?—No sabemos nada.—Yo me acusaré á mí mismo.—Todos los papeles que hemos traído nosotros no valen un real.—Cuando tenemos buen almuerzo, no suelo querer comer.—¿Cómo se llama el pañero que vive en casa de ustedes?—Ha dicho que es Jaime Brunet.—No es hijo de Zarátamo.

joaten omendira ostataria ta lagunak.—Intsaurrik eztet nai.—Erreka-ondoko intsaurr guztiak baino naiago det senarr-emazteak ekarri duten oiala.—Edonor da ni baino sendoagoa.—Datorren urrtean etorriko da gurera eriotzea.—¿Zetara?—Etsekoren bat edo bi berarekin eramatera.—¿Zeinbat balio du andre orrek soinean daukan oial gorriak?—Eztakigu ezer.—Nik nere burua salatuko det.—Guk irakurri ditugun paper guztiak ezte erreal bat balio.—Gosari ona daukagunean, eztet bazkaldu nai izaten.—¿Nola du

izena, zuenean bizi dan oialdu-
nak?—Jaime Brunet dala esan
dau.—Ezta Zaratamoko semea.

D

Irungo barriak iakin daigu-
zaneko, ik erosiriko tšalmea
geurera ekarriko dabe.—¿Ezer
dakizu?—Nik dakidana da,
ezer eztaqidala.—Senarr-emaz-
te orrek iauregia erre eidabe.
—Ori guzurra da.—Nik ezta-
kit dinoena baino.—¿Badakizu
zuk noiz etorri zirean orrek
erri onetara bizi izatera?—Ni
gaztea nintzan, ezkondu zirean-
nean.—Zubi-ondoko olan lan-
nean nengoan ni.—Bein da
birritan baino geiagotan en-

D

Para cuando sepamos las noti-
cias de Irún, traerán á nuestra
casa la albarda comprada por ti.—
¿Sabe usted algo?—Lo que yo sé
es que no sé nada.—Dicen que esos
marido y mujer han quemado el
palacio.—Eso es mentira.—Yo no
sé sino lo que dicen.—¿Usted sabe
cuándo vinieron esos á vivir á este
pueblo?—Yo era joven, cuando se
casaron.—Estaba yo trabajando en
la fábrica de junto al puente.—He
oído más de una y dos veces.—El
hombre vino con unos hermanos
suyos, á trabajar en la fábrica en
que yo estaba.—¿Era carpintero?

izena, zuenean bizi dan oialdu-
nak?—Jaime Brunet dala esan
du.—Ezta Zaratamoko semea.

D

Irungo berriak jakin ditza-
guneko, ik erosiriko tšalma
gurera ekarriko dute.—¿Ezer
dakizu?—Nik dakidana da, ezer
eztaqidala.—Senarr-emazte
orrek jauregia erre omendute.
—Ori gezurra da.—Nik ezta-
kit diotena baizik.—¿Badakizu
zuk noiz etorri ziran oriek erri
ontara bizi izatera?—Ni gaztea
nintzan, ezkondu ziranean.—
Zubi-ondoko olan lanean nen-
goen ni.—Bein da bi aldiz bai-
no geiagotan entzun det.—Gi-

tzun dot.—Gizona beren anae batzukaz etorri zan, neu nengoan olan lan egitera.—¿Arotza zan?—Da ona.—Iru urte geroago sarrrtu zan Marinasi olaiaubean etsean.—Beren gurasoak zorr asko egin ebezan errian; da Marinasik beren lanaz orrdaindu ebazan zorr guztiak.—¿Ta zelan ezkondu zirean?—Guztiok gekian nor zan bera, ta baita Antoniok beren senarr izan gura ebala bere.—Ugazabak maite maite ebazan biak.—Ezkondu zireanean, Ugazaba ta Ugazabandrea izan zirean euren *albotikoak*.—¿Eta zuek zer egin zen-

—Y bueno. Tres años más tarde entró Marinasi en casa del dueño de la fábrica. Sus padres habían hecho muchas deudas en el pueblo; y Marinasi con su trabajo pagó todas las deudas.—¿Y cómo se casaron?—Todos sabíamos quién era ella, y también que Antonio quería ser su marido. El amo les tenía mucho cariño á los dos. Cuando se casaron, el amo y la ama fueron sus *padrinos*.—¿Y ustedes qué hicieron?—Aquel día ó aquel sábado nadie trabajó en la fábrica. El Amo dió para todos los operarios una hermosa comida.—¿Y qué más?—Esos marido y mujer no han quemado el palacio, pues son de buen corazón. Pregunte usted dos veces y no traiga usted mentiras.

zona bere anai batzuekin etorri zan, ni nengoan olan lan egitera.—¿Arotza zan?—Eta ona.—Iru urte geroago sarrrtu zan Marinasi ola-jabearen etsean. Bere gurasoak zorr asko egin zituzten errian; eta Marinasik bere lanarekin orrdaindu zituen zorr guziak.—¿Ta nola ezkondu ziran?—Guziak gekien nor zan bera, ta baita Antoniok bere senarr izan nai zuela ere.—Ugazabak maite maite zituenbiak.—Ezkonduzireanean, Ugazaba ta Ugazabandrea izan ziran beren *albotikoak*.—¿Eta zuek zer egin zenduten?—Egun artan edo larunbat ar-

duen?—Egun atan edo sapatu atan inok ezaban lanik egin olan. Ugazabak langile guztiontzat bazkari ederr bat emon eban.—¿Ta zer geiago?—Senarr-emazte orrek eztabe iaregia erre, biotz onekoak dirata.—Itanduizu birritan, da ezeizu guzurrik ekarri.

tan inork etzuen lanik egin olan. Ugazabak langile guztiontzat bazkari ederr bat eman zuen.—¿Ta zer geiago?—Senarr-emazte oriek eztute jauregia erre, biotz onekoak dirata.—Galde zazu bi aldiz, ta etzazu gezurrik ekarri.

LECCIÓN CUARENTA Y SIETE

A

Talorik euki eztabelako, il eida gure aurreko aguratsua.—Guk ori iakin bagendu, etzan ilgo.—Nire pipontzia edo totsa orr badago, ekarrik, mutil,

A

Porque no ha tenido *talo*, dicen que ha muerto el ancianito de delante de nosotros.—Si nosotros hubiéramos sabido eso, no hubiera muerto.—Si está ahí mi tabaquera, traéla, muchacho, acá.—Porque

A

Talorik iduki ez tutelako, il omenda gure aurreko aguretsua.—Guk ori jakin baginu, etzan ilko.—Nere pipontzia edo tosa orr badago, ekarzak, mutil,

duen?—Egun atan edo sapatu atan inok ezaban lanik egin olan. Ugazabak langile guztiontzat bazkari ederr bat emon eban.—¿Ta zer geiago?—Senarr-emazte orrek eztabe iaregia erre, biotz onekoak dirata.—Itanduizu birritan, da ezeizu guzurrik ekarri.

tan inork etzuen lanik egin olan. Ugazabak langile guztiontzat bazkari ederr bat eman zuen.—¿Ta zer geiago?—Senarr-emazte oriek eztute jauregia erre, biotz onekoak dirata.—Galde zazu bi aldiz, ta etzazu gezurrik ekarri.

LECCIÓN CUARENTA Y SIETE

A

Talorik euki eztabelako, il eida gure aurreko aguratsua.—Guk ori iakin bagendu, etzan ilgo.—Nire pipontzia edo totsa orr badago, ekarrik, mutil,

A

Porque no ha tenido *talo*, dicen que ha muerto el ancianito de delante de nosotros.—Si nosotros hubiéramos sabido eso, no hubiera muerto.—Si está ahí mi tabaquera, traéla, muchacho, acá.—Porque

A

Talorik iduki ez tutelako, il omenda gure aurreko aguretsua.—Guk ori jakin baginu, etzan ilko.—Nere pipontzia edo tosa orr badago, ekarzak, mutil,

ona.—Okotzeko mina dauka-
dalako, osagileagana negarrez
ioan zuen etse-iaubea.—¿Nok
egosi etedau arrain zarr au?—
Ekazu orr dagoan ozpin-ontzi
ori.—¿Nok gorrd eban, zuek
ekarririko urruna?—Deskultzu-
rik eztankazu, bazeuko bere,
bardin izango litzake.—Guzur-
ra diñoanean, soineko gorria-
kaz tšimino bat legezk ekazu
geugana.—Ezeizu arrika inor
bialdu.—¿Nor izan da talo epe-
lak iaten ikusi doguna?—Ez-
takit; eta baneki bere, eneuke
esango.—Ez eroan argirik: da-
gozala ilunetan, gu bere ilu-
netan egon gara-ta.—Gure se-

tengo dolor de la barbadilla, iba
llorando á el médico el dueño de
vuestra casa.—¿Quién habrá coci-
do este pescado viejo?—Traiga
usted esa vinagrera que está ahí.—
¿Quién guardó la harina traída por
vosotros?—No tiene usted tino;
aunque lo tuviera usted, sería lo
mismo.—Cuando mienta, traígalo
usted á nosotros como un mono.—
No eche usted á nadie á pedradas.
—¿Quién ha sido el que hemos vis-
to comiendo *talos* tibios?—No lo
sé; y aunque lo supiera no lo diría.
—No lleve usted luz: que estén á
oscuras, pues también nosotros
hemos estado á oscuras.—Nuestro
pariente grueso, si tuviera tanto
dinero como ustedes, todos los
días comería pollos y pollas.—Las
cosas torcidas se enderezan, tam-

onera.—Lokotzeko miña dau-
kalako, sendatzailearengana
negarrez zijoan zuen etse-ja-
bea.—¿Nork egosi otedu arrai-
zarr au?—Ekarzazu orr dagoen
ozpin-ontzi ori.—¿Nork gorde
zuen, zuek ekarririko irina?—
Deskultzurik eztezu; bazenka
ere, berdin izango litzake.—
Gezurra dionean, soineko go-
rriakin tšimu bat bezela ekar-
zazu guregana.—Etzazu arrika
inor bialdu.—¿Nor izan da talo
epelak jaten ikusi deguna?—
Eztakit; eta baneki ere, enuke
esango.—Ez eramian argirik:
dandela ilunetan, gu ere ilune-
tan egon gera-ta.—Gure seni-

nide lodiak zuek bezte diru baleuko, egunean egunean iango leukez oilasko ta oilandak.—Gauza okerrak zuzenduten dira, gaisoak osatu bere bai: ezeizu negarr egin.—Azurr geiegi dauko okela onek.—Itanduizu nona etezan guk atzo ikusiriko lebatz-zatia.—¿Zein?—¿Katuak eroan ebana?—Katuak eroan-orrduko, neutrea zan; katuak eroanda gero, berena.—Euria da ta etzaitez mendira ioan, bustiko zara-ta.—Bein edo birritan ikusiarren, ez tot nik inor ezaututen.—Egurdun orrek zeu baino bere sakelagoak dira.—Ezkerrik asko.

bién los enfermos se curan: no llore usted.—Esta carne tiene demasiado hueso.—Pregunte usted de quién (si) era el pedazo de merluza visto ayer por nosotros.—¿Cuál? ¿El que llevó el gato? Antes que lo llevara el gato era mío; después que lo llevó el gato, suyo.—Llueve y no vaya usted al monte, pues se mojará usted.—A pesar de haberlo visto una ó dos veces, no suelo conocer yo á nadie.—Esos leñeros son aún más súcios que usted.—Muchas gracias.

de gizenak zuek bezte diru baleuka, egunoro jango lituke oilasko ta oilandak.—Gauza okerrak zuzentzen dira, gaisoak osatu ere bai: etzazu negar egin.—Ezurr geiegi dauka aragi onek.—Galde zazu norena otezan guk atzo ikusiriko legatz-puzka.—¿Zein?—¿Katuak eramán zuena?—Katuak eramán-orrduko, nereá zan; katuak eramanta gero, berea.—Euria da ta etzaitez mendira joan, bustiko zera-ta.—Bein edo bi aldiz ikusiarren, ez tet nik inor ezautzen.—Egurdun oiek zu baino ere zikinagoak dira.—Ezkerrik asko.

B

¿Etorri da osagilea?—¿Arrtu dau orren tintina?—¿Ta zer esan dau gaisoagaitik?—Astelenerako iagiten ezpada, lurrpera eroango dabela.—Ak esateko, ezta asko.—Ilgo dala esatea ¿asko eztala diozu?—¿Zein etsetan bizi da bera, neuk oraintse ikusi daidan?—Zoaz zuzen zuzen kale onetantse: ikoak eta maatsa salduten dago eskerreko aldean atso tsiki ule-gorri bat.—¿Eta zer?—Ak esango dau zuk nai dozuna.—Ondo dago.—Orrantz zoazanezkero, tsarto etorri-ezik, gauza bat egingo bazendu.—

B

¿Ha venido el médico?—¿Ha tomado el pulso de ese?—¿Y qué ha dicho del enfermo?—Que, si no se levanta para el lunes, lo llevarán bajo tierra.—Para decirlo aquél, no es mucho.—¿Dice usted que no es mucho el decir que ha de morir?—¿En qué casa vive él para que yo lo vea ahora mismo?—Vaya usted muy derecho en esta misma calle: una anciana pequeña de pelo rubio está vendiendo higos y uva.—¿Y qué?—Aquella dirá lo que usted quiere.—Está bien.—Ya que vá usted hacia ahí, de no venir mal, si hiciera usted una cosa...—Contento.—No tenemos pescado para la comida.—Está bien.—También un espejito...—También eso.—Además tengo tomada medida de unos

B

¿Etorri da sendagilea?—¿Arrtu du orren tintina?—¿Ta zer esan du gaisoarenatik?—Astelenerako jaikiten ezpada, lurrpera eramango dutela.—Ark esateko, ezta asko.—Ilko dala esatea ¿asko eztala diozu?—¿Zein etsetan bizi da bera, nik oraintse ikusi dezadan?—Zoaz zuzen zuzen kale ontantse: pikoak eta matsa saltzen dago eskerreko aldean atso tsiki ile-gorri bat.—¿Eta zer?—Ark esango du zuk nai dozuna.—Ondo dago.—Orrerontz zoazanezkero, gaizki etorri ezik, gauza bat egingo bazi-

Pozik. — Bazkaritarako eztaukagu arrainik. — Ondo dago. — Ispilutšu bat bere... — Baita ori bere. — Gaiñera oinetako batzun neurria artuta daukat, eta eginda badagoz..... — ¿Geiago ezer? — Zidarrik eztaukat eskuarrtean, da zeuk orrdainduko bazenduz arrain, oinetako, tšapel da beste gauza orrek... — Andrea: zoaz zeu zuzen zuzen osagileagana ta ementse nagoala ta etorrteko. — Baina nik... — Eta iko ta maats da arrain da ispilu ta tšapel da neurri ta oinetako ta atso ikoduna bera, zeuk nai badozu, ekazuz otzara zabal baten. — Zuk esateko, ezta

zapatos, y si están hechos... — ¿Nada más? — No tengo plata entre manos, y si usted pagara pescado, zapatos, gorra y esas otras cosas... — Señora: vaya usted muy derecha á el médico, y que estoy aquí y que venga. — Pero yo... — Y los higos y la uva y peces y espejo y gorra y medida y zapatos y la misma anciana de los higos, si usted quiere, traígalos usted en un cesto ancho. — Para decirlo usted no es mucho. — Para hacerlo usted, será menos. Y si no tiene usted plata, dé usted oro; si no lleva usted oro... memorias.

nu... — Pozik. — Bazkaritarako eztegu arrairik. — Ongi dago. — Ispilutšo bat ere... — Baita ori ere. — Gaiñera oinetako batzuen neurria arturik dadukat, eta eginak badaude..... — ¿Geiago ezer? — Zilarrik ezte eskuarrtean, eta zuk orrdainduko bazinitu arrai, oinetako, tšapel eta beste gauza oriek. — Andrea: zoaz zu zuzen zuzen sendatzailearengana ta ementse nagoela ta etortzeko. — Baina nik... — Eta piko ta mats eta arrai ta ispilu ta tšapel eta neurri ta oinetako ta atso pikoduna bera, zuk nai badezu, ekar-zazkitzu otzara zabal ba-

asko.—Zuk egiteko, gitšiago izango da.—Ta urrezuririk ezpadaukazu, urregorria emon; urregoririk ezpadaroazu... gorantziak.

Z

¿Nor dirudi pelotaka diarrduan orrek, berorren kapela urrdin zaarr orregaz?—Urrte bi izango dira orrek okelea aora eroan ezabela.—Eztaukanari emotea gauza ona da.—E moik euk, ain ona bada.—Baneuko, emongo neuke.—Eztauken guztiak esaten dabe «baneuko.»—Daukenak barriz «emoik euk.»—Italiatik lau tšimino ta artz bategaz etorri dala esan

Z

¿Quién parece ese que está jugando á la pelota, con ese su sombrero azul viejo?—Serán dos años que no ha llevado ese carne á la boca.—El dar á quien no tiene es cosa buena.—Dá tú, si es (cosa) tan buena.—Si tuviera, daría.—Todos los que no tienen suelen decir «si tuviera.»—En cambio los que tienen «dalo tú.»—Han dicho que ha venido de Italia con cuatro monos y un oso.—¿Es ese? Que el oso ha muerto y que los monos han huído.—¿Suele hablar él (ese

tean.—Zuk esateko, ezta asko.—Zuk egiteko, gutšiago izango da.—Ta zilarririk ezpadezu, urrea eman; urrerik ezpadaramazu... gorantziak.

Z

¿Nor dirudi pelotaka ari dan orrek, berorren kapela urrdin zarr orrekin?—Bi urrte izango dira aragia aora eraman ezabela.—Eztaukanari ematea gauza ona da.—Eman zak ik, ain ona bada.—Baneuka, emango nuke.—Eztauken guziak esaten dute «baneuka.»—Daukenak berriz «eman zak ik.»—Italiatik lau tšimu ta artz batekin etorri dala esan dute.—

dabe.—¿Ori da?—Artza il dala ta tšiminoak iges egin dabela.—¿Berrbarik egiten dan berorrek?—Eztakit nik.—Egingo balen bere, barrdin izango litzake.—Orren berrbaak eta oilarren *kukurrukua*, gutzat bat.—Iges egin dabena ¿ezeta da iaubea izan? eta orr dabilena ¿tšiminoaren bat ezeteda?—Tšiminoa ¿ta pelotaka?—¿Ezetz? ¡Bariaku edo egubakoitz-arratsaldean ikusi baeu!—¿Badakik orrek zer egin eben ostatuan?—Artzak erezi edo kantatu, tšimino batek *gitarra* ederto io ta besteak *dantzan* ¿da zelan?—¿Nun ikusi zenduzan gauza

mismo)?—Yo no lo sé.—Aunque lo hiciera, sería lo mismo. Las palabras de ese y el *cucurruca* de los gallos, para nosotros lo mismo.—El que ha huído ¿no habrá sido el dueño? y el que anda ahí ¿no será algún mono?—Mono ¿y á la pelota?—¿Que nó? ¡Si le hubieras visto el viernes á la tarde! ¿Ya sabes qué hicieron en la posada? Los osos cantar (cantaban), un mono tocar hermosamente *la guitarra* y los otros *bailando* ¿y cómo?—¿Dónde vió usted esas cosas?—En sabiendo la cosa, aunque no se sepa cuál era el lugar ¿qué hay?—¿Ese día salió el sol, había aire? ¿En los árboles no vió usted ramas, y en los tejados tejas?—No miré arriba.

¿Ori da?—Artza il dala ta tšiminoak iges egin dutela.—¿Itzik egiten du berorrek?—Eztakit nik.—Egingo balu ere, berdin izango litzake.—Orren itzak eta oilarren *kukurrukua* guretzat bat.—Iges egin duena ¿ezoteda jabea izan? eta orr dabilena ¿tšiminoaren bat ezoteda?—Tšimua ¿ta pelotaka?—¿Ezetz? ¡Ostiral-arratsaldean ikusi baeu! ¿Badakik orrek zer egin zuten ostatuan?—Artzak erezi edo kantatu, tšimino batek *gitarra* ederrki jo ta besteak *dantzan* ¿eta nola?—¿Non ekusi zinituen gauza oriek?—Gauza jakinezkero, lekua zein zan

orrek? — Gauzea iakinezkero, lekua zein zan iakin ezarren zzer dago? — Egun orretan jéguzkiak urten eban, aizerik baegoan? — ¿Adarrik zugatzetan da teilatuetan teilarik etzenduan ikusi? — Eneban gora begiratu.

D

Egurr onek eztira gauza su egiteko. — ¿Zer dauke? — Bustita dagoz. — Ezpalegoz bere, barrdin izango litzake, zuk ez-takizu ezer-da. — Beste bein etzaitex ioan mendira, euria danean. — Su egiteko gauza ezpadira, salduizuz nunbait. — Gutzat gauza izanezik, bes-

jakin ezarren zzer dago? — Egun orrtan jéguzkia irten zan, aizerik bazegoen? ¿Adarrik zugatzetan eta teilatuetan teilarik etzenuen ekusi? — Enuen gora begiratu.

D

Estas leñas no sirven para hacer fuego. — ¿Qué tienen? — Están mojadas. — Aunque no estuvieran sería lo mismo, pues usted no sabe nada. — Otra vez no vaya usted al monte, cuando llueva. — Si no sirven para hacer fuego, véndalas usted en alguna parte. — De no servir para nosotros, tampoco servirán para los demás y nadie los ha

D

Egurr auek eztira gauza su egiteko. — ¿Zer dute? — Bustirik daude. — Ezpaleude ere, berrdin izango litzake, zuk eztakizu ezer-ta. — Beste bein etzaitex joan mendira, euria danean. — Su egiteko gauza ezpadira, saldu zazkitzu nonbait. — Guretzat gauza izanezik, besteer-

teentzat bere eztira gauza izango ta inok eztauz erosiko.—Berrbetan zagozanarrtean, su-ondora eroan bazenduz egurrok, bustitasunik ezeben orain eukiko.—¿Surik eztankagula eztozu entzun?—¿Nor da ispilu-aurrean dagoan gizon lodi ori?—Oriše eida ostatari barria.—Zoorrez beterik dagoala entzun dot.—Maminak badakustaz, zoorrak ez.—¿Zelan deritso?—Baneki, esango neuke.—Zerre burua maite badozu, orrek baino merrkeago emon bearr izango dozun gosaria, bazkaria ta aparía.—¿Zetarako?—Ostatu zaarrean, okelea ta arraina

de comprar.—Mientras está usted hablando, si hubiera usted llevado las leñas junto al fuego, no hubieran tenido ahora humedad.—¿No ha oído usted que no tenemos fuego?—¿Quién es ese hombre gordo que está delante del espejo?—Dicen que ese mismo es el nuevo posadero.—Hé oído que está lleno de deudas.—Las carnes veo, deudas no.—¿Cómo se llama?—Si lo supiera, lo diría.—Si se ama usted á si mismo, tendrá usted que dar más barato que ese el almuerzo, la comida y la cena.—¿Para qué?—En la posada vieja, aunque se dé en la comida carne y pescado, nadie suele pagar más de un duro al día.—¿Y ese hombre grueso pone más barata la posada?—No tendrá carnes como hoy.—Vista usted la chaque-

tzak ere eztira gauza izango ta inork eztitu erosiko.—Izketan zaudenartean, su ondora eramán bazinitu egurrak, bustitasunik etzuen orain idukiko.—¿Surik eztegula eztezu entzun?—¿Nor da ispilu-aurrean dagoen gizon gizen ori?—Oriše omen da ostatari berria.—Zoorrez beterik dagoela entzun dot.—Mamiak badakuskít, zoorrak ez.—¿Nola deritza?—Baneki, esango nuke.—Zure burua maite badezu, orrek baino merrkeago eman bearr izango dituzu gosaria, bazkaria ta aparía.—¿Zetarako?—Ostatu zaarrean, aragia ta arraia baz-

bazkaritan emonarren, egunean ogerrleko bat baino geiago eztau inok orrdainduten.—¿Eta gizon lodi orrek merrkeago ostatua ipinten badau?—Gaurr lako mamirik eztau eukiko.—Iantzizu iakea ta goazan gaberarrte norabait.—Ikusi daigun orain ola barria ta gero ioango gara zeuk nai dozun lekura.

ta y vayamos hasta la noche á alguna parte.—Veamos ahora la fábrica nueva y luego iremos al lugar que usted quiera.

karitan emanagatik, egunean ogerrleko bat baino geiago eztu inork orrdaintzen.—¿Eta gizon gizen oriek merrkeago ostatua ipinten badu?—Gaurr bezelako mamirik eztu idukiko.—Jantzi ezazu jakea ta goazen gaberarrte norabait.—Eku-si dezagun orai ola berria ta gero joango gera zuk nai dezun lekura.

LECCIÓN CUARENTA Y OCHO

A

Amako ori ¿zetarako zabilz erririk erri, atsoak legez iantzita? — Ezkonduta banengo,

A

Usted madraza, ¿para qué anda usted, de pueblo en pueblo, vestida como las ancianas?—Si estuviera

A

Amako ori, ¿zetarako zabilza erriz erri, atsoak bezela jantzita?—Ezkonduta banengo, onen-

bazkaritan emonarren, egunean ogerrleko bat baino geiago eztau inok orrdainduten.—¿Eta gizon lodi orrek merrkeago ostatua ipinten badau?—Gaurr lako mamirik eztau eukiko.—Iantzizu iakea ta goazan gaberarrte norabait.—Ikusi daigun orain ola barria ta gero ioango gara zeuk nai dozun lekura.

ta y vayamos hasta la noche á alguna parte.—Veamos ahora la fábrica nueva y luego iremos al lugar que usted quiera.

karitan emanagatik, egunean ogerrleko bat baino geiago eztu inork orrdaintzen.—¿Eta gizon gizen oriek merrkeago ostatua ipinten badu?—Gaurr bezelako mamirik eztu idukiko.—Jantzi ezazu jakea ta goazen gaberarrte norabait.—Eku-si dezagun orai ola berria ta gero joango gera zuk nai dezun lekura.

LECCIÓN CUARENTA Y OCHO

A

Amako ori ¿zetarako zabilz erririk erri, atsoak legez iantzita? — Ezkonduta banengo,

A

Usted madraza, ¿para qué anda usted, de pueblo en pueblo, vestida como las ancianas?—Si estuviera

A

Amako ori, ¿zetarako zabilza erriz erri, atsoak bezela jantzita?—Ezkonduta banengo, onen-

onenbezte lan eneuke egingo. —Kalean kalean salduten dira gure erri onetan orraziak eta oialak. —¿Zer esan nai dau orrek?—¿Eztodala asko salduko?—Ori baino ezpada badakit. —¿Noiz ezkonduko eteda erreka-ondoko errotarien alaba zaarrena?—Aizerik eztagoan urrtean.—¿Zegaitik diñozu ori?—Ondo dakidalako. —Ak, zart̃sua izanarren, inok ez langõse senarra nai dau.—Dirua naikoa eidauko.—Neuk legez ak bere: auzoan.—¿Tsit̃sarrik erre dozu gaurr?—Eztira ioan it̃sasora. Ioan dan asteko bokart batzuk daukadaz gatze-

para casarme, no trabajaría tanto. —En este nuestro pueblo se venden peines y paños en todas las calles.—¿Qué quiere decir eso?—¿Que no he de vender mucho?—Si no es más que eso ya lo sé.—¿Cuándo habrá de casarse la hija mayor de los molineros de junto al arroyo?—En año en que no haya aire.—¿Por qué dice usted eso?—Porque lo sé bien. Aquélla, á pesar de ser viejecita, quiere marido como nadie.—Dicen que tiene bastante dinero. —Como yo también aquélla: en la vecindad.—¿Ha asado usted hoy *chicharros*?—No han ido á la mar. Unas anchoas de la semana pasada tengo puestas en sal: uno ó dos pimientos asaré y ya sabe usted nuestra cena.—El solterón que está para

bezte lan euuke egingo.—Kalean kalean saltzen dira gure erri ontan orraziak eta oialak. —¿Zer esan nai du orrek?—¿Eztetala asko salduko?—Ori baino ezpada badakit.—¿Noiz ezkonduko eteda erreka-ondoko errotarien alaba zaarrena?—Aizerik eztagoan urrtean. —¿Zergatik diozu ori? — Ongi dakitelako. Ark, zart̃soa izanagatik, inork ez bezelakõse senarra nai du.—Dirua naikoa omendauka.—Nik bezela ark ere: auzoan.—¿Tsit̃sarrik erre dezu gaurr?—Eztira joan it̃sasora. Joan dan asteko bokart batzuek dauzkat gatzetan ipi-

tan ipinita: piper bat edo bi erreko dodaz eta badakizu gure aparria.—Andresagaz ezkondu-teko dagoan mutil zarrá, gitsirena dala esan dabe.—Baiña diru eidauko ngari, ta diruak estalduten eztaben zulatorik eztago.—Ori bere egia da. Beste gauza bat bere entzun dot.—¿Zein?—Gaztelu zarrá dagoan mendian, gaztelu barri ederr bat egingo dabela: gaurrkoa baiño andiagoa ta obea.—Nik barri ori eztot entzun, baiña nik entzun dodana egia bada, orr zagozan ori, lodi ori Abenduan ezkonduko eizara.—Egia dala dinoe.—¿Nogaz?—

casarse con Andresa han dicho que es mentecato.—Pero dicen que tiene dinero en abundancia, y no hay agujero que no cubra el dinero.—También eso es verdad.—Otra cosa he oído también.—¿Cuál?—Que harán un castillo nuevo hermoso en el monte en que está el castillo viejo: más grande y mejor que el de hoy.—Yo no he oído esa noticia, pero si es verdad lo que yo he oído, gruesa que está usted ahí, dicen que se ha de casar en Diciembre.—Dicen que es verdad.—¿Con quién?—Con uno venido de Madrid.—¿Con madrileño una baskongada? A pesar de venir de allí, mi novio es tan baskongado como usted y yo.

niak: piper bat edo bi erreko ditut eta badakizu gure aparria.—Andresakin ezkondu-teko dagoen mutil zarrá, gitsirena dala esan dute.—Baiño diru omendanka ugari, ta diruak estaltzen eztauen zulatorik eztago.—Ori ere egia da. Beste gauza bat ere entzun det.—¿Zein?—Gaztelu zarrá dagoen mendian, gaztelu berri ederr bat egingo dutela: gaurrkoa baino aundiagoa ta obea.—Nik berri ori eztet entzun; baino nik entzun detana egia bada, orr zauden ori, gizen ori, Abenduan ezkonduko omenzera.—Egia dala diote.—¿Norekin?—

Madrildik etorririko bategaz.—
¿Madriltarragaz euskalduna?—
Andik etorriarren, zu ta ni bai-
zen euskalduna da nire senarr-
geia.

B

Goiztarrak gareanok egin
daigun gaztelu bat gure men-
dian. — Egizu zeuk, eta nik
tšalo egingo dot.—Zeu ezpa-
zatoz nigaz, oraintše iezarriko
naz da enaz iagiko gaberarrte.
—Nik naiago dot bokarrtak eta
taloa ian, mendira ioan baino.
—¿Zegaitik?—Euria dalako, go-
se nazalako, urrunegi nagoalako.
—Naikoa da.—Zuk egunen
baten esan daizunean «ibili

B

Nosotros que somos madruga-
dores hagamos un castillo en nues-
tro monte. — Hágalo usted y yo
aplaudiré. — Si usted no viene con-
migo, me sentaré ahora mismo y
no me levantaré hasta la noche. —
Yo más quiero comer anchoas y
talo que ir al monte. — ¿Por qué?—
Porque llueve, porque tengo ham-
bre, porque está demasiado lejos.
—Es bastante (basta)—Cuando us-
ted diga algún día «andemos,
guardemos esto, escondamos aque-
llo», lloverá, tendré hambre, estaré

B

—¿Madriltarrarekin euskaldu-
na?—Andik etorriagatik, zu ta
ni bezin euskalduna da nere
senarrgaia.

Goiztarrak geranak egin de-
zagun gaztelu bat gure men-
dian. — Egin ezazu zuk, eta nik
tšalo egingo det.—Zu czpaza-
toz nerekin, oraintše ezeriko
naiz ta enaiz jaikiko gaberarr-
te.—Nik naiago det bokarrtak
eta taloa jan, mendira joan
baino. —¿Zergatik?—Euria da-
lako, gose naizelako, urrutiegi
nagoelako.—¿Naikoa da?—Zuk
egunen batean esau dezazu-

gaizan, gorrd e daigun au, ezkuta daigun a», enria izango da, gose izango naz, urrunegi egongo naz.—Ezkontzarik ezta egon gure senideen artean oraingoa baizen tšaloturik.—Gitsiren orrek atzo galdu enan tšoria, aoa zabalik olo-arte an egon da.—Ezkondutera etorri direanak ikusi bazenduz, morrkoren bat urez beteko zenduan.—¿Zegaitik?—Bata ta bestea zazkelak direalako.—An egon zarean orrek ¿nun zeukan atzoko taketa?—Eztago nire surra baino surr ederragorik.—Iezarri zaitez da ikusi daiguzan ekarri doguzan intšaurrak.—

demasiado lejos.—Ningún matrimonio ha habido entre nuestros parientes tan aplaudido como el de ahora.—El pájaro que perdiste ayer, tú, mentecato, ha estado con la boca abierta entre avena.—Si usted hubiera visto á los que han venido á casarse, hubiera usted llenado de agua alguna vasija.—¿Por qué?—Porque uno y otro son sucios.—Usted que ha estado allí ¿dónde tenía usted la estaca de ayer?—No hay nariz más hermosa que mi nariz.—Siéntese usted y veamos las nueces que hemos traído.—¿Para quién serán estas que tengo en la mano?—Para el que usted quiera.—¿De cuándo y

nean «ibili gaitean, gorrd e dezagun ori, ezkuta dezagun auran», enria izango da, gosc izango naiz, urrutiegi egongo naiz.—Ezkontzarik ezta egon gure senideen artean oraingoa bezin tšaloturik.—Gitsiren orrek atzo galdu uen tšoria, aoa zabalik olo-arte an egon da.—Ezkontzera etorri diranak ikusi bazinitu, morrkoren bat urez beteko zenuen.—¿Zergatik?—Bata ta bestea zikinak diralako.—An egon zeran orrek ¿non zenukan atzoko taketa?—Eztago nere sudurra baino sudurr ederragorik.—Ezeri zaite, ta ekusi ditzagun ekarri ditugun

¿Nontzat izango dira eskuan daukadazan onek?— Zeuk nai dozunantzat — ¿Noizkoak eta nongoak dira orr ikusi doguzan loraak eta sagarrak?—Gure etsekoak dira: ori badakit.— Nik iakin daidanean norrtzukaz etorri zinean zu gugana, guztiak etorriko dira eztegora.

Z

¿Zer daukak buruan, negarriti orrek?— Ulea.—¿Besterik ez?—Ikusi.—¿Nok egin dau, emen dakustan zauri au?— Amabiak io dabenean, beti legez bazkaritara nentorren, da ostatusaurrean iausi ta zauritu naiz.—

y de dónde son las flores y las manzanas que hemos visto ahí?— Son de nuestra casa: eso ya lo sé.— Cuando yo sepa con quiénes vino usted á nosotros, vendrán todos á la boda.

Z

¿Qué tienes en la cabeza, tú, llorón?— Pelo.—¿Otra cosa no?— Vea usted.—¿Quién ha hecho esta herida que veo aquí?— Cuando han dado las doce, venía como siempre á comer, y me he caído y herido delante de la posada.— También eso será mentira. Ven acá, para que limpie la herida.—¿No hay

intšaurrak.—¿Norentzat izango dira eskuan daukadan auek?—Zuk nai dezunarentzat.— ¿Noizkoak eta nongoak dira orr ekusi ditugun loreak eta sagarrak?—Gure etsekoak dira: ori badakit.— Nik iakin daidanean norekin etorri zinan zu guregana, guztiak etorriko dira eztegora.

Z

¿Zer daukak buruan, negarriti orrek?— Ulea.—¿Besterik ez?—Ekusi.—¿Nok egin du, emen dakustan zauri au?— Amabiak jo dutenean, beti bezela bazkaritara nentorren, ta ostatusaurrean erori ta zauritu naiz.—

Oriñe bere guzurra izango da. Atoz ona, zauri ori garbitu daidan. — ¿Eztago bazkaririk? — Bazkaria gero, ostatu-aurreko ori egia bada. Guzurra bada, ez bazkaririk, ez aparirik, egurra baino. — Bazkaririk ezpadago, ibiltera noa ni. — Seme, ¿nora oa burua odoletan eukita? — Zer edo zer jan nai dot nik oraintse, goze naz-da. — Gero iango dok, gitsiren orrek. — Agurr, Ama, ikusi-arte. — Etorri ai argitara. — ¿Nora? — Otsoak baino bere gaiztoago az i. — ¿Zer daukan, emakumea? ¿Inor il da? — Ezta inor il, neu naz ilgo nazana, onan bizi banaz. —

comida? — La comida luego, si es verdad eso de delante de la posada. Si es mentira, ni comida ni cena, sino leña. — Si no hay comida yo voy á andar. — Hijo ¿á donde vas teniendo la cabeza sangrando? — Yo quiero comer algo ahora mismo, pues tengo hambre. — Comerás luego, lerdo. — A Dios, madre, hasta la vista. — Ven á la luz. — ¿A dónde? — Tú eres más malo aún que los lobos. — ¿Qué tienes, mujer? ¿Ha muerto alguien? — Nadie ha muerto, yo soy la que he de morir, si vivo de esta manera. — ¿En qué estamos? — ¿No has visto ahí á un muchacho sin boina? — ¿Ese no ha sido Andrés? — La ca-

Oriñe ere gezurra izango da. Atoz onera, zauri ori garbitu dezadan. — ¿Eztago bazkaririk? — Bazkaria gero, ostatu-aurreko ori egia bada. Gezurra bada, ez bazkaririk ez aparirik, egurra baizik. — Bazkaririk ezpadago, ibiltera noa ni. — Seme, ¿nora oa burua odoletan idukita? — Zer edo zer jan nai dot nik oraintse, gose naiz-ta. — Gero jango dek, gitsiren orrek. — Agurr, Ama, ekusi - arrete. — Etorri adi arrgitara. — ¿Nora? — Otsoak baino ere gaiztoago aiz i. — ¿Zer daukan, emakumea? ¿Inor il da? — Ezta inor il, ni naiz ilko naizena, onela bizi

¿Zetan gara?—¿Ezton ikusi orr mutil bat tšapel baga? —¿Andres ezta izan ori?—Burua daroa zaurituta, ta ¡ai! beren zauriakaz ezta bera ilgo, neu baino. —¿Orregaitik negarr egingo don?—Mutilak katnak lakošeak izaten dira. —Gaberarrte ezta etšeratuko ta aren burua eztago ondo. ¿Arrika egin etedabe? —Goseak ekarriko dan.—Ik, etšera datorrenean, arpegi ona ipini; emon apari ugaria, ondo esan, burua garrbitu gero, koi-pea edo, zer edo zer zauri-ondoan ipini; ta lotarako dagoanean, orrduan tše arrtu eskue tan egurr ederr bat ta emon.

beza lleva herida y ¡ay! con sus heridas no morirá él sino yo.—¿Por eso llorarás?—Los muchachos suelen ser como los gatos.—Hasta la noche no vendrá á casa y la cabeza de aquel no está bien.—¿Si habrán hecho á pedradas?—El hombre lo traerá.—Tú, cuando venga á casa, ponle buena cara; dale cena abundante, dile bien, luego límpiale la cabeza, pon manteca ó algo junto á la herida; y cuando esté para dormir, entonces mismo toma en las manos una hermosa leña y dale.

banaiz.—¿Zertan gera?—Ezton ikusi orr mutil bat tšapel gabe? —¿Andres ezta izan ori?—Burua daroma zauritua, ta ¡ai! bere zauriakin ezta bera ilko, ni baik.—¿Orregatik negarr egingo den? Mutilak katnak bezelako tšeak izaten dira.—Gaberarrte ezta etšeratuko ta aren burua eztago ongi. ¿Arrika egin otedute?—Goseak ekarriko du. Ik, etšera datorrenean arpegi ona ipini; eman apari ugaria, ongi esan, burua garrbitu gero, koi-pea edo, zer edo zer zauri-ondoan ipini; ta lotarako dagoanean, orrduantše arrtu eskue tan egurr ederr bat eta eman.

D

¿Euriada?—Ezta euririk, edurra baino. — Orrduan ezkaratzean sartuta egongo gara, lantegira ioan baga.—Amairu urrte neukazanetik, au da, lantegira ioan nintzanetik iai-egunetan bakarrik egon naz lanera ioan baga.—¿Ta zer?—Edurra izanarren, lan egitera ioango nazala.—Baina orain asko zarrtu zara ta eztaukazuz gaztetako indarrak.—Biotza orrdukoŕea da, ta lan egin nai izateko naikoa da biotza.—Ioan nai badozu, zoaz.—¿Eta ik zer egingo dok emen, ni lantegian nagoanarrtean?—Nik izara garr-

D

¿Llueve?—No llueve, sino nieva. — Entonces metidos en la cocina estaremos sin ir al taller.—Desde que tuve trece años, esto es, desde que fui á la fábrica, sólo los días de fiesta he estado sin ir al trabajo. — ¿Y qué? — Que aunque nieve iré á trabajar.—Pero ahora se ha avejado usted mucho y no tiene usted las fuerzas de la juventud. — El corazón es el mismo de entonces y para querer trabajar hasta el corazón.—Si usted quiere ir, váyase.—¿Y tú que harás aquí, mientras yo estoy en el taller?—Yo pondré sábanas limpias en la cama, traeré al médico y tendré caldo de gallina para cuando usted venga. ¿Para qué?—Después de no querer trabajar ¿querrás to-

D

¿Euria da? — Ezta euririk, edurra baizik.—Orrduan sukaldean sartuta egongo gera, lantegira joan gabe.—Amairu urrte neuzkanetik, au da, lantegira joan nintzanetik jai-egunetan bakarrik egon naiz lanera joan gabe.—¿Ta zer?—Elurra izanarren, lan egitera joango naizela. — Baina orain asko zarrtu zera ta eztauzkatzu gaztetako indarrak.—Biotza orrdukoŕea da ta lan egin nai izateko naikoa da biotza. — Joan nai badezu, zoaz. —¿Eta ik zer egingo dek emen, ni lantegian nagoenarrtean? — Nik

biak oean ipiniko dodaz, osagi-
lea ekarriko dot eta oilo saldea
eukiko dot zeu zatozaneko.—
¿Zetarako?—Lan egin gura ez-
ostean ¿egazti-saldea arrtu gu-
ra izango dok? — Nitzat ezta
izango, zentzat baino. — Ik bu-
rua galdu dok. — Nik gaurr
arratsean ikusi daidanean gi-
zon bat beso-arrtean dakarrela..
—Guzurra. Nik ik baino indarr
geiago daukat, zarragoa izan-
arren. — Gero ikusiko dogu.—
Gaurrko gazteok eztozue balio
lauzuriko zarr bat bere.—Ni ire
urteak neukazanean, iru egun
osotan egongo nintzan ezer
lan bagea, ta iru gau osotan

mar caldo de ave? — No será pa-
ra mí sino para usted.—¿Tú has
perdido la cabeza?—Cuando yo
vea esta noche (hoy á la noche)
que traen entre brazos á un hom-
bre...—Mentira. Yo tengo más fuer-
za que tú, aunque soy más viejo.—
Luego veremos.—Los jóvenes de
hoy no valéis un *ochavo* viejo.—Yo,
cuando tenía tus años, hubiera
estado tres días enteros sin comer
nada y tres noches enteras sin dor-
mir; y á pesar de eso andaba entre
nieve, mojado y matando lobos... y
el médico del pueblo nunca ha es-
tado en nuestra casa.—Eso enton-
ces; pero esta noche vendrá y to-
mará el pulso de usted.—He dicho

maindire garrbiak oean ipini-
ko ditut, sendatzailea ekarriko
det eta oilo-salda idukiko det
zu zatozeneko.—¿Zetarako?—
Lan egin nai ez-ostean ¿egazti-
salda artu nai izango dek? —
Neretzat ezta izango, zuretzat
baizik. —Ik burua galdu dek—
Nik gaurr arratsean ekusi de-
zadanea: gizon bat beso-arr-
tean dakarrela...—Gezurra. Nik
ik baino indarr geiago daukat,
zarragoa izanarren.—Gero eku-
siko degu. —Gaurrko gazteak
eztezute balio *lauzuriko* zarr
bat ere.—Ni, ire urteak neuz-
kanean, iru egun osotan egon-
go nintzan ezer jan gabe ta iru

osotan lo egin baga ta au gora-bera edurr-arrtean, bustirik eta otsoak ilten.... eta erriko osagilea ezta inoiz egon gurean.--Ori orrduan; baina gaurr arratsean etorriko da ta zure tintina arrtuko dau. - Guzurra diñoala esan dot. Nai badok, olara noanean, beren etšera ioango naz, da en ikustera etorri daila esango dot, lan egiteko indarrrik eztaukak - eta.— Egizu nai dozuna.

que mientes. — Si quieres, cuando vaya á la fábrica, iré á su casa y diré que venga á verte, pues no tienes fuerzas para trabajar. — Haga usted lo que quiera.

gau osotan lo egin gabe; ta au gora-bera elurr-arteon, bustirik eta otsoak ilten... eta erriko osagilea ezta inoiz egon gurean. — Ori orrduan; baina gaurr arratsean etorriko da ta zure tintina arrtuko du. — Guzurra diokala esan det. Nai badek, olara noanean, bere etšera joango naiz, ta i ekustera etorri ditela esango det, lan egiteko indarrrik ez tet-eta. — Egin ezazu nai dezuna.

LECCIÓN CUARENTA Y NUEVE

A

Gatorrkez.—Nabilke.—Darabilkegu.—Neroakean.—Dakuskedaz.—Nerabilkezan.—Daroaquezuez.—Nabilke.—Bacidoakez.—Ninoakean.—Ginoakezan.—Bagentorrkez.—Balebilkez.—Lau katilu ta iru erratilu ekarri al izan dodaz. Etorri al balitz.—Oake.—Zabilkeze.—Darabilkee.—Nerabilkean.—Nekuskezan.—Gekarrkezalako.—Natorrkeanetik noakeanera.—Dabilkezanarrtean.—Gagokez.—Gengokezan.—Bagengokez.—Balegoke.—Otsein bi

A

Podemos venir.—Puedo andar.—Podemos moverlo.—Podía llevarlo.—Puedo verlos.—Podía yo moverlos.—Podéis llevarlos.—Puedo andar.—Dicen que ya pueden ir.—Podía yo ir.—Podíamos ir.—Si pudiéramos venir.—Si pudieran andar.—He podido traer cuatro tazas y tres fuentes.—Si pudiera venir.—Puedes ir.—Podeis andar.—Pueden moverlo.—Podía yo andar.—Podía yo verlos.—Porque podíamos traerlos.—Desde que pueda yo venir á cuando pueda ir.—Mientras puedan andar.—Podemos estar.—Podíamos estar.—Si pudiéramos estar.—Si pudiera estar.—Mientras dos criados estaban cu-

A

Gatozke.—Nabilke.—Darabilkegu.—Neramakean.—Dakuskiket.—Nerabilzkikean.—Daramazkikezute.—Nabilke.—Baomen dijoazke.—Ninjoakean.—Ginjoazkikean.—Bagentozke.—Balebiltzake.—Lau katilu ta iru erratilu ekarri al izan dizkit.—Etorri al balitz.—Oake.—Zabiltzakete.—Darabilkete.—Nerabilkean.—Nekuskikean.—Gekartzikelako.—Natorrkeanetik noakeanera.—Dabiltzakenartean.—Gaudeke.—Geundekean.—Bageundeke.—

orrbanak osatuten egozanarrtean, eriotzea gurera sarritu zan.—Urrezko ateak egonarren, etse guztietan sarritu al izaten da eriotzea. — Daroakedaz. — Dakarrkeez. — Baletorrkeez. — Genbilkezan. — Zenbilkeezan. Zinoakezan. — Baleioakez. — Egon al balitz.—Arrain biloizak eztira izaten gozoak.—Egaz dabilkean tšoria, ezta beingoan ilgo. — Arrika ibili al direan mutilak, eztira tšarto bizi. — Gure bizitzako gauzarik eztaki zidargiñak; balekike, erratilu batzuk erostera ioango nintzake.—Ezai biloiztu, otz dago-ta. — Itšaskirik ezpalego, arrainen

rando cicatrices, la muerte entró en nuestra casa.—Aunque haya puertas de oro, la muerte suele poder entrar en todas las cosas.— Puedo llevarlos.— Pueden traerlos. — Si pudieran venir. — Podíamos andar.— Podíais andar. — Podíais ir. — Si pudieran ir.— Si pudiera estar.— Los peces desnudos no suelen ser sabrosos. — El pájaro que puede andar volando no morirá al momento. — Los muchachos que pueden andar á pedradas no viven mal.— El platero no sabe cosas de nuestra vida, si pudiera saber iría á comprar más fuentes. — No te desnudes, pues hace frío.— Si no hubiera marejada, traería algún pescado para casa.— Yo no podré comer peces traídos por usted, aunque sean de oro.

Balegoke.-Bi Morroi orrbanak osatzen zeudenarrtean, eriotza gurera sarritu zan. — Urrezko ateak egonarren, etse guztietan sarritu al izaten da eriotza.— Daramazkiket.— Dakarrzkiket.— Baletozke. — Genbilzkikean. — Zenbilzkiketen.— Zinjoazkikean — Balijoazke.— Egon al balitz — Arrai bilusak eztira izaten gozoak.—Egaz dabilkean tšoria, ezta beingoan ilko. — Arrika ibili al diran mutilak, eztira gaizki bizi. — Gure bizitzako gauzarik eztaki zilargiñak; balekike, erratilu batzuek erostera joango nintzake.— Ezadi bilustu, otz dago-ta. — Itšaski

bat ekarriko nenke etserako.—
Eztot nik ian al izango suk
ekarririko arrainik, urrezkoak
badira bere.

B

Datozala otreinak eta daka-
rrezala urrezko edo zidarrezko
erretilnak.—Lau ta errdietan
iagi al dana zetarako egongo
da oean sei ta launetararte?—
Ozpinontzia dakazunean, iku-
siko dozuz nire orrbanak.—
Ezeizu erein ori—¿Eztakutsu
ori eztala gauza?—Tšori orrek
egaz dabilzanarretean zidarrgi-
nak iaten diarrdn.—Eriotzca
gizonak beren burua ezautu-
en daben ispilua da.—Ume

B

Que vengan los criados y que
traigan tres platos de oro ó de pla-
ta.—El que pueda levantarse á las
cuatro y media ¿para qué estará
en cama hasta las seis y cuarto?—
Cuando traiga usted la vinagrera,
verá usted mis cicatrices.—No
siembre usted eso.—¿No ve usted
que no vale?—Desde que andan
volando esos pájaros está comien-
do el platero.—La muerte es el es-
pejo en que se conoce el hombre á
sí mismo.—Si este niño tuviera el
pulso más fuerte, no lo llevaría-
mos á ningún otro pueblo.—Aun-

rik ezpalego, arrairen bat eka-
rriko nuke etserako.—Eztet
nikjan al izango zuk ekarririko
arrairik, urrezkoak badira eve.

B

Datoztela morroiak eta da-
kazkitela urrezko edo zilarrez-
ko erretiluak.—Lau ta errdie-
tan jeiki al dana zetarako
egongo da oiean sei ta laur-
denetararte?—Ozpinontzia da-
kazunean, ekusiko dituzu nere
orrbanak.—Etzazu erein ori.
¿Eztakutsu ori eztala gauza?—
Tšori oriek egaz dabilzenarr-
tean zilarrgina jaten ari da.—
Eriotza gizonak bere burua
ezautzen duen ispilua da.—

onek tintin sendoagoa balen-ko, ezkenduke eroango beste erritara.—Buruan makila bategaz zuk gu ioarren, guk beti parrkatuko dogu.—Atzo baino beroago dagoalako, uretara ioan al izango gara.—Gaztelu orretan bizi direan emakumeak beste edozein baizen goiztarrak dira.—Nik eztot nai ozpinik edan nai, zuk bere ez.—Eskaratz orretan tšingarr geiago expalego, talo orrek obeto erreko litzatekez.—Nire arreba zaarrenak 25 urte ta errdi daukaz: ire adiskideanak bere bai.—Bion arrtean jan al izango doguz gaurr arratsal-

que nos pegue usted en la cabeza con un palo, nosotros perdonaremos siempre.—Porque hace más calor que ayer, podremos ir al agua.—Las mujeres que viven en ese castillo son tan madrugadoras como cualquiera otra.—Yo no quiero beber vinagre, ni usted tampoco.—Si no hubiera demasiada brasa en esa cocina, esos *talos* se asarían mejor.—Mi hermana la casada tiene 25 años y medio; la de tu amigo también.—Podremos comer entre los dos todas las anchoas que vengan esta tarde.—Toda la noche están ustedes aplaudiendo.—¿Cuánto ganan ustedes por aplaudir?

Aur onek tintin sendoagoa balenka, ezkenuke eramango beste erritara.—Buruan makil batekin zuk gu joarren, guk beti barrkatuko degu.—Atzo baino beroago dagoelako, uretara joan al izango gera.—Gaztelu ortan bizi diran emakumeak beste edozein bezin goiztarrak dira.—Nik eztet nai ozpinik edan nai, guk ere ez.—Sukalde ortan tšingarr geiago expalego, talo orrek obeto erreko lirake.—Nere arreba zaarrenak 25 urte ta errdi dauka; ere adiskidearenak ere bai.—Bien arrtean jan al izango ditugu gaurr arratsaldean da-

dean dakarrezan bokart guztiak.—Gau guztian zagoze tšaloka.—¿Zeinbat irabazten dozue tšalo egitearren?

Z

Zidarra naikoa euki bagendu, ezkiñean Ameriketara ioango.—Taket ori, atorr gengaz bokart batzuk iatera.—Datorren urrterarrte emen bizi al banintz, gaztelu barri bat egingo nuke.—Mendirik mendi abere batzuk legez ibili barik, zoaze eztegora.—Gure anae zaarrena ezkondu zanetik, enaz ni beste eztegutara ioan.—Badakit zegaitik. Orrdutišek ago i urrdaila galduta ¿ezta egia?

Z

Si hubiéramos tenido bastante sidra, no hubiéramos ido á las Américas. — Majadero, ven con nosotros á comer unas anchoas. — Si pudiera yo vivir aquí hasta el año que viene, haría un castillo nuevo. Sin andar de monte en monte como unos animales, idos á la boda. — Desde que se casó nuestro hermano mayor no he ido á ninguna otra boda. — Lo sé por qué. Desde entonces mismo estás tú perdido el estómago ¿no es verdad? — Si hubiera yo comido todo lo que podía, no sé lo que hubiera sucedido.

kazkiten bokart guziak.—Gau guztian zaudete tšaloka.—Zeinbat irabazten dezute tšalo cgitearren?

Z

Zilarra naikoa eduki bagenu, ezkinan Ameriketara ioango.—Kirten ori, atorr gurekin bokart batzuek jatera.—Datorren urrterarrte emen bizi al banintz, gaztelu berri bat egingo nuke.—Mendiz mendi abere batzuek bezela ebili gabe, zoazte ezteira.—Gure anai zaarrena ezkondu zanetik, enaiz ni beste ezteitara ioan.—Badakit zergatik. Orrdutišek ago; urrdaila galduta ¿ezta egia?—

—Al neban guztia ian banu, eztakit zer iazoko zan.— Tšaloka zagozen guztiok, etorri zaitzeze biarr Andresenera, alkarregaz bazkaldu daigun.— Eriotza-ondoan bizi gareanok edozeren bildurr izaten gara.—¿Nor ezta bizi eriotza-ondoan?— Egunak gaba baizen urre dauka bizitzeak eriotzea. ¿Zelango emakumea da ori?— Jaiotzatik bizi da ori bokartik ezin ianda.—Neuk bere iaio nintzanean, bokartik ez oilagorrik eneban iaten.—Gaurr iango euke ik zazpi gizonek baino geiago.—Nun bizi zan ezpaneki, enintzake ibiliko kalerik kale beragaz.

—Todos los que estáis palmoteando, venid mañana á casa de Andrés, para que comamos juntos.— Los que vivimos junto á la muerte, solemos tener miedo de cualquier cosa. ¿Quién no vive junto á la muerte?—Tan cerca como (tiene) el día la noche, tiene la vida la muerte.—¿Qué clase de mujer es esa?—Desde el nacimiento vive esa no pudiendo comer anchoas.—Tampoco yo cuando nací no comía anchoas ni sordas.—Hoy comerías tú más que siete hombres.—Si no supiera dónde vivía, no andaría con él de calle en calle.

Al nuen guztia jan banu, eztakit zer gerrtatuko zan.—Tšaloka zauden guziak, etorri zaitzeze biarr Andresenera, elkarrekin bazkaldu dezagun.— Eriotza-ondoan bizi geranak edozeren bildurr izaten gera.—¿Nor ezta bizi eriotza-ondoan?—Egunak gaba bezin urre dauka bizitzak eriotza.—¿Nolako emakumea da ori?—Jaiotzatik bizi da ori bokartik ezin janda.—Nik ere jaio nintzanean, bokartik ez oilagorrik enuen jaten.—Gaurr jango uke ik zazpi gizonek baino geiago.—Non bizi izan ezpaneki, enintzake ibiliko kalez kale berarekin.

D

Andresan senarrak, ezkondu zanean, diru asko eieukan.— Baietz dino berak.—¿Zelan dabil bada gaurr aterik ate kalean kalean?—Taket bategaz ioko neuke nik ori, taket ori.—Orrek, zuk eta nik eta emen gagozan guztiok baino geiago irabazi al dau; baina eztau nai.—Guzurti ori, esan neban nik gaisorik egoala berak esan ebanean; oa orrtik, alperr ori.—Au etsean etsean da olan olan egingo balebe orrelango alperrakaz, goseak eroango lenke lan egitera.—Baietz uste dot. Gosea eriotzea baizen sen-

D

Dicen que tuvo mucho dinero el marido de Andresa cuando se casó.—El dice que sí.—¿Pues cómo anda hoy de puerta en puerta en todas las calles? Con una estaca le pegaría yo á ese, á ese majadero.—Ese puede ganar más que usted y yo y todos los que estamos aquí; pero no quiere.—Mentiroso, dije yo cuando dijo él que estaba enfermo; vete de ahí, haragán.—Si esto hicieran en todas las casas y en todas las fábricas con semejantes haraganes, el hambre le llevaría á trabajar.—Creo que sí. El hambre es tan fuerte como la muerte.—Hagamos una chaqueta de buen paño para aquel anciano.—Bebamos antes de salir de aquí.—¿Pero usted puede beber? ¿No

D

Andresaren senarrak, ezkondu zanean, diru asko omenzeukan.—Baietz dio berak. ¿Nola dabil orrdea gaurr atez ate kale guzietan?—Taket batekin joko nuke nik ori, kirten ori.—Orrek, zuk eta nik eta emen gauden guziak baino geiago irabazi al du; baino eztu nai.—Gezurrti ori, esan nuen uik gaisorik zegoela berak esan zuenean; oa orrtik, alperr ori.—Au etse guzietan ta ola guzietan egingo balute orrelako alperrakin, goseak eramango lukelan egitera.—Baietz uste det. Gosea eriotza bezin sen-

doa da.—Oial onezko iake bat egin daigun agura arentzat.—Edan daigun, emendik urten baino lenago. —¿Baina zuk edan al dozu? ¿Etzenduan atzo esan tšarrak zireala zutzat arrdao ta sagarrdao?—Arrdao ta sagarrdao tšarrak direanean, bai.—Bada orrduan edaizu ura, emen orrelango sagarrdo baido eztago-ta. —Ura, beste batzuntzat ona izanarren, nitzat sagarrdao garratza baino tšarragoa da.—Orrelan ne bere lodituko nintzake edo loditu al izango nintzake Zuk.—Zelan bizi badakizu, bizi izan zaitez orrelantse

dijo usted ayer que son malos para usted el vino y la sidra?—Cuando el vino y la sidra son malos, sí.—Pues entonces beba usted agua, porque aquí no hay más que esa clase de sidra.—El agua, aunque sea buena para otros, para mí salud es peor que la sidra agria.—Así también yo engordaría ó podría engordar.—Si usted sabe cómo vivir, viva usted así.

doa da.—Oial onezko jake bat egin dezagun agure arentzat.—Edan dezagun, emendik irriten baino lenago. ¿Baino zuk edan al dezu? ¿Etzenduen atzo esan tšarrak zirala zuretzat arrdo ta sagarrdo?—Arrdo ta sagarrdo tšarrak diranean, bai.—Orrdea orrduan edan zazu ura, emen orrelako sagarrdo baizik eztago ta.—Ura, beste batzuentzat ona izanarren, nertzat sagarrdo garratza baino tšarragoa da.—Orrela ni ere gizenduko nintzak, edo gizendu al izango nintzake.—Zuk nola bizi badakizu, bizi izan zaite orrelase.

LECCIÓN CINCUENTA

A

Garretan erreriko taloa ezin
ian izaten dot.—Gure izekoa
bizi izan dan Errian emen bai-
no garmendi geiago eidagoz.
Zuen korrtako idi ta beiak la-
borerik eztabe nai izaten.—Lu-
zaro egon zirean gaisorik gaz-
telu-ondoko senarr-emazteak.—
Tšalo egin daigunean, etorri
zaitzeze maira zerbait arrtute-
ra.—Orain da beti ta zuen
eriotzako orrduan izan zaitzeze
gu baino onagoak.—Edurra
danean, laborea etšean dauka-
na eztago tšarrto.—¿Badakizue

A

No suelo poder comer el talo
asado en llamas.—En el país en
que ha vivido nuestra tía dicen
que hay más volcanes que aquí.—
Los bueyes y vacas de vuestra
cuadra no suelen querer comer ce-
reales.—Por largo tiempo estuvie-
ron enfermos el marido y mujer
de junto al castillo.—Cuando pal-
moteemos venid á la mesa á tomar
algo.—Ahora y siempre y á la hora
de vuestra muerte sed más buenos
que nosotros.—Cuando nieva, no
está mal quien tiene cereales en
casa.—¿Sabéis de qué pueblo era
la novia del platero?—Dicen que
tienen un nuevo criado esos jóve-
nes marido y mujer casados el lu-

A

Garretan erreriko taloa ezin
jan izaten det.—Gure izelba bizi
izan dan Errian emen baino
sutokari geiago omen daude.
—Zuen ukuiluko idi ta beiak
laborerik ez tute nai izaten.—
Luzaro egon zirangaisorik gaz-
telu-ondoko senarr-emazteak.—
Tšalo egin dezagunean, etorri
zaitzeze maira zerbait arrtzera.
Orain eta beti ta zuen eriotza-
ko orrduan izan zaitzeze gu
baino onagoak.—Elurra da-
nean, laborea etšean daukana
eztago gaizki.—¿Badakizute

zein erritakoa zan zidarrigiñan emaztegeia?—Otsein barri bat cidauke astelenean ezkondu-riko senarr-emazte gazte orrek. —Luzeran zazpi oin daukazan gure izeko andiak, lodieran bi ta errdi gitsienez.—Ezin ikusi dot inor, begiak tsarrto daukadaz.—Jaiotzatik eriotzara nai doguna eukiarren, ezkara gu loditu al izaten.—Orr dagozan abere orrek ezin ian dabe urrik, urik bere ezin edan dabe.—Eztegura ioaten danean, lauk baino geiago iaten dau zure semeak.

B

Otsein barriak korrtara ezin

nes.—Nuestra tía grande tiene siete pies de largo y por lo menos dos y medio de grueso.—No puedo ver á nadie, tengo mal los ojos.—Aun teniendo lo que queremos desde el nacimiento á la muerte, nosotros no solemos poder engordarnos.—Los animales que están ahí no pueden comer avellanas, tampoco pueden beber agua.—Cuando suele ir á la boda, el hijo de usted suele comer más que cuatro.

B

El nuevo criado dice que no

zein erritakoa zan zilarrigiñaren emaztegeia?—Morroi berri bat omendauke astelenean ezkondu-riko senarr-emazte gazte oriek.—Luzeran zazpi oin zeuzkan gure izeba aundiak, lodieran bi ta errdi gitsienez.—Ezin ekusi det inor, begiak gaizki dauzkat.—Jaiotzatik eriotzara nai deguna edukiarren, ezkera gu gizendu al izaten.—Orr dauden abere oriek ezin jan dute urrik, urik ere ezin edan dute.—Ezteira joaten danean lauk baino geiago jaten du zure semeak.

B

Morroe berriak ukuiñura ezin

iatzi dala dino.—¿Zer dauko? ¿Gaisorik dago?—Luzaro egon zan orain legez, Blasenean bizi zanean.—¿Laboreak biarr erein al izango doguz?—Zugaz ezin egon al izango naz astelenerarrte.—Ian daigun orain otodoren bat, eta iatorrduan inoiz baino obeto iango dogu.—Aurrten uzta onak egongo dira.—Orrma onek oben egin dabe.—¿Nok egin ebazan?—Ezin iakin izan dot. Tsiminoa il zanetik gure katuak asko loditu dira.—Zuek ur geiegi edaten dozue.—¿Zer dauko su orrek? Gau guztian dakustaz garra, tsinpartak eta eztakit

puede bajar á la cuadra.—¿Qué tiene? ¿Está enfermo?—Por largo tiempo estuvo como ahora cuando vivió en casa de Blas.—¿Podremos sembrar mañana los cereales?—No podré estar con usted hasta el lunes.—Comamos ahora algún mendrugo y á la hora de comer comeremos mejor que nunca.—Este año habrá buenas mieses.—Estas paredes han hecho vicio.—Quién las hizo?—No he podido saber?—Desde que murió el mono, nuestros gatos han engordado mucho.—Ustedes suelen beber demasiada agua.—¿Qué tiene ese fuego? Toda la noche veo llama, chispas y no se qué más.—¿Para qué quiero yo platos de plata y de oro?—Para venderlos en caso de que usted no los quiera.—Desde que os ca-

jeñsi dala dio.—¿Zer dauka? ¿Gaiso dago?—Luzaro egon zan orain bezela, Blasenean bizi zanean.—¿Laboreak biarr erein al izango ditzugu?—Zurekin ezin egon al izango naiz astelenerarrte.—Jan dezagun orain ogi-koskorren bat, eta jatorrduan inoiz baino obeki jango degu.—Aurrten uzta onak egongo dira.—Orrma auek oben egin dute.—¿Nork egin zituen?—Ezin iakin izan det.—Tsiminoa il zanetik gure katuak asko gizendu dira.—Zuek ur geiegi edaten dezute.—¿Zer dauka su orrek? Gau guztian dakuskit garra, tsinparrtak eta

zer geiago.—¿Zetarako nai dodaz nik zidarrezko ta urrezko erretiluak?—Salduteko, zeuk nai izan ezik.—Ezkondu zinenetik, zuen Aman iauregian ezta ezer entzuten.—Orain urrak iatera bagoaz, gero ezin ian izango doguz oilagorrak.—Sarrdina onek usain tsarra danke ta eskaratzean ezin euki izango dira.—¿Nontzat eta norako izango dira erretilu orretan dakustazan otondoak?—Zeure lurretan ereiteko.

Z

Ekazu orrik otondotsu bat.—Ezin ekarri dot ez otondorrik, ez urrik, ez urik.—Untze

sasteis, en el palacio de vuestra madre no se oye nada.—Si ahora vamos á comer avellanas, luego no podremos comer sordas.—Estas sardinas tienen mal olor y no se podrán tener en la cocina.—¿Pará quién y para qué serán los mendrugos que veo en ese plato?—Para sembrar en las tierras de usted.

Z

Traiga usted de ahí un mendruguito.—No puedo traer ni mendrugos, ni avellanas, ni agua.—Esos

eztakik zer geiago?—Zertarako nai ditut nik zilarrezko ta urrezko erretiluak?—Saltzeko, zuk nai izan ezik.—Ezkondu zinatenetik, zuen Amaren jauregian ezta ezer entzuten.—Orain urrak jatera bagoaz, gero ezin jan izango ditugu oilagorrak.—Sarrdina auek usai tsarra dute ta sukaldean ezin eduki izango dira.—¿Norezat eta norako izango dira erretilu ontan dakuskidan ogi-koskorrak?—Zure lurretan ereiteko.

Z

Ekarrzazu orrtik ogi-koskortso bat.—Ezin ekarri det ez ogi-koskorrik, ez urrik, ez urik.—Itzel

orrek, onak badira, sarrrtu daiguzan orrra onetantše.—Gure korrtako abereak ezin egon dira an eguerrdirarrte.—Egurrezko sua balitz, tšinparrt geiago ikusiko genduke.—Euria bada, bekarrez zure umeak kapela batzuk.—Guzurrti ori, orra banatorr, ezaz orain legez berrbetan egongo.—Len bere esan dot ezin orrekaz bizi nazala.—Pelotaka goizean goizean iokatu-ko bagendu, ezkintzakez onen lodiak egongo.—Naikoa dira gutzat sei katilu: ezeizu geiago ekarri.—Joan al dana, beioa; ezin dana, bego.—Samurrtu al bagendu, iango genduke;

clavos, si son buenos, metámoslos en esa misma pared.—Los animales de nuestra cuadra no pueden estar allí hasta el mediodía.—Si fuera fuego de leña, veríamos más chispas.—Si llueve, traigan los niños de usted unos sombreros.—Mentiroso, si vengo ahí, no estarás hablando como ahora.—También antes he dicho que no puedo vivir con esos.—Si jugáramos á la pelota todas las mañanas, no estaríamos tan gordos como ahora.—Bastantes son para nosotros seis tazas: no traiga usted más.—El que pueda ir, váyase; el que no pueda, estése.—Si pudiéramos enternecerlo lo comeríamos; pero no podemos enternecerlo y no lo comeremos.—Usted habla mucho para hacer cosa buena.—Vístase

oriek, onak badira, sarrrtu ditzagun orrra ontantše.—Gure ukuiũluko abereak ezin egon dira an eguerrdirarrte.—Egurrezko sua balitz, tšinparrt geiago ekusiko genduke.—Euria bada, bekarzite zure aurrak kapela batzuek.—Gezurrti ori, orrrera banatorr, ezaiz orain bezela izketan egongo.—Len ere esan det ezin orrekin bizi naitzela.—Pelotaka goizero jokatu-ko bagendu, ezkintzake onen gizenak egongo.—Naikoa dira guretzat sei katilu: etzazu geiago ekarri.—Joan al dana, bi-joa; ezin dana, bego.—Samurrtu al bagendu, jango genduke;

baina ezin samurrtu dogu ta eztogu iango.— Berrba asko egiten dozu gauza onik egiteko.— Jantzi zaitetz lau ta errdiak io baiño lenago, gero ezin elduta ibili ezkaizan.— Neure burua salatu dot gaurr; eta au gora-bera ementse nago.— Oilagorradalakoan, lau erreal da errdi emon dodaz egaztitsü onegaitik.— Iakin baneu zer zan, eneban erosiko.

D

¿Zetarako nai dozu ozpina? Ona balitz, eztiot ezer; baina orrelango gauzaak ezin euki doguz guk.— Arrautza bat garr-arrotean erre al dabena eska-

usted antes de dar las cuatro y media, para que luego no andemos no pudiendo llegar.— Hoy me he acusado á mí mismo; y á pesar de esto, estoy aquí mismo.— Creyendo que es sorda, he dado cuatro reales y medio por esta avecilla.— Si hubiera sabido qué era, no lo hubiera comprado.

D

¿Para qué quiere usted ese vinagre?— Si fuera bueno, no digo nada; pero cosas como esa no las podemos tener nosotros.— El que pueda asar un huevo entre llamas, que vaya á la cocina.— Si usted no

baino ezin samurrtu degu ta eztegu jango.— Itz asko egiten dezu gauz onik egiteko.— Jantzi zaitetz lau ta errdiak jo baino lenago, gero ezin elduta ibili ezkaitezen.— Nere burua salatu det gaurr; eta au gora-bera ementse nago.— Oilagorradalako, lau erreal ta errdi eman dituk egaztitsü onegaitik.— Jakin banu zer zan, enuen erosiko.

D

¿Zetarako nai dezu ozpina?— Ona balitz, eztiot ezer; baino orrelako gauzak ezin eduki ditugu guk.— Arrautza bat garr-arrotean erre al duena su-

ratzera beioa.—Oialezkoa erosi ezin badozu, erosizu beste bat.—Bion arrtean ian doguzan botarkak atzokoak baizen tsarrak eztira izan.—Lebatza erosi ezin dabenak, beste gauza bat erosi daiela.—Ikasizu ondo esateko daukazuna.—¿Nortzuk izan dira zuekaz pelotaka iokatu dabenak?—¿Badakizu nonak izan zirean orriban arek?—Korrtara iatzi zaitzanean, ekarrizue iaubeak itsi daben oloa.—Gaurr ikusi doguzan orrmaak karezkoak dira, zuk arrizkoak zireala esanarren.—Etzaitzeze egon eguzkitan, Epaileko eguzkia osasu-

puede comprar de paño, compre usted otro.—Las anchoas que hemos comido entre los dos no han sido tan malas como las de ayer.—Los que no puedan comprar merluza que compren otra cosa.—Aprenda usted bien lo que tenga usted que decir.—¿Quiénes han sido los que han jugado á la pelota con ustedes?—¿Sabe usted de quién fueron aquellas cicatrices?—Cuando bajen á la cuadra traigan ustedes la avena que ha dejado el dueño.—Las paredes que hemos visto hoy son de cal, aunque usted decía que eran de piedra.—No estén ustedes al sol, pues el sol de Marzo no es bueno para la salud.—Vaya usted de ahí, mentiroso.—Nosotros que estamos aquí desde la mañana no podre-

kaldera bijoa —Oialezkoa erosi ezin badezu, erosi zazu beste bat.—Bien arrtean jan ditugun bokartak atzokoak bezin tsarrak eztira izan.—Legatza erosi ezin dutenak, beste gauza bat erosi dezatela.—Ikasizazu ongi esateko daukazuna.—¿Nor izan dira zuekin pelotaka jokatu dutenak?—Badakizu norenak izan ziran orriban aiek?—Ukuilura jetsi zaitzanean, ekarrizazue jabeak utzi duen oloa.—Gaurr ekusi ditugun orrmak karezkoak dira, zuk arrizkoak zirala esanarren.—Etzaitzeze egon eguzkitan, Epaileko eguzkia osasu-

nerako ezta ona-ta.—Zoaz orrtik guzurri ori.—Goizetik emen gagozanok bokart orrek ezin ian izango doguz.—Asko irabazten agoan orrek ¿atzokoa baino urun ohea erosi al izango dok?—Gazte orrek berorren burua ispiluan ikusi eban astelenean.—Urrengo egunean oloa egostera ioan zirean.

mos comer esas anchoas.—Tú que estás ganando mucho, ¿podrás comprar mejor harina que la de ayer?—Ese joven se vió el lunes delante del espejo.—Al siguiente día fueron á cocer avena.

nerako ezta ona-ta.—Zuaz orrtik, gezurri ori.—Goizetik emen gaudenok bokart oriek ezin jan izango ditugu.—Asko irabazten zauden orrek ¿atzokoa baino irin ohea erosi al izango dek?—Gazte orrek berorren burua ispiluan ekusi zuen astellean.—Urrengo egunean oloa egostera joan ziran.

